AHMET TAHİR CAN

Hırçın bir DENİZ hikayesi

ÖZEL FİYAT
9,95TL

Tutku

Hırçın Bir Deniz Hikayesi

TUTKU YAYINEVİ ©

Editör : Füsun Dikmen
Kapak Tasarımı : Faruk Erşahin
Baskı : Ayrıntı Matbaası
Yay. Sertifika No : 15304
ISBN : 978-605-4962-05-1

1. Basım: Nisan 2014
2. Basım: Ağustos 2014

TUTKU YAYINEVİ

Birlik Mah. Vadi İkizleri Sit. 445-446 Sok.
No: A1/19 Çankaya - Ankara
Tel: (312) 442 73 95 - Faks: (312) 442 73 97

DAĞITIM

Dost Dağıtım : (312) 430 48 95
Alfa Dağıtım : (212) 511 53 03

TEMSİLCİLİKLERİMİZ

İzmir : Pan Kitabevi, Aykut Yenersu, Tel: (232) 369 11 99
Bursa : Bursa Kültür Merkezi, Tel: (224) 225 52 52
Adana : Kitapsan, Tel: (322) 239 06 22
Trabzon : Yolcu Kitabevi, Tel: (462) 326 83 13
Diyarbakır : Eğitim Kitabevi, Murat Aburşu, Tel: (412) 229 13 17
Elazığ : Batı Kitabevi, Hanifi Batı, Tel: (424) 237 69 71

© 2014 Tutku Yayınevi
Eserin tüm yayın hakları Tutku Yayınevi'ne aittir.
Yazılı izin olmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

www. tutkuyayinevi. com

Hırçın bir DENİZ hikayesi

AHMET
TAHİR CAN

Tutku Yayınevi

Ahmet Tahir CAN

1972'de İzmir'de doğdu.

Yüksek öğrenimini Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde tamamladı.

Farklı alanlarda araştırma faaliyetlerini yürüten yazar serbest gazetecilik yapmaktadır.

Yayınevimizden çıkan diğer kitapları,

Reis Çatlı,

Son Ülkücüyü Kim Öldürdü?

İçindekiler

BAŞLARKEN 7

BİRİNCİ BÖLÜM
VE UZAKTAN 'DENİZ' GÖRÜNDÜ 11

İKİNCİ BÖLÜM
6. FİLO'YU PROTESTO 25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
VE GEZMİŞ FİLİSTİN KAMPLARINDA 49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ ÜNİVERSİTEDEN
NASIL VE NEDEN ATILDI? 79

BEŞİNCİ BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ VE YEŞİL PARKASI 95

ALTINCI BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ NASIL YAKALANDIĞINI
ANLATIYOR 114

YEDİNCİ BÖLÜM
ADIM ADIM İDAMA GİDEN YOL 137

SEKİZİNCİ BÖLÜM
"MİT'ÇİLER ANLAYAMAYINCA DENİZ KENDİ
İFADESİNİ KENDİSİ YAZDI" 160

DOKUZUNCU BÖLÜM
"BİZ, DENİZ GEZMİŞ OLABİLİRMİYİZ?" 177

ONUNCU BÖLÜM
GERİDE KALANLARA MEKTUPLAR.....203
ONBİRİNCİ BÖLÜM
GÜN GÜN DENİZ GEZMİŞ'İN HAYAT HİKAYESİ.....209
ONİKİNCİ BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ TARTIŞILMAYA DEVAM EDİYOR 232
ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ MUHALİFLERİ.....271
ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
VE 'O DENİZ HİKAYESİ' ASLINDA HİÇ BİTMEDİ 288
EK'LER.....291
1) 1. THKO İDDİANAMESİ
2) TBMM'NDE İDAM KARARININ GÖRÜŞME TUTANAKLARI
3) ANKARA SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI 1 NO. LU ASKERÎ MAHKEMESİ GEREKÇELİ KARARI

BAŞLARKEN

Deniz, Nazım Hikmet'in 'Delikanlım' şiirini hiç düşürmezdi dilinden. Üniversite yıllarında birlikte olduğu arkadaşlarına kanaatine göre o şiirdeki 'delikanlının' kendisi olduğuna inanırdı.

"– Delikanlım!
İyi bak yıldızlara.
onları belki bir daha göremezsin.
Belki bir daha yıldızların ışığında
kollarını ufuklar gibi açıp geremezsin...
Delikanlım!
Senin kafanın içi yıldızlı karanlıklar kadar
güzel, korkunç, kudretli ve iyidir.
Yıldızlar ve senin kafan
kâinatın en mükemmel şeyidir.
Delikanlım!
Sen ki, ya bir köşebaşında
kan sızarak başından gebereceksin.
ya da bir darağacında can vereceksin.
iyi bak yıldızlara onları göremezsin belki bir daha
Delikanlım!
Belki beni anladın.
belki anlamadın.
Kesiyorum sözümü."

Nazım Hikmet'in 'Benerci Kendini Niçin Öldürdü?' kitabından 'delikanlım!' seslenişi bu kadar. Deniz'in tam da şiirde geçtiği gibi, 'ya da bir darağacında can vereceksin' dizesinin bizzat başına geleceğini bilmesi elbette ki mümkün değildi.

27 Şubat 1947'de Ankara'nın Ayaş ilçesinde başlayan yaşamı yine Ankara Altındağ'da bulunan Ulucanlar Cezaevi'nde bir 'darağacında' sonlandığında henüz 25 yaşındaydı. Tarih 6 Mayıs 1972'ydi.

Deniz'in kısa sürmesi muhtemel yaşamlarda hep rastlandığı üzere henüz çocuk çağında başlayan 'tempolu ve gerilimli' yılları hep birbirini takip etti. İlkokula giderken üyesi olduğu 'Yedibela Çetesi'nin 'gizli görevi' Demokrat Partili ailelerin çocuklarını dövmekti mesela.

1963'de yanında bir grup arkadaşıyla üye olmaya gittiği Türkiye İşçi Partisi'nin kapısından hangi mazeretle uzaklaştırıldı biliyor musunuz? "Yaşınız henüz çok küçük. Biraz büyüyen daha sonra gelin..."

Deniz, yaşının büyümesini beklemeden 'anarşist' duruşundan hiç taviz vermeyecekti oysa. Öyle olmasa henüz ilkokul beşinci sınıfta üstelik 'Sivas Milli Eğitim Müdür Yardımcısının oğlu' sıfatını taşıdığı halde, sınıfça çekilen bir fotoğrafta elleriyle dönemin muhalefet partisi CHP'nin amblemi olan 'altı ok' işareti yapar mıydı? Üstelik Demokrat Parti'nin en kudretli yıllarında.

Deniz Gezmiş'in henüz ilkokul yıllarındaki 'asi duruşunu' ilk gençliğinde de bozmadığını nasıl da güzel anlatır Can Yücel;

"En uzun koşuysa elbet
Türkiye'de de Devrim.
O, onun en güzel yüz metresini koştu.
En sekmez luverin namlusundan fırlayarak...
En hızlısıydı hepimizin,
En önce göğüsledi ipi...
Acıyorsam sana anam avradım olsun
Ama aşk olsun sana çocuk, Aşk olsun..."

Emsallerinin 'en hızlısı' olduğunun şahidi pek çoktur. Yanındakilerden 'en önce ipi göğüslediğini' ise artık tarih yazıyor.

Asılmaya giderken bile, 'Hadi eyvallah arkadaşlar...' deyip kestirip atan bu gencin kısacık hayat hikayesinde ne uzun destanlar saklıydı bilene. İşte bu çalışmada 25 yıl süren ancak nice 25 yıllar boyunca anlatılsa da bitmeyecek 'hırçın bir Deniz hikayesini' dinleyeceğiz. İçinden 'devrim' geçen bir 'kahramanlık destanına' kulak vereceğiz.

Şiirle başladık şiirle noktalayalım ilk sözümüzü. Elbette bu şiirde bundan öncekiler ve bundan sonrakilerde olduğu gibi yine 'Deniz'e dair' olacak;

"Sevinmesin ey zalimler
Öldüğüme benim benim
Yiğit ölmez kolay kolay
Ben ölmedim ki, ben ölmedim ki
Bakmayın suskunluğuma
Bakmayın durgunluğuma
Bedel verdim her kavgada
Yenilmedim ki

Denizlerin dalgasıyım
Ben halkımın kavgasıyım
Yarınların sevdasıyım
Yenilmedim ki
Gelir günler gelir elbet
Gör o zaman beni beni
Bana neyler zalım felek
Ben ölmedim ki ben ölmedim ki
Bakmayın suskunluğuma
Bakmayın durgunluğuma
Bedel verdim her kavgada
Yenilmedim ki..."

İşte böyle ölüme giderken bile hayata 'nanik' yapabilen asi bir denizin hikayesine tanıklık edeceğiz bu çalışmada. Tüm asi denizlerin aziz hatırasına saygıyla...

BİRİNCİ BÖLÜM

VE UZAKTAN 'DENİZ' GÖRÜNDÜ...

Deniz Gezmiş, 27 Şubat 1947'de Ankara'nın Ayaş ilçesinde doğdu. Dedeleri Rize'nin İkizdere ilçesine bağlı Cimil köyündendir, ailenin kökleri Konya'dan bir vesileyle Ankara'ya göç etmek zorunda kalmıştır. Babası Erzurum Ilıca (yeni adı: Aziziye) nüfusuna kayıtlı ilköğretim müfettişi Cemil Gezmiş, annesi Erzurum'un Tortum ilçesinden ilkokul öğretmeni Mukaddes Gezmiş'tir.

Ailenin üç erkek çocuğundan ikincisidir. Deniz'in ağabeyinin ismi Bora, küçük kardeşininse Hamdi'ydi. Öğretmen bir ailenin çocuğu olması sebebiyle ilk ve ortaöğrenimini Sivas'ta, liseyi İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi'nde okudu.

Deniz annesini çok severdi. Eve hep erken giderdi. Belli bir saatte mutlaka evde olması gerekirdi yoksa babası çok kızıyordu.bu erken gitmeler ve baba korkusu arkadaşlarının diline iyice dolanmıştı ve deniz'i hep bunları dile getirerek kızdırırlardı.

Ayakta solda duran annesi, sağda yerde oturan da babası Cemil Gezmiş. Ortada muzur bir gülümsemeyle objektife bakansa tabii ki Deniz Gezmiş...

Denizin baba korkusu ile ilgili olarak arkadaşı M. Lütfü Kıyıcı şöyle bir anısını dile getirmiştir; "AİESEC olayı yüzünden bizler Sultanahmet Cezaevindeydik. Görüş gününde babası Cemil Gezmiş gelmişti. Görüşler iki telli örgünün ardından yapılıyordu. Cemil Amca elini tokat atacak gibi bize kaldırıp vuracakmış gibi yaptı. Deniz kendini iki adım geri attı. Daha sonra biz "hop ne oluyor oğlum, biz de bilelim.. korkup ürktün mü!!" diye takıldık Deniz'e. Deniz de işi şakaya vurup "oğlum o Deniz Gezmiş' in babası" demişti. Onun Cemil Amcadan nasıl korktuğunu hepimiz bilirdik ."

Bir çocukluk arkadaşı henüz 1958–1959 yıllarında ilkokul sıralarında Deniz'in de aralarında bulunduğu bir gruptan bahsederken 'Yedibela Çetesi'ni açıklıyor. Arkadaşının tanıklığına göre henüz beşinci sınıfta okurken kendilerini bir siyasal taraf olarak kabul ettiklerini ve muhalif gördükleri

Demokrat Partili ailelerin çocuklarını döverek ilk eylemlerini gerçekleştirdiklerini açıklıyor gülümseyerek.

Deniz'in 'sağcı ailelerin çocuklarını dövme' hikayesini Sivas Milli Eğitim Müdür Yardımcısı olan bir babanın oğlu sıfatıyla devam ettiği beşinci sınıfta çekilen hatıra fotoğrafla sabitleniyor. Bu fotoğrafta Deniz elleriyle CHP'nin sembolü olan altı ok'u işaret ediyor gururla.

Küçük Deniz Gezmiş, ağabeyi Bora Gezmiş ile birlikte evlerinin bahçesinde. Gelecekte yaşayacaklarından habersiz, umutla gülümsüyor hayata...

Deniz Gezmiş anlatıyor çocukluk yıllarını ve ilköğretim hayatını; "1947 senesinde Ankara'nın Ayaş ilçesinde doğdum. Babam ben doğduğum senelerde Ayaş'ın bir ilkokulunda öğretmenlik yapıyordu. O zaman ve şimdi gerek olmadığı için merak edip babamın hangi okulda öğretmenlik

yaptığını öğrenmek istemedim. Daha doğrusu ben 6 aylıkken Ayaş'tan ayrıldığımız için eski durumu pek hatırlamıyorum. Ben hayata geldikten sonra babam Sivas'a nakledilmiş. Sivas'ın kaza ve köylerinde ilköğretim müfettişi olarak görev yapmış.

İlkokulu Sivas'ın Yıldızeli kazasındaki okullardan birinde okudum. Sonra Sivas'a nakledildik. Sivas Selçuk İlkokulu'nda tahsile devam ederek ilkokulu bitirdim. Mezuniyet tarihini hatırlamıyorum. Ortaokulu Sivas Atatürk Ortaokulu'nda okudum ve bitirdim. Hatırladığıma göre 1961 senesiydi."

Sivas'ta görev yaptığı sırada bir dönem Sivas Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı yapan baba Cemil Gezmiş [1] oğlu Deniz hakkında özetle şunları anlatıyor;

[1] Baba Cemil Gezmiş İlköğretim müfettişi olarak emekli oldu. Rize'nin İkizdere ilçesine bağlı Cimil köyünde 1914 yılında doğan Cemil Gezmiş, 23 Haziran 2002'de İstanbul'da vefat etti.

"Her babaya göre evladı akıllıdır, zekidir. Bana göre Deniz, zeki ve yetenekliydi. Ona düşkündüm ben. Annesi de her annenin çocuğuna düşkün olduğu kadar düşkündü... Her annenin evladı üzerine titrediği kadar üzerine titrerdi... Severdik oğlumuzu, her anne ve babanın çocuğunu sevdiği kadar.

Toramandı oğlum... Dokuz aylıkken yürüdü. İlkokulu birincilikle bitirdi. Teste soktum. Üstün zekâlı olduğu sonucu çıktı. Ağabeyi ve küçük kardeşi ile iyi geçinirdi. Uysaldı... Hayvanları, çocukları çok severdi. Yaşlılara yardım ederdi.

Deniz çocukken dersi derste yapar, çok çalışmaz ama çabuk kavrardı. O nedenle de her sene sınıf ve okul birincisi olurdu. Örneğin bir okul yarışmasında birinci olduğu için zamanın Sivas Valisi Kadri Erdoğan ona ödül vermişti.

Burada bir özeleştiri de bulunayım. 'Mum dibine ışık vermez' derler. Ben bir eğitimci olarak kendi çocuklarıma yeteri kadar iyi bir eğitim verdiğimi iddia edemem. Benim çocuklarım çok dürüst, haddinden fazla yurtsever olarak yetişti. Aşırı derecedeki bu yurtseverlik kendilerine bu kadar zarar getirdi. Deniz çok fazla yurtseverliğinin kurbanı oldu gitti."

Memur oldukları için bir süre Anadolu'nun değişik il ve ilçelerinde görev yapan Cemil Gezmiş ile hanımı Mukaddes Gezmiş, daha sonra, yeni görev yeri olarak İstanbul'a atandı. Böylece Gezmiş ailesi, İstanbul'a geldi.

Deniz bu dönemi şöyle anlatıyor; "1962 senesinde babam İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'ne nakledilince hep bera-

ber İstanbul'a geldik, Harem İskelesi Selimiye'de bir eve yerleştik."

Küçük taşra kentlerinden sonra 'dünya kenti' sayılan İstanbul'a gelen Gezmiş ailesi, İstanbul'un en güzel deniz ve doğa manzaralarına sahip olan Üsküdar–Selimiye semtine yerleşti. Deniz Gezmiş liseyi İstanbul'da okuyacaktı. Haydarpaşa Lisesi'nde devam ederken sol düşünceyle tanıştı ve kendini dönemin eylemlerinin içinde buldu.

Lise son sınıftaydı. İstanbul'daki devrimci hareketler içinde yer alıyordu. Aynı günlerde Haydarpaşa Lisesinde de üzerindeki baskı yoğunlaşmaya başladı. Kıbrısın ancak emperyalizmin güdümünden sıyrılmasıyla kurtulabileceğini ve bağımsız bir devlet olabileceğini savunan bir kompozisyon yazması üstüne Deniz Haydarpaşa Lisesinden uzaklaştırılmış oldu.

Baba Cemil Gezmiş anlatıyor; "Kendini düşünmeyen bir çocuktu. Kardeşlerine alınan bir giysi için kıskanmaz sevinirdi. Kendisinden çok başkalarını düşünen bir yaradılışı vardı. Paraya hiç kıymet vermezdi. Hatta yapmayı tasarladığım bir iş konusunda sofrada konuşurken, beni kınamış ve şöyle demişti; 'baba hayatta paraya değer vermeyen bir insan olarak seni bilirdim.'

Bir gün evlerine gelen bir komşu kadın, Deniz'in çöplükte millete maaş dağıttığını söylemişti. Hemen evden çıkan annesi baktı ki Deniz bir taşın üstünde çevresindekilere para dağıtıyor. Ayaklarına da anneannesinin ayakkabılarını giymiş. Sonradan anlaşıldı ki anneannesinin üç aydan üç aya aldığı emekli maaşını almış ve onun ayakkabılarını giyerek, mahallenin yoksullarına maaş dağıtmaya gitmiş... Deniz annesinin geldiğini görünce ürkmüş, fakat yaptığı

şeyin yanlış olduğunu söyleyenlere hiçbir zaman inanmamıştı.

1965'ten sonra, Türkiye'de gelişen gençlik hareketinin en önemli önderlerinden ve Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun (THKO) kurucu ve yöneticilerinden olan Deniz Gezmiş, 1965'te Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Üsküdar ilçe başkanlığına üye oldu.

TÜRKİYEDE
ÖZEL TÜRK OKULLARINA
MAHSUS
LİSE DİPLOMASI
(Devlet Lise Diplomasına müsâdildir

Adı ve soyadı	Deniz Gezmiş
Babasının adı	Cemil
Doğum yeri	Ayaş
Doğum yılı	1947
Diplomayı veren okul	ÖZEL BİLİM KOLEJİ
Bulunduğu sınıfa devam ettiği ve geçemediği yıllar	1965 - 1966 Güz

DİPLOMA NUMARASI 203
Cemil Oğlu Deniz Gezmiş
Fen
kolundan Devlet Lise imtihanını çirmiş ve İYİ derece ile diploma'ğa hak kazanmıştır.
29 / 6 / 1966
Milli Eğitim Müdürü
Okul Müdürü Vekili
Okul Müdür

İlk kez 31 Ağustos 1966'da Ankara'dan İstanbul'a yürüyen Çorum Belediyesi temizlik işçilerinin Taksim Anıtı'na çelenk koymaları sırasında işçileri destekleyen ve Türk-İş yöneticilerini protesto eden gösteri sırasında gözaltına alındı.

7 Kasım 1966'da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine girdi. 19 Ocak 1967'de Türkiye Milli Talebe Federasyonu (TMTF) binasının yedd-i emine verilmesi sırasında çıkan olaylarda yakalandı ve bir gün sonra iki arkadaşıyla çıkarıldığı mahkeme tarafından serbest bırakıldı.

22 Kasım 1967'de öğrenci örgütlerinin düzenlediği Kıbrıs Mitingi sırasında Aşık İhsani ile birlikte ABD bayrağını yaktıkları gerekçesi ile gözaltına alınıp daha sonra serbest bırakılan Deniz Gezmiş, Hukuk Fakültesi'nde birlikte okuduğu arkadaşlarıyla birlikte 30 Ocak 1968'de 'Devrimci Hukukçular Örgütü'nü kurdu.

7 Mart 1968'de İ.Ü. Fen Fakültesi konferans salonunda düzenlenen toplantıda konuşma yapan Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü protesto ettiği için tutuklandı. 2 Mayıs'a kadar tutuklu kaldı.

Deniz Gezmiş, 30 Mayıs'ta 6. Filo'yu protesto ettiği için yargılandı ve beraat etti. Öğrenci eylemleri içinde etkinliği giderek artan Deniz Gezmiş, 12 Haziran 1968'de İstanbul Üniversitesi'nin işgal edilmesinde önderlik etti. İşgal Konseyi adına İ.Ü. Senatosu ile Baltalimanı'nda yapılan görüşmelere katılan öğrenci heyetinin içinde yer aldı.

Öğrenci haklarının elde edilip işgalin sona erdirilmesinde etkili oldu. İşgalden kısa bir süre sonra İstanbul'a gelen 6. Filo'yu protesto eylemlerinde yer alan Gezmiş, 30 Temmuz'da bu eylemlerden dolayı tutuklandı ve 20 Eylül'de

serbest bırakıldı. Bütün bu olaylardan sonra öğrenci hareketinin efsanevi lideri haline geldi.

TİP içinde yoğunlaşarak, ayrılıklara ve tartışmalara yol açan ideolojik sorunlarda Milli Demokratik Devrim (MDD) görüşünü benimseyen Deniz Gezmiş, bu görüşün özellikle devrimci öğrenciler arasında yayılmasında etkili oldu.

DENİZ GEZMİŞ, CUMHURBAŞKANI GÜL'LE KARŞI KARŞIYA GELMİŞ

ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Commer'in makam aracını yakan isimlerden biri olan 68 kuşağı temsilcilerinden Tuncay Çelen, "Denizler'den Terzi Fikri'ye Türkiye" adlı bir kitap yazdı. İmge yayınlarından piyasaya çıkan kitapta, dünün protestocusu Deniz Gezmiş ile bugünün Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yaklaşık 40 yıl önce, karşı karşıya geldikleri anlatıyor.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okuyan Deniz Gezmiş ve arkadaşları, "6. Filo Defol" eylemi yaparken aynı üniversitenin İktisat Fakültesinde okuyan ve Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) üyesi Abdullah Gül ve arkadaşları ile karşı karşıya geldi.

SESSİZ VE UYUMLU GÜL..

Çelen bu karşılaşmayı kitabında şöyle anlattı: "Abdullah Gül üniversite yıllarında fikri mücadelesini babası ve yakın çevresinden etkilendiği için, doğal olarak MTTB ve Akıncılar çatısı altında sürdürür. O dönemde sağ, sol kutuplaşmaları içinde yaşanan gerilimler ve tartışmalar herkesi etkiliyor ve olayların içine çekiyordu. Nitekim Abdullah Gül gibi yakın çevresinde sessiz ve uyumlu olduğu bilinen birisi bile bu ortamda aktif hareket içine girmiş ve İstanbul Üniversitesini kontrol altına alan Deniz Gezmiş ve arkadaşları, Abdullah Gül ve arkadaşlarının fotoğraflarını duvarlara asarak 'Faşist' damgası vurmuş ve hedef göstermişti. Abdullah Gül bu gergin dönemde 6 ay üniversiteye giremeyecekti."

MTTB DÖNEMİ ÜNLÜLERİ

Kitapta Gül ile birlikte MTTB içinde günümüzün siyasetçi ve gazetecilerinden, Recep Tayyip Erdoğan, Bülent Arınç, Mehmet Ali Şahin, Cemil Çiçek, Beşir Atalay, Abdülkadir

Aksu, Hüseyin Çelik, Ahmet Davutoğlu, Numan Kurtulmuş, Fehmi Koru, Abdurrahman Dilipak, Osman Pepe, Necati Çetinkaya ve Kadir Topbaş'ın da yer aldığı vurgulandı.

Kitabı yazarı Tuncay Çelen, 42 yıl önce ODTÜ'de ABD Büyükelçisi Commer'in arabasını yakan grup içinde yer aldı. Bu eylemden dolayı tutuklandı. Dev Genç Merkez Yürütme Kurulu üyeliği yaptı. İşçi emeklisi olan Çelen, halen TKP Parti Konseyi üyeliği görevinde de bulunuyor.

Daha önce Vietnam'da görev yapan Commer, 6 Ocak 1969'da ODTÜ rektörü Kemal Kurdaş'ı ziyarete gelmiş, rektör ile görüşürken öğrenciler de zırhlı Cadillac aracını bir elektrik direğini manivela olarak kullanıp ters çevirmişti. Araçtan benzin sızması üzerine öğrenci liderlerinden Sinan Cemgil'in atkısı benzine bulanıp tutuşturulmuş ve araç yakılmıştı. Commer bu olay sonrası Türkiye'den ayrılırken, rektör Kurdaş da görevini bırakmıştı.

DENİZ GEZMİŞ, CENGİZ ÇANDAR'I NEDEN BIÇAKLADI?

Deniz Gezmiş'in hayat hikayesine dair ilginç anekdotlar onun ölümünden yıllar sonra yakın arkadaşlarının bir vesileyle yaptıkları sohbetlerdeki detaylarda ortaya çıkıyor. Örneğin Deniz Gezmiş'in üniversiteden arkadaşı olan ve şimdilerde hayli popüler bir medya mensubu olan Cengiz Çandar'ı bıçakladığını hiç duymuşmuydunuz? [2] İşte Gezmiş ile

[2] Habertürk'teki röportajlarıyla gündem değiştiren İzzet Çapa duayen gazeteci Cengiz Çandar'la çok ilginç bir röportaja imza attı. Çandar anılarını yazdığı kitabı Mezopotamya Ekspresi isimli kitap nedeniyle kendisiyle konuşan Çapa'ya Deniz Gezmiş ile aralarında geçen ve bugüne kadar hiç bilinmeyen o ilginç olayı anlattı.

Çandar'ın arasına kan girmesine neden olan olayın hikayesi;

"Bunca yıldan sonra Deniz Gezmiş size ne ifade ediyor?"

Şu andaki Deniz Gezmiş imajını biliyoruz. Ama bir de etten ve kemikten Deniz var...

"O nasıl bir insandı?"

1.91 boyunda, ele avuca sığmaz, afacan ve muzip bir oğlan çocuğu... Benden bir yaş büyüktü.

"Aranıza 'kan' girmiş ama..."

Bir gün dernekte oturuyoruz. Ben başkanlık masasındayım, Deniz o kocaman boyuyla bir koltuğa yerleşmiş, elinde sustalı çakıyla oynuyor. Laf yarıştırıyoruz... İronik bir şey söyledim o arada.

"Kızdı mı?"

Yok canım. Şakalaşıyoruz... 'Saplarım bıçağı ha' dedi, elini şöyle bir uzattı. Bacağımda bir kasılma hissettim. 'Ulan eşek şakasına çevirme işi dikkat et' falan dedim.

"Hiç acı hissetmediniz mi?"

O anda hiçbir şey hissetmedim. Sohbete devam ediyoruz. Bir ara baktım ki elim kıpkırmızı. Pantolon, ayakkabı kan içinde kalmış. Meğer bıçak girmiş.

TUVALETİN KAPISINI KIRIP İÇERİ GİRDİ

"O da farkında değil mi?"

Yok canım, görünce dehşete düştü. Fırladım tuvalete koştum kanı durdurmak için. Güm güm kapıya vurup 'Cengiz Cengiz aç, ne oldu?' diye bağırıyor. 'Yok oğlum bir şey' diyorum. Kanı durdurmaya çalışıyorum...

"Gitti gidecek Cengiz Çandar o güzelim gençlik yıllarında..."

Deniz kapıyı bir omuzda kırdı, beni kucakladı, Eczaneye götürmek için merdivenlere koştu...

"O günlerde aranmıyor muydu?"

Tabii. Mesele de o zaten 'Oğlum deli misin, polisler görürse' demeye kalmadan eczaneye geldik. Pansuman yapıldı, sonra tekrar kucağında geri getirdi beni. Öğrenci yurdunda bir odada yatıyorum.

"Duyulmuş mu okulda bu durum?"

Duyulmaz mı? Kantinde önüne gelen Deniz'e 'Ne biçim adamsın. Böyle şaka yapılır mı, adamı yaraladın yazıklar olsun' filan diyormuş. Ben de diyorum ki 'Söyleyin şuna, gelsin yanıma.'

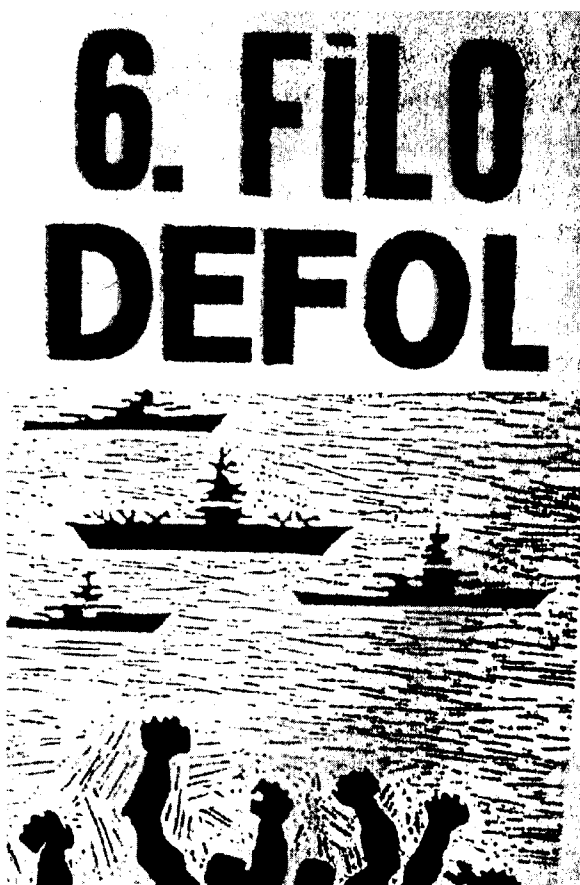
"Geldi mi?"

Geldi. Müthiş bir vicdan azabına girmiş, utanıyor. İstanbul'a dönme kararı vermiş. Kapıda dikiliyor altına yapmış

çocuklar gibi boynu eğik... 'Ulan gelsene neredesin' dedim, sarıldık öpüştük.

İKİNCİ BÖLÜM

6. FİLO'YU PROTESTO

6. Filoya yönelik ilk protestolar 1967 yılında yapılmaya başlanmıştı. O günlerde Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) İstanbul sekreterliği protesto amaçlı bir açlık grevi düzenlemişti. Olayların büyük bir hızla geliştiği 1968'de ise 6. Filo'yu yeniden karşılamak için 15 Temmuz'da İTÜ'de devrimci gruplar arasında bir toplantı düzenlendi. Toplantıda 76 kuruluş 6. Filo protestolarında ortak davranmak için bir araya gelmişti ve bildiriden mitinge kadar bir dizi eylem kararı alınmıştı.

Toplantı dağılırken dışarıda bekleyen polis, gruptan 11 öğrenci önderini gözaltına aldı. Ertesi gün FKF bunu protesto eden bir etkinlik düzenledi ve iki gün boyunca İTÜ'nün bulunduğu Gümüşsuyu'nun ara sokaklarında polisle öğrenciler arasıda küçük çaplı çatışmalar sürdü.

17 Temmuz akşamı, yaşanan gerilimden dolayı öğrenciler yurt bahçesinde beklemektedirler. 18 temmuz gecesi saat 01.30 civarlarında yurdu kuşatan polis ve inzibat çemberinin arasından Dolmabahçe'ye doğru beraberlerindeki kadınlarla gürültülü bir biçimde geçen ABD askerleri böylece fitili de ateşlemiş oldu.

Yurttan çıkan öğrenciler inzibatları aşıp ABD'lilere müdahale etti. Öğrencilere saldıran polis, bir öğrenciyi gözaltına alırken, başkalarını da almaya çalışan bir komiser de öğrenciler tarafından rehin alınıp yurda götürüldü. Beyoğlu İnzibat Bölge Komutanı Hikmet Silahçıoğlu'nun arabuluculuk girişimleriyle gözaltına alınan öğrenci, rehin tutulan komiser ile takas edilir. Bu arada yurda müdahale için gereken izin verilmiştir.

Saat 4.30 civarında polis yurda saldırıya geçer ve arada kalmak istemeyen inzibatlar çekilir. Polis öğrencilerin ka-

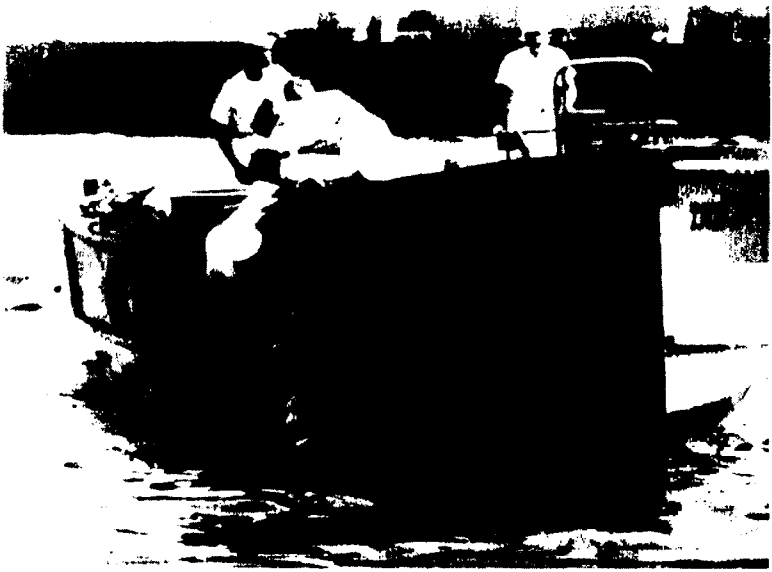
pattıkları demir kapıları kırıp içerideki çoğu uyuyan tüm öğrencilere vahşice saldırır. "Öldürün...", "Komünistlere vurun" nidaları arasında öğrenciler merdivenlerden aşağıya atılır, bu arada hukuk fakültesi öğrencisi Vedat Demircioğlu, 2. kat penceresinden aşağıya atılır.

Baskın sırasında 47 öğrenci yaralanır, 30 öğrenci gözaltına alınır. Geride kalan öğrenciler saat 5.30 civarında ellerinde pankartlarla Taksim anıtına kadar yürüyüp, ardından yaralı arkadaşlarının durumunu öğrenmek için hastanelere gider. Bu sırada da polisle çatışmalar devam etmekte, Taksim İlkyardım Hastanesi'nin önündeki bir polis jeepi tahrip edilmektedir.

18 Temmuz günü olayı duyan İTÜ'ye koşuyordu. Kitle sloganlar ve marşlar eşliğinde 12'deki mitingin ardından Dolmabahçe'de demirlemiş ABD 6. Filonun üzerine yürümeye hazırlanırken o dönemin FKF İl sekreterliğini elinde bulunduran reformistler, provokasyon edebiyatı yaparak Dolmabahçe'ye yürünmesini engellemeye çalışmaktadırlar.

Harun Karadeniz ve Hasan Yalçın'ın bu içerikteki konuşmalarının ardından kitle Dolmabahçe'ye doğru yürüyüşe geçer. Bu arada miting alanını daha önce terk eden reformistler Gümüşsuyu'nda yürüyen kitlenin önüne barikat kurmaya çalışmaktadırlar. Son zamanlarda sık sık eklektik bir tarih anlayışıyla isimleri yan yana konulan Deniz Gezmiş ve Harun Karadeniz, işte bu barikatın iki karşıt cephesindedirler.

Sonuçta, barikat aşılmış ve kitle bir sel gibi Dolmabahçe'ye akmaktadır. Kendilerini motorlara atmayı becerememeyen, geç kalan ABD askerleri denize dökülür.

Rıhtımdaki kamyonlarda bulunan ABD'ye ait malzemeler de tahrip edilir, denize dökülür. Arabasıyla oradan geçmeye çalışan bir ABD askerinin aracı tahrip edilir. Çevrede olan biteni izleyen halk ta öğrencilere destek verince protestocuların sayısı biranda 3–4 bini bulur.

Saat 21.00 olduğunda, 7 saat geçmesine rağmen Dolmabahçe'deki öfke dinmemiştir. Bu kadar uzun süren bir kitle eylemini iyice kuşatan polis, kitleye yine oldukça sert şekilde saldırır. İki çember oluşturulmuştur ve birincisinden çıkan, ikincisinden de ancak dayak yiyerek kurtulabilmektedir.

OLAYIN TANIĞI GAZETECİ RAHMİ TURAN ANLATIYOR

"40 yıl önce... Yıl 1968... Bahar aylarında üniversitelerde işgaller başlamıştı... İstanbul'da bir öğrenci lideri parlıyordu. Uzun boylu, yakışıklı bu liderin adı Deniz Gezmiş idi...

Devrimci gençler, Deniz Gezmiş'in önderliğinde yabancı güçlere savaş açmış, o tarihte İstanbul'a gelen Amerikan 6'ncı Filosu'nun denizcilerini Dolmabahçe rıhtımında kovalayıp denize atmışlardı...

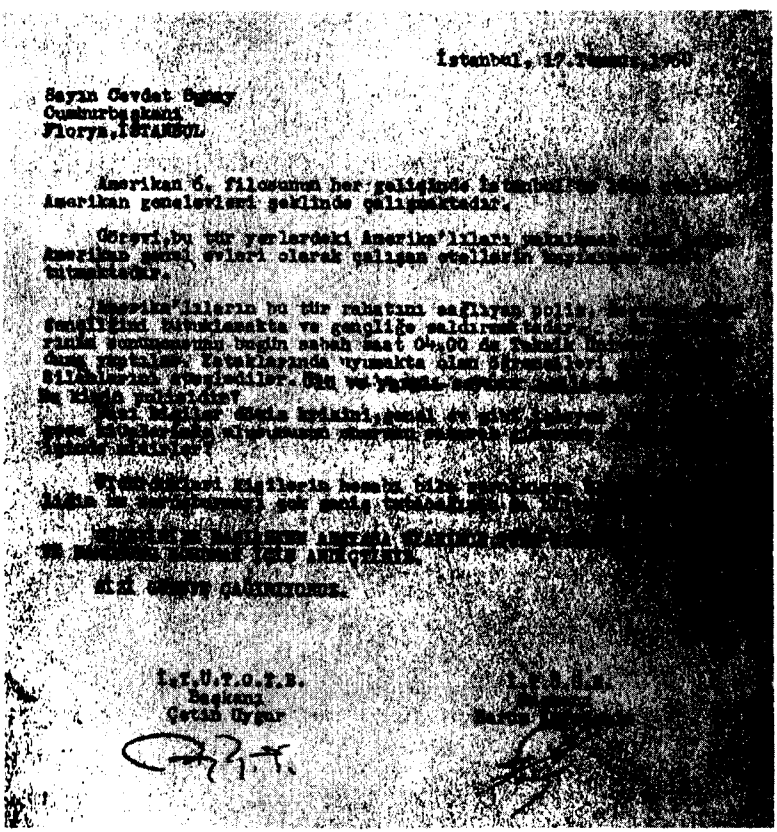
Heyecan kasırgası bütün yurdu dalga dalga sarmış, Amerikalı askerleri denize döken devrimci gençlerin lideri Deniz Gezmiş, gazetelerin manşetlerine taşınmıştı... Haberler, röportajlar birbirini izliyordu. O tarihte ben Günaydın Gazetesi'ni yönetiyordum. Yüksek tirajlı Günaydın Gazetesi'nin en atak muhabirlerinden olan Ergin Konuksever, öğrenci liderleriyle resimli bir röportaj yapmış ve bana getirmişti.

Ergin Konuksever'in çektiği sembol fotoğraflardan birisinde Deniz Gezmiş öğrenci arkadaşlarına seslenirken görülüyordu.

Ergin, Deniz Gezmiş dahil, tüm öğrenci liderlerinin güvenini kazanan bir gazeteciydi, sağlam bir kişiliği vardı. Polisin aradığı bu gençlerin gizlendikleri yerleri biliyor, istediği an onlarla görüşme yapabiliyordu.

Ergin Konuksever, röportajında devrimci gençlerin liderlerine şu soruyu soruyordu: "Amerikan 6'ncı Filosu'nu neden istemiyorsunuz?"

İstanbul, 17.Temmuz.1969

Sayın Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı
Florya,İSTANBUL

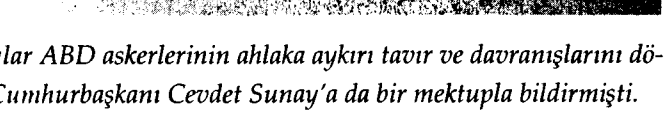
Amerikan 6. filosunun her geldiğinde İstanbul'da
Amerikan gemileri şeklinde çalışmaktadır.

Görevi,bu tür yerlerdeki Amerika'lılara
Amerikan gemi evleri olarak çalışan otellerin
bitmektedir.

Amerika'lıların bu tür rahatını sağlayan polis
emniyetini kuvvetlendirmekte ve gençliğe saldırmak
rinin yumuşamasını bugün saat 04.00 da
dayı yaptılar. Kafalarında uyumakta olan
bilmelerini gerektirdiler. Bu ve yarına
bu kimse yoktur.

Biz,
Fikir
ve
bir
ve
ABD
dizi
olarak
çalıştırıyoruz.

T.İ.T.U.T.O.T.B.
Başkanı
Çetin Uygar

Protestocular ABD askerlerinin ahlaka aykırı tavır ve davranışlarını dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a da bir mektupla bildirmişti.

Verilen cevap şöyleydi: "Amerikalı denizciler, dostluk için değil, kadın ihtiyaçlarını gidermek için İstanbul'a geliyor, Yüksek Kaldırım'daki ve Beyoğlu Abanoz Sokağı'ndaki genelevlere koşuyorlar. Biz onların Türkiye'yi, genelev gibi kullanmasını istemiyoruz! Ülkemizi sonuna kadar savunacağız!"

Bu röportaj, Günaydın Gazetesi'nin birinci sayfasında yayımlandıktan sonra kıyamet koptu. Savcı, Ergin Konuksever'in, benim ve sözlerin sahibi öğrenci liderlerinin aleyhinde "Türklüğe hakaret" iddiasıyla dava açtı...

Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan bu davada Türk Ceza Kanunu'nun 159'uncu Maddesi'ne göre 6 yıla kadar hapse mahkûm edilmemiz isteniyordu.

Öğrenci liderleri ele geçirilemediği için Ergin Konuksever ile ben Ağır Ceza Mahkemesi'ne çıktık. Savcı, "Türkiye'ye genelev diyerek Türklüğe hakaret ettiniz" diye bizi suçluyordu. Oysa tam tersine, röportaj, Türkiye'nin genelev olmadığını, bunu böyle gören yabancılarla mücadele edileceğini, Amerikan 6'ncı Filosu'nun bu nedenle istenmediğini vurguluyordu. Bunu savcıya anlatamadık ama üç yargıçtan oluşan mahkeme heyetine anlatabildik sanıyorum... Sonunda aklanmamız bunu gösteriyor.

O tarihte ben, Günaydın'ın sorumlu yöneticiliğinin yanı sıra "Fatih'in Fedaisi Kara Murat" adlı, çok sevilen ve beğenilen dizi romanları yazıyordum. Avukatımız rahmetli Muzaffer Paksoy mahkemede, "Müvekkilim Rahmi Turan, Türklüğü yücelten, Türk'ün üstün vasıflarını gözler önüne seren tarihi kahramanlık romanlarının yazarıdır. Böyle bir kişinin Türklüğe hakaret kastı olabilir mi?" diye beni savunmuştu.

Muhabir arkadaşım Ergin Konuksever de Türklüğü ile gurur duyan ve sağlam karakteriyle tanınan yurtsever bir kişiydi. Neticede aklandık ama neler çektiğimizi anlatamam. Olaylar devam ediyordu. Devrimcilere "şehir gerillası" adı verilmişti. Kanlı çatışmalar oldu. Bu arada Mahir Çayan Grubu, İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Elrom'u kaçırıp öldürdü!

Devrimcilerin en kıyıcı liderlerinden olan Mahir Çayan ve 9 arkadaşı, 4 İngiliz teknisyeni kaçırarak Niksar'ın Kızıldere Köyü'nde gizlendikleri çiftlik evinde, güvenlik kuvvetleri tarafından kuşatılıp havan toplarıyla ve roketlerle öldürüldü. (30 Mart 1972) Deniz Gezmiş, bu tür kanlı olaylara hiç bulaşmamıştı ama kader ağlarını örüyordu." [3]

6. FİLO EYLEMLERİ VE TÜRKİYE'DE SAĞ–SOL ÇATIŞMASI

6. Filo eylemleri anti-emperyalist mücadelede önemli bir sembol haline gelmiş, tarihimizin en onurlu sayfalarında yerini almıştır. ABD'nin 6. Filosu ülkemize uğradığı her yerde adeta geldiğine pişman edilmiştir. Ne filo kendini koruyabilmiş, ne de işbirlikçileri onları koruyabilmiştir.

Ekim 1967'de 6. Filo Türkiye'ye gelecekti. Gençlik günler öncesinden hazırlandı Filo'nun gelişine. İTÜ, Yıldız Teknik ve ODTÜ Talebe Birlikleri, 7 Ekim 1967'de Amerika'yı protesto eden ve karaya çıkışlarını engellemeyi amaçlayan bir miting düzenlediler. Geç saatlere kadar beklendi fakat 6. Filo'dan tek bir Yankee bile Dolmabahçe'den karaya çıkmaya cesaret edemedi. Sabah Dolmabahçe'den karaya çıkması planlanan Filo komutanı Koramiral William İ. Martin de

[3] Rahmi Turan, Deniz Gezmiş olayı, 11 Mayıs 2008, Hürriyet

korkudan çıkamamıştı. Bir helikopterle Amerikan konsolos luğuna gidip aynı biçimde gemisine dönmüştü.

6. Filo'ya karşı Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) tarafından yayınlanan bildiride şöyle deniyordu; "Amerika'nın Vietnam'daki vahşetine, Türkiye'deki pervasızlığına dur demenin zamanı gelmiştir. Türkiye'de girebileceği iğrenç oyunların tasavvuru, insan bilincinin bu dev savaş makinesiyle mutlaka başedeceği inancımızdan bir şey eksiltmemiştir." [4]

Devrimci gençlik 6. Filo'yu protesto edip, askerleri karaya çıkartmazken, Türkiye Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu Genel Başkanı Selahattin Arıkan, solcuların işi azıtmaları halinde kahraman Türk ordusu müdahale edecek ve Yunanistan'da olduğu gibi komünistlerin hakkını avuçlarına sokacaktır, diye devrimci gençliği tehdit ediyordu.

[4] Türkiye'de Devrimci Gençlik Hareketi Tarihi, sf: 375

www.tutkuyayinevi.com

FKF'liler, 6. Filo kaldığı süre boyunca Dolmabahçe'de açlık grevi yapar. 12 Ekim'de başlayan açlık grevine polis saldırır. 16 Ekim gecesi Taksim Anıtı'nın önünde ABD bayrağı yakılır... (Ki bu eylem Deniz Gezmiş'in gözaltına alınmasıyla sonuçlanacaktır.) 6. Filo 17 Ekim'de ülkemizden defolup gitmek üzere demir alırken; FKF açlık grevini ve diğer eylemlerini sonlandırır.

6. Filo protestolarında gözaltına alınan Deniz Gezmiş'in serbest kaldığı duruşmanın fotoğrafları yıllar sonra ortaya çıktı.

Bir süre sonra, bir daha gelir Yankeeler ve ilk olarak o zaman, 1968'de Dolmabahçe'de denize dökülürler. 6. Filo, 1968 Temmuz'unda bölge halklarına tehdit için dolaşmaktaydı ve işbirlikçilerinin davetiyle karaya ayak basmak üze-

re İstanbul'a gelmişti. İstanbul'a gelme nedenleri tam bir ahlaksızlıktı. Alenen genelevler hazırlanmıştı Amerikan askerleri için. Fakat asıl onursuzluk genelevleri Amerikan askerlerinin hoşuna gitsin diye beyaza boyayan işbirlikçilerininkiydi.

Ama o kadar kolay olmayacaktı karaya ayak basmak. Askerler karaya ilk çıktıkları anda gençliğin tepkisiyle karşılaşır, ancak o gün, işbirlikçi iktidarın polisleri sayesinde kurtulurlar. Gösteriler, eylemler gittikçe yaygınlaşır. Gençlik Dolmabahçe'den Taksim'e yürüyüş kararı alır. Yürüyüş polis tarafından engellenir ve gençlik liderlerinden bir kısmı gözaltına alınır.

17 Temmuz'da, polis öğrencilerin üssü durumundaki İTÜ yurduna baskın düzenler ve 30 öğrenciyi gözaltına alır, 47 öğrenci hastanelik edilir. Bu baskında bir öğrenci de katledilir. Vedat Demircioğlu emperyalizme karşı verilen mücadeledeki ilk şehitlerimizden biri olur. Gençliğin öfkesi daha da büyür. İstanbul üniversitelerindeki öğrenciler toplanarak Taksim'e yürürler. Konuşmaların ardından hedef ilan edilir: Dolmabahçe önünde demirli bulunan 6. Filodur. Binlerce öğrenci Amerikan askerlerini denize dökerler. Polisin engelleme çabaları da işe yaramaz.

Bir süre sonra, bu kez İzmir 6. Filo'ya dar edilir. Tarih 29 Ağustos 1968'dir. Kahrolsun Amerika sloganlarıyla yapılan mitingde, devletin yardımcısı gerici faşist güçler kitleye saldırarak iki kişiyi bıçakla yaralar, kitlenin üzerine bomba atarlar.

10 Şubat 1969. Amerika Birleşik Devletleri 6. Filo'suna ait gemilerin İstanbul'a gelişi öğrenciler tarafından protesto

edildi. 6. Filo Defol eylemlerinde Ali Turgut Aytaç ve Duran Erdoğan, Amerikancı gericiler tarafından şehit edildi.

19 Aralık 1969'da ise, 6. Filo yine İzmir önlerindedir. Gençlik, ABD'li askerlerin şehre çıkmak için motorlarla yanaşacağı Gümrük önünde 6. Filo Defol sloganlarıyla ABD'li askerleri karaya çıkarmamak için and içer. 6. Filo Komutanı Downey, önce Cumhuriyet Alanı'ndaki Atatürk Anıtı'na çelenk koymaya, ardından Kordon'daki NATO karargahı önünden karaya çıkmaya niyetlenir. Ama karşısında ellerinde taş ve sopalarla bekleyen devrimci gençlik vardır. 6. Filo komutanı karaya çıkmaktan vazgeçer. Eylemlerde başta Mahir Çayan olmak üzere birçok devrimci gözaltına alınır.

28 Ocak 1971'de İzmir'de yine Amerikan 6. Filo'sunu protesto eylemleri yapıldı... İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği) tarafından 1974 Nisan'ında NATO'nun

kuruluş yıldönümünde onlarca eylemin düzenlendiği bir kampanya yapıldı. Eylül 1977'de ülkemizde yapılan NATO tatbikatları ve boğaza demirleyen ABD savaş gemileri Dev-Genç tarafından protesto edildi.

Karaya çıkan ABD askerleri denize atıldı ya da dövüldü. 12 Eylül 1980'den birkaç gün önce Trakya'da başlayan NATO manevralarına karşı Devrimci Sol, bir protesto kampanyası başlattı. 11 Eylül günü caddeler NATO'yu teşhir eden bombalı-bombasız yüzlerce pankartla donatıldı.

VE TÜRKİYE SAĞ–SOL ÇATIŞMASIYLA TANIŞTI

1968 yılında 6. Filo'nun Türkiye'ye yaptığı ziyaret, üniversite öğrencileri arasında ilk kez sağ-sol çatışmaları yaşanmasına neden olmuştu. ABD'nin 6. Filo'sunun Türkiye ziyareti, öğrenciler arasında kanlı sağ-sol savaşının miladı olmuştu. 1968 olaylarını tetikleyen, üniversite işgallerinden çok ABD'nin 6. Filosu'na karşı, gençlerin başlattığı mücadeleydi. Bu nedenle ziyaret, Türkiye'nin kaderinde dönüm noktalarından biriydi. O dönemde, ABD'yi küstüren komünist, komünist de ABD karşıtıydı.

Ziyaret nedeniyle başlayan protestolar sonrası, polisin karargaha dönmüş bir öğrenci yurdunu basması sonucu bir öğrenci ölmüş, bu olay, gösterileri daha da büyütmüştü. 16 Şubat 1969 tarihinde İstanbul Bayazıt Meydanı'nda ABD'nin 6. Filo'sunu protesto etmek için 76 gençlik örgütü toplanmıştı. En önde Türk bayrağı, arkada şu pankartlar vardı: "Geldikleri gibi gidecekler", "Emperyalizm ve yerli uşaklarına karşıyız", "Rezil coni bir daha gelme"," Amerikan iti toprağımızda havlayamaz." Beyazıt'tan başlayıp Taksim'de sona erecek olan anti-emperyalist, bağımsız Türkiye miting için işçiler, öğrenciler toplanmaya başlarken, aynı saatlerde Beyazıt Camii ve Dolmabahçe Camii doluyordu. Fakat bu sefer Amerikan muhiplerin sayısı oldukça artmıştı.

EYGİ'DEN PROVAKASYON GİBİ BİR YAZI!

Dönemin etkin sağ görüşlü yayın organı kabul edilen Bugün Gazetesi'nden Mehmet Şevki Eygi; "Büyük fırtına patlamak üzeredir, Müslümanlar ile kızıl kafirler arasında topyekun savaş kaçınılmaz hale gelmiştir... Müslüman kardeşim, sen bu savaşta bitaraf kalamazsın. Ben namazımı kılar, tespihimi çekerim... Etliye, sütlüye karışmam deyip de kendine zulüm edenlerden olma, gözünü aç, bak!.. Onlarda taş, sopa, demir, molotof kokteyli mi var? Biz de aynı silahları kullanmaktan aciz değiliz... Cihat eden zelil olmaz. Sağ kalırsa gazi olur, canını verirse şehitlik şerefini kazanır" şeklinde provakatif yazılar yazarak olayların büyümesine zemin hazırlamıştı.

Sağ ve sol görüşlü öğrenciler, meydanda karşılaşmış, tarihe 'Kanlı Pazar' olarak geçen olaylarda 2 kişi ölmüş, 200 kişi yaralanmıştı.

SOKAĞA DÖKÜLMEKLE HALLEDİLMEZ

6. Filo resmi yetkililerce İstanbul'da 21 pare top atışıyla karşılanmıştı. O dönemde, Süleyman Demirel'in liderliğini yaptığı Adalet Partisi iktidardaydı. 1965 seçimlerini yüzde 53'lük bir oy oranıyla kazanan Demirel Hükümeti, 68 öğrenci olaylarıyla sarsılmıştı. Olayları "hür olan memleketlerin işareti" olarak nitelendiren dönemin Başbakanı Demirel, 22 Mart 1969'da düzenlediği basın toplantısında, "1960 modeli olayların tekrarını hayal edenler var. Ellerinde kronometre, hükümetin meşrutiyetini kaybetmesini bekliyorlar" diye konuşmuştu. Demirel, ilerleyen tarihlerde olayların yayılması üzerine, sıkıntılar yaşandığını belirterek, "Sokağa dökülmekle hiçbir mesele halledilemez" demişti.

HOŞGELDİN DENİZCİ!

Atatürk'ün emperyalistleri İzmir'de denize dökmesinden sonra, batının kanlı çizmesi ilk kez Demokrat Parti'yle Türkiye'ye girmişti. ABD'nin, Tükiye'nin dış politikasında neredeyse tek dayanak noktası haline gelmesi 1950'li yılların başına rastlar. Türkiye'yi NATO'ya sokan DP'nin, Missouri Zırhlısı'nı İstanbul'a davet etmesi, Türk tarihinin kara bir günüdür. Missouri, Amerika'nın en önemli ve meşhur gemilerinden biriydi. Japonya'nın teslim anlaşması bu zırhlıda imzalanmıştı. 1946'da vefat eden ABD Büyükelçimiz Münir Ertegün'ün naaşını getirmişti.

Buraya kadar her şey normal. Ancak, ziyaretin bizim açımızdan dramatik bir yanı vardı DP iktidarının emriyle, İstanbul'da gazinolar ve genelevler boyanır, tüm kent süslenir, ABD askerlerinin İstanbul'u kirletmeleri için her türlü hazırlık yapılır. Genelevin duvarlarının beyazlara boyan-

ması ve üzerine de İngilizce "Hoşgeldin denizci" yazılması hâlâ hafızalardadır...

Evet bir hayat hikayesini dönemin olayları ışığında anlatmak böyle oluyor işte. Kimi zaman hikayesini öğrenmeye talip olduğumuz kahramanın katıldığı bir eylemin, genel tarihe olan etkisi nedeniyle böylesine detaylandırmak zorunda kalabiliyoruz yazılanları. Şimdi Deniz Gezmiş'in yaşam öyküsüne yoğunlaşalım tekrar. Kaldığımız yerden devam ediyoruz.

SAMSUN'DAN ANKARA'YA MUSTAFA KEMAL YÜRÜYÜŞÜ

Ekim 1968'de eylemlerde birlikte olduğu Cihan Alptekin, Mustafa İlker Gürkan, Mustafa Lütfi Kıyıcı, Devran Seymen, Cevat Ercişli, M. Mehdi Beşpınar, Selahattin Okur, Saim Kurul ve Ömer Erim Süerkan'la birlikte Devrimci Öğrenci Birliği'ni (DÖB) kurdu. 1 Kasım 1968'de TMGT (Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı) , AÜTB, ODTÜÖB ve DÖB'ün başlattığı Samsun'dan Ankara'ya Mustafa Kemal Yürüyüşü'nü düzenledi.

Ardından 28 Kasım 1968'de ABD büyükelçisi Kommer'in gelişi sırasında Yeşilköy Havaalanı'nda düzenlenen protesto gösterileri nedeniyle tutuklandı ve bir süre sonra serbest bırakıldı.

İstanbul Üniversitesi'nde sağcı güçlerin 16 Mart 1969'da girişmiş olduğu hareketlere öğrenci kitlesiyle birlikte karşı koyan Gezmiş, bu eylemi gerekçe gösterilerek 19 Mart'ta yeniden tutuklanarak 3 Nisan'a kadar hapis yattı.

31 Mayıs 1969'da İÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerinin, reform tasarısının gerçekleşmemesini protesto için giriştikleri işgale önderlik etti. Üniversitenin kapatılıp, polise teslim edilmesi nedeniyle çıkan çatışmalarda yaralandı.

DENİZ GEZMİŞ KONUŞUYOR: DÜNYANIN BÜTÜN GERİCİLERİ...

Atatürk'ün, "Tam bağımsızlık" ülküsünü kendilerine şiar edinen devrimci gençleri sindirmek için cinayet tedbirlerine kadar varan planlar yapılıyor şu günlerde. Tertipçilerin baş hedeflerinden biri de gençliğin önde gelen liderlerinden Deniz Gezmiş, son olayları şöyle yorumladı; [5]

"Türkiye ekonomisi tam bir çıkmaz içindedir. Zamlara rağmen, bütçenin açığı 2,5 milyardır. Bu, tutucular koalisyonunun iflasını açıkça ortaya koymuştur. Tutucu güçler, egemenliklerini uzun süre devam ettiremeyeceklerini anla-

[5] Sonraki yıllarda sol siyasi partilerde etkin görevler üstlenen Uluç Gürkan'ın Deniz Gezmiş'le yaptığı bu söyleşi 23 Aralık 1969 tarihli Devrim Gazetesi'nde yayınlandı. Doğan Avcıoğlu'nun yönetiminde yayınlanan Devrim Gazetesi'nin o yıllarda üstlendiği çok özel misyona dair ayrıntılı bilgiye Hasan Cemal'in anılarını kaleme aldığı 'Kimse kızmasın kendimi yazdım' isimli kitabından ulaşabiliriz.

mış olmanın telaşı içindedir. Devrimci gençlik eylemini engellemek için tertiplere girişmeleri bundandır. Fakat umduklarının tersi olmuş ve bu olaylar bizi daha örgütlü, daha disiplinli ve daha güçlü eylemlere hazırlamıştır.

Tertipleriyle gençliği ordunun karşısına düşürmek hedefine ulaşamadıkları gibi, devrimci gençlik eylemi, Mustafa Kemal'ci zinde güçler saflarını birbirlerine kenetlemiştir. Mustafa Kemal adı, geniş öğrenci kitlelerinde daha fazla ağızdan ağza dolaşır olmuş, forumlarda Bursa Nutku ve Gençliğe Hitabe tekrarlanmış ve bunlar uygulanmıştır. Emperyalistler ve işbirlikçileri, Gazi Mustafa Kemal'in çizgisinin geniş kitlelerde ve bütün zinde güçlerde yankılanmasından korkmuşlardır bugün."

"Gençlik eylemleri içinde önemli bir yerin var ve tutucu güçler senin okuldan atılmış olmanı sürekli istismar konusu ediyorlar. Bu durumda senin söyleyeceklerin neler?"

"Üniversite öğrenimi yapmak Anayasa'nın verdiği bir haktır. Öğrenci olarak devrimci mücadeleye katılmak ise Mustafa Kemal'in bize yüklediği bir görevdir. Dünyanın bütün gericileri bir araya gelseler bu hakkımızı ve görevimizi elimizden alamayacaklardır."

"Mustafa Kemal'in gençliğe yüklediği devrimci görevler nelerdir, biraz daha açıklar mısın?"

"Türkiye ilk Kurtuluş Savaşı'ndan 50 yıl sonra tekrar yarı-sömürge durumdadır. Ve Kemalist bir Cumhuriyetin başına anti-Kemalist politikacılar geçmiştir. Politikacı, anti-Kemalist karşı devrim hareketine yeşil ışık yakmaktadır. Bu koşullarda gençlik, emperyalizme ve anti-Kemalist gidişe karşı verilen savaşta somut olarak ön safta bulunmaktadır. Elbette tarihi önderlik sorunu ayrı bir konudur. Bugün için gençlik, mümkün olduğu kadar geniş halk kitlelerini emperyalizme karşı mücadeleye katmak için devrimci eylemde bulunacaktır. Kemalist Devrim tamamlanacak ve onun emperyalizmle çelişen bütün milli sınıf ve tabakalara mal edilmesi sağlanacaktır. Gençlik bütün Kemalist güçlerle yek vücut olmak zorundadır."

"Halk kitlelerini emperyalizme karşı mücadeleye katmak için gençliğin dayanışma içinde bulunacağı Kemalist güçler kimlerdir?"

"Bugün Türkiye'de Kemalist Devrim'in bekçiliğini yüklenen güçler arasında başta ordu, 27 Mayıs'ı yapan güçlerin önemli bir yeri vardır. Anti-Kemalist karşı devrim hareketine karşı gençlik bütün zinde güçlerle el eledir. Emperyalizmin işbirlikçileri gençlik ile öteki zinde güçlerin arasını açmak istemektedir. Fakat aynı inançta olan, yani emperyalizmi kovmuş, feodal unsurları tasfiye etmiş bir Kemalist Türkiye isteyen bu ilerici güçlerin arasını anti-Kemalist karşı devrimi tezgahlayanlar açmayı başaramayacaklardır."

"Emperyalizme karşı nasıl bir mücadele verilecektir?"

"Bugün Amerikan emperyalizmi saldırganlık yolunu seçmiştir. Buna karşı biz de, emperyalizmin parmağının bulunduğu her yerde ona karşı aynı silahlarla mücadele yolunu seçtik. Tıpkı Mustafa Kemal'in 50 yıl önce yaptığı gibi. Emperyalizm bugün millici güçleri tasfiye etmek için listeler hazırlamakta ve bütün kurumlarımıza elini uzatmaktadır. Bizse onları defterden sileli çok oldu. Milli kurumlarımıza uzanan elleri de kırmakta kararlıyız."

"Bazı çevreler bu görüşleri, "devrim yobazlığı" sayıyorlar. Bu sence nasıl açıklanabilir?"

"Devrimcilik demek halk dalkavukluğu demek değildir. Her şeyden önce devrimcilerin görevi halkın önünde gitmek, halkın gerçek özlemleri için mücadele etmektir. Halk için düzen değişikliği isteyen gençliğe halk karşıdır gibi saçma bir iddiayla Kanlı Pazarları görmezlikten gelen ve gerçek devrimciyi yobazlıkla suçlamaya kalkışan tatlısu devrimciliğine özenmiş politikacı, aslında tutucu güçler koalisyonunun usta propagandalarının esiri olmaktadır.

Politikacı, "halk kızar" diye, halk düşmanlarının uşaklığını yapmaktadır. Değirmenköy, Elmalı, Göllüce köyleri, davalarını desteklediğimiz bu topraksız köylüler bize hiç kızmadı, aksine gençliği bağrına bastı. Demir Döküm işçileri de öyle yaptı. Devrimci gençliği halkçı görünüp, egemen sınıflara göz kırpan tatlısu devrimcisi politikacı anlamaz ama işçi ve köylü anlar. Devrimci gençlik de onlara dalkavukluk etmez, gerçek kurtuluş yolunda onlarla birlikte mücadele eder.

www.tutkuyayinevi.com

GENÇLİK LİDERİ
DENİZ GEZMİŞ'LE
BİR KONUŞMA

Oluç Gürkan

Atatürk'ün ulusal bağımsızlık mücadelesine gün ışığı getiren devrimci gençleri anıyoruz. Bu, emperyalizmle ve dar yaşam koşullarıyla yüzyüze gelen devrimci gençliğin onlara ilham vermesi demektir. Deniz Gezmiş, Deniz Gezmiş'in yaşamı gösterecektir.

— Türkiye ekonomisi için bir yıkımın eşiğindesiniz. Kamlara rağmen, bütçenin açığı 2,5 milyardır. Bu, tüccarlar, kooliyonculun ülkenin açığa çıkışa koymuştur. Bu kara güçler, egemenliklerini ancak böyle de vam ettirebileceklerini anlamış olmanın telaşı içindeler. Devrimci gençlik eylemini engellemek için tertiplere girişmeleri bundandır. Fakat uyuduklarının farkı olmuş ve bu olaylar bizi daha değil, daha disiplinli ve daha güçlü eylemlere hazırlamıştır. Tertipçilerin gençliği ordunun karşısına çıkarmak bedeline ulaşamadıkları gibi, devrimci gençlik eylemi, Mustafa Kemal'i zihnimizde güçler safının birinci sırasına koymuştur. Mustafa Kemal'in yanı sıra öğrenci liderlerinde daha fazla ögeden oluşan bir ön cephe, formülünde Boran Nutku ve Gençliğe ... Sekreterlerinin ... fazlar uygulanmıştır. Emperyalistler ve ... birlikçileri, Onu Mustafa Kemal'in çizgisinin geniş kitlelerde ve bilim alanında ... lerde yaklaşımsızlığın korkusuyla bu gün.

— Gençlik arkadaşlar, küçük önemli bir yere var ve tutucu güçler için okulları, atılımı olmazsa ... yönünü ... düşünüyor. Bu durumda sizin söyleyeceklerinizi merak ediyoruz.

— Üniversite öğrenimi yapmak Anayasa'nın verdiği bir haktır. Öğrenci olarak devrimci mücadeleye katılmak ise, Mustafa Kemal'in bize yüklediği bir görevdir. Devrimci bilim gerçekçi bir anlayış getirdiğinden bu haklarımızı ve görevlerimizi eksiksiz yapacaklardır.

— Mustafa Kemal'in gençliğe yüklediği devrimci görevler nelerdir, biraz daha açıklar mısın?

— Türkiye ilk Kurtuluş Savaşından bu yana yıkılmadı. Ve Kemal'ist bir Cumhuriyetin kurucu ... Kemalist politikacılar geçmiştir, Politikacı, anti — Kemalist karşı devrim hareketine ... yıkmaktadır. Bu koşullarda gerçekle emperyalizme ve anti — Kemalist güçler karşı verilecek mücadele ...

(Sonu S. 7 de)

Hem egemen sınıflara göz kırpan oy goygoyculuğu, hem devrimcilik olmaz. Bugün bizi devrim yobazı olarak nitelendiren birkaç CHP yöneticisi Ortanın Solu tabanını temsil etmemektedir. Anti-Kemalist karşı devrimcilerin yanında yer alan bu birkaç yöneticiyle ortak bir mücadele söz konusu değildir. Fakat şuna inanıyoruz ki, tam bağımsızlık isteyen dürüst Ortanın Solu tabanı Kemalist bir Türkiye'nin kurulması için bizimle birlikte mücadele edecektir."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VE GEZMİŞ FİLİSTİN KAMPLARINDA...

Filistin'e gitmeden önce 23 Haziran 1969'da TMGT'nin topladığı 1. Devrimci Milliyetçi Gençlik Kurultayı'na kendisi gibi haklarında tutuklama kararı olan FKF Genel Başkanı Yusuf Küpeli ile birlikte bir mücadele programı gönderdi.

Deniz Gezmiş'in Filistin'de kaldığı sürede adına düzenlenmiş kimlik belgesi

Hakkında gıyabi tutuklama kararı olmasına rağmen hastaneden kaçan Gezmiş, Haziran'ın sonunda Filistin'e gitti.

Eylül'e kadar Filistin'de gerilla kamplarında kaldı. Tam da burada konuyu genelleştirmenin zorunlu olduğu bir noktaya geldik. Türk devrimcileri'nin Arap kıtasında ne işi vardı? İşte bu sorunun cevabını öğrendikten ve Deniz Gezmiş'in Filistin günlerine de kısaca göz attıktan sonra devam edeceğiz 'kahramanımızın' kısa hayat hikayesindeki diğer detaylara.

Bu konuda en özlü ve zengin kaynak Turhan Feyzioğlu'nun 'Deniz'ler ve Filistin' başlıklı Cumhuriyet Gazetesi'nde altı gün boyunca yayınlanan yazı dizisidir. Türk siyasal tarihinde gölgede kalan ve gerekçeleri pek anlaşılamayan bu süreci Feyzioğlu'nun anlatımıyla öğreneceğiz.

Filistin Kurtuluş Örgütü ve halkıyla ilişkileri. O dönemin devrimci gençliğinin karakterini yansıtmak açısından önemli olduğunu düşünüyorum" diyor Feyizoğlu, Yaser Arafat'ın 1 Nisan 1978'de yaptığı konuşmadan "Siyonistler, Sultan Abdülhamit'ten Siyonist hareketin Filistin'e yerleştirilmesini talep etmişler ve reddedilmişlerdir. Bu nedenle bu tarihsel bağların sorumluluğu omuzlarınızdadır" cümlesini giriş paragrafı olarak seçerken yazı dizisine ve devam ediyor: "Bu yazı dizisinde Filistin sorununu ya da Filistin-İsrail arasındaki sorunları değil, 1968-1988 arasında Türk sol hareketleriyle Filistin kurtuluş örgütleri arasında yaşanan ilişkiler hakkında, 2005 yılı Mayıs ayının ilk haftasında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Başbakanı'nın [6] İsrail'e yaptığı ziyaret ertesinde bu konuda neler yapılmış, kısaca bir hatırlatma yapmaya çalışacağız."

[6] Recep Tayip Erdoğan

OSMANLI DEVLETİ SONRASI GENEL DURUM

Biz, Osmanlı İmparatorluğu Devleti'nin bakiyesiyiz. Osmanlı İmparatorluğu Devleti'nin emperyalist işgalci güçlerin saldırısı sonucu yıkılmasıyla Osmanlı İmparatorluğu'ndan 26 devlet ortaya çıkmıştı. Bunun sıkıntıları halen devam etmektedir. Türkler bu topraklar üzerinde binlerce yıldır yaşamış ve burada yaşayan halkları yönetmiş. Günümüzde yaşanan sıkıntılar nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden tarihte üstlendiği bu misyonunu haksızlığa uğrayanlar tarafından yeniden bu misyonunu üstlenerek yerine getirerek sorunları çözmesi istenmekte, beklenilmektedir. O topraklarda geçmişte yaşamış, halen yaşamakta olan binlerce Türk vatandaşı var.

İngiltere'nin Osmanlı İmparatorluğu Devleti'nin yönettiği Filistin bölgesini Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda işgal etmesiyle sorunlar başladı. Her yerde kan görülmeye başlandı... Ülkücü Ozan Ahmet Poyrazoğlu da, Osmanlı Devletinin ardından yaşanan dramı dile getirdiği ağıt şiirinde; "Mısır, Lübnan, Arabistan / Irak oldu Kara destan, Filistin kurtulmaz yastan / Sen gideli, sen gideli... " diyerek dile getiriyordu.

Filistin'i 1920'den itibaren yöneten İngiltere, 1947'de Birleşmiş Milletler'e devretti. 19. yüzyıldan beri bölgeye göç eden Yahudiler, işgal ettikleri Filistin toprakları üzerinde 14 Mayıs 1948'de, ''İsrail'' devletini ilan ettiler. Türkiye, İsrail'i 30 devletin tanımasının ardından 28 Mart 1949'da tanıdı. 9 Mart 1950'de iki ülke arasında ilk diplomatik ilişki kuruldu. Filistinliler de kendi topraklarında haklarını aramak için her türlü yolu denediler"

ORTADOĞU'DA DEVRİMCİ ÇEMBERİ

Özellikle 27 Mayıs 1960'tan sonra Latin Amerika, Çin, Sovyet Rusya, Avrupa, Afrika, Uzakdoğu, Ortadoğu solculuğunun bütün nüansları değişik gruplarca Türkiye'de temsil edildi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyalist Fikir Kulübü'nün (ODTÜ SFK) dünyada gelişen olayları yansıtan haftalık bir panosu vardır.

Panoda, haberlerin yanında bir de dünyadaki devrimci eylemleri gösteren bir harita asılır. SBF SFK, bu konuda, ''Haftanın Yorumu'' adı altında haftalık bir bülten çıkartır. Sol düşünce, kitleleri sadece teorik ve mücadele biçimi olarak değil, yaşam biçimi olarak da etkiledi. Türkiye'de bazı kesimler, bazı önderlerle kendilerini özdeşleştirdi. Parka ve kadife pantolon giyildi. Saç, sakal ve bıyık ona göre kesildi. Başa gerilla kepi ve kasket geçirildi. Che Guevara 'nın aylarca yıkanmadığı söylendiği için aylarca yıkanılmadı. Ekonomik durum iyi olsa da ''Birinci'' sigarası içildi.

Devrimci bazı önderler, birer sembol ve idol olarak benimsendi. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi Nuri Yazıcı ''Kastro Nuri'', Ankara İTİA öğrencisi Şaban İba ''Zapata'' , Nail Karaçam ''Pançó'' , Mustafa Yalçıner (Bolivyalı gerilla lideri İnti Peredo 'dan etkilendiği için) ''Endi'' , Alpaslan Özdoğan bir çizgi kahramanından esinlenerek ''Goofy'' olarak adlandırıldı; Sinan Cemgil statik, mukavemet gibi derslerde canı sıkıldığı zaman, kâğıtlara ''Commandate Arif'' diye yazarak Arif Şentek 'e mesaj gönderir. İzlenen film, okunan kitap, söylenen şiir, hep bu konular hakkındadır.

Latin Amerika'daki bireysel kalkışmalarını anlatan ''Beş Kişilik Ordu'' isimli filmler seyredildi. Ergin Günce , yazdı-

ğı bir şiirinde, ''Hayat denilen kavgaya girdik, çocuk adımlarla yürüyoruz, biz bu işin sonunda, kendimizi dağlarda buluyoruz'' diyerek, dönemin duygularını dile getirmişti.

Ertesi gün olmasa bile, birkaç hafta içinde, birkaç ay içinde, belki birkaç sene içinde devrimin gerçekleşeceğine inanılmaktadır. Bu duygu ve düşünceler o dönemin gençlik ve öğrenci örgütlerinin bildirilerine, açıklamalarına, eylemlerine şöyle yansımıştı.

'TÜRK GENÇLİĞİ ARAPLARIN YANINDA'

Filistinliler ile İsrail arasında 1948'den sonraki en büyük sorun, 1967'deki savaşta yaşandı. Değişik Türk üniversitelerinde okuyan Filistinli, Pakistanlı, İranlı, Iraklı, Suriyeli, Ürdünlü ve diğer Ortadoğu ile Afrika ülkelerinden öğrenciler ve bunların kurduğu örgütler vardı. Bu öğrenci örgütleri, tepkilerini zaman zaman bildiri ve eylemlerle dile getiriyorlardı. Arap Devletleri Talebe Derneği üyelerinden Ürdün uyruklu altı üniversite öğrencisi, 5 Haziran 1967 Pazartesi günü, siyasi polis tarafından kaldıkları yurtlarından alınmıştır.

İlgililer, son defa Bebek'teki Mısır Konsolosluğu önünde ve Nasır lehinde gösteride bulunan bu Ürdünlülerin, hudut ışı edilmek üzere alındıklarını bildirmişlerdir. Öğrencilerin muameleleri bitince, muhtemelen kendileri bir ciple Suriye hududuna kadar götürülecek ve oradan hudut dışı edileceklerdir. Öğrencilerin uçak bileti almak için paraları olmadığı, Arap devletlerine bağlı memleketlerin de uçak alanları trafiğe kapalı olduğu için kendilerinin karayolu ile gönderilmeleri zaruret halini almıştır.

Arap Devletleri Talebe Derneği ilgilileri, Selami Akkor, Süleyman Dağlas, Musa Mağdı ve Munzır, Recai ve Münür Bargusu adlarındaki kardeşlerin yurttan siyasi polis tarafından alındığını söylemişlerdir. Siyasi polis ise resmi bir açıklama yapmamış olmakla beraber, altı Ürdünlü öğrencinin bu gece, geç vakit hudut dışı edilmek üzere yola çıkarıldığını bildirmiştir. Öğrencilerden ilk ikisinin teknik okul ve teknik üniversite son sınıfında diğer üç kardeşin de edebiyat fakültesinde okudukları bu arada öğrenilmiştir.

'ARAPLARIN BAĞIMSIZLIK SAVAŞI'

Ortadoğu olayları üzerine İstanbul'daki öğrenci ve gençlik kuruluşları 6 Haziran 1967 Salı günü, ortak bir bildiri yayımlamışlardır. ''Bütün yurttaşların dikkatine'' diye başlayan bildiri şöyledir: ''Türk yükseköğrenim gençliği temsilcileri olarak Arap-İsrail çatışmasında Arap ülkelerini desteklediğimizi açıklarız.

Çünkü: Bu savaş yoksul Arap ülkelerinin saldırgan İsrail'e karşı yaptığı bağımsızlık savaşıdır.

Çünkü: Bu savaşın kısa zamanda barışa ulaşması, haklıların saldırganlar karşısında haklarını elde etmesine bağlıdır. Çünkü: Bu savaşın uzaması, Ortadoğu ülkelerinin değil, petrol sömürüsünü sürdürmek isteyen ve iki tarafa da silah satan emperyalistlerin yararınadır. Çünkü: Kıbrıs meselesi de Arap ülkelerinin desteğine bağlıdır.

Bu sebepten: NATO üslerinin Arap ülkelerine karşı kullanılmaması gereklidir.

Hiçbir ülke, İsrail'e silah ve harp aracı yardımında bulunmamalıdır. Kıbrıs'ta Türk halkının ezilmesi için kullanılan 6. Filo'ya, bu kere de Arap ülkelerine karşı kullanılırken

Türk limanlarından ikmal yaptırılmamalıdır. Türkiye'deki üs ve tesisler Arap ülkelerine karşı kullanılmamalıdır. Ancak böyle bir davranış, bağımsızlık politikamızın belgesi olacaktır. Bütün bunlardan dolayı, 'Yurtta sulh cihanda sulh' ana ilkeli Türk yükseköğrenim gençliği adına bütün yurttaşların ve Millet Meclisi üyelerinin Arap ülkelerini desteklemelerini dileriz. Mutlu ve güzel günler Türk ulusunundur.

TMTF İkinci Başkanı Faruk Yalnız , İTÜTB Başkanı Hasan Yalçın , İTÜTOTB Başkanı Taner Çakıroğlu ile İYTOTB Başkanı Sait Bülbül. ''

Türk gençliği adına, 7 Haziran 1967 Çarşamba günü, TMTF İkinci Başkanı Faruk Yalnız, İTÜTB Başkanı Hasan Yalçın, İYTOTB Başkanı Sait Bülbül, İTÜTOTB Başkanı Taner Çakıroğlu ve Robent Kolej Öğrenci Birliği Başkanı Engin Deniz Akarlı düzenledikleri ortak basın toplantısında, ''Türk gençliği, emperyalizme karşı savaş veren Arap dünyasını bütün varlığı ile desteklemektedir ve desteklemeye devam edecektir. Türkiye'nin elinde tarihi bir fırsat vardır. Türk hükümeti, antiemperyalist cephe içinde yerini almalı ve üçüncü dünya devletlerinin lideri olma imkânını kaçırmamalıdır. Gençliğin bu görüşünü yüz binlerce bildiri ile kamuoyuna 67 ilimizde duyuracağız'' demişlerdir.

ODTÜ-ÖB, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü, FKF, TMTF, AYOTB ile AÜTB, 25 Mayıs 1967 Perşembe günü, ortak bir bildiri yayımladı. ABD'nin, Yunanistan ve Vietnam'da giriştiği faaliyetlerin yerildiği bildiride özetle şu görüşlere yer verildi: "Emperyalizm ve yerli satılmışların, bütün dünyada sahneye koydukları yeni oyunlar karşısında duyduğumuz öfkeyi, kamuoyuna haykırmayı bir görev sayıyoruz. Bugün

Yunanistan'da, Vietnam'da, Kıbrıs'ta ve bütün Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerinde emperyalizm korkunç cinayetler işlemektedir. Emperyalistler aynı oyuna Brezilya'da, Arjantin'de, Dominik'te, Endenozya'da ve en son olarak Yunanistan'da başvurmuştur.

Ordumuzun şanlı tarihinin devrimci geleneğinin mutlaka ağır basacağına kesin olarak inanıyoruz. CIA, Türkiye'de bir General Patakos bulamayacaktır. Amerika, özgürlüğü için savaşan Vietnam halkını yok etme çabasındadır. Gün gelecek bütün Vietnam, emperyalistlerden ve satılmışlardan arınacaktır. Çünkü dava, ölüm kalım davasıdır. Biz Türk milliyetçileri olarak şu anda oyuna getirilmiş olan, emperyalizmin yönettiği bir faşizm darbesinin kurbanı olan Yunan halkının ve kurtuluş savaşı veren Vietnam halkının milliyetçi güçleri ile dayanışma halindeyiz. Bütün dünya halkları yakın bir gelecekte, emperyalizmin ve yerli ortaklarının üstesinden gelecek, yurtlarında kendi ulusal geleneklerine uygun, halktan yana demokrasiler kuracaklardır."

Bildiriyi yayımlayan örgütler ayrıca, ABD, Yunanistan ve Güney Vietnam elçiliklerinin kapılarına, üzerlerinde, ''Dünya halkının kurtuluşu yakındır'' yazılı siyah birer çelenk bıraktı.

DENİZ GEZMİŞ FİLİSTİNLİLERLE

Ortadoğu'da, İsrail ile Arap ülkeleri arasında patlak veren harp dolayısıyla, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Filistin, Suriye, Irak ve Ürdünlü talebe ve stajyer doktorları gruplar halinde, gönüllü olarak memleketlerine dönmeye başladı.

İlk kafilesi iki gün önce yola çıkan gönüllüler grubuna, 9 Haziran 1967 Cuma günü 80 kişilik iki grup daha katılmış ve sabahleyin otobüslerle hareket etmişlerdi. Tamamen kendi imkânları ile yola çıkan gönüllüler, yanlarına burada kullandıkları aletleri ve temin ettikleri ilaçları da almışlardı.

Teşvikiye'deki Suriye Arap Cumhuriyeti Başkonsoloslu-ğu'nun önünden hareket eden gönüllüleri, Başkonsolos teker teker kucaklamış ve başarılar dileyerek uğurlamıştı.

Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı (TMGT) Merkez Yürütme Kurulu, İsrail-Arap çatışması ile ilgili olarak 15 Haziran 1967 Perşembe günü yayımladığı bir bildiride, bu çatışmada İsrail'i destekleyen ABD ve İngiliz hükümetlerini şiddetle yermişti. Bildiride, İsrail Devleti'nin Ortadoğu'daki Anglo-Amerikan petrol şirketlerinin çıkarlarını korumak amacıyla kurulmuş suni bir devlet olduğundan bahisle "Kökleri Amerika ve Amerika'nın milyarder Yahudilerine dayanan İsrail Devleti, Ortadoğu'da vurucu kuvvet haline gelmiştir.

Son yıllarda çok gelişen Arap milliyetçiliğinin, Anglo-Amerikan çıkarları için tehlike halinde gelişmesi, İsrail-Amerika birliğini perçinlemiştir" denilerek ABD ve İngiltere'ye şiddetle çatılmıştır.

KRAL HÜSEYİN'E TELGRAF

ODTÜ Öğrenci Birliği Başkanı Cengiz Haksever imzası ile 31 Mart 1968 Pazar günü Ürdün Kralı Hüseyin 'e çekilen bir telgrafta, İsrail saldırısına karşı Ürdün'ün sonuna kadar desteklendiği bildirilir. Kral Hüseyin'e çekilen telgrafta şöyle denilmiştir: "Ekselans, uzun süredir, emperyalist İsrail karşısında kahramanca savaşan Ürdünlü Arap kardeşlerimizi, bu haklı ve mutlaka zaferle sonuçlanacak antiemper-

yalist kavgalarında, ODTÜ'nün Arap ve Türk bütün öğrencileri sonuna kadar destekleriz.''

DENİZ GEZMİŞ: DAİMA EZİLENLERİN YANINDA OLMALIYIZ

Dönemin devrimci gençlik liderlerinden Deniz Gezmiş, 19.11.1968 tarihli Türk Solu dergisinin 13. sayısında yayımlanan yazısında özetle şunları söylüyordu: "Çağımız, devrimcilerin Amerikan emperyalizmini adım adım kovaladığı çağdır. Çağımız, gençliğin Çekoslavakya'da ve diğer revizyonist ülkelerde karşıdevrimci olduğu çağdır. Çağımız biz yaştakilerin Vietnam'da, Dominik'te, Meksika'da Amerikan emperyalizmine karşı dövüşerek öldüğü çağdır. Azgelişmiş dünya halkları emperyalizme karşı bir savaş verirken gençlik bunun dışında kalamaz. Biz daima ezilenlerden yana çıkmak zorundayız. Eğer bizim kavgamız antiemperyalist kavganın paralelinde yürümezse, ayaklarımız havada kalır. Devrimci gençlik Amerikan emperyalizmine ve oportünizmine karşı duran gençliktir. Onların görevi, sayısının azlığına, düşmanın çokluğuna bakmadan, Amerikan emperyalizmine karşı sonuna kadar dövüşmektir. O, en iyi biçimde karar veren ve uygulayandır. O, boş gecelerini değil, boylu boyunca ömrünü bu kavgaya verendir. Yaşasın Bağımsızlık Savaşı Veren Dünya Halkları. Yaşasın Tam Bağımsız Türkiye."

"YİRMİ OTUZ KİŞİ DAĞA ÇIKARIZ"

Bu sırada Vietnam'da görev yapmış olan CIA ajanı Robert Commer, Türkiye'ye ABD elçisi olarak atandı. Devrimci öğrenciler, ABD'nin Ankara'ya yeni atadığı büyükelçi Robert Commer'i kınamak amacıyla 28 Kasım 1968 günü,

Atatürk Havalimanı'na gitti. Yapılan eylem sonrasında gözaltına alınan 18 öğrenciden Deniz Gezmiş, Mustafa Zülkadiroğlu, Mustafa Gürkan, Toygun Eraslan ve Rahmi Aydın 29 Kasım Cuma günü, Bakırköy Nöbetçi Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Bu tutukluluklarında Sultanahmet Cezaevi'nde Deniz Gezmiş'le yaptığı bir konuşmayı Rahmi Aydın şöyle anlatmıştır: ''Cezaevi avlusunda, Deniz ile bir taraftan volta atıyoruz, bir taraftan sohbet ediyoruz. Deniz anlatıyor, ben dinliyorum. Sohbetin bir yerinde, Deniz, 'Fakülteyi bitirmek, diploma almak. Bunların hiçbirisinin devrimcilikle bir ilgisi yok. Bunlar burjuva işi. Bir kere okulu bırakmak lazım. Zaten okulu bırakmış gibiyim. Nasıl olsa tutuklamalar peş peşe' dedi. 'Peki, okulu bıraktıktan sonra ne yapacağız?' diye sordum. 'Yirmi otuz kişi, dağa çıkarız' dedi.''

'SİZ BOLU DAĞI DEĞİL ANCAK BURADA TALİM YAPARSINIZ'

1969 kışında, Deniz ve bazı arkadaşları, Akın Nejat Önal 'ı bulur ve ''Abi, Alpaslan Türkeş 'in adamları her yerde kampa girdiler. Bolu Dağı'nda bir yerimiz var diye hep söylerdin. O dağa gidip, talim yapabilir miyiz'' diye sorar. Akın Nejat Önal, Deniz Gezmiş, Mehmet Mehdi Beşpınar, Mustafa Lütfü Kıyıcı ve Mustafa İlker Gürkan , Bolu Dağı'nın eteğindeki Elmalı köyüne gider. Amaçları Bolu Dağı'nda eğitim yapmaktır.

Elmalı köyü, Akın Nejat Önal'ın annesi Hacer Hanım ve akrabalarının yaşadığı bir Çerkez köyüdür. Eğitim yapmaya gelenler, çok kar olduğu için evden dışarı adım atamaz. Akın Nejat Önal, bunun üzerine, ''Sizi başka bir dağa götü-

receğim'' diyerek, Deniz ve arkadaşlarını İstanbul'da Taksim-Elmadağ'a götürür ve ''Siz ancak burada talim yaparsınız'' diyerek, orada bırakır.

MUSTAFA ÇELİK, FİLİSTİN'DEKİ ÇATIŞMADA ÖLEN İLK TÜRK

Bu dönem, Filistin kurtuluş örgütlerinin kamplarında gerilla eğitimi almak için eğilimler daha çok ortaya çıkmaya başladı. 1960 sonrası Türkiye'den Filistin'e ilk kez Gaziantepli Abdülkadir Yaşargün ile Mustafa Çelik isimli gençler, 1 Ekim 1968 tarihinde gitti. Mustafa Çelik, 8 Haziran 1969 tarihinde Filistin'deki bir çatışmada öldü. Mustafa Çelik, Gaziantep'in Çobanbey köyündendi.

MAHİR ÇAYAN FİLİSTİN'E GİTMEDİ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Ömer Erim Süerkan , Filistin'e gitme olayını özetle şöyle anlatmıştır: "9-10 Haziran 1969 olayları çok önemli bir hareketti. Polisle sokak savaşları yapıldı. Hemen hemen bütün üniversite öğrencileri, o mıntıkada bulunan esnaf, işçi vb. yekvücut halinde polise karşı çatıştı. İstanbul polisi bütün gücünü Bayazıt-Hürriyet alanına yığdı. Buna rağmen Bayazıt-Hürriyet alanında barınamadı. Öğrenci gençlik, halktan da aldığı destekle polise karşı direnmiş ve galip gelmişti. Olaylar sonrasında üniversiteyi tatil ettiler. Haziran sınavları eylül ayına kaydırıldı. Öğrenci gençliğin liderleri için aranma durumu çıktı.

O sıralar Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin Türkiye devrimci gençliğiyle ilişki kurma girişimleri ve Filistin'e davet olanağı vardı. Bunu böyle bir durumda değerlendirelim dedik. İlk önce arkadaşları Ankara'ya gönder-

dim. İstanbul'da işleri yoluna koydum. Ardından Ankara'ya gittim, onlara baktım, geri döndüm. Daha sonra yeniden Ankara'ya gittim. Haziran ayı sonlarında Ankara ve İstanbul öğrenci hareketinin liderleri olarak bir araya geldik. Bu sırada Yusuf Küpeli ve Mahir Çayan ile daha yakın ilişki içindeyiz.

Filistin'e öğrenci hareketi içinden ilk gidenler biz olduk. Ben, Deniz Gezmiş, Cihan Alptekin , İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencisi Kıbrıslı Fadıl Hasan . Suriye uyruklu Süleyman isimli bir arkadaş. Monşer takma isimli diğer bir Kıbrıs uyruklu İstanbul Üniversitesi Dişçilik Fakültesi öğrencisi ve Kıbrıs Türk Ulusal Öğrenci Federasyonu (KTUÖF) İkinci Başkanı Kuydul Turan ve FKF Genel Başkanı Hasan Yusuf Küpeli birlikte gittik. Mahir Çayan da bizimle gelecekti. Fakat, Mahir, çeşitli nedenler ileri sürerek gelmedi." Ankara'da olmasına rağmen Hüseyin İnan da, bu sırada Filistin'e gitmedi

ŞAM'DA ESİR HAYATI GÜNLERİ

FKF Genel Başkanı Hasan Yusuf Küpeli, Filistin'e gitme konusunda şunları anlatmıştır: "Filistin'e gidiş işini bana Deniz açmıştı. Ben zaten gidecektim. Benim Filistin'e gidişimle onların gidişleri böylece çakışmış oldu. Ben, onların yanında bir arkadaştım. Deniz ile kaçak olarak kaldığımız eve Mahir Çayan ile Gülten Savaşçı birbirlerinden ayrı olarak ayrı ayrı zamanlarda uğradılar. Gülten ile Deniz ilk kez o evde karşılaştı ve tanıştı. Gülten, bir saat kadar oturdu, sualler sordu vb. gitti. Başka bir gün Mahir geldi ve bizlerle Filistin'e gitmek istediğini söyleyecekti. Fakat, gideceğimiz zaman da onu bulamayacaktık. Deniz, bu olayı ciddiye almıştı. Üçüncü kaldığımız yer, Bahçelievler civarında, en üst

katta bir apartman dairesi idi. İşte bu evde iken Cihan Alptekin ve Selahattin Okur gelip, Deniz'i ve beni bulacaklardı. Cihan ve Selahattin, yanlarında iki valiz dolusu 'Sol Yayınlar' a ait kitap ve dört silah ile bir Sürmene kama getirmişlerdi. Dediklerine göre, bir örgüt idiler, bu kadar çok kitabı da daha uzun süre kalacaklarını düşündükleri için yanlarına almışlardı.

Kısa bir süre için kayboldular, tekrar geldiler ve bu evden Suriye'ye doğru yola çıkmıştık. Antep'te durup bir otele gidecektik. İstanbul Üniversitesi'nden, Deniz ve arkadaşlarının tanıdığı Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin bir üyesi olan Abu Süleyman isimli kılavuzumuz, daha gecelemeden gelmiş, bizi bu otelde bulmuştu.

'VALİZDEN KİTAP VE SİLAH ÇIKTI'

Bir arabaya atlayacak ve sınırda akrabalarının olduğu bir köye gidecektik. Tam sınırdan giden bir istasyona inecek, gar memuruna adam başına 10 TL verip karşıya geçecektik. O ağır valizlerle karşıya geçip 600-700 metrelik hafif bir yokuşu çıktıktan sonra, tepenin üzerinde bir eve girdik. İçeride entarili iki-üç adam vardı. Biraz sonra bir arazi arabası geldi.

Bizleri aldı. Bir kilometre kadar sonra küçük bir köyün içinden geçtik. Fırat kenarına, bir salın bağlı olduğu yere dek geldik. Araba bizi bıraktı. Bekledik. Sala bindik ve karşıya geçtik. Yine yüz metrelik bir yokuşu çıktıktan sonra, Halep, Hama, Humus üzerinden Demaskus'a (Şam'a) giden karayolunun kenarına çıktık. Arabalara işaret etmeye başladık. Sonunda eski bir taksi durdu. Şoför, içinde ne ol-

duğunu anlayamadığı ağır valizleri bagaja koydu. Arabanın içine sıkıştık ve gazladı.

On-on beş dakika kadar ya gitmiştik ya da gitmemiştik, yol çevrildi. Arama vardı. Bize hiç bakmadılar. Bagajı açtırdılar. Bizden ayrı birkaç Arap yolcu da dahil indirdiler. Deniz ve arkadaşları ile gelen valizleri açmışlar, içindeki silahları, kitapları görmüşlerdi. Silahlardan rahatsız olmuşlardı. 'Bunlar kimin?' diye sordular.

Mecburen öne çıktık. Abu Süleyman böylece ilk çevirilerini yapmaya başladı. Benim de belimde bir silah vardı. İlerde bir olay çıkmasın diye bu tabancayı milislere vermek için elimi belime atınca, milisler aniden gerilime itildiler ve silahları üzerimize doğrulttular. İşaretle sakin olmalarını söyledim ve tabancayı yavaşça çıkartıp verdim. Abu Süleyman, bizlerin Demokratik Cephe'ye gittiğini söylemiyor, Suriye pasaportunu da gizliyordu. Demokratik Cephe'yi Suriye'de illegal sayıyor, güya örgütünü koruyordu. Milisler bizi, resmi bir arabaya koydular ve Lazkiye'ye doğru gazladılar.

'DENİZ SANKİ TÜRKİYE'DE GİBİ DAVRANIYORDU'

Deniz sloganlar atmaya, marşlar söylemeye başlamıştı. Son derece tuhaf bir durumdu. Sanki Türkiye'de polise yakalanmış, gösteri yapıyordu. Suriyeliler yolda aniden geri döndüler, bu kez arabayı Halep'e doğru sürmeye başladılar. Halep'te bizi polise veya istihbarata ait bir ufak binanın zemin katındaki hücrelere, bilemediğimiz, Araplarla karıştırarak ve bölerek koydular. Burada dört gün kaldıktan sonra

bizi bir otobüse koyup Şam'da büyük bir askeri binaya götürdüler.

Burada, bizi, hiç baskı yapmadan yazılı sorguya çektiler. Kâğıtları verip, 'Kim olduğunuzu yazın' dediler. Burada da dört-beş saat kadar kaldıktan sonra bizi yine arabaya koyup Şam'ın kenarındaki bir askeri birliğe götürdüler.

Garnizon içindeki okul gibi bir binanın 40 m2 kadar büyüklüğündeki bir odasına koydular. Odada karyolalar, tuvalet, lavabo, masa vb. vardı. Pencereleri, askerlerin eğitim gördükleri bahçeye bakıyordu. Arada bir gelip bize bakan bir subayla Deniz, bir kavga çıkarttı. Adam sinirlenecekti ama bir şey demeden gidecekti.

'HER ŞEYİ ANLATTIK'

Burada on iki gün kaldık. Sonunda aramızda tartışıp Abu Süleyman'ın her şeyi anlatmasına, nereye gittiğimizi söylemesine karar verdik. Abu Süleyman gitti, subaya her şeyi anlattı. O bir yerlerle ilişki kurdu. Ertesi gün, Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin adamları güle oynaya geldiler. 'Neden daha önce haber vermediniz?' diyorlardı ve olanlara gülüyorlardı. Bizi bir arabaya attılar ve Şam'ın kenar mahallelerinde olan merkezlerine sürdüler.

Şam'ın kenar mahallelerinden birinde olan yerleri, kocaman tabelası ile legal bir yer idi. Burada üç gece, dört gün kaldık. Şam'da bizlere cephe hüviyetleri yapacaklar, kendileri takma isim vereceklerdi. Aralarındaki anlaşmaya göre, bu hüviyetler, Suriye ile Ürdün sınırında pasaport gibi geçerlilik taşıyordu. Fakat örgütün Lübnan'da hiçbir legalitesi yoktu."

'BURAYA ÇARPIŞMAYA GELDİK'

FKF Genel Başkanı Hasan Yusuf Küpeli , sözlerine şöyle devam etmiştir; "Şam'dan Amman'a doğru yola çıkmadan önce, Demokratik Cephe'nin adamları ile bir askeri birliğe uğradık. Burada, aldıkları valizleri, kitapları ve silahları iade ettiler. Örgütün merkezi ufak bir villaydı. Deniz , 'Biz bir örgütüz; Naif Havatme ile görüşmemiz lazım' diye ısrar ediyor ve Abu Süleyman 'ı da bunları çevirmesi için zorluyordu.

Bana özellikle rica etti. Onlarla gözükecek, işini bozmayacaktım. 'Çok büyük gizli bir örgütün özel misyonu olan temsilcisi' olarak tanıtacaktı kendini Naif Havatme'ye. ' Bizleri örgüt yollamış' olacaktı. Onunla sanki eşit şartlarda imiş gibi konuşmak istiyordu. Ben de bu oyunu bozmamalıydım. Çok canım sıkılmıştı, böyle bir şeye alet olmak istemiyordum. Fakat yapacak bir şey yoktu. Toplantıya katılmazsam birbirimize küsmemiz gerekiyordu. Günleri olaysız geçirmek gerekliydi. Deniz'in Naif Havatme ile görüşme isteğini biraz temkinli karşıladılar. 'Şimdi burada yok, bekleyin!' dediler ve bizleri biraz ilerideki açık arazide kurulmuş olan bir çadıra götürdüler.

Bu çadırda bir grup kalıyordu. Başlarında çok iyi Arapça ve İngilizce konuşan, atletik yapılı, uzun boylu, 30 yaşlarında bir Fransız genci vardı. Deniz, bununla hemen takıştı, üzerine yürüyüp bağırdı vb... Fransız genci, sadece, o topluluktaki kuralları ve kendi görevini anlatmaya çalışmıştı. Deniz ise başında başka bir otorite görmek istemiyordu.

DENİZ'DEN SAVAŞ TAKTİKLERİ

Yanılmıyorsam üçüncü gün bizleri Naif Havatme ile karşılaştırdılar. Kenarda dinleyecek, hiçbir konuşmaya karışmayacaktım. Deniz, büyük ve gizli bir örgütü temsil ettiğimizi, kendisinin bu örgütün sözcüsü olduğunu vb. söyledi. Burada kalıp çarpışacağız, belki öleceğiz vb. diye durumu iyice dramatize etmeye başladı.

Naif Havatme, çok kibar, son derece diplomat bir adamdı. Çocuğu yaşındakini büyük bir nezaketle, gülümseyerek dinliyordu. Abu Süleyman da çeviriyordu. Havatme, kibarca, 'Biz zaten enternasyonal bir tugay kurmak istiyoruz, buna katılmanız, diğer arkadaşlarınızı da getirmeniz yararlı olur' vb. diye yanıtladı.

Bu kez, Deniz, Havatme'ye ne yapması gerektiğini, nasıl savaşmaları gerektiğini anlatmaya başladı. Heyecanlanmış, el kol hareketleri ile de konuşuyor, bu işin şakaya gelmeyeceğini söylüyor, Che Guevara'dan örnekler vererek garip bir şeyler anlatıyordu. Abu Süleyman bunları çevirmek istemeyince de onu payladı, zorladı. Deniz, bağırınca çevirdi. Havatme, durumu anlamıştı. Hiç bozuntuya vermedi. Öyle kafa sallayarak, sadece dinledi. Saatine baktı ve biz oradan ayrıldık. Deniz Gezmiş'in Filistin'de aldığı gerilla eğitimi diğer devrimci gençleri de etkilemiştir. Neredeyse herkes Filistin kurtuluş örgütlerinin kamplarına katılarak gerilla eğitimi almak hevesindedir.

FİLİSTİNLİLERDEN EYLEM

Devrimci Türk gençleri Filistin Kurtuluş örgütü kamplarında gerilla eğitimi almak için Filistin'e giderken Türkiye'de öğrenim gören bazı Filistinli gençler de bu dönem ba-

zı eylemler yapmıştı. İzmir Fuarı'nda İsrail temsilciliğine 23 Ağustos 1969 Cumartesi gecesi bomba atmak isteyen 2 Filistinli gençten, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencisi Fettah Selmi 'nin elindeki bomba patladı ve öldü. Bu arada İsrail temsilciliğinin önünde, 50 kadar genç, Mescid-i Aksa'nın yangını dolayısıyla İsrail'i kınama eylemi yaptı.

Filistin kurtuluş örgütlerinde gerilla eğitimi alan Abdülkadir Yaşargün ile Deniz Gezmiş, 1969 Ağustos ayında birbirinden habersiz ayrı ayrı olarak Türkiye'ye gelmişti. Deniz Gezmiş ve Abdülkadir Yaşargün, 26 Ağustos'ta başlayan ODTÜ Öğrenci Birliği ile FKF olağanüstü genel kurullarının yapıldığı 9-10 Ekim günleri, ODTÜ-SFK'de tanıdığı arkadaşlarına, El-Fetih kamplarında yaşadıklarını anlatır. Abdülkadir Yaşargün, kendisinin yeniden El-Fetih kamplarına döneceğini, ayrıca, gitmek isteyen olursa götürebileceğini söyler.

Abdülkadir Yaşargün'ün bu konuyu daha çok konuştuğu kişi ise Hüseyin İnan 'dı. Hüseyin İnan ve bir grup arkadaşı, silahlı mücadeleye katılmak amacıyla, bir süredir Vietnam ve Latin Amerika'da gerilla mücadelesi veren bir ülke veya Küba'ya gitmeyi düşünmektedir. Fakat Vietnam, Latin Amerika ve Küba'ya gitmek o dönem kolay değildir. En yakın yer Filistin'dir. Hüseyin İnan ve bir grup arkadaşı, Abdülkadir Yaşargün'le El-Fetih kamplarına gitmeye karar verdi.

TEHLİKELİ YOLCULUK

Bir grup genç, 10 Ekim 1969 Cuma günü, otobüsle Ankara'dan Gaziantep'e gitti. Burada diğer arkadaşlarıyla bir araya gelen Hüseyin İnan, Abdülkadir Yaşargün, Yusuf

Tunbay Aslan, Celal Özcan, Ahmet Tuncer Sümer, Mustafa Yalçıner, Alpaslan Özdoğan, Halil Çelimli, İbrahim Seven, Fevzi Yaşar, Cemal Bağcı, Recep Alpay ve Ercan Kanar , Gaziantep'ten Birecik'e geçti. Sınırdan yürüyerek geçmek istenir fakat bazı nedenlerle bu olmaz. Sonuçta, Nizip-Karkamış istasyonundan 12 Ekim 1969 Pazar günü, trene binen 13 kişi, Fırat Köprüsü'nü geçtikten sonra arazi yapısı nedeniyle Suriye sınırına giren trenin bir rampada yavaşlamasından yararlanarak birer birer trenden Suriye topraklarına atlar.

Trenden atlayanlar, geceyi yaktıkları bir ateşin etrafında geçirir. Sabahleyin yürüyerek Fırat kıyısında bir yere ulaşılır. Salla Fırat Nehri geçildikten sonra Halep'e gidilir. Abdülkadir Yaşargün, Halep'te El-Fetih örgütüyle ilişki kurar. Suriye üzerinden Ürdün-Amman'a geçen 13 kişi, El-Fetih liderlerinden Ebu Cihad ile görüşür. Hüseyin İnan ve arkadaşları, El-Fetih'in eğitim kamplarında askeri eğitimin yanı sıra Türkiye'den götürdükleri bazı kitapları okuyarak, teorik eğitim de yaptı.

13 kişi arasında bir süre sonra öğrencilik ve yerel kültürel özelliklerden kaynaklanan bazı anlaşmazlıklar çıkar. Gaziantep grubu, Hüseyin İnan ve arkadaşlarından ayrılır, başka bir kamp kurar. Halil Çelimli ile İbrahim Seven, kısa bir eğitim yaptıktan sonra Türkiye'ye döndü. Bir süre sonra da Hüseyin İnan ile Ercan Kanar, yeni kadrolar getirmek için 9 Kasım 1969 Pazar günü, Türkiye'ye geldi.

Yusuf Aslan, 'El-Fetih'e Ne İçin Gittim' başlıklı yazısında Filistin'de gerilla eğitimi alma amacını açıklarken şunları söylüyordu: "Bugün Ortadoğu'da İsrail'e karşı Arap halkları anti-emperyalist bir savaş yürütmektedir. Emperyaliz-

me karşı yürütülen savaş, bütün dünya halklarının ortak savaşıdır. Vietnam'da, Ortadoğu'da, Latin Amerika'da emperyalizme karşı sıkılan her kurşun, aynı zamanda Türkiye halkının kurtuluşu için sıkılmaktadır"

Hüseyin İnan'sa, "Biz, dünya halklarının baş belası emperyalizme karşı çarpışan Ortadoğu halklarının, haklı mücadelesini desteklemek için Filistin'e gittik. Amacımız bir taraftan Arap halklarının kurtuluşunu desteklemek, diğer taraftan Türkiyeli devrimciler olarak bize düşen görevlerin bir kısmını yerine getirmekti" görüşünü dile getirmişti.

ATATÜRK POSTERİ YOK

Şam'ın biraz dışında El-Saika örgütünün yerleştiği alana götürülen ekip, burada bir eve yerleştirilir. Baas ve El-Saika yöneticileriyle daha çok Mustafa Gürkan ile Taner Kutlay görüşür. Bu sırada Şam'da uluslararası bir fuar vardır. Fuara katılan Kore, Çin, Vietnam, Rusya ve sosyalist olarak bilinen ülkelerin standları ziyaret edilir. Rus pavyonunda Lenin'in, Stalin'in; Çin pavyonunda Mao'nun; Küba pavyonunda Che ve Castro'nun boy boy posterleri asılmıştır. İstenildiği kadar rozet, poster ve broşür alınabilmektedir.

Türk pavyonuna gidildiğinde ne Mustafa Kemal Atatürk'ün posteri, ne rozeti... hiçbir şey yoktur. "Bu ulusun hiçbir ulusal lideri yok mu ki posteri ya da resmi asılmamış" denilerek, olay çıkarılır. Ertesi gün, yetkililer, bir Atatürk resmi asmışlardı.

Eylül ayının ilk haftasında Suriye'de ve Ürdün'de iç savaş başladığı için, grup, sınırdan gizlice geçerek Türkiye'ye geri döndü. Türk devrimci gençleri, Ürdün'de yaşanan iç savaş nedeniyle tepkilerini dile getirmek amacıyla, 23 Eylül

1970 Çarşamba günü, 17.15'te Ankara'daki Ürdün Elçiliği'nin önünde toplandı. Ürdün bayrağını indirerek, ''Filistin Kurtuluş Bayrağı'nı elçiliğin balkonuna asan devrimci Türk gençleri, ''Yaşasın Arap Gerillaları'', ''Yaşasın Leyla'' diye bağırdı.

YUSUF ASLAN EL-FETİH'E NE İÇİN GİTTİ?

Filistin'e gerilla eğitimi yapmak amacıyla gidenlerden Yusuf Aslan, ''El-Fetih'e ne için gittim?'' başlıklı yazısında, bunun nedenini şöyle açıklamıştır; "Bugün Ortadoğu'da Amerikan emperyalizminin ileri karakolu olan İsrail'e karşı Arap halkları anti-emperyalist bir savaş yürütmektedir. Bu savaş Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da ve bütün dünyada emperyalizmin baskısı altında ezilen halkların yürüttüğü devrimci kavganın bir parçasıdır. Emperyalizme karşı yürütülen savaş, bütün dünya halklarının ortak savaşıdır. Vietnam'da, Ortadoğu'da, Latin Amerika'da emperyalizme karşı sıkılan her kurşun, aynı zamanda Türkiye halkının kurtuluşu için sıkılmaktadır."

HÜSEYİN İNAN: TEK SUÇUMUZ GERÇEKLERİ SÖYLEMEK

Hüseyin İnan ve arkadaşları Diyarbakır tutukevinde iken ''Türkiye Halklarına'' başlığıyla, Türk Solu dergisinin 3 Mart 1970 tarihli 120. sayısında yayımlanan ortak bildirilerinde görüşlerini kamuoyuna şöyle açıklamışlardı;

"Bizler günlerdir; 'Diyarbakır Tıp Fakültesi'ne sabotaj yapmak isterken yakalandı', 'Türkiye'de sabotaj yapmak için El-Fetih'te yetiştirilen sabotajcılar yakalandı' gibi kasıtlı, sansasyonel haberlerle kamuoyuna yansıtılan olaydan dolayı Diyarbakır Cezaevi'nde tutuklu bulunan devrimcile-

riz. Bu manşetler işbirlikçi iktidar yetkililerinin ve polisin kamuoyundaki maksatlı, asılsız suçlamaları, tertipleridir. Hiç şüphe yoktur ki, bu tertipler de diğerleri gibi er geç iflas edecektir.

Suçsuzluğumuz, ezilmişliğimiz kadar meşru, alın terimiz kadar kutsaldır. Tek suçumuz geri kalmış bir ülkenin çocukları olmamız ve emperyalizmin ne olduğunu bilmemizdir. Türkiye'nin gerçeklerinden haberdar olmamız ve emperyalizmin bütün dünyada tezgâhladığı oyunları bilmemiz, emperyalizme karşı mücadele etmemiz, geri kalmış bir ülke olan Türkiye'de suçmuş gibi gösterilmek isteniyor.

'GÖREVİMİZİ YAPTIK'

Biz, dünya halklarının baş belası emperyalizme karşı çarpışan Ortadoğu halklarının haklı mücadelesini desteklemek için Filistin'e gittik. Amacımız bir taraftan Arap halklarının kurtuluşunu desteklemek, diğer taraftan Türkiyeli devrimciler olarak bize düşen görevlerin bir kısmını yerine getirmekti.

Fakat biz, dünya halklarının dayanışmasına ve kurtuluş mücadelesinin gelişmesine emperyalizmin tahammül edemediğini biliyorduk. Çıkarlarını devam ettirmek için emperyalizmin her türlü insanlık dışı metotları tatbik etmekten geri kalmayacağını da biliyorduk. Artık bütün Türkiye halkları da son olarak bize karşı girişilen tertip dolayısıyla emperyalizmi ve işbirlikçilerini bir kez daha tanımalı ve bilmelidirler.

İşbirlikçi iktidar, Arap halklarının haklı mücadelesi için gittiğimiz Filistin'e ardımızdan ajanlarını göndermiştir. İleride tatbik edeceği oyunların planlarını hazırlamıştır. Yurda

dönüşümüzde bizleri ustaca hazırlanmış tertiplerle yakalatıp bizi kamuoyuna 'sabotajcı', 'kiralık ajanlar' olarak tanıtmak için TRT'yi ve basını da aynı tertip içine sokmaya çalışmıştır.

150 saatten fazla işkenceye tabi tutulduk. Önceden hazırlanmış ifadeler bize imzalattırılarak suç dosyaları haline getirildi. Güdülen amaç, Türkiye'de tüm devrimci hareketi bu tertibin içine sokmak ve kitlevi tutuklamalarla bir faşist terör ortamı yaratmaya çalışmaktı. Günlerce süren işkenceler ve insanlık dışı uygulamalar, adli makamlara 'Tahkikatı derinleştiriyoruz' şeklinde yansıtıldı..."

Devrimci Avukatlar Derneği Başkanı Niyazi Ağırnaslı, Diyarbakır'da tutuklu gençleri ziyaret ettikten sonra Ankara'da yaptığı basın toplantısında özetle şu açıklamayı yapar; "Gençler bize, biz feyz aldığımız bir üniversiteyi sabote etmek değil gerekirse onu emperyalizme maşalık yapan irtica kuvvetlerine karşı kanı pahasına korumayı düşünen devrimcileriz, dediler ve kendilerine yüklenen bu suçu reddettiler. Onlar imkân bulabilselerdi Vietnam'a bile gidip emperyalizme karşı savaşacaklardı. Türkiye'deki bazı mihraklar emperyalizmle birlikte savaşmayı meşru, emperyalizme karşı savaşmayı ise suç saymaktadır. Diyarbakır olayı CIA ile İsrail entellijansının bizdeki bazı kimselerle birleşerek birlikte düzenledikleri bir siyasi oyundur."

Serbest bırakılana kadar Hüseyin ve arkadaşlarının akrabalarının dışında da Türkiye'nin her tarafından ziyaretçileri olur. Hatta, ziyarete gelenler arasında, ''Filistin'e gitmesi konusunda kendisine yardımcı olmasını'' isteyenler de vardır.

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (TDGF) İstanbul Bölge Yürütme Kurulu, İstanbul Üniversitesi Merkez Binası'nın kapısına 6 Haziran 1970 Cumartesi günü, büyük boy bezden bir pankart asar. Pankartta, ''Arap Halklarının Emperyalizme ve Siyonizme Karşı Mücadelesinde Beraberiz'' diye yazıyordu.

26 Nisan 1971 günü ilan edilen sıkıyönetimden sonra, Naif Havatme 'nin Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi (FDHKC) ile Yaser Arafat 'ın El-Fetih örgütünde siyasi ve askeri eğitim görmesi amacıyla Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi'nin (TİİKP) bir kısım üyesi parti kararıyla Filistin'e gönderildi.

Filistin'e gerilla eğitimi görmek amacıyla yurtdışından, özellikle Almanya, İsviçre ve Fransa'dan uçakla bazı Türk öğrenciler de gelir. Gelenlerin amacı askeri eğitimden sonra Türkiye'ye girerek mücadele etmektir. Almanya'dan FDHKC kamplarına eğitim için gelenler arasında Mehmet Tepe, Mehmet Duran Şeker, Mehmet Erdem adlı gençler de vardır. Türkiye'den Filistin'e adam götürmek için sınırı geçirmek görevi Muzaffer Oruçoğlu, Kabil Kocatürk ve ''Apo Ali'' denilen Ali Turan tarafından yapılmaktadır.

KURAN KURSUNA GİTMEK GİBİ

Kurulan ilişkiler aracılığıyla yaklaşık kırk kişi Filistin'e gönderilir. Parti içinde Filistin'e adam göndermek, ''Kuran kursuna'' adam gönderme olarak adlandırılmaktadır. Daha çok, Suruç ve Halfeti ilçelerinin sınırlarından kaçakçılık yapanların kafileleri ile geçirilir.

Atıl Ant, Şahin Alpay, Cengiz Çandar, Müfit Özdeş Şafak dergisi dağıttığı için tutuklu bulunan ve 13 Kasım 1971

Cumartesi günü Mamak Askeri Cezaevi'nden başka birisinin kimliği ile tahliye edilen Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Kerim Öztürk , ''Oflu Hoca'' diye anılan Ayhan Özer, Ali Mercan, Abdülahat Muhittin, Cem Somel, Ali Turan, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanı İsmet Tufan Yazıcı, Sabetay Varol, Fuat Karasu, Mümtaz Çeltik, İrfan Çelik, Muzaffer Oruçoğlu, Hasan Sakarya, Filistin'e gidenler arasındadır.

Belki de ilk kez Türkiye'den bir Filistin örgütünün denetiminde olan gerilla eğitim kampına katılan Sabetay Varol'un Yahudi olduğu Filistinlilerden gizlendi. Eyüp Cüneyt Akalın, Filistin'e giderken 14 Aralık 1971 Salı günü, Viranşehir'de jandarmalar tarafından yakalandı.

İSRAİL'DEN ELROM MİSİLLEMESİ

İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Ephraim Elrom, Mahir Çayan ve arkadaşları tarafından kaçırıldıktan sonra 23 Mayıs günü öldürüldü. Elrom'un öldürülmesinin çok büyük etkileri oldu. Elrom'un kaçırılması, öldürülmesi olayıyla ilgili olarak İstanbul Tıp Fakültesi öğrencisi Suriyeli Şerafetin Eyüp Abaza , ''Suriye casusu'' olarak tutuklandı, yargılandı ve mahkûm edildi.

Şerafettin Eyüp Abaza, 1978 yılında, Suriye'de tutuklu olan iki Türk karşılığında Suriye'ye iade edildi. Filistin'de FDHKC kamplarına gidip dönenlerden ''Kasım'' takma isimli İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu öğrencisi İsmet Dişbudak, böyle bir eyleme hazırlanır. FDHKC kamplarında aldığı eğitimle bir bomba yapar. Fakat, yaptığı bombanın düzeneklerini iyi ayarlayamamıştır. İsmet Dişbudak, 30 Aralık 1971 Perşembe günü gecesi, Aşağı Ayrancı'da Farabi

Sokak'ın köşesinde bulunan İsrail Sefareti'ne kendi hazırladığı bombayı atmak amacıyla giderken, bomba elinde patladı ve bu patlama sonucu İsmet Dişbudak öldü.

1972'de, devrimci öğrenci liderlerinden Bora Sabri Gözen, Melek Ulagay' la, Suriye sınırını gizlice geçerek Filistin'e gitti. Gülten Çayan da bu sıra Filistin'dedir. Fakat, görüşemezler. Filistin'deki mülteci kampında bir süre kalan Melek Ulagay, Avrupa'ya gitti. Hollanda'da siyasi mülteciyken 1974'te çıkartılan afla Türkiye'ye geldi.

İSRAİL ASKERLERİNDEN BASKIN

Lübnan'da Nahr el Bared kampında kalan Bora Sabri Gözen, Kerim Öztürk, Cafer Topçu, Ahmet Özdemir, Yücel Özbek, Ali Kiraz, Şükrü Öktü ve Gürol İlban , 21 Şubat 1973 Çarşamba günü, İsrail Deniz Kuvvetleri tarafından düzenlenen baskınla öldürüldü. ''Cin Ali'' lakaplı Ali Ergün ile Faik Bulut, kurtuldular. Bu baskının, ''Elrom olayına misilleme olduğu'' iddia edildi. İsrail askerleri tarafından bu baskınlar daha sonra da yapıldı. Bu baskınlar sırasında kamplarda bulunan birçok Türk hayatını kaybetti, birçoğu esir alınarak İsrail hapishanelerinde yıllarca yattı. İsrail'in Filistin kamplarına yaptığı baskınlardan en büyüğü 1982 yılında olmuştu. Bu kamp baskını sırasında Mustafa Çetiner ve İmam Ateş öldü.

İsrail'in Lübnan'a 1986 yılında yaptığı başka bir saldırıda da Cevat Sait Çelen, yaşamını yitirdi. Filistin'deki kampların büyük çoğunluğu kapatıldı. Orada bulunan Türklerin bir kısmı ya orada kaldı, ya Avrupa'ya gitti, ya da Türkiye'ye geri dönmek zorunda kaldı. 1968'li devrimci gençlik

liderlerinden Taner Kutlay, 1977-1978 yılında, ''Özgür Filistin'' adında bir dergi çıkarttı. Dergi altı sayı yayımlandı.

Ve Turhan Feyizoğlu, sizlere özetlemeye çalıştığımız Cumhuriyet'teki yazı dizisini şu sözlerle bitiriyor; "2005 yılına geldiğimizde. ABD ve İngiltere'nin öncülüğünde Ortadoğu ülkelerine, Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) adı altında yeni bir dayatma sunulmaktadır bu coğrafyada bulunan ülkelere. Hep birlikte gelecek günlerde yaşayarak göreceğiz ne olacağını..."

Filistin seyahati ve bu dönemin Deniz Gezmiş'in kısa hayatına etkisini anlatan bölüm bir miktar detaylı oldu. Ancak bazı tespitlerin yapılabilmesi için bir konunun ötesi ve berisinin her yönüyle eksiksiz ele alınması gereklidir. Bu anlamda Filistin'e dair notların ardından 'kahramanımızın' hayat hikayesini kaldığımız yerden devam edelim. Nerede kalmıştık; Deniz Gezmiş'in üniversite yılları ve bu dönemin ne şekilde sonuçlandığını anlatıp sonrasına bakacağız.

Deniz Gezmiş 1 Eylül 1969'da hala Filistin'de kaldığı bir dönemde 10 Haziran'da "üniversiteyi işgal" ettiği gerekçesiyle Hukuk Fakültesi'nden ihraç edildi. Hakkında tutuklama kararının olduğu bu dönemde gazetecilere gizlendiği yerden demeçler verdi. 23 Eylül 1969'da Hukuk Fakültesi'nde olduğu sırada haber verilen polislerin de fakülteye gelmesi üzerine teslim olan Gezmiş, 25 Kasım'da serbest bırakıldı.

Yıldız Devlet ve Mühendislik Akademisi'nde Battal Mehetoğlu'nun sağcılar tarafından öldürülmesinden sonra okulda yapılan aramada, ele geçirilen dürbünlü bir tüfeğin Gezmiş'e ait olduğu öne sürülerek hakkında yeniden tutuklama kararı alındı. 20 Aralık 1969'da yakalanan Gezmiş, kendisiy-

le birlikte tutuklanan Cihan Alptekin'le birlikte 18 Eylül 1970'e kadar tutuklu kaldı. Bundan sonra öğrenci eylemlerinden uzaklaşarak, mücadelesini değişik alanlarda sürdürdü.

Sinan Cemgil ve Hüseyin İnan'la birlikte THKO'yu [7] kurdu. 11 Ocak 1971'de THKO adına Ankara İş Bankası Emek Şubesi'nin soygununu gerçekleştirenler arasında yer aldı. 4 Mart 1971'de dört ABD'li askerin Balgat'taki Tuslog

---

[7] Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu ya da THKO, 1960'ların ikinci yarısında gelişen sosyalist gençliğin emekçi kitlelerin verdiği mücadeleye de katılan önemli ve tanınmış önderlerinden Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan, Sinan Cemgil, Alparslan Özdoğan, Taylan Özgür ve Cihan Alptekin tarafından kuruldu. Örgüt, kuruluşunu gerçekleştirdiği bir dizi eylemden sonra 4 Mart 1971 tarihinde yayınladığı bir bildiri ile kamuoyuna duyurdu. İlk silahlı eylemini 29 Aralık 1970 tarihinde gerçekleştiren Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu, bütün bir 12 Mart yarı-askeri dönem boyunca varlığını sürdürdü. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C) ile birlikte sözkonusu döneme damgasını vurdu. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarını önlemek için gerçekleştirdikleri ortak eylemin sonucu olarak THKP-C'den 8, THKO'dan 2 militanın Kızıldere'de öldürülmeleri, Silahlı Devrim Cephesi kavramının yerleşmesini ve siper kardeşliği-yoldaşlığı kavramının ortaya çıkmasını sağladı. THKO, Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özdoğan'ın Nurhak; Cihan Alptekin ve Ömer Ayna'nm Kızıldere'de öldürülmeleri; Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam edilmelerinden sonra dağıldı. THKO davasından yargılanıp mahkûm olan kadroların 1974 affıyla hapisten çıktıktan sonra dışardakilerle birleşerek oluşturduğu Geçici Merkez Komite, hızla örgüt çizgisinden uzaklaşırken komite üyeleri kendi aralarında da bir farklılaşma sürecine girdiler. Bir grup Çin Komünist Partisi-Arnavutluk Emek Partisi (sonrasında yalnızca AEP) yanlısı politikalar geliştirerek Türkiye Devrimci Komünist Partisi'ne, diğer bir grup ise SBKP eğilimli politikalarla Türkiye Komünist Emek Partisi'ne gidecek örgütlenmeler kurarken örgüt çizgisine bağlı kalanlar Türkiye Devriminin Yolu adı altında birbirinden bağımsız grupçuklar oluşturmaktan öteye gidemediler.

Tesisleri'nden kaçırılması eyleminde de bulundu. Kaçırılan erler daha sonra serbest bırakıldı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DENİZ GEZMİŞ ÜNİVERSİTEDEN NASIL VE NEDEN ATILDI?

Rektörlük, diğer öğrencilere de gözdağı olsun diye başka bir olayı bahane ederek Deniz'i okuldan ihraç eder. Bu olay o dönem Sosyoloji Asistanı olarak Edebiyat Fakültesi'nde ders veren Oya Baydar'ın Üniversite'ye sunduğu tezinin reddiyle başlar. Oya Baydar, 'Türkiye İşçi Sınıfının Doğuşu ve Yapısı' adıyla bir doktora tezi hazırlamış, Profesörler Kurulu da bu tezi reddetmiştir. TİP üyesi bir hocalarının tezinin reddedilmesine tepki duyan öğrenciler 26 Aralık 1968'de Üniversite Senatosu'nun toplantısını basarlar.

Öğrenciler: "Demokratik Üniversite istiyoruz. Dekan derhal istifa etsin. Bu konuda hemen bir karar alın. Yoksa burayı terk etmeyiz" derler. Rektör ve Dekanlar hiçbir tepkide bulunmaz, hiçbir şey demezler. Sessizce üniversite binasını terk edip, Valiliğe başvurarak, üniversitenin işgal edildiğini, okulun polis tarafından basılmasını isterler.

Bu konuda Oya Baydar şunları anlatıyor: "Sosyoloji Bölümü'nde Sosyal Düşünce Tarihi dersleri veriyordum. O gün anfi tıklım tıklım doluydu. Doktora tezimin reddedildiği haberi duyulmuştu ve öğrenciler açıklama bekliyordu.

Hiçbir şey olmamış gibi kürsüye çıktım, ama bir süre sonra konunun doğal akışını keserek doktoranın reddi konusuna geldim ve Türkiye işçi sınıfının doğuşundan, bu konunun belli çevreleri rahatsız ettiğinden söz ettim. Ders bitince de odama döndüm. Bir dakika sonra kapı vuruldu. Kapıda çok uzun boylu, bugün hatırladığım kadarıyla başı neredeyse kapının üstüne değen bir genç vardı. "Ben Deniz Gezmiş'-im. Doktoranın reddedildiği için okulu işgal edeceğiz" dedi ve başka hiçbir şey eklemeden çekip gitti. Sonradan 'Mini İşgal' diye anılan olay böyle başladı."

Üniversitenin kapatılması üzerine Deniz DÖB Başkanı olarak bir bildiri yayınlayarak şunları söyler: "Devrimci arkadaşlar, üniversiteyi kapatmakla rektör senatonun öğrenciye karşı olan kinini açığa vurup, tarihi ihanetlerini belgeledikleri kapatma kararının, iktidarın nizamı koruma kanunu çıkarması ve özgürlükleri yok etmesi için bir oyun olduğu; kanunun devrimci güçlere karşı boğma aracı olduğu" belirlemesini yapar.

DÖB adına yayınlanan bu bildiriden sonra DÖB'ün kapatılması ve Başkan Deniz Gezmiş için savcılık soruşturma başlatır. 27 Aralık'ta, okulu sabahtan itibaren denetim altına alan polis, okula kimseyi sokmaz. Çok sayıda sivil polis

de okul civarında öğrenci liderlerinin peşine düşer. Üniversite'nin ana girişi önünde toplanan devrimci öğrenciler "Emperyalizme karşı sonuna kadar savaşacaklarına" yemin ederler. Daha sonra merkez kapı önünde Rektör ve Üniversite Senatosu'nu protesto gösterisi yaparlar. Bu arada öğrenciler Deniz'i omuzlarma kaldırarak bir konuşma yapmasını isterler. Deniz, "28 Nisan'dan bu yana ilk kez üniversiteye polisin sokulması, senatonun tarihi ihanetini belgele-

miştir. Şu anda bize düşen zincirlerini kırıp üniversitemize girmektir" der. Polisler Deniz'i yakalamak için kitleye saldırır. Çıkan kargaşada Deniz'in kaçmasını sağlar arkadaşları.

Polis gün boyunca üniversite duvarında yakaladığı öğrencilerden Kemal Bingöllü, Mehmet Başpınar, Masis Kürkçügil, Bozkurt Nuhoğlu ve Cihan Alptekin'in de aralarında olduğu bir grubu adliyeye götürür. Cihan Alptekin serbest bırakılırken bir kısım öğrenciler tutuklanır. Deniz ve Celal Doğan hakkında da gıyabi tutuklama kararı alınır. 29 Aralık 1968'de Sultanahmet Cezaevi önünde DÖB adına Genel Sekreter M. İlker Gürkan bir açıklama yapar; "Tutuklu arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını istiyoruz. Basit bir protesto ve ihtar hareketine karşı üniversiteyi kapatmak tarihe ihanetin bir belgesi olarak geçecektir. İktidarın işbirlikçisi senato ortalığı bulandırmak istemektedir. Nizamı Koruma Kanunu Tasarısı'nın çıkmaması için parlamento üyelerinin çalışması, bunu engellemesi gerekmektedir. Bu yapılmadığı takdirde biz gençlik olarak parlamento dışı faaliyette bulunuruz."

Hakkında gıyabi tutuklama bulunan Celal Doğan 31 Aralık'ta, Deniz ise 2 Ocak 1969'da yakalanır. Bu olayı Deniz şöyle anlatır: "27 Aralık günü üniversite önünde arkadaşlarımızın omuzlarında kalabalığa hitap ederken polis saldırdı, kaçtım. Bir hafta sonra, tutuklu arkadaşım Celal Doğan'ın evinde bir baskın sonucu yakalandım. Götürüldüğüm birinci şubede ifade vermeyi reddettim. Yakalandıktan bir saat sonra Sultanahmet Cezaevi'nde idim. (...) Daha disiplinli olarak mücadelemize devam edeceğiz."

Deniz tutuklanıp Sultanahmet Cezaevi'ne kapatıldıktan sonra 20 Ocak'ta yeni açılan Bayrampaşa Cezaevi'ne götü-

rülür. Sultanahmet'ten 1570 kişi toplu sevk edilirken, aralarında Deniz'in de bulunduğu DÖB'lü öğrenciler, kendilerini izleyenlere Che'nin "Anılar" kitabını göstererek gerillaya gönderme yaparlar.

Daha sonra 31 Ocak'ta mahkemeye çıkarılır. Savunmasını yapar: "Biz işgal yapmadık. Amacımız demokratik üniversite kurulması için bir protesto hareketi yapmaktı. Senato üyeleri herhalde gündemdeki maddelerden sıkılmış olacaklar ki, kendi kendilerine toplantıyı bırakıp rektörlüğü terk ettiler."

Deniz ve diğerleri 22 Şubat 1969'da tahliye olurlar. Fakat olay burada kalmaz. 15 Nisan 1969'da o dönem Başbakan olan Süleyman Demirel, İstanbul Valiliği'nde Rektör Ekrem Şerif Egeli ile görüşür. Bundan birkaç gün sonra da Deniz'in 'Üniversite içinde çeşitli olaylara neden olduğu için' Hukuk Fakültesi Dekanlığı tarafından ifadesi alınır. Deniz daha sonra bununla ilgili şunları anlatıyor: "1966 yılında üniversite kapısında hükümeti protesto eden bir yazı yazmaktan dolayı disiplin kuruluna verildim. Hemen hemen her olayda disiplin kuruluna verildiğimi hatırlıyorum. Bu olaylardan dolayı tanzim edilen dosyalar toplanıp yekün teşkil ettiğinden Üniversite Senatosu, hepsine birden karar vererek, üniversite içinde eğitim ve öğrenimin devam edebilmesi için süresiz ihraç kararı verdiler."

Üniversite disiplin kararı, Deniz'e ihraç verirken, birkaç öğrenciye için de geçici uzaklaştırma kararı almış, bunları da 1 Eylül'de Güz Dönemi Sınavları başladığı gün açıklamıştır. Öğrenciler buna büyük bir tepki duyarlar. 2 Eylül 1969'da İstanbul Üniversitesi Direniş İcra Konseyi adına bir bildiri yayınlanır: "Demokratik üniversite kavgası, hareke-

tin liderlerini yok etmekle dahi bitmeyecektir" dedikten sonra meydan okur; "Bazı devrimcileri enterne ederek zahiri terör havası estirmek isteyen Senato ve Yönetim Kurulları'na hodri meydan."

Aynı gün üniversite binasında bir basın toplantısı yapan devrimci öğrenciler; "Özünde demokratik olan hareketler, bugünkü burjuva kanunlara ters düşebilir." dedikten sonra, mücadeledeki kararlılıklarını da vurgularlar. Hemen arkasından da protesto amacıyla, aralarında o dönem Hukuk Fakültesi Dekanı olan ve 12

Eylül 1980'den sonra cuntanın Anayasası'nı hazırlayan komisyona başkanlık yapacak olan Prof. Orhan Aldıkaçtı'nın da aralarında olduğu bir grup profesörün kitaplarını yakarlar.

Deniz okuldan atıldığını, Ankara'da SBF ve ODTÜ yurtlarında kaldığı sırada öğrenir. Bu haber karşısında SBF Öğrenci Derneği Başkanı Cengiz Çandar bir bildiri yayınlayarak şöyle der: "Deniz Gezmiş, devrimci gençliğin türlü çetin mücadelelerinden geçmiş değerli bir önderdir. Deniz Gezmiş'i Üniversiteden kahpece çıkartmak, onun şahsında devrimci gençliğe karşı düzenlenmiş bir komplodur."

3 Eylül 1969'da İstanbul Üniversitesi'nde bir forum yapılır. Foruma 2000 öğrenci katılır. Forumda konuşan Celal Doğan, "Mesele bir Deniz Gezmiş davası değildir. Reform yerine arkadaşlarımızı okuldan atmakla bir şey halledilmez. İçimizden bin kişiyi üniversiteden kovsalar da her birimiz birer Deniz Gezmiş gibi mücadeleye devam edeceğiz. (...) Dövüşeceğiz. Bunu böyle bilsinler."

Bu konuşmadan sonra Deniz'in gönderdiği mektup foruma katılan ikibin öğrenciye okunur: "Kardeşler, bugüne kadar Amerikan emperyalizmine karşı verdiğimiz mücadelede, düşmanlarımızın safında yer alan İstanbul Üniversitesi Senatosu, tarihi ihanetlerine bir yenisini daha eklemişlerdir. (...) Bu güruhun başında bulunan sosyete doktoru Ekrem Şerif Egeli, Hukuk Fakültesi'nin amatör ve gerici dekanı Orhan Aldıkaçtı halk düşmanlarının öncülüğünü yapmışlardır."

"Kardeşlerim, sizinle sokaklarda, meydanlarda, fabrikalarda Amerikan emperyalizmine karşı omuz omuza dövüştük. Sizinle üniversiteyi emperyalizmin kalesi yapmak isteyen uşaklar sürüsüne karşı mücadele ettik. Şimdi de düşmanlarımız görünüşe bakıp kendilerini güçlü zannetmektedirler. Oysa asıl güçlü olan devrimcilerdir. Çünkü tarih çarkı devrimcilerden yana dönmektedir. Ve yarının sahipleri olanlara karşı koymak demek, tarihi gelişmeye karşı koymak demektir."

"Durum bu olduğuna göre, ne yapmak gerekmektedir? Bundan böyle bu halk düşmanları üniversiteden ihraç edilmeli ve üniversite, Amerikan emperyalizmine karşı kavganın kalesi haline getirilmelidir."

Deniz'in mektubu okunduktan sonra iyice coşan binlerce öğrenci "Düşmanın güçlülüğüne bakmadan, yılmadan, usanmadan, korkmadan ağalığa, tefeciliğe, bütün işbirlikçilerine ve Amerikan emperyalizmine karşı" içtiği antla forum sona erer.

Deniz'in avukatı Enis Coşkun, 4 Eylül'de, ihraç kararına karşı Rektörlüğe başvurup yeniden görüşülmesini ister. Bu sırada Ankara'da olan Deniz, Ho Chi Minh'in ölümü nede-

niyle SBF'nde (Siyasal Bilgiler Fakültesi) 7 Eylül 1969'da yapılan törene katılarak bir konuşma yapar. Deniz bu konuşmasında şunları söylemiştir:

"Senato, konuyu oldu bittiye getirdi ve ortada fol yokken yumurta yokken atılmama karar verdi. Bu Senato'nun oyunudur. Ben doğru yolda olduğuma inanıyorum ve doğru yoldayım. Bu yüzden teslim olmayı hiç düşünmüyorum. Yakalanmamaya çalışıyorum. Zor oluyor. Ayrıca fiilen kavganın dışındayım. Bundan üzüntü duyuyorum. Ama en kısa zamanda yeniden katılacağım. Bu kaçış devrime kadar sürecektir."

Hakkında tutuklama kararı olan Deniz'in yanında yine hakkında tutuklama kararı olan Taylan Özgür'de bu törene katılır.

İstanbul Üniversitesi Senatosu, Deniz'in ihraç kararını yeniden görüşmek üzere 18 Eylül'de toplanacaktır. Bunu haber alan Deniz, Demir Küçükaydın'a telefon eder. D. Küçükaydın'dan dinleyelim: "Deniz, Ankara'dan telefon etti ve 'Senato benim hakkımda karar alacakmış. Cihan'ı gör. Bir şeyler yapın' dedi. Ertesi gün Cihan'ı buldum. Deniz'in söylediklerini aktardım. Cihan, ben, Mustafa Zülkadiroğlu ve Selahattin Okur bir eylem planladık. Hukukun büyük amfisinde sınavları vardı. Cihan çıkıp bir konuşma yaptı. Mustafa Zülkadiroğlu ise Orhan Aldıkaçtı'nın arabasına dinamit koyacaklardı. Dinamiti benzin deposuna koydukları için istenilen şekilde patlamadı."

Aldıkaçtı'nın arabasının tahrip edilmesiyle ilgili şöyle bir açıklama yapılır:

"Mesele Deniz Gezmiş davası değildir. Fakat bugün ona yapılan yarın bize yapılacaktır. Mücadelemiz devam edecektir. Öğrencilerine bu şekilde davranışlarda bulunan bütün öğretim üyelerine artık açıkça savaş ilan ediyoruz. Bugün patlayan iki molotof kokteyli bir ikazdır. Bundan sonra hareketlerimiz daha şiddetli olacaktır."

Bunlara karşın, Deniz yine de okuldan atılır. Orhan Aldıkaçtı'yla konuşmak amacıyla 23 Eylül 1969'da İstanbul Üniversitesi'ne gelir. Sabah saat 09.30'da Dekan'ın odasına girer. Bu arada Deniz'in okula girdiği haberini alan 1. Şube Müdür Muavini Mahmut Dikler, yanında birkaç polisle beraber Dekan'm odasına gelir.

Bundan sonrasını yine Demir Küçükaydın'dan dinleyelim: "Deniz, gece yarısı Ankara'dan geldi. Ertesi gün okula girmesini istemiyorduk. Fakat Deniz, 'Geleceğim' dedi. Sabahleyin erken saatte üniversiteye giderek, üniversiteyi işgal ettik. Fehmi Erbaş, ben, Deniz, Ankara Hukuk'tan Engin Mert ve Cihan, Orhan Aldıkaçtı'nın odasına gittik. Cihan, ben ve Metin Eşrefoğlu, Aldıkaçtı'nın sekreterinin odasında kaldık; Deniz, Fehmi Erbaş ve Engin Mert, Aldıkaçtı'nın odasına girdi."

"Aldıkaçtı'nın odasının iki kapısı vardı. Birisi sekreterin odasma diğeri direkt koridora açılıyor. Deniz, Aldıkaçtı ile Dekanlık odasında görüşürken içeriden gürültüler gelmeye başladı. İçeriye bir baktık Deniz'i iki polis yakalamış çekmeye çalışıyor. Aldıkaçtı, 'Öldürün bunu!' diye bağırıyor. Polisin biri ateş etmek istiyor fakat Deniz debelendiği için diğer iki polis onu tutmaya çalışıyor. Dolayısıyla istemeden Deniz'in hedef olmasını engelliyorlar. Fehmi Erbaş elinde

tabanca ile çıktı. 'Ne yapalım?' diye sordu 'Git aşağıya haber ver. Arkadaşları çağır' dedim."

"Ben polislere atıldım. Adamlar güçlü oldukları için beni tuttukları gibi bir kenara savurdular. Benim de üzerim dinamit dolu. Birisi bir mermi atsa, binayı havaya uçuracak kadar dinamit doluyum. Cihan arkadaşlarla geldi. Deniz'i polislerin elinden kaptık.

Fakat bu sırada üniversitenin çevresi binlerce polisle sarıldı. O sırada Taylan Özgür, ben ve Sait Kozacıoğlu birlikteydik. 'Silahları ne yapalım?' dedik. Varolan silahların çoğunu aldık. Deniz'in arkadaşı Avniye Anadol ile Sema isimli bir kız arkadaş vardı. Silahları bu kız arkadaşlara verdik. Ben onlarla birlikte arka kapıdan çıktım. Taylan ile Sait ön kapıdan çıktı. TMGT'ında buluşacaktık. Fakat, Taylan, Beyazıt Meydanında öldürülmüş."

Daha sonra Deniz, bu olayla ilgili şunları söylemiştir. "Dekan beni çağırtmış. Dört arkadaşımla birlikte odasına gittik. Daha kapıdan içeri girer girmez, anahtarı sadece dekanda olan yan kapılardan biri açıldı ve içeri dört sivil memur girdi. Dekan, memurlara 'Ne duruyorsunuz? Bu adam tabancalı, ateş edip öldürünüz' dedi. Fakat memurlar buna cesaret edemediler. Arkadaşlarım önlerine geçti.

Memurlardan ikisi, benim tabancamı aldılar. Bizlerden hiç kimse onların tabancasını almış değildir. Sonra aşağıdaki patlamaları ve cam kırıklarını işittim."

Bu olayda Deniz'le olan arkadaşları da şunları anlatıyor: "Deniz, okuldan atılma kararına itiraz etmiş, fakat bu karar görüşülmemişti. Durumun ne olduğunu anlamak için Dekanla görüşmek istedi. Üç arkadaş içeri girdi. Tüketimini

teşvik eden firmalara hükümetin desteğini anlatan bir kampanya düzenlerler. Bu kampanya çerçevesinde Deniz'in de içinde bulunduğu on kişilik bir öğrenci heyeti, 10 günde 50 civarında köy ve 4 kasabada zeytinyağı üreticileriyle görüşüp konferanslar düzenlemeyi planlamışlardır. Bu çerçevedeki ilk konferans 1 Eylül'de Edremit'te bir sinema salonunda yapılır. Konferansta konuşmacılar margarin gibi diğer yağların zeytinyağı ile kıyaslandığında ne kadar sağlıksız olduğunu aktardıktan sonra, bu işin arkasında özellikle Amerika'nın ve diğer emperyalistlerin etkili olduğunu; hükümetin ve ilgili bakanlık yöneticilerinin de büyük ölçüde suçlu olduklarını anlatırlar. Zeytinyağı üreticilerinin örgütlenerek ürünlerine sahip çıkmalarını, margarin tekelleriyle mücadele etmelerinin önemini anlatırlar.

Deniz de; Güre, Zeytinlik, Kızıl Keçeli köylerinde halka konuşur, propaganda ve örgütlenme faaliyetleri yürütür. 3 Eylül'de Ayvalık ve köylerinde toplantılar ve konuşmalar yapılır.

11 Eylül'de bir basın toplantısı yapan heyet, izlenimlerini açıklar: Halk, Ticaret ve Sağlık Bakanlıkları'nı suçlu buluyor. Küçük müstahsil bir araya gelemediği için margarincilerle başa çıkamamaktan şikayetçi. Bu arada karışık yağ ihraç eden firmanın halk arasına saldığı ajanlar, firma sahiplerini acındırmaya ve pişmanlık duyduklarını yaymaya çalışıyor.

Halkın anlatılan gerçekleri çok iyi kavradığını, bu işte Amerika'nın soya üretimi nedeniyle baş rolü oynadığını kabul edip meselenin özünü anladıklarını açıklayarak; Ayvalık ve Burhaniye'de konuşmaları engellemek için oyunlar tezgahlandığını da ekliyorlar: "1967 sonlarmda öğrenci ce-

miyetleri Kıbrıs üzerine bir miting düzenlemişlerdi. Miting Beyazıt'ta başlayıp Karaköy'den geçip Taksim'de bitecekti. Karaköy'e geldiğimizde, Deniz, burada bir Amerikan motoruna asılı bayrağı gördü. Aniden fırlayıp demir parmaklığı aştı ve bir koşu Amerikan bayrağını yerinden kaparak getirdi. Sonra o bayrağı Taksim'e çıktıktan sonra yaktılar."

Bu olay nedeniyle Deniz, Uğur Büke, Aşık İhsani gözaltına alındılar. Aşık İhsani bu gözaltı olayını daha sonra 'Üç Kişi Bir Tabuttayız' türküsüyle anlatıyordu;

İzmir bura Kordon boyu
Üç kişi bir tabuttayız
Elimiz ağzımız bağlı
Üç kişi bir tabuttayız
Altımız taş üstümüz taş
Ayaklar su içinde yaş
Sancı bastı yavaş yavaş
Üç kişi bir tabuttayız
Tavan alçak bacası dar
Uzunluğu bir metre var
Eni altmış santim kadar
Üş kişi bir tabuttayız
Nöbetçiler dizi dizi
Tenimizde yara izi
Ölmeden koydular bizi
Üç kişi bir tabuttayız
Dışarısı kedili itli
İçersi fareli bitli

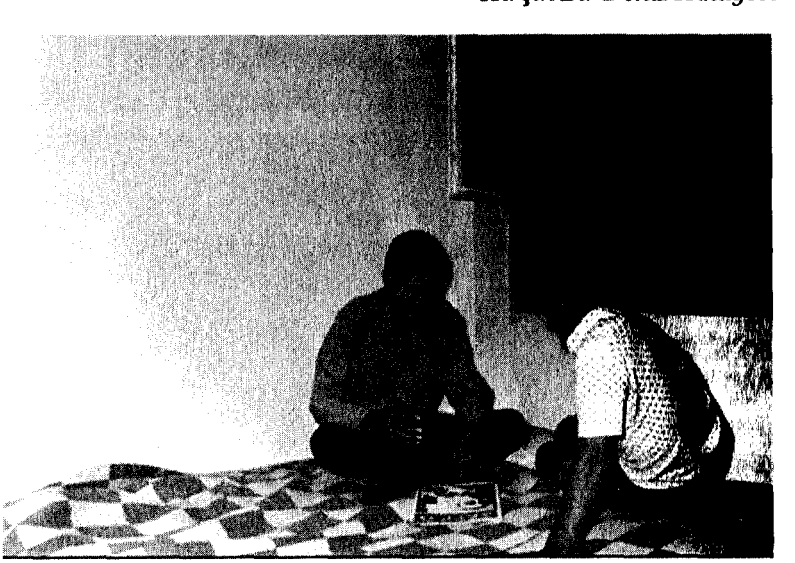
Kapısı demir kilitli
Üç kişi bir tabuttayız
Sorguya çekildik tek tek
Ne cigara ne bir ekmek
Suçumuz türkü söylemek
Üç kişi bir tabuttayız
Bıktık ceza yiye yiye
Suçumuz yok diye diye
Demokrasi varsa niye
Üç kişi bir tabuttayız

"TAM BAĞIMSIZ TÜRKİYE İSTEYEN KİTLELERİ PEŞİMDEN SÜRÜKLÜYORUM"

Üniversite öğrenci hareketlerinin lideri olduğu için fakülteden atılan ve polis tarafından aranmakta olan Gezmiş ile görüştüm. [8] Yatağının üstüne bağdaş kurmuş bir dergi okuyordu. Beni ürkek ve saklanan bir insan gibi değil aksine her zamanki gibi kendinden emin olarak karşıladı. Ve kelimelere basa basa, "Üniversiteye dönmeyeceğim" diye anlatmaya başladı;

Deniz Gezmiş: Senatonun beni üniversiteden çıkartma kararı anti-demokratiktir. Her antidemokratik karara karşı çıktığım gibi buna da karşı çıkacağım. Avukatım da kararın bozulması için Danıştay'a müracaat etmişlerdir.

[8] Deniz Gezmiş'le röportaj - Yurdaer Acar - Günaydın Gazetesi 20 Eylül 1969.

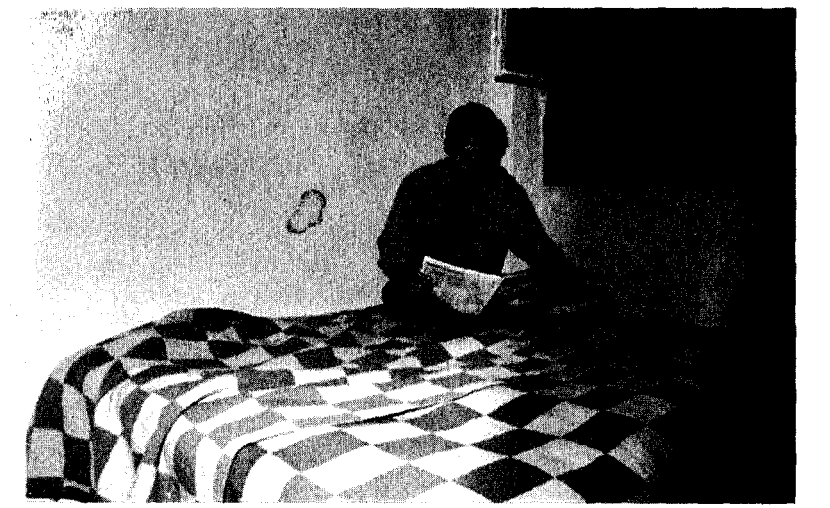
Yurdaer Acar: Para konusunda ne yapıyorsun?

Deniz Gezmiş: Bütün gelir kaynaklarımız üniversite öğrencilerinin harçlıklarından arttırdıkları üç-beş liradan ibarettir. Avukatlarımız ücret almadan benim ve benim durumumdaki arkadaşlarımızın davalarına bakarlar. Bu hareket de, mücadeleye inanmış kişilerin gösterdikleri bir dayanışma örneğidir.

Lise birinci sınıfta iken öğretmeninin okuttuğu 'Teneke' kitabı ile yurt gerçekleriyle karşılaşan ve yine öğretmeninin ezilen halk kitleleri hakkında verdiği bilgi ile yoğrulup üniversiteye bir devrimci olarak gelen Deniz Gezmiş 1968 Ocak ayında, 'Devrimci Hukukçular' adında 18 arkadaşı ile birlikte bir dernek kurarak güçlenmeye başlamış.

12 Haziran 1968 tarihinde üniversite işgali olayını başlatan Deniz Gezmiş, "Ben tek başıma lider değilim. Tam bağımsız Türkiye isteyen kitleleri peşimden sürüklüyorum. Bütün üniversitenin birleşmesi amacıyla çalışıyordum. Ka-

pıda nöbet tutan arkadaşlarımla benim aramda bir fark yoktur."

Üniversiteyi işgal olayında kişisel meselelerini geriye atan Deniz Gezmiş, davaya inanmış bütün arkadaşları ile ya muvaffak olmayı yahut da ortadan silinmeyi peşin olarak kabul ettiğini belirterek; "Amacımızda muvaffak olduk, önceleri bizim hareketimizi önlemeye çalışan güçler sonra bize inandılar. 1968 Ekim'inde Devrimci Öğrenciler Birliğini kurduk. Bugün gücümüz İstanbul'da 5 bin, Ankara'da 4 bin olmak üzere 9 bin kişiye yükseldi. Mücadeleci kadromuz gittikçe çoğalacaktır."

Yurdaer Acar: Yaptığınız mücadeledeki siyasi kanaatiniz nedir?

Deniz Gezmiş: Biz emperyalizmin boyunduruğu altındayız. Ülkemizin değişik problemleri vardır. Halkımızın büyük bir kısmı sömürülüyor. İşçi, köylü, memur ve yurdunu seven aydınlar güç durumda. Üniversiteden yetişenler yurdun gerçeklerini öğrenmeden diploma aldıkları için

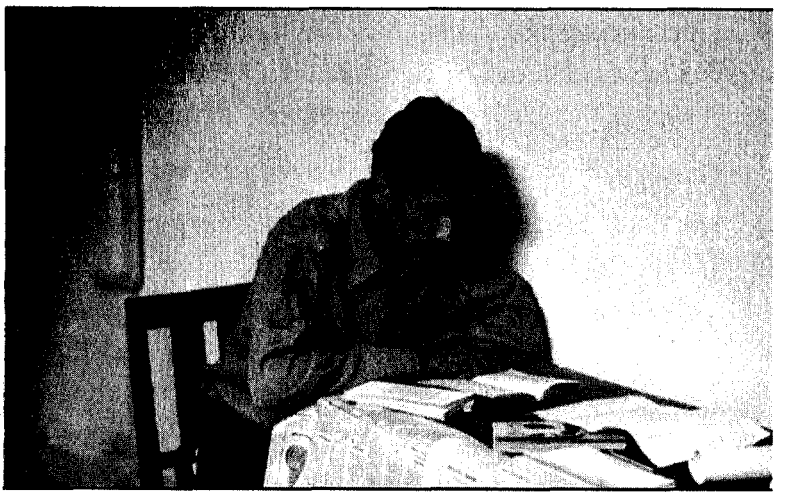
halka sırt çeviriyorlar. Bizim mücadelemiz toprak ağaları ve tefeciler tarafından ezilen Türkiye halkı içindir. Biz; verdikleri ile bizi okutan halka sırt çeviremeyiz.

Yurdaer Acar: Partilerin tutumlarına ne dersin?

Deniz Gezmiş: İşçi ve köylüden yana olduğunu söyleyen TİP dâhil bütün partiler yozlaşmış ve halka karşı durumdadırlar. Parlamenterler demokrasiyi sandıktan çıkma olarak kabul ediyor. Aslında ağa emri ile verilen oylar millet iradesi olamaz. Buna da demokrasi diyemeyiz. Bizim anladığımız demokrasi milli sınıfın emperyalizmi, ağalar ve tefecileri tasfiye ederek yönetimi ele almalarıdır.

Yurdaer Acar: Polise teslim olmayacağına göre, bundan sonraki mücadeleniz nasıl olacaktır?

Deniz Gezmiş: Bundan sonraki mücadelemiz parlamento dışı muhalefet şeklinde olacaktır. Bizim istediğimiz biçimde sokaklarda, tarlalarda, fabrikalarda ve meydanlarda olacaktır. Parlamenter mücadele anti demokratiktir. Çünkü milletvekili olmak için paralı olmak şarttır. Basın özgürlüğü, kısıtlanmıştır. Bize mücadele edeceğimiz başka alan kalmadığı için savaşımızı sokaklarda vereceğiz. Ve tarih bir gün benim haklı olduğumu yazacaktır. Benim öğrenci olaylarına katılmama kimse mani olamaz. Öğrenci olarak değil devrimci olarak mücadele ediyorum. Emperyalizme, ağalığa karşı nerde mücadele varsa benim devrimci olarak görevim orada olmaktır.

Deniz Gezmiş son olarak bundan sonraki mücadelenin karşılarındakilere ağır darbeler indireceğini belirterek, "Onlar kendilerini güçlü sanıyorlar. Fakat aldanıyorlar" diyerek beni uğurlarken yeni başlatacakları devrimci hareketin temelini yeniden atmaya başlıyordu."

BEŞİNCİ BÖLÜM

DENİZ GEZMİŞ VE YEŞİL PARKASI

Deniz Gezmiş ismi anıldığında genç yaşına rağmen olgun duruşu, hep uzaklara öfkeyle bakan gözleri ve elbette neredeyse sırtından hiç çıkarmadığı yeşil parkası gelir akıllara. İşte şimdi o parkanın hikayesine göz atacağız.

68 hareketinin simgesi Deniz Gezmiş'tir. Deniz'in simgesi ise tutuklandığında da üzerinde olan meşhur parkası. İdamından sonra Deniz'in parkası, onun ideallerini paylaşan gençler arasında bir dönem hayli yaygın şekilde moda oldu.

Deniz'in parkası üzerine bugüne dek birçok hikâye anlatıldı. Bazıları onu bir Amerikan askerinden zorla aldığını söyler. Bazıları ise Amerikan pazarından satın aldığını... Radikal Gazetesi'nde [9] yayınlanan habere göre parkanın gerçek hikâyesini kendisi de bir 68'li olan grafik tasarımcısı Yılmaz Aysan ortaya çıkardı.

İletişim Yayınları'ndan çıkan 'Afişe Çıkmak' adlı kitapta o dönemin tanıklarından Hasan Barutçu, Deniz'in parkayı ODTÜ'de düzenlenen bir maskeli balonun vestiyerinden aldığını söylüyor. İşte Barutçu'nun ağzından, Aysan'ın kaleminden o meşhur sembolün hikâyesi;

"Maskeli balolar, 68 döneminde Ankara gençliğinin en çok önem verdiği eğlencelerden idi. Her yıl hevesle beklenirdi ve yüzlerce genç, çeşit çeşit kılıklarda, kız erkek doluşurlardı. Davetiyeler paralıydı. Paranın önemli bir kısmı masraflara, dekora, müzisyenlere gitse bile gene de devrimci harekete iyi para bırakırdı. Sanatçıların bazıları para almazlardı ama orkestralara filan ödeme yapılırdı. Bu balolar çok iyi organize edilirler ve sabah gün ışıyana kadar eğlenip

[9] O parka maskeli balodan hatıra, 1 Şubat 2013

dans eden gençler de her seferinde mutlu ayrılırlardı. Örnek vermek gerekirse, Erkin Koray ve arkadaşları gibi, o zaman da önemli olan sanatçılar sahneye çıkarlar ve gençleri coştururlardı.

Bu balolardan bir iki hafta öncesinden başlayarak bütün Ankara'ya ülkücülerin baloyu basacakları söylentisi yayılırdı. Kimse de buna itibar etmezdi, çünkü ODTÜ'de güvende olacaklarını bilirlerdi. Bu da boşuna değildi. Ankara gençliği baloda eğlenirken kapılarda, çatıda, bahçede onlarca silahlı militan koruma nöbeti tutarlardı. Bu militanların en azından bir bölümü için o soğukta, içeride bir grup garip kıyafetli insanın saçma sapan bir müzikle tepişmelerine nöbet tutmak çok sıkıcı gelirdi. Ama madem gerekliydi, katlanırlardı. Bu aynı grup, o zamanlar solcu oyunlar oynama cesaretini gösteren Ankara Sanat Tiyatrosu'nun kapısında da oyun sonuna kadar nöbet tutardı. Bu nedenle o oyunlara da izleyiciler korkmadan gelirlerdi.

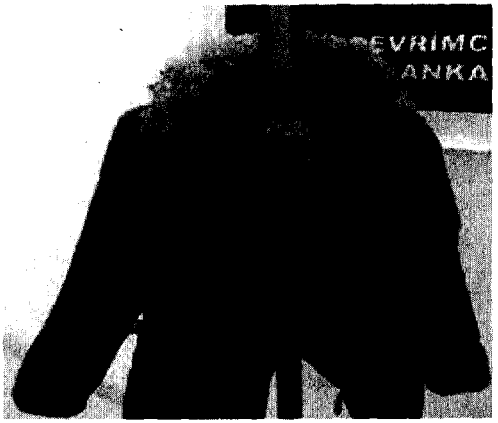
ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ndeki son balo 1970'i '71'e bağlayan kış yapılmıştı. O zamanlar Deniz (Gezmiş) bir suçtan İstanbul'da aranıyordu ve o nedenle ODTÜ'de kalıyordu. Ben her şeyin yolunda gittiğine emin olmak için kapıları denetlerken Deniz'le karşılaştık. Yurtta sıkılmış, ne oluyor diye bakmaya gelmiş. Davetlilerin paltolarını bıraktıkları portmantoya gözünü dikmişti. Birden bankonun arkasına geçti. Askıdan yakası kürklü çok güzel bir uzun boy parka aldı. Önce ceplerini yokladı. Boş olduklarına emin olunca sırtına giydi ve çıkıp gitti. Giderken de, "Siz halledersiniz, çocuk mağdur olmasın" dedi ve kayboldu. Biz gecenin sonunda ceketini bulamayan delikanlıya istediği bedeli ödedik ve olay tatlıya bağlandı. Deniz Gezmiş'in yakalandığı

sırada sırtında bulunan, bütün fotoğraflarda çıkan ve kendisine çok yakışan yakası kürklü parka, odur."

ŞİMDİ UTANÇ MÜZESİNDE SERGİLENİYOR

Devrimci 78'liler Federasyonu, 12 Eylül 1980 yılındaki darbede yaşananların unutulmaması için bir 'Utanç Müzesi' açtı. Darbe davası başlamadan önce açılan müzeye, cezaevlerindeki işkenceleri gösteren araçlarla, idam sehpaları konuldu. Ayrıca işkence ve idamlarda hayatını kaybedenlere ait hatıralar da bu müzede yer alıyor. Deniz Gezmiş'le adeta özdeşleşen meşhur parkası da artık Utanç Müzesi'nde asılı duruyor.

DENİZ GEZMİŞ VE BANKA SOYGUNLARI

Hürriyet

Gezmiş ve arkadaşlarının adı yine ortaya çıktı

BİR BANKA SOYGUNU DAHA

Silâhlı 4 zorba Ziraat Bankası Küçükesat Şubesinden 48 bin lira alarak kayboldu

Senatör Mucip Ataklı banka soyguncularını saklamadığını açıkladı

Deniz Gezmiş'in biyografisinde pek öne çıkmasa da mensubu olduğu örgütün bir kısım ihtiyaçlarının karşılanması için bazı banka soygunlarında aktif görev aldığı yazılıdır. Bu hususta tüm polemikleri bir yana bırakıyor ve Erdal Öz'ün kaleme aldığı 'Gülünün solduğu akşam'dan bu hususa dair bizzat Deniz Gezmiş'in anlatımlarına kulak veriyoruz;

"Ankara'da İş Bankası Emek Şubesi soygunu. Beş kişi yaptık bu işi. Yusuf arabayı bulup getirdi; dışarıda kaldı, arabada bizi bekledi. Alp dışarıda kaldı; gözcüydü o. Biz üç kişi girdik içeri. Ben, Sinan, Hüseyin. Bir kere, heyecanlanmamak olanaksız. Ama bunun korkuyla hiçbir ilgisi yok. Hani çok hızlı giden bir arabada duyulan heyecan gibi. Bir gerilim. Yani, bilinmedik bir olayda duyulan heyecan gibi.

Bankaya dalınca, orada çalışan insanların durumu çok garip. Özellikle de yüzleri. Yüzleri hiç kıpırdamıyor. Gülerken güler kalıyor adamın yüzü, sonuna kadar. Bankaya ilk girdiğin anda duyduğu, geçirdiği şok sırasında yüzünün aldığı biçim öylece donup kalıyor. Hani filmlerde vardır, akıp giden hareket birden bir karede dondurulur ya, tıpkı öyle. Orada duyulan duygu, öğrenci eylemlerine katılırkenki duygu gibi değil; kitle duygusuna hiç benzemiyor. Çok değişik. Benim güleceğim gelmişti adamların o garip hallerini görünce.

Ankara'dayız. Silahlıyız. Tam takım silahlıyız. Benim üstümde kalın bir parka, kazaklar, atkılar falan. Yok, yakalandığım zaman sırtımda olan parka değil bu. Çok kalın bir parka. Onunla kutuplara git, yat buzların üzerine, üşümezsin. Öylesine sıkı giyinmişim. Aylardan ocak sonu falan. Banka soygunundan bir hafta sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesinin spor salonundan tünele indik. Okul dört bir yandan sarılmış. İrfan Uçar'ın polisten sıyrılıp kaçtığı gün oluyor bu.

Hepimiz kalın giyinmişiz. Dedim ya, benimki tam bir kar kılığı. Tünelde ısı kaç, biliyor musun? Seksen derece falan. Kalorifer tüneli. Yerlerde iki üç parmak su birikmiş. Karanlık. Böyle acayip dehlizler. Tünelin genişliği bir buçuk

metre falan. Bu hücre kadar işte. Yükseklik de iki-iki buçuk metre kadar var. Daracık iç içe geçmiş sokaklar vardır ya, öyle işte. Böyle birbirine açılan bir dehlizler ağı, labirentler.

Elimizde fenerler. Kalorifer aletlerinden çat pat; bir yığın acayip ses çıkıyor. Biz daha önceden biliyoruz oraları. Bizden sonra jandarmalar girmiş, ancak on beş metre falan ilerlemişler, daha öteye gidememişler, dönmüşler. Öylesine dehşet verici bir yer. Görsen, boruların arasında otomobil direksiyonu gibi kocaman vanalar var.

Kalorifer düzeninde bir aksama olsa, her an biri o vanaları kullanmak için tünele inebilir. Hele asıl tehlike başka: Tünelde olduğumuzu sezerlerse, içeriye, üzerimize buhar falan verebilirler; buharlaşır gideriz orada. Bu tehlike var. Biliyorsun bunu. Beş kilometre kadar yürüyoruz. Ter fışkırıyor her yanımızdan. Böyle su gibi ter akıyor yüzümden, boynumdan aşağı. Gözlerime akıyor ter, tuzlu, yakıyor. Yamyaşız.

Üstümüzden vızır vızır arabalar geçiyor. Duyuyoruz. Tünel, toprak düzeyinin hemen altında. Bir genişliğe varıyoruz sonunda. Orada çıkış kapısı var. Parkayı çıkarıp atıyorum sırtımdan. Her şeyimden soyunuyorum. Bir don bir fanila kalıyor üzerimde. O genişlik yerde ısı biraz daha düşük. Düşük dediysem elli derece falan yine.

Saat 14-15 arası falan. Tam dört saat bekledik orada. Ortalığın kararmasını bekliyoruz. Saatler geçiyor, bir türlü kararmıyor ortalık. Sonradan anladım ki, çıkış kapısının üstünde bir lamba varmış, onun aydınlığı yanıltıyormuş bizi. 'Kanal' filmini gördün mü sen? Tıpkı öyle bir yer. O filmdeki kanalda sanıyor insan kendini. Bilmeyen biri bir kap-

tırsa, çıkmak için bir hafta falan dolanır durur içinde tünelin.

Giyindim tabii yine. Ortalığın iyice karardığını anlayınca fırladım araziye, yirmi-otuz metre ötede yattım yere. İşaret verdim arkadaşlara, onlar da çıktılar. Yürüdük. Bir çamlık var orada. Çam ağaçlarının arasında ilerliyoruz. Çamların arasından yolu gözlüyoruz. Ağaçların arasına gizlene gizlene yolun kıyısına yaklaştık.

Yolu geçeceğiz. Ötede Dış Nizamiye görülüyor. Dış Nizamiye kapısı beş yüz metre kadar ötede. Orada bir yığın asker. Giriş-çıkışları denetliyorlar. Yolu geçtik. Geçerken ayağım takıldı, düştüm. O kılıkta şehre ineceğiz. Düşünebiliyor musun? Kar var. Yollar çamur. Yürüyerek Ankara'ya geliyoruz o kılıkla. Ve geldik. O kılıkla geldik ODTÜ'den Ankara ya. Bu da böyle garip bir hikayedir. Kanalın kapısını tutmuş olabilirlerdi. Ama müthiş bunalmıştık içerde. Ve kıl payı kurtulduk. Bizden az sonra tutmuşlar o kapıyı da."

4 AMERİKALININ KAÇIRILMASI

Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun kurucusu, Markisist-Leninist Türk devrim Deniz Gezmiş'in idama götüren süreçte Gölbaşı'nda 4 Amerikan askerinin kaçırılması olayının etkisi büyüktü. Deniz Gezmiş 15 Şubat 1971'de bir Amerikalı askerin kaçırılmasıyla gündeme gelir. Cumhuriyet, bu çarpıcı haberi, 16 Şubat tarihinde haberi şöyle duyurur; "Balgat'taki Amerikan tesislerinden dün sabaha karşı 03.30'da zenci Amerikalı Hava Çavuşu J.R.Finley, kimliği bilinmeyen silahlı kişilerce kaçırılmış; 17,5 saat sonra da serbest bırakılmıştır."

Tabanca, Molotof kokteyli, dinamit, banka soyguntan ...Ve nihayet

ADAM DA KAÇIRDILAR

Amerikan Elçisi çavuşun sağ teslimini istedi

FINLEY

Sabah 3'de kaçırılan Amerikalı Çavuş 21.00'de serbest bırakıldı

Meçhul şahıslar, zanlıyı bıraktıran taksi parasını vermeyi ihmal etmediler

HAC'DAN KARANTİNAYA

200 kişiye bir doktor düşerken 15 bin Türk'ün doktoru yoktu

Edebiyatlaki çatışmada iki kız öğrenci yaralandı

Uluslararası kamuoyunda da yankı uyandıran bu eylemle dünyanın gözü Gezmiş ve arkadaşlarına çevrilir. Olayla ilgili soruşturma sürerken, bu kez Ankara'da dört Amerikalı havacının kaçırılması haberi gündeme düşer.

GÖLBAŞI'NDA 4 AMERİKAN ASKERİNİ REHİN ALDILAR

Gölbaşı Ahlatlıbel'deki radar üssünden çıkan Amerikalı askerler Başçavuş Jimie Sexton, erler Larry Heavner, Richard Caraczi ve James Gholson evlerine dönmek için yola koyuldular. Sexton'un 5 aylık hamile eşi Barbara da Ankara'daydı. Her gece olduğu gibi merakla eşini bekliyordu. Amerikalıların şoförü ise İsmail Okşar isminde bir Türk'tü.

ŞOFÖRÜN ELLERİNİ AYAKLARINI BAĞLAYIP TARLAYA ATTILAR

Tam Kepekli boğazını geçecekleri sırada yola devrilmiş bir direk gördüler. Şoför İsmail frene bastı. Arabadan inip direği çekmeye çalıştı. O sırada Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Mete Ertekin arabanın etrafında belirdiler. Amerikalıları arabadan indirdiler. THKO adına onları gözaltına aldıklarını açıkladılar. Hemen 20 metre ileride, getirdikleri arabaya doluştular. Amerikalıların arabasını ve şoför İsmail'i Mete Ertekin teslim aldı. Şoför İsmail elleri bağlanarak yandaki tarlaya bırakıldı.

O DENİZCİ KİM?

Rehineleri Ayrancı semtindeki bir eve götürdüler. Güvenlik Caddesi Amaç Apartmanı 3 numaralı daireyi daha önceden tutmuş ve eylem için hazır hale getirmişlerdi. Bir denizci teğmenle bir mühendis eylemden 3 hafta önce subay elbiseleriyle gelmiş ve evi Hülagü Can'dan kiralamıştı. 5 Mart 1971'de kaçırılma olayını Cumhuriyet haberi şöyle duyurur;

"Bir çavuş olmak üzere 4 Amerikalı hava askeri, önceki gece yarısından sonra 01 sıralarından silahlı 5 kişi tarafın-

dan Gölbaşı yakınlarından kaçırılmıştır. Sabaha karşı belirsiz zaman aralarıyla TRT, Anadolu Ajansı ve haber ajansına Türk Halk Kurtuluş Ordusu imzası ile bir bildiri kaçırılanların hüviyet kartları bırakılmıştır. Bildiride 36 saat içinde her biri için 100'er bin dolardan 400 bin dolar verilmediği takdirde, 4 Amerikalının kurşuna dizileceği belirtilmiştir."

Hürriyet

Kendisine Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adını veren örgüt adamı kaçırdı

6 MİLYON LİRA FİDYE İSTEDİLER

Para Cumartesi 6'ya kadar ödenmezse

4 AMERİKALI KURŞUNA DİZİLECEK

Amerikalı askerleri kaçıran 5 kişiden biri yakalandı

JIMMIE SEXTON

LARRY J. HEAVNER

Gizli örgütün şartları arasında hükümlerin reddedilmesi de var

Son dakika Mühlet 12 saat uzatıldı

Gizli örgüt dünya ve Türk halkına çağrıda bulundu

RICHARD CASADY

JAMES CHESNUTT

Amerikan Büyükelçisi "Çok endişedeyiz,, dedi

TRT ve gazete bürolarına gönderilen bir bildiri ile ilk kez Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adı duyulur. Fidye talebi kabul görmeyince askerler, 8 Mart'ta gözleri bağlı olarak Gölbaşı'na bırakılır. Askerler kendilerine uzatılan mikrofonlarda kaçırılanların kötü bir davranışta bulunmadıklarını anlatırlar uzun uzun.

İDAMA MAHKUM ETTİLER

Deniz Gezmiş'in Sivas Sarkışla'da yakalandıktan sonra, 16 Temmuz 1971'de Ankara sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanmaya başlar. 9 Eylül 1971'de askeri savcı Deniz Gezmiş ve 17 arkadaşının idamını ister. 9 ekim 1971'de sıkıyönetim mahkemesi Gezmiş ve 17 arkadaşını idama mahkum eder. İdam kararının mecliste kabul edilmesinden sonra, Deniz Gezmiş 6 Mayıs 1972'de idam edilir.

PEKİ, DENİZLERİN KAÇIRDIĞI ABD'LİLER GERÇEKTE KİMDİ?

Cezaevi sürecinden önce Ankara'da 4 ABD askerini kaçıran Gezmiş ve arkadaşları daha sonra onları serbest bıraktı. Deniz, bunun gerekçesini 'Aileleri vardı, kandırılmış halk çocuklarıydı' sözleriyle açıklamıştı. Peki, gerçekten öyle miydi?

Rehineleri Ayrancı semtindeki bir eve götürdüler. Güvenlik Caddesi Amaç Apartmanı 3 numaralı daireyi daha önceden tutmuş ve eylem için hazır hale getirmişlerdi. Peki daireyi kim tutmuştu? Bir denizci teğmenle bir mühendis eylemden 3 hafta önce subay elbiseleriyle gelmiş ve evi Hülagü Can'dan kiralamıştı. Peki, bu denizci üniformalı kişi deniz subaylığından henüz atılmış olan Sarp Kuray mıydı? Bilmiyoruz. Ama bildiğimiz Sarp Kuray bu eylemin için-

deydi. Denizlere her türlü desteği veriyor, üniforma ve silah da temin ediyordu. Kuray'ın subay elbiseleri işe yarıyordu. Deniz Gezmiş kimi zaman Kuray'm getirdiği denizci üniformasını giyip, arandığı halde Ankara sokaklarında rahatça dolaşabiliyordu.

ABD'NİN RAHAT TAVRI

Peki, ABD'nin tavrı ne oldu? İşte tuhaflıklar zinciri burada başlıyor. ABD'nin Ankara Büyükelçisi Wiliam Handley '4 askerimizin bırakılacağını ümit ediyorum. Onlara bir zarar geleceğini sanmıyorum' dedi. ABD Başkanı Richard Nixon ise daha rahattı. 'Türk hükümetinin eylemcilerle pazarlığa girişmesini tavsiye etmem. Ancak yine de bu Türk hükümetinin bileceği bir iştir' dedi.

ABD'nin bu soğukkanlı, kendinden ve olacaklardan emin tavrına karşın Türk yetkililerde tam bir panik havası hakimdi. Hüseyin İnan'ın ODTÜ'de görüldüğüne ilişkin bir haber üzerine ODTÜ 30 bin polis ve askerle kuşatıldı. Helikopter destekli yapılan operasyon, kitlesel gözaltılar ve ölümle bitti.

Ankara'nın bütün giriş çıkışları tutuldu. Sokak sokak kaçırılan Amerikalılar aranıyordu. Tam bir sürek avı başlatılmıştı. Deniz'lerin şartları neydi? Rehinelerin tümünün serbest bırakılması karşılığında 400 bin dolar fidye isteniyordu. Ayrıca THKO bildirisi üç ayrı radyo bülteninde okunacaktı.

4 Mart sabah 06.00'dan itibaren 36 saat süre verilmişti. Süre doldu Amerikalılar oralı bile olmadı. Türk hükümeti de olanca sertliğiyle eylemin üzerine gitti.

YANLIŞ ALARM

Dünyaca ünlü haber ajansı Associted Press 8 Mart günü (yani henüz rehineler eylemci gençlerin elindeyken) Amerikalıların serbest bırakılacağı haberini geçti.

8 Mart gecesi 4 Amerikalı askeri evde bırakarak Amaç Apartmanı'nı terk ettiler. Ertesi gün bu karara katılmayan iki eylemci tekrar apartmana geri döndü. Hüseyin İnan ve Sarp Kuray! Amerikalıları tekrar rehin alacaklardı. Ama Amerikalılar evi çoktan terk etmişlerdi.

Deniz Gezmiş ve arkadaşları Amerikalı rehineleri kaçırdıkları ilk andan itibaren öldürmek düşüncesinde değillerdi. Gezmiş bunu Mamak'ta Erdal Öz'e uzun uzun anlatır. Onların da ailelerinin olduğunu, kandırılmış sıradan, halk çocukları olduklarını düşünüyordu. Ancak durum gerçekten Deniz'in insanca yaklaştığı gibi miydi? 4 Amerikalı sıradan halk çocukları mıydı?

Şimdi büyükçe bir parantez açmanın zamanı geldi. Önce aynı günlerde Ankara'ya konuşlanmış bir başka Amerikalı'dan bahsetmek istiyorum. Aldrich Ames!

KÖSTEBEK ANKARA'DA

Gerçek adı Aldrich Hazen Ames'ti. 1962'de CIA'de çalışmaya başladı. 1969'da Ankara'da görevlendirildi. Lakabı 'Köstebek'ti. Görünen görevi bölgedeki Sovyet ajanlarını takip ve rapor etmekti. Ayrıca onları çift taraflı casusluğa ikna ederek bilgi almaktı. Ancak Türkiye gibi bir ülkede sadece bu görevle uğraşmadı. Sol hareketleri ve öğrenci eylemlerini de yakından izledi. Giderek bir efsaneye dönüşen Deniz Gezmiş özel çalışma konusuydu.

CIA'in en parlak elemanlarından biriydi. Soğuk savaş yıllarında birçok önemli bilgiyi elde etmeyi başardı. Ancak lüks hayata düşkünlüğü ve kadın zaafı onu tehlikeli bir yola itti. 1985'de Sovyetler Birliği'ne casusluk yapmaya başladı. 5 milyon dolara elindeki bilgileri Sovyetler Birliği'ne sattı. Şüphe bulutları üstünde kümelenmeye başlamıştı. CIA tarafından sorguya alındı. 1986 ve 1991'de iki kez yalan makinesine bağlandı. Her ikisinde de makineyi yanıltmayı başardı. 1994'te yakalandı. Tutuklandı. Halen dünyanın en pahalı casusu olarak müebbet hapis cezasını çekiyor.

Ames, Pensilvanya'daki hapishanede anılarını kaleme aldı. Pete Earley (Confessions of a spy: The real story of Aldrich Ames 1998) adıyla yayınlanan bu kitap henüz Türkçe'ye çevrilmedi. Ames, Türkiye'nin o yıllarına ilişkin ilginç ifşaatlarda bulundu.

Bir profesör aracılığıyla ODTÜ'den tanıştığı bir genç kıza, içinde 75 Dolar bulunan bir zarf vermiş, bir hafta sonra da DEV-GENÇ'in toplantılarının yeri ve kimlerin katılacağını öğrenmişti. Bu kızın aynı zamanda bir güzellik yarışmasında derece almış güzel bir kız olduğunu da ekliyor.

O dönemde Balgat'taki Amerikan tesislerinde 'NGO' adlı gece kulübünün ünü tüm Ankara'ya yayılmıştı. Bazı semt sakinleri gelen gidenden rahatsız oluyorlardı. Amerikalı subaylar, bu kulübe dışarıda tanıştıkları ODTÜ'lü kızlarla geliyorlardı. Bu kızların bir kısmı gece Amerikalı subaylarla birlikte eğleniyorlardı.

Gece kulübüne Türk kızlarının gelmesinden rahatsız olan işçilerden birisi, o sırada Günaydın gazetesinin Ankara bürosunda çalışan Bekir Coşkun'a gitti ve olayı anlattı. Yani Amerikalı istihbaratçıların fink attığı gece kulübünün diğer

müşteri grubu ODTÜ'lü genç kızlardı. Ames'in çengel attığı kız da bu barın müdavimlerindendi.

YALAN AŞK HİKÂYESİ

Şimdi burada duralım. Günaydın Gazetesi Deniz Gezmiş'lerin yakalanmasından tam bir hafta sonra manşetten ilginç bir fotoğrafla çıktı. Olca Altınay isimli bir genç kız ile Deniz Gezmiş'in aşk yaşadığına ilişkin bir haberdi. Deniz Gezmiş ağzından verilen habere göre 'Olca ile aramızdaki aşka kimse karışamaz' diyordu.

Peki kimdi Olca Altınay? Halk edebiyatı araştırmacısı Hikmet Dizdaroğlu'nun kızıydı. Bir doktorla evliydi. Gezmiş'in böyle bir aşkı olmuş muydu? Aşık olacak fırsatı bulmuş muydu? İlkeleri için ölümü göze almış bir devrimci evli bir kadınla ilişki kurar mıydı? Geçelim...

Ama şu notu da unutmayalım. Olca hanım yakalandıktan sonra kısmen itirafçı gibi davrandı. Emniyette ve mahkemede 'Tesadüfen bu insanların arasına düştüm hiçbir olayla alakam yok' dedi. Verdiği ifadeler sonucunda onlarca ev basıldı tutuklamalar oldu. Aldrich Ames'in anlattıklarına bakacak olursak CIA, Türkiye'de gelişen eylemler için çok önceden tedbirini almış. Ve hatta dolaylı yoldan DEV-GENÇ'in de içine sızmayı başarmış. Hatta Amerikalı askerlerin kaçırılacaklarını ve öldürülmeden serbest bırakılacaklarını da biliyorlarmış.

Anlatılanlara tedbirle yaklaşmak zorundayız. Ames itirafçı olduğu için her şeyi kendi başarısıymış gibi göstermek istiyor olabilir. Ve her CIA elemanı gibi o da dezenformasyon ustası bir istihbaratçı.

CIA AJANLARI İŞBAŞINDA

Şimdi gelelim son fasıla... Peki bizim olayın asıl kahramanları ne yapıyor? Yani kaçırılan 4 Amerikalı asker. Jimie Sexton, erler Larry Heavner, Richard Caraczi, ve James Gholson. Bir yılı aşkın bir süre bu dört Amerikalının peşine düştüm. Onlarca telefon ve yazışma sonunda ikisine ulaşmayı başardım. Larry Heavner ve Richard Caraczi. Her ikisi de halen Amerika'da yaşıyorlar. Serbest ticaretle uğraşıyorlar. Ancak türlü ısrarlarıma rağmen bu konu hakkında konuşmak istemediler. 'Bu olay yıllar önce yaşandı ve bitti. Tekrar bu konuyla gündeme gelmek ve konuşulmak istemiyoruz' dediler.

4 Amerikalı askerin konuşmamasının asıl sebebi ise başkaydı. Amerikalı askerler CIA elemanlarıydı. Ve operasyon için Türkiye'ye gönderilmişlerdi. Türkiye'den döndükten sonra CIA'in merkez biriminde görev aldılar. Yani Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının vicdanlarına yenilip 'halktan çocuklar' diyerek bıraktıkları 4 asker aslında Amerikan Gizli Servisi'nin elemanlarıydı. Türkiye'de staj görüyorlardı. Ve yılların kurt CIA ajanı Ames ile yakın temas halindeydiler.

Deniz Gezmiş bugün yaşasaydı ve Amerika'nın bu kirli ayak oyunlarını öğrenseydi ne yapardı? Dahası o askerlerin aslında CIA elemanları olduğunun farkına varsaydı tavrı ne olurdu? Bilmiyorum. Bildiğim yakın arkadaşı Bozkurt Nuhoğlu'nun söylediği sözdür. 'Deniz yaşasaydı diye bir sözü kabul etmiyorum. Deniz yaşayamazdı. Ölmeye mahkumdu. O öfkede, o cesarette ve o kahramanlıktaki bir insan asla uzun yaşayamaz.'

Kendilerine Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adını veren Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının dört Amerikalı'yı kaçırma

eylemi dönemin gazetelerinde oldukça geniş şekilde yer aldı. Eylemci grubun kaçırdıkları kişileri serbest bırakmak için fidye istediği, istekleri yerine gelmezse rehineleri öldürecekleri şeklindeki haberler herkesi tedirgin etmişti.

İNCİ'Yİ İSTEYİNİZ
Halk'a ve olaylara Tercüman
TENASÜL HAYATIMIZ
4 Amerikalı
dün gece serbest bırakıldı
Amerika Milli Emniyet Teşkilâtı
nasıl çalışıyor?
Bir FBI Ajanı diyor ki:
Gece 23.15 te Gölbaşı civarında gözleri bağlı olarak bırakılan dört Amerikalı bir oto ile Tuslog merkezine gittiler
Öğretim üyeleri bir yılda 20 gün işe gelmezse görevden alınacak
Üniversiteler kanun tasarısı son şekilini aldı
ANARŞİ DİYARINDA
Yazan: SAN FAŞAZADE
Durum!

Nihayet eylemlerinden bekledikleri sonucu alan ve varlıklarından Türkiye'yi haberdar eden 'eylemciler' rehineleri

sağ salim serbest bırakacaktı. Amerikalıların tıpkı kaçırıl maları gibi serbest bırakılmaları da Türkiye'nin en popüler gazetelerinde geniş şekilde yer bulacaktı.

ALTINCI BÖLÜM

DENİZ GEZMİŞ NASIL YAKALANDIĞINI ANLATIYOR

12 Mart Darbesinin ilk günlerinden sonra Yusuf Aslan ile birlikte Sivas'a gitmekteyken motosikletleri bozuldu. Bir ihbar sonucu polislerin gelmesi üzerine çıkan çatışmada Aslan ile birbirlerini kaybettiler. Aslan o esnada Elmalı'da iken, Gezmiş ise 16 Mart 1971 salı günü Sivas'ın Gemerek ilçesinde etrafı sarılarak yakalandı ve Kayseri'ye getirildi. Buradan Ankara'ya zamanın İçişleri Bakanı Haldun Menteşeoğlu'nun makamına götürüldü.

İşte şimdi yakalanma sürecini bizzat Deniz Gezmiş'in anlatımıyla takip edeceğiz; "Gece yarısı. Mart'ın ortaları. İki motosiklet. Birinde Sinan'la biri (bu birinin kim olduğu hiçbir zaman açıklanmadı) var, öbüründe Yusuf'la ben de varım. Ayrı yollardan gideceğiz ve ayrı yerlere. Sinan'ın altıncı duygusu çok güçlü. Her zaman tanık olmuşumdur buna. Yollarımız ayrılırken vedalaştık. Bir daha görüşemeyeceğimizi bilir gibi sıkı sıkı sarıldı öptü bizleri. Dağda da öyle yapmış, öyle ayrılmış arkadaşlarından. Nitekim bu sezgisi

doğru çıktı, gerçekten Sinan'ı son görüşüm oldu bu. Nur hak'ta vuruşarak öldü.

Hürriyet

Yakalandığı an oradaydık

GEZMİŞ: "istesem yüzlerce kişiyi vururdum,,

DEMİREL Sunay'la görüştü

Deniz Gezmiş: "Yusuf vurulunca herşey bitti,,

SON SAYFADA

Ağır yaralı Yusuf konuştu: "Yurt dışına kaçacaktık,,

Ankara'dan çıkarken, hayır, Türkiye dışına falan gitmeyi, sınır dışına çıkmayı aklımıza bile getirmedik. Kararlıydık. Ankara dışına çıkıp bir kır karargahı kuracaktık. Elazığ

yöresinde bir köprüde Sinan'la buluşacaktık. Sinan bizi bir köye yerleştirecekti.

Yerler buz. Yolun iki yanında kar yığılı. Yozgat yolundayız. Bir saatten fazla gidemiyoruz. Korkunç bir soğuk, insanın iliğini donduruyor. Bir saat kadar gidince duruyoruz. İniyoruz motosikletten. Koşuyor, tepiniyor, atlıyor, ısınmaya çalışıyoruz. Biraz kendimize gelince yine yola koyuluyoruz. Acayip bir soğuk; anlatılır gibi değil. Her yanın uyuşuyor, keçeleşiyor. Donmaya yakın bir durumdayız. Açız da. Yirmi dört saattir bir lokma bir şey geçmemiş boğazımızdan. Yerler de nasıl kaygan. İkide bir yuvarlanıyoruz, düşüyoruz. Sekiz on kere düştük böyle. Soğuktan da yüzlerimiz çatladı. Kürklü gocuklar var ikimizde de.

Yozgat'ı geçtikten sonra, önümüzde giden bir kar makinesinin ardına takıldık. Açtığı yoldan, hemen arkasından gidiyorduk. Gelip geçenler oluyor, meraklı gözlerle bakıyorlardı bize. O soğukta motosikletin üzerinde iki adam. Sivas'ın Yıldızeli diye bir ilçesi var. Çocukluğum Sivas'ta geçti. Oraları iyi bilirim. Yol, eskiden Yıldızeli'nin içinden geçerdi, değişmiş. On yıldır gitmemiştim oralara. Yıldızeli'nin çıkışında bir boğaz var, iki ovayı birleştiren bir boğaz. Uff, dünyanın hiçbir yerinde yoktur o soğuk. Gündüz geçtik Yıldızeli'den. Sivas'ın girişinde ağırlık denetimi var; trafik denetimi.

Girmedik Sivas'a. Sağa saptık, Şarkışla'ya vurduk. Gördüler bizi, ama kuşkulanmadılar. Şarkışla'ya on beş kilometre kala benzin bitti. Oysa yolda sık sık durup benzin alıyorduk. Yola çıkışımızın üçüncü günüydü. Tam üç gündür açtık, uykusuzduk. O on beş kilometrelik yol boyunca taşıdık motosikleti.

Bittik. Üstelik yol da yokuş. Motosiklet dersen en az üç yüz kiloluk bir hikaye. Zaman zaman bayılacak gibi oluyoruz. Karanlık da basmış. Felaket. Şarkışla'ya ölülerimiz giriyor sanki. Soğuktan uykusuzluktan, açlıktan haşat olmuşuz. Tek düşüncemiz, amacımıza ulaşabilmek: Kır karargahımızı kurabilmek. Yoksa dayanamazdık. Bize güç veren inancımızdı, amacımızdı. Şarkışla'da benzin aldık. İşte o sırada kar başladı. Çok kötü oldu bu. O karda, o tipide motosikletle yola çıkmamız olacak şey değil. Yolda kara saplanıp kalacağımız besbelli. Bir Jeep bulduk. Sürücüsüyle pazarlık edip anlaştık.

Saat, sabahın altısı falan. Motosikleti de Jeep'e yükleyeceğiz. O arada iki jandarma çavuşu, birkaç polis, bir iki bekçi bitiverdiler başımızda. Kuşkulanmışlar bizden. Karakola çağırdılar.

–Peki– dedik. Benim elimde çantam var. Çantamda bir otomatik tüfek, mermiler, el bombaları. Koltukaltımda da 14'lük Browning. Cebimde bir Nagant tabanca daha. Elim hep cebimde, Nagant'ımda. Tam ana caddenin karşı kaldırımına geçtik, Yusuf da, ben de, ikimiz birden çektik silahlarımızı. Arkalarını döndürdük.

–Hadi koşun bakalım– dedik. Havaya birkaç el ateş ettik. Bir tel örgü var, bir metre yükseklikte. Ben, elimde çanta, atlayıp geçtim tel örgünün üzerinden. Yusuf da atladı. Kurşunlar yağmaya başlamıştı ardımızdan. Yusuf, işte orada, tel örgünün üzerinden atlarken yaralanmış kasığından. Yığılıp kalmış oraya. Köşe başına geçtim. Ateş edilen yere ben de ateş ediyorum. Orada Yusuf'un gelmesini bekliyorum. Bilmiyorum onun vurulduğunu. Yusuf yok...

Yusuf'tan bir ses çıkmayınca kuşkulandım. Bir bahçeye geçtim. Çantamı açtım. El bombasını koydum cebime. Dört paket de mermi aldım. Paketler ellişerlik. İki paketi bir cebime, ikisini de öbür cebime yerleştirdim. Otomatiği de aldım. Nagant tabancamı bıraktım orada. Mermisi tükenmişti çünkü. Kütüklüğümü astım, yürüdüm. Bir evin önünde bir araba gördüm. Saat sabahın yedisi falan olmuştu. Gidip evin kapısını çaldım. Bir kadın açtı kapıyı. Beni öyle silahlı görünce şaşırdı.

–Kocanı çağır– dedim. Geldi kocası.–Araba senin mi?– –Benim– –Çabuk kontak anahtarını al gel– dedim. Pijamalıydı. Arabanın anahtarını almaya gitti. Kapının dışındaydım. İçeri girmiyordum. O yörelerde önemlidir bu: Namus sorunu. Adam gidince kadın ansızın kapıyı yüzüme kapatıp arkasından kilitledi, sürgüyü de sürdü içeriden. Kapının tam kilit yerine bir el ateş ettim. Allah kahretsin, nereden bileceksin, kadıncağızın eli de tam kilidin üzerindeymiş; elinden geçmiş mermi. –Aç!– diye bağırdım, tekmeledim kapıyı.

İçeriden sürgüyü çekti, kilidi çevirdi. Bir tekmede açıldı kapı. Çok şaşkındı kadın. Kanlı eline bakıyordu. Çok boktan bir durum. Kahroluyorsun. Kocası da gelmişti. Pijaması üstündeydi. O da çok şaşkındı.–Yürü– dedim. Arabasına bindik. O sıra mahalle halkı da toplanmış gürültümüze. Biri de, elinde silah, üstümüze geliyor. –At o silahı elinden!– dedim gelene. Attı silahını yere.–Dağılın!– dedim kalabalığa.

Kalabalığın ayaklarının dibine, yere birkaç el ateş edince çil yavrusu gibi dağıldılar. Niyetim gidip Yusuf'u bulmak. Otuz kırk kadar jandarma, başlarında da bir yüzbaşı, alanın

ağzını tutmuşlar. Başlarının bir karış üstünden taradım havayı; dağıldılar. Arabayla bir tur attım alanda. Yusuf görünürlerde yok. Oysa oracıkta, kaldırımın üzerinde, yaralı, baygın atıyormuş Yusuf. Duymuş benim tarakayı, ama ses çıkaramıyormuş. Ben ateş edince Yusuf'un yanına uzun süre kimse yaklaşamamış. Yusuf, orada iki üç saat kadar baygın kalmış. Neden sonra yanına yaklaşıyorlar, bakıyorlar ki yaralı, alıp Sağlık Ocağına götürüyorlar. Sürekli soruyorlar, kim olduğunu öğrenmek istiyorlar. Beni ele vermemek, adımı açıklamamak için kendi adını söylemiyor Yusuf.

Vurduk Kayseri yoluna. Adam soruyor yolda: Kimim? Neyim? Adımı söyleyince çok şaşırdı. Hiç beklemiyordu. Karısının eline bilerek ateş etmediğimi söyledim. Baktım da, kızgın değildi bana. Ama şaşkındı. Astsubaymış. Cebimde 525 liram vardı. 25 lirasını kendime ayırdım, 500 lirayı astsubaya verdim. Sigaram kalmamıştı. Sigarasını aldım. Kar yine başlamıştı. Şarkışla-Yeniçubuk arası kırk kilometre. Yeniçubuk'un girişinde bir dirsek var. İşte orada pusuya düşüyoruz.Sağa sola ateş ederek,

–Hızlı sür!– diyorum astsubaya. Önümüzde bir barikat var. Basıyor gaza astsubay, yarıyoruz barikatı. Dirseği dönüp bir benzin istasyonunun önünden geçiyoruz. İleride bir demiryoluyla kesişiyor yol. Bir arabayla kesip kapatmışlar yolu. Hem o arabadan, hem de sağımızdan solumuzdan sürekli ateş ediliyor üzerimize. Önümüzdeki arabaya ateş etmeye başlıyorum. Araba çekiliyor yolumuzdan. Yol açılıyor. Sürüp geçiyoruz, aşıyoruz demiryolunu. Ardımızdan atılan bir kurşun, astsubayın başının üzerinden geçip camın hemen üstündeki güneşliğe saplanınca bir an paniğe kapılı-

yor astsubay, araba sağa sola yalpalamaya, silkelenmeye başlıyor.

–Korkma, bir şey yok– diyorum. Sonunda yatışır gibi oldu. Düzelttik arabayı. Şarjörü yeniledim. Bir Jeep takıldı ardımıza. Dönüp camını taradım. Sıktığım mermilerden biri sürücünün boynunu sıyırmış. Yanındaki komiser de omzundan hafif bir yara almış. Jeep duruyor, vazgeçiyor bizi izlemekten; kurtuluyoruz. Bizim araba da delik deşik; kalbura dönmüş kurşunlardan. Durup arabayı bırakıyoruz orada. Astsubayı da alıyorum yanıma.

Bir kavaklıktayız. Kar inmiş kavakların dibine. Bir de dere var önümüzde. Suya giriyorum. Su belime geliyor. Buz gibi su. Karşıya geçiyoruz. Sudan çıkınca anlıyorum: arka cebimdeki kırk elli merminin hepsi ıslanmış. Astsubayda bir korku, bir telaş. Derenin suyu da iyice üşütmüş olmalı. Titriyor. Bir kilometre kadar yürüdükten sonra karların üzerine sırtüstü uzanıyoruz. Yattığım yerden, bir kilometre ötedeki yoldan geçip giden arabaların farlarını görüyorum. Ortalık ağardı ağaracak.

–Bir benzin istasyonu var mı yakınlarda? –Var. Üç dört kilometre ötede Oraya gidip bir araba yakalamayı düşünüyorum. Kalkıp yine yürümeye başlıyoruz. Adam yürüyemiyor. Kolundan tutuyorum, yardım ediyorum. Benzin istasyonunun arkasına sokuluyoruz. Bir jandarma Jeep'i var istasyonun önünde. Sokulup esir aldım jandarmaları. Çok hazırlıksızdılar. O sırada yardım geldi. İşte orada salıverdim adamı; gitti astsubay, pijamasıyla. Çekildim benzin istasyonunun arkasına. Arka yanı bir yamaçtı. İstasyon, yamacın eteğindeydi. Astsubay korkmuştu tabii. Korkmaz mı. Hele ateş altına girip çıktıktan sonra. Bir yandan da tam bir

otomat durumuna girmişti adamcağız. Yani adamın beyni, senin beynine bağlanmış sanki, ne düşünürsen, ne dersen onu yapıyor, hem de o anda yapıyor. Şakası yok, senin elinde silahın var, hem de otomatik silah. O silahsız. Yanında durmadan ateş etmişsin sağa sola. Yani seni, elindeki otomatik silahı ateşlerken görmüş, izlemiş adam. Kolay mı? Çatışma sırasında değil, ama çatışma dışı kalınca hep o kadıncağızı düşünüyordum arabadayken. Astsubayın elini yaraladığım karısını. Bir de çatışma sırasında:

–Acaba vurulan, ölen oldu mu? – diye düşünmekten alamıyordum kendimi. Üzülüyor insan. Orada, yamaçta düştüğüm pusuyu anlatayım. Yerler ıslak, çamur. Zifiri karanlık. Bir yamaçtasın orada. Yalnızsın. Jandarmaların yaktıkları mermilerin alevlerini görüyorsun. Ateş etsen yerin belli olacak; ateş edemiyorsun. O ara bombayı atmak geldi aklıma. Kafan çalışıyor.

Mantığın tıkır tıkır işliyor. Soğukkanlısın. Pimini çekip bombayı elinde tutuyorsun bir iki saniye. Bombanın dört saniye sonra patlaması gerek. Vakit geçirmemelisin. Bomba elinde patlayabilir; bunun korkusu var içinde. Fırlatıyorsun bombayı. Sinip bekliyorsun. O bekleyiş müthiş işte. Müthiş uzun geliyor o süre, bir türlü geçmiyor zaman, saniyeler bir türlü dolmuyor. Bomba, savunma bombası; bayağı etkili patlar. Havada birtakım kollar, bacaklar göreceğini sanıyorsun.

Daha önce de kullandım bu bombadan, eğitim atışları yaptım, Filistin'de. Ama şimdiki bu, o eğitim atışlarından çok değişik. Patlayıncaya kadar ilk akla gelen ve hiç akıldan çıkmayan, bombanın patlamama olasılığı. Bomba bozuk çıkabilir. Ve bomba patlayınca isabet almamalısın; bu olasılı-

ğa karşı tam siper, yüzükoyun yerdesin. Çok gariptir, bir içgüdüyle ellerini ensende kenetliyorsun. Hiç tanımadığın, bilmediğin, görmediğin birtakım insanların bu bombayla ölebileceğini düşünüyorsun bir an, üzülüyorsun.

Ve patlıyor bomba. Kan kokusu duyduğunu; bağrışmalar, çığlıklar duyduğunu sanıyorsun ilk anda. Sonra derin bir sessizlik oluyor. Sonra da kaçışan birtakım insanların ayak sesleri. Yani, patlamayla birlikte önce bir şok etkisi oluyor karşıdakilerde, bir şaşkınlık; sonra da panik ve kaçışma. Yağmur ve çamur. Sigaran bitmiş; yok, tek sigaran yok. Müthiş bir sigara özlemi. Dayanılmaz bir istek.Yanında da bir bardak sıcacık çay istiyorsun, iyi mi. Sonra birden, anlatılması güç bir susuzluk. Yerden kar falan alıp yiyorsun, çamur olmayan yerlerden, susuzluğunu biraz olsun gideriyor.

Tepeyi aştım, Gemerek'e girdim. Saat 23 falan. Hani terk edilmiş kentler olur; bomboş sokaklar; insansız. Öyleydi Gemerek. Herkes evlerine çekilmişti, herkes uykudaydı. Bir yapı; bahçe içinde. Sulusepken, karla karışık bir yağmur. Dönüp yapının üzerindeki tabelada yazılı yazıyı okuyorum: 'Ortaokul.' Hemen yanı başında da 'Lise.' Dolaştım çevresinde. Hoşuma gitti. Sabah olacak, çocuklar gelecekler önlükleriyle, çantalarıyla. Duyacaklar bütün bu olup bitenleri, öğrenecekler.

–Hepsi de uykularındadır şimdi– diye düşündüm. Sağa doğru çıktım. Yamaçta Jandarma Karakolu. Tek başına bir yapı. Yakınında hiçbir yapı yok. Işıkları yanıyor karakolun.Sokuluyorum. İçeride jandarmalar. Konuşuyorlar. Gülüşüyorlar. Ama heyecanlı oldukları belli. Orada on beş yirmi dakika durup onları izledim, onları dinledim.

Karakolun önünde bir Jeep duruyor. Jeep'i almalıyım. Dokundum tetiğe, karakola ateş açtım, duvarlarına. İçeride bir panik, bir kaçışma. Atladım Jeep'e, çalıştırdım. Beş metre ötede kara saplandı araba. Atladım çıktım Jeep'ten. Bir tümseğin ötesine attım kendimi, yattım. Jandarmalar tepeye çıkmışlar. Jeep'in üzerine kurşun yağdırmaya başladılar. Beni Jeep'in içinde sanıyorlar. Durup orada, yattığım yerden onları izliyorum. Mermilerin kara saplanışının ayrı bir güzelliği var. Kara saplanırken ayrı bir ses çıkarıyor mermiler. Jeep, atılan kurşunlarla delik deşik. Fırlayıp kaçmaya başlıyorum.

Görüyorlar beni. Ardıma düşüyorlar. Gemerek'te evler hep bahçe içinde. Bahçeler, birer metre yüksekliğinde yığılı taş duvarlarla çevrili. Ben önde, jandarmalar arkada, koşuyoruz bir bahçeden bir bahçeye. Bir duvardan atlayıp yere yatıyorum, ya ayaklarının dibine ateş ediyorum, ya başlarının bir karış üstüne. Onlar da yatıyorlar ben ateşe başlayınca. O zaman kalkıp koşuyorum, öbür duvarı aşıp yine yatıyorum yere, yine ateşe başlıyorum. Böylece biraz dinlenmiş de oluyorum. Böyle iki üç tur atıyoruz, dönüp duruyoruz Gemerek'in içinde. Şimdi herkes sokaklarda. Herkes durmuş beni seyrediyor. Yanlarından geçip atlıyorum duvarı. Halkta bana karşı hiçbir hareket yok. Bir kadın, evinin kapısından, az ötede beni seyreden kocasına sesleniyor: –Herif, gel çorbanı iç, soğuyacak; yine gider seyredersin!–

Çocuklar, ben ateş ettikçe alkışlıyorlar. Kiminin elinde ayçiçekleri; hem beni izliyor, hem ayçiçeği yiyorlar. Bir buçuk saat kadar sürüyor bu kovalamaca. Bir ara, üstüne hoparlör bağlanmış bir taksi çıkıyor ortaya. Hoparlörden acımasız bir ses şunları söylüyor Gemereklilere: –Ben Belediye

Başkanınız! Komünist Deniz Gezmiş, Gemerek'te. Silahı olan silahını alsın, av tüfeği olan av tüfeğini. Silahı olmayan da taşla sopayla saldıracak. Herkes hazırlansın! Yakalayacağız onu!–

Gidiyor. Halkta bu uyarıya karşı hiçbir kıpırtı olmuyor. Kaçıp izimi kaybediyorum. Artık jandarmalar da yok ardımda. Dolaşıyorum. Bir elimde otomatik; kayışından omzuma asmışım. Gerekirse rahatça kullanacağım. Bir elim boşta. Gerekli olabilir bu elim. Bir çocuğa yaklaşıyorum; on sekiz, on dokuz,–Bana Belediye Başkanının evini göster– diyorum. – Peki Deniz Ağabey– diyor, –göstereyim–

Çok rahat. Çok sakin. Üstelik kendisine soru sormuş olmamdan da çok hoşnut. Hani, yardım etmiş olmanın sevinci içinde bir yabancıya yol falan gösterirler ya, bu çocuk da öylesine mutlu bir rahatlık içinde davranıyor. Düşüyor önüme, yürüyoruz. Bir evin önünde duruyoruz. –Burası, ağabey– diyor.

Gemerek Belediye Başkanının evi. Az önce beni halka linç ettirmek için hoparlörle çağrıda bulunan acımasız başkanın evi. Tanışacağız. Bir omuz atıyorum kapıya, giriyorum içeri. Belediye Başkanı, evinde; sofada, masanın başında; birşeyler atıştırmakta. Beni öyle birdenbire evinin içinde, karşısında görünce yerlere atıyor kendini, ayaklarıma kapanıyor utanmadan. –Ben bir şey etmedim, ben bir şey etmedim–diye yalvarıp duruyor. Bir odadan karısı, iki küçük çocuğuyla çıkıyor. Kadın şaşkın. Bir yandan da o başlıyor: –Bunlara acı, bu yavrulara acı– –Allah belanızı versin!– deyip atıyorum kendimi dışarı.

Karlı yollara düşüyorum yine. Gemerek'in dışına çıkıyorum. Tarlalardan yürüyorum. Ondan sonra o çukur hikaye-

si oldu işte. Son düştüğüm pusu. Yakalandığım. Tarlada. Bir çukurun içinde. Tarla. Vıcık vıcık çamur. Karlı çamur. Aralıksız yağmur yağıyor. Sulusepken. Parkamın başlığını başıma çekiyorum. Ellerim üşüyor. Eldivenlerimi, bir yerlerde, silahımı daha rahat

kullanayım diye atmışım. Eldiven de yok. Hava buz gibi. Bir çukurdayım. Şu içinde bulunduğumuz hücre kadar bir çukur. Ayağa kalkınca yüksekliği göğsüme geliyor. Çepeçevre sarılmışım.

Bütün arabaların farları çukurun üzerinde. Jeep'lerin üzerine A-4'leri kurmuşlar. Sağıma soluma yağmur gibi mermi yağıyor. Mermiler, saplandığı yerden çamurları savuruyor havaya. Farların aydınlığında, yağan sulu sepkeni renklendiriyor havaya savrulan çamurlar. Çukurun dibine arka üstü çökmüşüm. Bir torbanın dibinde gibiyim. U harfi gibiyim: Ayağa kalksam, başım çukurun dışında kalacak. Mermilerden korunmak için ya çömelmek, ya da böyle çukurun dibine arka üstü çökmek zorundayım. Çukurun dibi kar. Yattığım yerden yukarıları seyrediyorum, çukurun ap-aydınlık üstünü. Sanki donanma fişekleri patlıyor tepemde. Korkunç güzel bir renk cümbüşü. 'Cıvvv' diye giriyor çamura mermiler, çamuru savurup dağıtıyor havaya. Farların aydınlattığı sulu sepkenle birlikte üstüme başıma sanki renk renk koca bir dünya yağıyor. Çok güzel bir görüntüydü. Yarım saat, bir saat kadar sürdü bu. Mermim çok az. Bir süre sonra bitecek. Daha önce düştüğüm pusularda çok mermi yakmıştım. Yusuf'u ararken, düştüğüm iki pusudan sıyrılmaya çalışırken mermilerin çoğunu yakmıştım. Ara sıra, doğrulup başımı yavaşça çıkarıyorum boşluktan, bir el ateş ediyorum.

Nereye? Boşluğa. Öldürmek için ateş etmiyorum. Zaten göremiyorum ki. Her yanda güneş gibi yanan farlar. Güneşlerin ortasındayım. Gecenin içinde, yağmurun altında ve güneşlerin ortasındayım; tam ortasında. Ve rast gele yakıyorum mermiyi. Aklıma ilk gelen, Mayakovski'nin şu dizeleri oluyor: "Susun artık konuşmacılar, Siz savdınız sıranızı. Söz sırası mavzer arkadaşta, Şimdi o konuşacak."

Bu dizeleri geçiriyorum aklımdan ve doğrulup bir mermi daha yakıyorum. Sonra sinip yine bekliyorum çukurun dibinde. Neler geçmiyor aklımdan. İşte orada ölümü de düşündüm. Ölüm pek ürkütücü gelmiyor insana. Yine de ölümü kabul edemiyorsun. Kesin bu. O ara bilimi falan düşünüyorsun. İki yüzyıl üç yüzyıl sonrasını düşünüyorsun. Bilimin insanlığa getireceği şeyleri. İçinde bulunduğun durum anlamsız geliyor sana, saçma geliyor.

Ionesco'nun oyunları gibi bir şey. Yaşaman gerektiğini kavrıyorsun. Bilim almış başını giderken, karşındaki bir yığın insanın ne kadar küçük şeylerle, küçük ve yanlış şeylerle uğraştığını düşünüp acınıyorsun. İçerliyorsun. Hem de ne adına? Kim adına? İnsanlığın geleceğini ve senin o günleri göremeyeceğini düşünüyorsun. Müthiş hüzün veriyor bu sana. Bir yanda eşsiz güzellikte bir gelecek, bir yanda bütün o güzellikleri göremeyeceğin duygusu. Nasılsa öleceğim, diye düşünmeye başlıyorsun. Oysa mermi vardı yanımda daha; azalmıştı ama vardı.

Birazdan bir bomba savuracaklar üzerime, çukurun içine; parçalanıp gideceğim, diyordum. Ölüp gideceksin. Olk anda ölmeyi istemiyordum, hiç istemiyordum; yani birdenbire. Belki yaralanmayı, rahat ve yavaş bir ölümü belki. Sonra, dünyanın dört bir yanında ölen bir sürü yurtseveri,

devrimciyi düşünüyorsun ve bir ara rahat bir ölümü düşünmüş olmaktan utanır gibi oluyorsun.

Bir devrimci nasıl ölmesi gerekiyorsa öyle ölmeli, diyorsun. Doğrusu da bu. Ve daha önce hiç aklıma gelmeyen birtakım anılar geçiyordu gözlerimin önünden. Bir film gibi ve çok hızlı geçiyordu. Örneğin, çocukluk günlerim geliyor gözlerimin önüne. Çocukluğum. Bahçeli bir evimiz vardı; çiçeklerle doluydu bahçemiz. O çiçeklerin arasında oynayışım... Sonra ansızın bir sevgili. Çok buruk bir duyguydu bu. Sevgili'nin gülüşü, oturuşu, düşünüşü. Kesin ve çok net görüntüler bunlar. Anlık ama kesin ve net görüntüler. Renkli bir film gibi. Sevgili'nin o anda belki de evinde oluşu, sıcacık bir odada oluşu, belki de neşeli oluşu, gülüyor oluşu. Ve bütün bu hatırlananlara karşı, yaşayanlara karşı içinde küçük de olsa bir kıskançlık.

Daha bir sürü görüntü: Üniversite günleri, Beyazıt Alanı, Beyazıt'ın ara sokakları, polisle çatışmalar, öbür arkadaşlar. Sonra, hani gazetelerde sosyete dedikoduları çıkar ya, onlar geliyor aklıma, o haberlerdeki kişiler. Ve ansızın, ölmemek, yaşamak ve savaşmak isteği yine. Bunlar yeniden kabarıveriyor, büyüyor içinde. Düşman bildiklerinle savaşmak, onlarla mücadele etmek isteği. Sonra ölen arkadaşlarım geldi aklıma. Daha çok da Taylan'ı hatırladım orada. Sonra Filistin'deki çocukları. Ansızın çok gülünç bir şey de geliyordu aklıma. Ve en önemlisi, kantinlerde, Siyasal Bilgiler Fakültesi kantininde filan 'halk savaşı' üzerine tartışanları, sıcacık çaylarını içerek tartışanları, mangalda kül bırakmayanları geçirdim kafamdan o an; garip bir öfkeyle.

Gülünç geliyor bütün bunlar sana; alabildiğine hüzünleniyorsun. Müthiş canın sıkılıyor. Çok kısa süreler içinde

bunları geçiriyorsun kafandan bir bir ve dört bir yanın sarılmış. Çukurdasın. Elli altmış metre kadar ötendeler. Tam bir çemberin ortasındasın. Arada silah sesleri kesiliyor ve: – Teslim ol!– sesi duyuluyor.

Başımı yavaşça çukurdan çıkarıp, sesin geldiği yöne bir kurşun sıkıyorum, yine siniyorum çukurun dibine. Çukurun çeperinde çalılar var, dibinde kar. Birkaç mermim kalmış. Son mermiyi kendin için saklamak istiyorsun. Gerekirse vuracaksın kendini, son mermiyi kendine sıkacaksın; ellerine düşmemek için. Bunu düşünürken, gariptir ama, ölüm korkusu yok. En küçük bir çekinme yok. Namluyu çevireceksin kendine, basacaksın tetiğe, tamam. Çok rahat bu. Namluyu şakağına dayayacaksın ya da ağzına. Kurşunu yüreğine sıkmak. İçin elvermiyor buna. Yüreğine kıyamıyorsun. Yürek, garip bir değer kazanıyor orada.

Kendi kendime orada, namluyu ağzıma sokup öleceğimi, acı duymayacağımı, böylece kurtulacağımı falan da düşünüyordum. Ama bir de bunun, işin kolayına kaçmak olduğu geliyor aklına. Vazgeçiyorsun. İki mermim kalmıştı. Mermiler tükenince çukurdan çıkmayı düşündüm. Başım dik çıkacağım. Vururlarsa vuracaklar. Başım dik gideceğim ölüme. Ama ya vurmazlarsa? O zaman yakalayıp işkence falan yapacaklar sana. İşkence, yine de kolay geliyor. Bir gün boyunca sürerse dayanabilirsin.

Onun acısı nasıl olsa geçer. Zaman nasıl olsa akıp geçecek, işkencenin acıları da nasıl olsa bir süre sonra silinecek, kalmayacak, diye düşünüyorsun. On beş gün önce işkence görseydim, şimdiye çoktan geçmiş olacaktı, unutmuş olacaktım. Bunları düşündüm orada. Kararlıydım. Dayanacaktım işkenceye. Konuşturamayacaklardı beni, çözülmeyecek-

tim. Kesin kararlıydım bu konuda. Silahımı attım birden. O ara ateş de kesilmişti: –Çıkıyorum!– diye bağırdım.

Çıktım. Ateş eden olmadı. Parkamın başlığını sıyırıp geriye attım. Başım dik. Bir elim cebimde, boş tabancamda. Boş, ama olsun. Umursamaz bir hava takındım. Oysa her an bir mermi bekliyorum, her an bir mermi gelip bir yerime saplanacak diye bekliyorum; ha geldi ha gelecek diye. Elim, cebimdeki tabancayı sımsıkı tutuyor. Halka teslim edilebilirim. Boş tabanca o zaman gerekli olabilir. Linç falan geçiyor aklımdan. Sımsıkı sarılmışım tabancama.

–Dur!– ...falan diyorlar. Bir yığın şey söylüyorlar. Artık duymuyorum söylenenleri, anlamıyorum. Biliyorum, görüyorum, seziyorum: bütün namlular üzerime çevrili. Her namlunun ucunda ben varım. Müthiş ürpertici bir şey, ama müthiş de gurur verici bir şey. Kum gibi asker kaynıyor çevrede. Tarladan yola iniyorum. Gemerek'e giden yol. Gemerek yönünde yürüyorum. Hala her an bir kurşun bekliyor bedenim. Etimle kemiğimle bekliyorum.

–Kayseri Emniyet Amiriyim!– diyor bir ses. –Seni teslim alıyorum!– Tepkim büyük oluyor. Hiç tasarlamadığım bir tepki bu. Düşünmediğim, beklenmedik bir tepki. Elimi cebimden çıkarır gibi yapıyorum. Uzaklaşıveriyor. Yürüyorum. Bir albay çıkıyor yoluma. Yumuşak bir sesle: –Teslim ol Deniz– diyor. Tatlı bir ses. Belli ki radikal biri. Rahatlıyorum. Öyleyse yalnız değilim. Yanımda bizlere yakın biri var"

MAHKEMEDEKİ SAVUNMASI

Mahkemesi 16 Temmuz 1971 günü Altındağ Veteriner Okulu binası'nda Tuğgeneral Ali Elverdi başkanlığında Baki Tuğ savcılığında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Mahkemesi'nde başladı ve 9 Ekim 1971 günü bitti. Deniz Gezmiş'in Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu davasında mahkemede yaptığı savunma şöyleydi;

"Türkiye'nin bağımsızlığından başka bir şey istemedim. Bundan dolayı da ölümden korkmuyoruz. Ve ben 24 yaşındayken kendimi Türkiye'nin bağımsızlığına armağan etmekten onur duyuyorum. Bizlerin tek özlemi tahsil sırasında bulunmamıza rağmen Türkiye'nin bağımsızlığıdır. Biz hiçbir zaman bütün çabamıza rağmen Türkiye'nin bağımsızlığını temin edemedik. Biz 50 sene evvel Kurtuluş Savaşı vermiş bir ülkenin çocukları olarak Kurtuluş Savaşı'nın gerçek tahlilini yapmaya her zaman için muktediriz.

Biz yine çok iyi biliriz ki Türkiye Kurtuluş Savaşı'nı yapmak için Samsun'a çıkanlara İstanbul örfi idaresince ve mahkemelerince idam cezası verilmiştir. Ve yine bilmekteyiz ki, Osmanlı İmparatorluğu yüzlerce generalinden ancak birkaç tanesi Kurtuluş Savaşı'na iştirak etmiştir. Ve yine bilmekteyiz ki Kurtuluş Savaşı yapıldığı sırada İstanbul'da bulunanlar bunları yapanlara eşkıya demiştir.

1950 tarihinde Amerikan emperyalizmi iktidara geldi. Demokrat iktidar 27 Mayıs 1960'da tarihe gömüldü. Demokrat Parti gitti, bunun gitmesiyle tellaklar değişmedi. 27 Mayıs'ı kastetmiyorum, bundan sonrasını kastediyorum. Hamam aynı fakat bu defa da tellaklar değişti. Amerika bu dönemde imdada yetişip İnönü'yü düşürdü, Demirel'i iktidara getirdi.

Mustafa Kemal'e gerçekten sahip çıkanlar varsa onlar da bizleriz Öğrenci hareketlerine gelince, Türkiye'de öğrenci olayları 50-60 senedir eksik olmamıştır. Sultan Hamit'in Tıbbiye talebelerini Sarayburnu'ndan denize attığı tarihten itibaren öğrenci hareketleri Türkiye'de devam edegelmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında faşizme hayır diyen gençler ilerici gençlerdi. Ve 28 Nisan 1960 tarihinde özgürlük

savaşı veren gençlerdir. Amerikan emperyalizmi tarafından İnönü hükümetten düşürüldüğünde protesto gösterisi yapan gençler ilerici gençlerdir. Anayasa'ya Bağlılık Mitingi'ni de bizler yaptık. O günün mitinginde iktidarın kiralık adamlarından ve polisinden dayak yiyen de gene bizlerdik.

1968 senesine gelince, üniversiteler öğrenciler tarafından işgal edildi. İşgalleri gayet meşru idi ve kürsü ağaları dahi bu işgallerin haklılığını hiçbir zaman inkar edemedi. Aynı yılın Temmuz ayında Amerikan Filosu'na karşı gösteri yapanlardan Vedat Demircioğlu polis tarafından hunharca öldürüldü. İktidarın kiralık kuvvetleri ve polisi hunharca devrimcilerin üzerine saldırdı. 20'ye yakın devrimci öldürüldü. Bunların hiçbirinin katili bulunamadı.

Polis karakolları işkencehane haline getirildi. Hiçbir savcı buna karşı çıkmadı. Fikir özgürlüğünü ve Anayasa'yı paravan yapanlar "önceden Atatürkçü geçinirken O'nun fikir ve şahsiyetini de küçük görmeye başladılar, sadece Mustafa Kemal tarafını beğeniyorlardı." suçlamasını kesin olarak reddediyorum ve asla kabul etmiyorum. Diğer yurtseverler de bunu kabul etmez. Gerçekler örtülmek isteniyor. Musta-

fa Kemal'e gerçekten sahip çıkanlar varsa onlar da bizleriz. Onun İstiklal-i tam prensibini, ve onun istiklal-i tam Türkiye idealini yalnızca biz devam ettiriyoruz.

Anayasa'yı en fazla savunan bizleriz İddianame'de bizim Anayasa'yı cebren ilgaya teşebbüs ettiğimiz ileri sürülmektedir. Öteden beri arz etmiş olduğum gibi, bu ülkede Anayasa'yı en fazla savunanlar bizleriz. Anayasa'yı ihlal edenlerse ortadadır. Anayasa'nın uygulanmasını isteyen gene bizleriz. Anayasa'yı uygulamayan yavuz kimselerse hâlâ ortadadır. Ve yine o kişiler bizim kellemizi istemektedirler. Bile bile iddia makamı bizim Anayasa'yı ilgaya teşebbüs ettiğimizi ileri sürmektedir.

İddia makamı bizim vermekte olduğumuz Bağımsızlık Savaşı'na karşıdır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na karşı, reformlara karşı ve bu nedenle bizim Anayasa'yı ilgaya teşebbüs ettiğimizi ileri sürmektedir. Çünkü Süleyman Demirel hâlâ ortada gezmektedir. Kudreti yetiyorsa Süleyman Demirel hakkında aynı şekilde dava açsın, onlar 36 milyonluk ülkenin bütün yükünü 20 gencin üzerine yıkmaya alışmışlardır. Amerika sizin döneminizde ülkeye girdi ve hiçbiriniz sesinizi çıkarmadınız Bizi bağımsız bir ülkenin çocukları olmaktan mahrum eden hepiniz dahil sizlersiniz. Çünkü Amerika sizin döneminiz sırasında Türkiye'ye girdi ve hiçbiriniz sesinizi çıkarmadınız.

Ve Demokrat Parti iktidarına 10 yıl ses çıkarmadınız. Ta ki 38 yurtsever subay ses çıkarana kadar ve onları devirene kadar. Ve bugün aynı savcılar bu şahıslar hakkında da idam kararı istemektedir. Süleyman Demirel'in Anayasa'yı ihlaline ve despotizmine ve ülkeyi Amerika'ya satmasına ses çıkarılmadı. Ve meydanlarda bunlara karşı bizler dövüşmek

zorunda kaldık, bizler kurşunlandık. Ve sonunda idam isteğiyle buraya getirildik Bizim düşmanımız Amerikan emperyalizmi ve yerli işbirlikçileridir dediğim gibi Türkiye'yi bu hale getiren eski yöneticilerin bütün suçları bize yüklenmek istenmektedir.

Bütün eski idarecilerin suçu bize yükletilmek istenmektedir. Türkiye'nin bağımsızlığından başka hiçbir şey istemedik ve hayatımızı bu yola koyduk. Varlığımızı Türkiye halkına armağan ettik. Bunun aksini iddia edenler vatan hainidir. 12 Mart Muhtırası muvaffak olmasaydı bizi itham eden makam onları da aynı şekilde itham ederdi. Buna da kanaatim tamdır. 12 Mart Muhtırası Anayasa'nın uygulanmadığını iddia etmektedir ve parlamentoyu açıkça suçlamaktadır. Biz stratejik olarak düşüncelerimizi hiçbir zaman saklamayız. Hangi şartlar altında olursak olalım bunu açıkça söyleriz.

Düşüncelerimizi mezara kadar götürürüz. Nasıl burada namluların ve dipçiklerin gölgesi altında konuşuyorsak düşüncelerimizi her zaman açıkça ifade ederiz. Bizim Anayasa'yı ilgaya teşebbüs gibi bir kastımız bulunsaydı, bunu da burada açıkça söylemekten çekinmezdik. Bizim böyle bir amacımız yoktur. Bizim düşmanlarımız Amerikan emperyalizmi ve onun yerli işbirlikçileridir. Yani emperyalizm ile işbirliği yapan patronlar, feodal mütegallibe yani bezirgânlar, tefeciler. Toprak ağaları ve diğer işbirlikçileri ve bizim bütün eylemlerimiz bu hedefe yönelmiş bulunmaktadır. Bunun dışında başka bir hedefimiz yoktur.

Milyon metrekare vatan toprağı işgal altındayken mili bütünlüğü bozmakla suçlanıyoruz Bizim kişi güvenliğini, mülkiyet hakkını, egemenlik ilkelerini, milli bütünlüğünü

bozmak için harekete geçtiğimiz iddiaları vardır. Kişi güvenliğini ihlal edenler kimlerdir. Bunu evvela tespit etmemiz lazım. Karakollarda işkence gören bizler olduk. Meydanlarda kurşunlanan yine bizler olduk. Bakanların emriyle hapishanelere atılan bizler olduk. Buna rağmen kişi güvenliğini bozan olmakla itham ediliyoruz. Yukarıda anlatılan asıl kişi güvenliğini bozanlar ise serbestçe meydanlarda dolaşmaktadır. Mülkiyet hakkını ortadan kaldıracağımız iddia ediliyor.

Bizatihi Anayasa mülkiyet hakkını toplum yararına kısıtlamıştır. Mutlak mülkiyet hakkı tanımamıştır. 50 köye sahip bir toprak ağasını anayasamız kabul etmemiştir. Egemenlik ilkelerine karşı çıkanlar halkın sırtından geçinenlerdir. Ayrıca milli bütünlüğe karşı çıkmakla da suçlanıyoruz. 101 tane Amerikan üssünün bulunduğu ülkede bizim milli bütünlüğü bozmak istemekle itham edilmemiz gülünç olmaktadır.

Milyon metrekare vatan toprağı işgal altındayken bizim milli bütünlüğü bozmakla suçlanmamız gülünçtür. 21 yılın hesabını 21 gençten sormak istiyorlar Mustafa Kemal sağ olsaydı bugün çok şaşırırdı. İddianame baştan beri sırf kelle istemek maksadıyla hazırlanmıştır. Şeklen de hukuk mantığından mahrumdur. Hukuki kıymet ve değerden mahrumdur.

21 yılın hesabını 21 gençten sormak maksadıyla ve suçluların telaşı içerisinde hazırlanmış bir iddianamedir. Ben şunu iddia ediyorum ki, hareketimiz tamamen Anayasal bir harekettir. Anayasa'nın başlangıç ilkesinde belirtilen ulusun zulme karşı direnme hakkını kullandık. Bu sebeple Anayasal bir davranışta bulunduk.

Yaptıklarımızın haklı olduğuna inanıyorum. Halen de bu inancı taşıyorum. Türkiye'nin bağımsızlığından başka bir şey istemedim. Ve bu sebeple Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı mücadele verdik. Bundan dolayı da ölümden korkmuyoruz. Onu ancak işbirlikçiler düşünsün. Ve ancak onlar kendi canının telaşına düşsün. Ve ben 24 yaşındayken kendimi Türkiye'nin bağımsızlığına armağan etmekten onur duyuyorum. Bu bağımsızlık düşüncesini mezara kadar götüreceğiz."

YEDİNCİ BÖLÜM

ADIM ADIM İDAMA GİDEN YOL

Deniz ve arkadaşları 16 Temmuz 1971'de başlayan THKO-1 Davası'nda TCK'nin 146.maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle, 9 Ekim 1971'de 146/1 maddesi uyarınca idam cezasına çarptırıldı. Mahkeme kararı; "Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Mahkememiz Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın tamamını; bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya cebren teşebbüs suçunu işlediğinizi sabit gördü. Türk Ceza Kanunun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezası ile tecziyenize karar verdi."

İdam cezaları o zamanlar senato tarafından onaylanmak zorundaydı. İsmet İnönü "siyasi suçlar idamla cezalandırılmamalıdır" diyerek Bülent Ecevit ile birlikte red oyu kullanır. AP genel başkanı Süleyman Demirel ise infazdan yana oy kullanır. Olaydan 15 yıl sonra, Süleyman Demirel bir gazeteciye verdiği demeçte idamlar için: "Soğuk savaşın talihsiz olaylarından biri" yorumunu yapar. Mahkumların özür dilemesi istenir. Hiçbiri yaptıklarından özür dilemez. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ise idamları onaylar.

www.tutkuyayinevi.com

Cumhuriyet

48. yıl, sayı: 16948

10 Ekim Pazar 1971

ÜLKÜ OKUL ANSİKLOPEDİSİ - dir.
Çok Hacimli Çalışmalar
Talebiniz de Gelsin

Baca, Seven, Özdoğan beraat etti

Koçaklak, Uçar ve Onursal 5'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı

İnönü konuştu ve görüşünü açıkladı:

"Ya bu hükümet desteklenmeli ya çokluk partisine verilmeli,,

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

AP Grubu Ön Tedbirler Tasarısını eleştirdi

Sunay, Demirel'le "Durumu,, görüştü

ORGENERAL TAĞMAÇ VE AVCI DA GÖRÜŞMEDE HAZIR BULUNDULAR

Gezmiş ve 17 arkadaşı idama mahkûm oldu

Esnaf ve sanatkârlar dertlerini Hükümete iletti

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

Bakanlar Kurulunda son siyasî gelişmeler görüşüldü

KAMU KURULUŞLARI YERLİ TİP OTO KULLANACAK

Bakana, Senato kanunu itiraz hakkı tanımıyor

5 üniversite ortak taslak hazırladı

TASARI

855 BİN LİRALIK KAÇAK RADYO MALZEMESİ ELE GEÇİRİLDİ

TABELÂ, İLÂN VE REKLÂMLAR TÜRKÇE OLACAK

Emekliler için vakıf kuruluyor

İDAM ÖNCESİNDE ÖLÜM ORUCU

İdam cezasının infazı öncesinde Deniz Gezmiş ve iki ar kadaşı ölüm orucuna başladı. Sanıkların savunma avukatla rından Halit Çelenk bu süreci kaleme aldığı 'İdam gecesi anıları' isimli kitapta şu satırlarla anlatıyor;

"İnfazlar yaklaşıyor. Ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan bunu biliyor ve infazların hiç bir yolla önlenemeyeceğine inanıyorlar. Mamak Cezaevinde yaptığımız görüşmelerde bu inançlarını ve infazlar hakkındaki düşüncelerini açıkça söylüyorlar. Buna rağmen yaşamlarını, cezaevi koşulları içinde ve inançları doğrultusunda sürdürmekten geri durmuyorlar. 18 Nisan 4 1972 gününde Mamak 1 numaralı Askeri Cezaevinde 12 gün süren bir ölüm orucuna başlıyorlar.

1972 yılının ilk aylarında kontrgerilla denilen ve artık gizliliği kalmayan gizli örgütlerde yapıla gelen işkenceler yoğunlaşmıştır. Cezaevlerinde bulunan tutuklular, "mahkemeye götürüyoruz, savcıya götürüyoruz" gibi bahanelerle cezaevinden alınıyor, kontrgerillanın işkencehanelerine götürülerek onlara ağır işkenceler uygulanıyor. Siyasi cinayetler yoğunlaşıyor.

Yusuf Arslan, Deniz Gezmiş ve Hüseyin İnan, bu işkenceleri, yasadışı uygulamaları, basına konulan sansürü, yapılan Anayasa değişikliklerini ve zamları protesto için ölüm orucuna başlıyorlar ve bunun nedenlerini şöyle açıklıyorlar;

1- Son getirilen zamlar ve hayat pahalılığı fakir emekçi halkımızın, zaten son derece güç olan hayat şartlarını, çıkarcıların menfaati uğruna daha da dayanılmaz hale getirmiştir.

2- Halka dönük olan 1961 Anayasası, elbise değiştirir gibi değiştirilmiş, bununla da yetinilmeyerek, halkımıza anayasamızca tanınan hakları tamamen ortadan kaldırmak için yeni Anayasa değişikliğine gidilmek istenmektedir.

3- Sıkıyönetim mahkemelerinde, MİT ajanlarına mahkemelerin temsilcileri görüntüsü verilmek istenmiş ve (ANARŞİST) deyimi ile devrimcilerin katline gidilmiş ve aynı nedenle siyasi cinayetler işlenmiştir.

4- Bizim bugün hücrelerinde kaldığımız Mamak Askeri Cezaevinde bulunan diğer tutuklu arkadaşlarımızdan bir veya birkaçı her gün "mahkemeye götürüyoruz" denilerek MİT'in işkence odalarına götürülüp çağ ve insanlık-dışı işkenceye tabi tutularak yapılan işkencenin bütün belirtileri üstlerinde olarak geri getirilmektedir.

5- Bütün bu yasa-dışı, çağ-dışı ve insanlık-dışı uygulamaların halkımız ve ilerici aydınlar tarafından bilinmemesi ve duyulmaması için basına sansür konulmuş, basın ancak sıkıyönetimin izin verdiği haberleri verebilecek duruma getirilmiştir.

Bütün bu nedenlerle 18 Nisan 4 1972 tarihinden itibaren (ÖLÜM ORUCUNA) başladık, bu davranışımızın, kötülükleri sona erdirmeyeceğini biliyoruz. Ancak, halkımıza ve onun haklarına cezaevi hücrelerinde sahip çıkıp onu savunacak tek hareketimiz (ÖLÜM ORUCU)nu sürdürmek olacaktır."

Ölüm orucu başladığı günlerde İstanbul'da Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde görülmekte olan ve günaşırı devam eden duruşmalarda bulunuyorum. Ankara'ya döndüğüm zaman ölüm orucu 11. gününü doldurmuştur. Avukat

arkadaşlarım, ölüm orucunun sürdürülmekte olduğunu ve bütün çabalara rağmen Gezmiş, Arslan ve İnan'ın açlık grevinden vazgeçmediklerini söyleyerek bir kez de benim görüşmemi ve onları vazgeçirmeye çalışmamı öneriyorlar.

Düşünüyorum. Başlatılan ölüm orucu, nedenleri yönünden haklıdır. Ancak ölüm cezasına hükümlü olanlar açısından zamansız ve sakıncalı. Adalet Partili parlamenterlerin, kin ve intikam duyguları ile tam kadro halinde katıldıkları oylamalar sonunda idam kararları TBMM tarafından onanmış.

İnönü'nün yönetimindeki CHP, 17 Mart 1972 günlü bu onama kararının iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuşsa da, yüksek mahkemenin usul yönünden iptal kararı üzerine TBMM tarafından verilen ikinci onama kararı için yeniden Anayasa Mahkemesine başvurmamıştır.

Anayasa Mahkemesine böyle bir davanın açılabilmesi için yasama meclislerinde gerekli 1/6 üye imzası bütün çabalara rağmen tamamlanamamıştır. Parlamento-dışı çalışmalar ve dış etkenler sonuç vermemektedir. Yasal yollar tıkanmıştır. Bu ve benzeri nedenlerle infazlar yaklaşmış ve artık gün beklenir duruma gelmiştir.

Açlığın fiziksel çöküntü doğurucu etkisi korkunçtur. Bu etkinin genç ve yaşlı her insan üzerinde kendini göstereceği kuşkusuzdur. Bu tür çöküntüye uğramış bir insanın infaza dayanabilme gücünün son derece azalacağı da ortadadır. Moral güç ne kadar yerinde ve sağlam olursa olsun, fiziksel çöküntünün infaza olumsuz bir görüntü vereceği ve bunun maksatlı çevrelerce kullanılabileceği ve giderek yersiz ve olumsuz propagandalara neden olacağı da açıktır. O halde ölüm orucu bırakılmalıdır.

Ölüm orucunun 12. günü Askeri Cezaevine gidiyorum. Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan'la görüşüyorum. Gözler çökmüş, yüzler sararmış, sarı-yeşil bir görüntü almıştır. Deniz ayakta duramıyor, karşımda diz çökerek benimle konuşuyor, İnan bitkin görünüyor, 12 gün süren açlığın doğurduğu fiziksel çöküntü yüzlerde okunuyor. Yusuf Arslan ayakta durabiliyor ve daha dayanıklı görünüyor.

Ölüm orucunun nedenlerini anlatıyorlar. Cezaevinden alınarak gizli merkezlere götürülen tutuklulara işkence yapıldığını, şikayet yollarının kapandığını, basına sansür konularak bu yasadışı, insanlıkdışı uygulamaların kamuoyundan gizlendiğini, zamların fakir emekçi halkın yaşantısını dayanılmaz hale getirdiğini, bu baskıları, bu zulümleri protesto etmek için ölüm orucuna başladıklarını söylüyorlar.

Ölüm orucunun bu 12. gününde bütün gücümü toplayarak onlara şunları söylüyorum; "Açlık her insan üzerinde olumsuz, fiziksel etkiler yaratır. Bu etkilerin sizlerde de kendini göstereceği kuşkusuzdur. Dışarıda infazların önlenmesi için her türlü çalışmalar yapılmakta ve sürdürülmektedir. Bu çabalar başarılı olabilir ya da olmayabilir.

Çalışmalar olumlu sonuç vermediği taktirde infazların yapılması kaçınılmaz olacaktır. Bu takdirde sizlerin, idam sehpası altına, sağlam ve zinde olarak gitmeniz gerekir. Açlıktan bitkin ve çöküntü içinde sehpa altına gitmeniz sakıncalıdır. Bu takdirde açlığın doğurduğu bitkinlik ve çöküntü, maksatlı çevrelerce kullanılacak, kamuoyuna korku olarak gösterilecek ve aleyhinize propagandalar yapılacaktır. Böyle bir propagandaya olanak vermeye hakkınız yoktur. Bunları düşünerek ölüm orucuna son vermeniz gerekir."

Dinliyorlar. Bakışlarından sözlerimi yerinde bulduklarını anlıyorum. Gezmiş, kendilerini on dakika kadar beklememi, koğuşta arkadaşlarıyla görüşeceklerini ve verecekleri kararı bana bildireceklerini söylüyor.

Müdür yardımcısı binbaşının odasında bekliyorum. On-beş dakika kadar sonra bir görevli görüşmenin bittiğini ve benimle konuşmak istediklerini söylüyor. Cezaevi müdür yardımcısı, hükümlülerin odaya getirilmelerini emrediyor. Geliyorlar. Ölüm orucuna son verdiklerini söylüyorlar.

(...)

Beş gün sonra bir gece yarısı, elleri arkalarmdan kelepçelenerek, ayaklarına prangalar takılarak, Gezmiş, Arslan ve İnan, infaz için apar-topar Merkez Cezaevine götürülüyorlar."

ÖZAL'DAN DENİZ GEZMİŞ 'ASILSIN' MEKTUBU!

Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın idamının 40. yılında eski Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yazdığı bir mektup ortaya çıktı. Özal, idamlardan 4 gün önce kaleme aldığı mektubunda "üç fidan" için "Acıyıp bir şans daha vermeyelim" diyor. [10]

"Delikanlım" isimli bir belgesel hazırlayan Can Dündar, mektupla ilgili detayı Milliyet gazetesindeki köşesinde yazdı. O dönemde DPT müsteşarlığından ayrılan Turgut Özal, Dünya Bankası'nda danışmanlık yapmak için ABD'ye gitmişti. Özal'ın ABD'den gönderdiği mektup, idamdan 4 hafta önce Tercüman gazetesinin 2. sayfasında Ahmet Kabaklı'nın köşesinde yayınlandı.

---

[10] Özal'ın Deniz Gezmiş mektubu ortaya çıktı, Radikal, 06 Mayıs 2012

Turgut Özal, mektubunda o günlerde Washington Post'-ta Boğaz Köprüsü'nü öven bir makalenin yayımlandığından söz ediyor ve köprünün Türkiye 'deki solcular tarafından nasıl "tenkitlere maruz kaldığını" hatırlatıyordu. Mektup şöyle devam ediyordu;

"Muhterem Ahmet beyefendi, Teknik Üniversite duvarlarına, bir tarafa köprü karikatürü, diğer tarafa da 6. Filo'yu koyarak 'Köprü ve bekçisi' diyen komünistlerin, aslında neyin peşinde oldukları bugün daha iyi anlaşılmıyor mu? Bir senelik bir Örfi İdare, bütün melanet ve hıyanetlerini meydana çıkardığı gibi, Türkiye'nin kalkınması için sarf edilen insanüstü gayretlere yapılan insafsız hücumların kasti hüviyetlerini de ortaya çıkarmıştır. Zaman, muhakkak durumu daha iyi gösterecektir.

Fakat bir endişem var: Tarihten, tecrübeden ders alacak mıyız, yoksa sözde bir acıma duygusu ile karıştırılan, aslında maksatlı birtakım oyunlara alet olarak Türkiye'yi yık-

mak isteyenlere bir şans daha mı vereceğiz? Türkiye hiçbir zaman komünist olmayacaktır, ama kalkınma yolunda kaybettiğimiz zamanları geri getirmenin mümkün olmamasından korkuyorum."

DENİZ GEZMİŞ İNTİHAR MI EDECEKTİ?

Hürriyet Gazetesi yazarı İzzet Çapa, Deniz Gezmiş için tartışılan "intihar" olayını gündeme getirdi. [11] İddiaya göre Deniz Gezmiş son anda asılmak yerine intihar etmeyi seçecekti. Ancak sipariş ettiği siyanür kapsülü gelmeyince bu gerçekleşemedi. Çapa bu konuda şunları yazdı;

"27 Şubat doğum günüydü Deniz Gezmiş'in... Darağacına gönderilmeseydi, 67 yaşında olacaktı bugün. Onun efsaneye dönüşen kısacık yaşamında öyle bir 'karar anı' var ki beni hep şaşırtmıştır. Rahmetli Erdal Öz'ün 'Gülünün Solduğu Akşam' isimli o güzelim kitabında ortaya attığı bir iddia vardır.

Deniz Gezmiş, Erdal Öz'den üç kişilik siyanür tableti istemiştir. Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan ile birlikte devrimci tavırlarını son dakikaya kadar sürdüreceklerdir. Ama idam sehpasında kazaklarının yakalarına diktikleri, Öz'ün getirdiği o kapsülleri ağızlarında patlatıp intihar edeceklerdir.

Çünkü "Onların ipiyle asılmayacağız" demiştir Deniz... Peki Erdal Öz zehiri nasıl sokacaktır cezaevine? Deniz bunun da bulmuştur çözümünü. Zehirli Kapsüller, Öz'ün onlara göndereceği kırmızı ciltli kitabın içine yerleştirilecektir.

Öz, bir taraftan arkadaşlarının son isteği, öte yandan da 'ya son anda karar iptal edilirse' düşüncesi arasında gidip

[11] 3 Mart 2014, Hürriyet Gazetesi

gelmektedir. Durur, düşünür ve sonunda kararını verir; zehiri göndermeyecektir. Bu iddia Deniz'lerin o günlerdeki devrimci arkadaşları tarafından şiddetle reddedilmişti.

Onlara göre intihar bir zayıflık göstergesiydi. Ama daha sonra Gezmiş'in avukatı Mükerrem Erdoğan, bu öyküyü doğrulamıştı. Tabii ki Deniz ve arkadaşlarının kararının altında yatan; savaştıkları değerlerin karşısında çaresizliği kabul etmek değil, kendi hayatları hakkında söz sahibi olabilmeyi istemekti. 'Hayat halka açık bir konser performansıdır, kemanı çalmayı da konser sırasında öğreniriz' demiş düşünür.. Ne yazık ki onların konseri çok kısa sürdü... "Acıyorsam sana anam avradım olsun... Ama aşk olsun sana çocuk, aşk olsun..."

VE İDAM...

İdam edilmeden önce Alman Der Spiegel dergisinde çıkan son yazısında "Yaşasın tam bağımsız Türkiye! yaşasın marksizm-leninizm. yaşasın Türk ve Kürt halklarının kardeşliği! yaşasın işçiler, köylüler! kahrolsun emperyalizm!" dediği belirtildi. İdama tanık olan avukatı Halit Çelenk'e göre ise son sözleri "Yaşasın tam bağımsız Türkiye. Yaşasın Marksizm-Leninizm'in yüce ideolojisi. Yaşasın Türk ve Kürt halklarının bağımsızlık mücadelesi. Kahrolsun emperyalizm. Yaşasın işçiler, köylüler" olmuştur. Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan ile birlikte 6 Mayıs 1972 tarihinde, gece 01:00–03:00 arası Ulucanlar Cezaevi'nde asılarak idam edildi.

İKİNCİ BASKI

İnfazlar sabaha karşı 03'de yapıldı

Gezmiş, İnan, Aslan İDAM EDİLDİ

İstanbul

6 Mayıs 1972 Cumartesi 75 kuruş

BOŞ YOK

İnönü kalb krizi geçirdi

GERÇEK

Günahların kefareti

Ürgüplü hükümet için çalışmalara devam ediyor

Bulgaristan'daki 6 emekçiyi O Almanya'ya gitmek istedi

Üç kişinin idamı Ankara Merkez cezaevinde aynı sehpada ve birbirlerinin peşisıra infaz edildi

Özel Muhabirimiz ANKARA

Birbirini görmediler

Dünya dün geldi

Müeyyeden cesaretsizlik istendi

Orgeneral Eken'e girişilen suikast teşebbüsü

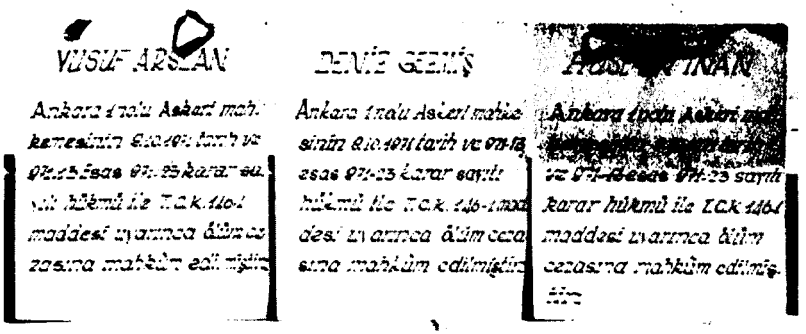
Org.Eken ve yaveri iyi, er Mustafa Baş ise öldü

Londra'daki THY Bürosu da bombalanmak istendi

Ey Türk Uyan

Kalkın ey ehl-i vatan

İdam yaftaları; "Ankara 1nolu Askeri Mahkemesinin 8.10.1971 tarih ve 971-13 esas 971-23 karar sayılı hükmü ile TCK 146-1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkum edilmiştir."

İdam yaftaları sonradan müze olan Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ne Anadolu Ajansı muhabiri Burhan Dodanlı tarafından bağışlandı.

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının 1969'da öldürülen Taylan Özgür'ün yanına gömülme isteği yerine getirilmedi. İdamından sonra bayraklaşarak devrim mücadelesinin çok önemli bir sembolü oldu; birçok sol örgüt başka konularda fikir ayrılıkları olmasına rağmen mutabık kaldıkları nadir konulardan birisi Deniz Gezmiş'in devrim önderliğidir.

İDAM GECESİ ANILARI

Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan'ın idam gecesi anılarını avukatları Halit Çelenk kaleme aldı. Çelenk'in 'İdam Gecesi Anıları' ismiyle yayınlanan eserinde o geceye dair notlarını ve gözlemlerini anlatıyor. [12]

[12] Halit Çelenk'in İmge Kitabevi'nden çıkan İdam Gecesi Anıları isimli kitaba dair bu tanıtım yazısı Cumhuriyet Kitap ekinde Gamze Akdemir imzasıyla yayınlandı.

Ankara Üniversitesi Ceza Hukuku Kürsüsü Profesörü Faruk Erem'in 'Ceza Hukuku' isimli eserinde Kunter'den şu alıntıyı yaparak tanımladığı 'doğal hâkim kimdir?' sorusunun yanıtına yer vererek başlıyor Deniz'lerin avukatı Halit Çelenk kitabına: "Olağan mahkemeler, olaydan önce kurulmuş müşahhas (somut) olayla kuruluş bakımından ilgisi olmayan mahkemelerdir. Bunlara tabii (doğal) mahkeme ve bunların hâkimine tabii (doğal) hâkim denir."

Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan'ın 'doğal' mahkemeler ve 'doğal' hâkimler önünde yargılama hakları ellerinden alınmıştır bildiğiniz gibi. Siyasal iktidarlara bağımlı, emir komuta zinciri içinde hareket eden rütbeli askerlerden oluşan, mahkeme niteliği de bulunmayan bir kurul tarafından yargılanmıştır üçü de ve bu durum konunun uzmanı hukukçular tarafından da belirtildiği üzere, o dönemde yürürlükte olan ve hâkimlerin bağımsızlığını şart sayan 1961 Anayasası'na aykırıdır.

Deniz'lerin eylemlerinden değil, düşüncelerinden dolayı idam edildiklerini gösteren bir başka kanıt ise 1490 sayılı yasadır. Ne mi olmuştur? Çelenk'in kitabını okuyor ve bir kez daha anımsıyoruz ki yasa koyucu, Deniz'lerin idamından bir buçuk yıl önce adam kaçırma, banka soyma ve benzeri eylemlerin arttığı gerekçesiyle bu eylemlerin cezalarını arttırır.

Cezalar artmaktadır fakat aralarında idam cezası olmadığı gibi en ufak bir değinme bile yoktur. Bu durumda, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan 1490 sayılı yasanın ağırlaştırmaları dahil olmak üzere doğal mahkemelerde yargılansalardı bugün hayatta olacaklardı.

Ankara 1 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi hariç diğer bazı sıkıyönetim mahkemelerinin benzeri olaylarda 1490 sayılı yasayı uygulamaları baştan ayağa 'hukuksuzluk'tur. 1971'de Askeri Yargıtay'a incelenmek üzere yollanan bir dosya ile ilgili olarak, Askeri Yargıtay Başsavcılığı, Genelkurmay'a yolladığı bir yazıya dikkat kesiyor Halit Çelenk;

"Mevzu yazıda 'Marksist felsefe ışığında milli demokratik devrimi gerçekleştirmek üzere silahlı eylemlere girişmek ve bu suretle Amerikan emperyalizmi ve onun yerli işbirlikçilerini bertaraf ederek tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurmak' amacına yönelik eylemlere ceza yasasının 146. maddesinin uygulanması gerektiği bildirir. Üstüne de sıkıyönetim komutanlıklarına ve askeri savcılıklara bu yolda emir verilmesi talep edilir.

Oysa, hâkimlerin bağımsızlığına vurgu yapan 1961 Anayasa'sının 132. maddesi 'Hiçbir organ, makam veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz' demektedir. Bu şimdi 'hukuksuzluk' değil de nedir?"

Bunun yanı sıra Deniz'lerin davasında bir başka önemli noktayı ayrıntılıyor Halit Çelenk: "Suçun cezasının yasada gösterilen maddelere göre değil, ama sanıkların düşüncelerine göre saptanmasıdır. Marksist değilseniz ve Milli Demokratik Devrim düşüncesini savunmamaktaysanız yasada gösterilen ve cezası hiçbir suretle idam olmayan maddelere göre yargılanırsınız. Ama Marksist düşünceye sahipseniz ve Milli Demokratik Devrimi benimsemişseniz, suçunuz

uysun uymasın idamla yargılanırsınız. Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan gibi...

Üstüne basa basa bir kez daha, bir kez daha ve bir kez daha boşuna vurgulamıyor Halit Çelenk, 'Düşünce özgürlüğü, özgürlüklerin anasıdır' diye... 'Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan'ın idamlarını temel nedeni, yargılanmalarına yol açan adam kaçırma, banka soyma ve benzeri olaylar değil ama düşünceleri ve dünya görüşleridir' diye...

Bir düşünceye sahip olma, toplumsal düzen üzerine herhangi bir inancı benimseme, bu tür bir inanca bağlı olma, 'düşünce özgürlüğü' sınırlarına girer ve anayasal bir haktır. Toplum düzenini değiştirmek, onun şu ya da bu amaçla değiştirilmesini düşünmek ve amaçlamak da kişinin temel hakları arasındadır. İnsanı hayvandan ayıran özellik de bu değil midir; düşünebilmek...

Satırı satırına alıntılıyorum, şöyle yazıyor Halit Çelenk; "Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan'ı idam edenler, büyük şair Nâzım Hikmet'in dediği gibi, 'maddede hareketin/yürüyen cemiyetin/ezeli kanunlarını' durdurmaya çalışmakla kalmamışlar, düşünceyi ipe çekmeye çalışmışlardır. Tıpkı Bedrettinlerin, Hallac–ı Mansurların, Spartaküslerin, Brunoların beyinlerindeki düşüncenin bedenlerinin yok edilerek ortadan kaldırılmaya çalışıldığı Ortaçağ günlerinde olduğu gibi..."

ABD VE İŞBİRLİKÇİLERİ...

Evet sosyalizmi yeryüzünden idamlarla, katliamlarla silmek isteyenler öncelikle insanın düşünce yetisini ortadan kaldırmak zorunda ve azmindedir. 'Bunlarla' mücadele sü-

recek, sürdürülecektir. 'Deniz'ler, Yusuf'lar, Hüseyin'ler'in yaptığı gibi...

Kitabın bütününde hukuksuz uygulamaların an ben an takibini, kronolojik sırada cereyan eden hukuksuz ortamın ayrıntılarını birinci elden tanıklığı ve duayen olduğu mesleği bağlamlarında apaçık ortaya koyuyor Halit Çelenk. Mahkemelerin niteliği, kuruluşların anayasal ilkelere uygun olup olmadığından başlayarak, idam kararlarının nasıl ve neden verildiğini tüm ayrıntılarıyla irdeliyor.

İdam kararlarını, bugün artık en yetkili ağızlarca da açıklanan yerli-yabancı öteki istihbarat örgütlerinin azimli işbirliğiyle Amerikan istihbarat örgütü CIA tarafından planlanan 12 Mart faşizminden, onun ekonomik, sosyal ve siyasi nedenlerinden ayrı düşünmek, soyutlamak ve salt hukuksal bir olay olarak ele almanın olanaksızlığı ve yanlışlığını anlatıyor.

Daha başlangıçta anayasal düzeni ortadan kaldıran 12 Mart döneminin bütün aşama ve alanlarında birkaç istisna dışında tüm yöneticilerin, Sıkıyönetim mahkemelerinde görev alan çoğu hâkimler, savcılar ve cezaevi personelinin bu bildirinin etkisi altında nasıl, ne ifalarla hareket ettiğini, hukuk dışı tutumu nasıl benimsediklerini, korkunun nasıl engin kılındığını yazıyor.

Avukatlara uygulanan baskılara gelince o kadar ileri götürülmüştür ki sineğin yağı çıkarılmış, yazılı savunmada geçen, savcılığın tutumu ile ilgili bir 'önyargı' sözcüğü bile askeri savcıya hakaret sayılarak avukatlar hakkında 3'er ay hapis, 500'er lira ağır para cezasına mahkûm edilmiş ve bu cezalar ertelenmemiştir.

Ne demişti idam yolcuları Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan cesur yürek avukatları Halit Çelenk'e ta ciğerden: "... Mesele hukuk ve yasa meselesi değildir. Mesele tamamen siyasi bir meseledir, infazlar yapılacaktır. Bizler ölüme hiç korkmadan, en küçük bir endişe duymadan, seve seve gidiyoruz."

Gittiler de... korkmadan, en küçük bir endişe duymadan, seve seve... emperyalizme pabuç bırakmayarak, mücadeleyi zihnimize kazıyarak, milli mücadele azmini a-n-ı-m-s-a-t-a-r-a-k...

Deniz Gezmiş'in Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanmalar sürerken okuduğu yazılı savunmaya yer vererek devam etmeli yazıya. Lozan Antlaşması'nı anlatıyor Deniz Geçmiş, ABD'nin bu antlaşmaya nasıl karşı çıktığını, 1927'ye kadar antlaşmayı nasıl onaylamadığını açıklıyor savunmasında.

Hadi devam et Deniz!: "... Antlaşmaya karşı tepki (Amerika'nın tepkisi) o kadar büyüktü ki, Antlaşma metni Amerikan Senatosu'na bir yıl sonra getirilebilmiştir. 18 Ocak 1927 tarihinde Amerikalı Senatör Upshow şöyle diyordu: 'Antlaşma, Timurlenk kadar hunhar, Müthiş İvan kadar sefih ve kafatasları piramidi üzerine oturan Cengiz Han kadar kepaze olan bir diktatörün zekice yürüttüğü politikasının bir toplamıdır. Bu canavar, savaştan bıkmış bir dünyaya, bütün uygar uluslara onursuzluk getiren bir diplomatik antlaşma kabul ettirmiştir. Buna her yerde bir Türk zaferi dediler ve eski dünya parlamentolarını bunu kabule ikna ettikten sonra, büyük sermaye grupları, soğukkanlı ticaret erbabı ve giderek güya bazı din temsilcileri bile, Türkiye'yi uygar uluslar masasında, uluslararası bir konuk konumuna

yücelterek, Amerika'yı yüksek ülkülerinden uzaklaştırmada birleştiler.'

Amerikalı senatörün hunhar Timurlerk, sefih Müthiş İvan ve kafatası piramidi üzerinde oturan Cengiz Han'a benzettiği kişi, emperyalizme karşı Türkiye halkının Ulusal Kurtuluş Savaşı'na önderlik eden Mustafa Kemal'dir.'

Deniz Gezmiş yazılı savunmasını okumayı böylece sürdürürken elindeki kâğıtları masanın üzerine bırakır. Başını kaldırarak mahkeme kuruluna şunları söyler: "İşte tam kaçırılacak bir Amerikalı!"

HEY GİDİNİN ELVERDİSİ...

O ana kadar suratı asık Mahkeme Başkanı Ali Elverdi bile gülümser. Ali Elverdi'yi sadece bir mahkeme başkanı olarak anmıyor Halit Çelenk, sonrasında 'ettiklerini' şöyle anımsatarak;

"O Elverdi ki, mahkemede ölüm cezasına imza koyduktan, idam gecesi, idam sehpası karşısında bir eli arkada, bir elinde sigara, 'mağrurane' infazı seyrettikten sonra, müdür odasında bana: 'Siz görevinizi fazlasıyla yaptınız, ama bu iş başka iş' diyecek ve AP'den katıldığı milletvekili seçim propagandalarında 'Deniz Gezmiş'leri, komünistleri ben astım' diyerek, onurlu ve yurtsever genç insanların cesetlerini oya çevirme çabasına girecektir."

Deniz Gezmiş, Yusuf İnan ve Hüseyin Arslan... Onlar kimseyi öldürmemişti, vatan satmamıştı, Hazine'yi soymamıştı, sahte belge düzenleyip halkı soyup soğana çevirmemişti, hayali ihracat yapmamıştı. Tek hedefleri bağımsız bir Türkiye, hakça toplumsal bir düzen ve Türkiye insanının mutluluğuydu. Bunun için asıldılar, bunun için öldürüldü-

ler, bunun için ortadan kaldırıldılar, bunun için... bu bir cinayetti ve bu cinayette, Meclis'te onay için el kaldıranların da sorumluluğu sonsuzdu.

Tüm sürecin olduğu gibi idamların infazının da birinci elden tanığı olan avukat Halit Çelenk aylarca uyuyamadı, daha sonraları onluk diyazemle uyumaya başladı. 14 kilo verdi. Ölüm cezasının insan denilen yaratığı ne denli aşağılayıcı bir ceza olduğunu anlattı, yazdı, tanık oldu. Ölen, öldürülen tüm devrimcileri unutmayın! dedi/demekte/diyecek.

Nefesimiz yettiğince yanında, aynı safta aynı sözleri tekrarlayacak, aynı çağrıyı yineleyeceğiz. Evet 6 Mayıs 1972 sabahı 'ipe çekildiler'; Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan... Öldürüldüler doğru ama hiç ölmediler. Dertlerine yansın ipe çekenler...

İDAMA GİDERKEN ABDEST ALDILAR, BİRİ HARİÇ!

Ankara Belediyesi Mezarlıklar Başimamı Seyit Çiftçi, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı idama nasıl hazırladığını anlattı. [13] Seyit Çiftçi, 6 Mayıs 1972'de yaşanan idamlarla ilgili olarak, "İmamlık yapmaya başladığım 1948 yılından bugüne kadar yaşadığım en acı hadiseydi" ifadelerini kullandı.

Çiftçi, "Gece 03.00 sıralarıydı. Üçünü de getirdiler. Elleri kelepçeliydi. İdama tanıklık eden 10 kadar kişi vardı. Bir paşa, Merkez Komutanı, Ankara Valisi, Emniyet Müdürü, İnfaz Savcısı ve memurları ile ben vardım" dedi.

---

[13] İdama giderken abdest aldılar, biri hariç, 6 Mayıs 2012, haber7..com

GEZMİŞ KABUL ETMEDİ

İdam edileceklere son vazifelerini yaptırmak üzere orada bulunduğunu aktaran Çiftçi, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın Kelime-i Şahadet getirdiklerini iddia etti. Çiftçi, ikilinin daha sonra idama gittiklerini söyledi. Deniz Gezmiş'in ise İslam dinini kastederek, "Ben öyle bir mefhumu tanımıyorum" dediğini söyleyen Seyit Hoca, "Kelime-i Şehadet getirmedi" dedi.

"VAZİFEMİ YAPAMAM"

Seyit Çiftçi, Aslan ve İnan'a son vazifelerini yaptırabilmek için abdest aldırmak istediğini ancak orada bulunan merkez komutanının buna izin vermediğini anlattı. Çiftçi, daha sonra orada bulunanlara, "Beni buraya mahkumların son vazifelerini yaptırmak için getirttiniz. Onların elleri kelepçeli olduğu için abdest almaları mümkün değil. Ellerini çözmezseniz abdest alamazlar, ben de vazifemi yapamam" dediğini belirtti.

'HOCANIN DEDİĞİNİ YAPIN'

Seyit Çiftçi, merkez komutanına itirazından sonra yaşananları şöyle anlattı: "Orada bulunan bir paşa, 'Hoca ne diyorsa onu yapın' dedi. Yusuf Aslan ile Hüseyin İnan'ın elleri çözüldü, abdest aldılar ve Kelime-i Şehadet getirerek darağacına gittiler. Deniz Gezmiş ise böyle bir şeyi kabul etmedi. Ancak onun idamı kötü şekilde oldu. Boyu uzun olduğu için ayağı takıldı ve boynu kırılmadığından yaklaşık 45 dakika orada can çekti. Sonra da hayatını kaybetti."

'DENİZ GEZMİŞ İDAMINDAN SONRA 52 DAKİKA YAŞADI'

Deniz Gezmiş ve iki arkadaşının idam edildiği 6 Mayıs 1972 gecesinin gazeteci tanığı eski Anadolu Ajansı muhabiri Burhan Dodanlı, 40 yıl sakladığı idam yaftalarını Ulucanlar Cezaevi Müzesi'ne bağışladı. [14]

Ulucanlar Cezaevi'ne eşiyle birlikte gelen Dodanlı, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan'ın idam edildiği gece uzun uğraşlar sonucu aldığı idam yaftalarını Altındağ Belediye Başkanı Veysel Tiryaki'ye verdi.

İdam yaftalarını Dodanlı'nın elinden alan Tiryaki, "Millet olarak hafızaları silmek için, geçmişten gelen izleri yok ediyoruz, yakıyoruz. Sizin 40 yıl boyunca bu yaftaları muhafaza etmemiz son derece önemlidir. Sadece bugün sizin getir-

[14] "Deniz Gezmiş idamdan sonra 52 dakika yaşadı", 14 Mayıs 2012, Sabah

diğiniz bu yaftaların sahipleri değil şuan altında bulunduğumuz bu çınarın altında birçok kişi idam edildi. O gün idam suçu olan bugün suç olarak dahi görülmüyor. Her şeyden önce sizlere bu duyarlılığınızdan dolayı teşekkür ediyoruz" diye konuştu.

Dodanlı'da gece sokağa çıkmanın bile yasak olduğu bir ortamda çok zor şartlarda, idam anlarına tanıklık ederek bu yaftaları Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı Tuğgeneral Ali Elverdi'nin izniyle aldığını ve 40 yıl muhafaza ettiğini belirterek, "Bu belgeleri bugüne kadar onlarca insan benden istedi. Ama 40 yıl boyunca sakladığım bu belgeleri kimseye vermeye yanaşmadım. Daha sonra arkadaşlarımla beraber bu belgelerin buraya Ulucanlar Cezaevi'ne ait olduğuna karar verdik. Bu belgeleri size emanet ediyorum" ifadelerini kullandı.

'İDAM GECESİNE GAZETECİ OLARAK TANIKLIK ETTİM"

Dodanlı teslim törenin ardından yaptığı açıklamada, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının davasını başından sonuna kadar 3 arkadaşıyla birlikte Anadolu Ajansı muhabiri olarak yakından izlediklerini ve idam anına tanıklık ettiklerini belirtti. Dodanlı, süreci yakından izlemesi nedeniyle Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı Tuğgeneral Ali Elverdi tanıştığını ifade ederek, "Ali Paşa'ya, 'verdiğiniz karar Yargıtay ve meclisin onayından geçerse idam safhasını ajans muhabirleri olarak izleyebilir miyiz' dedim. Önce 'mümkün değil' karşılığını verdi. Sonra 'o gün idamın infaz edileceği yerin kapısına kadar gelebilirsen, söz seni içeri alacağım' dedi. Geleceğime ihtimal vermiyordu" şeklinde konuştu.

İdam gecesi sokağa çıkma yasağı olmasına rağmen bu ana tanıklık etmek için Ulucanlar Cezaevi'ne doğru yola çıktığını anlatan Dodanlı, şöyle konuştu: "Akşam üzeri yola çıktım. Ancak Samanpazarı'nda çevirdiler. Nereye gittiğimi sordular. 'Evime gidiyorum' dedim. İlk çevirmeyi böyle geçtim. İkinci çevirmeyi de geçtikten sonra komandolar tarafından yakalandım. Askerlere 'beni Ali Paşa'ya götürün ona mesajım var dedim'. Ali Elverdi kısa bir süre sonra geldi. 'Sen misin, gel, gel' dedi. İçeriye aldı beni. Sonra, bu durumdan kimseye bahsetmememi istedi. 28 yıl bahsetmedim, ajansta dahi Ali Elverdi'nin isminden kimseye söz etmedim. Sonra 2000 yılında bir televizyon programına çıkacaktım ve kendisini aradım. 'Paşam, ben televizyona çıkacağım, çok ısrar ederlerse isminizi vereyim mi' dedim. Verebileceğimi söyledi."

'İNFAZIN ARDINDAN 52 DAKİKA YAŞADI'

İdam gecesi Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının boynuna asılan yaftaları yine Ali Elverdi'den uzun uğraşlar sonucu aldığını dile getiren Dodanlı, "Deniz'in odasına girdik, ona yaftadaki özeti okudular. Babasına mektup yazdı. Tabi bu idamları hızla infaz etmek istiyorlardı. Çünkü dönemin Başbakanı ve iki bakanı daha önce asılmıştı 'üçe üç' diyorlardı. İdam sehbasında Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan yaklaşık 15 dakikada hayatını kaybederken, Deniz Gezmiş, tam 52 dakika boyunca yaşadı" dedi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

"MİT'ÇİLER ANLAYAMAYINCA DENİZ KENDİ İFADESİNİ KENDİSİ YAZDI"

12 Eylül Darbesi'ne giden süreçte gerçekleştirilen Bahçelievler, Balgat ve Piyangotepe katliamlarıyla Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz, Doç. Dr. Bedrettin Cömert ve eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak cinayetlerinde soruşturmalarını dönemin Ankara Emniyeti İkinci Şube Müdürü Tahsin Gürdal yürütmüştü. [15]

[15] Aktüel Dergisi'nden Ecevit Kılıç'ın yaptığı söyleşi Şubat 2013'de yayınlandı. 'MİT sorgucularımn Deniz Gezmiş'in ifadesinde söylediklerini anlayamayınca, Deniz'in kendi ifadesini kendisinin kaleme alması hakikaten ilginç bir anekdot olarak geçti kayıtlara.

Çok sayıda katliam ve siyasi cinayetin işlendiği 1970'li yıllarda Ankara İkinci Şube Müdürü olan Tahsin Gürdal, görevi olmasına karşın neden Deniz Gezmiş'in idamına girmediğini ve bir askeri öldürme suçundan idama mahkum edilen ve suçun işlendiği tarihte 18 yaşından küçük olmasına rağmen hakkındaki idam hükmü infaz edilen Erdal Eren'i gözaltına aldığına pişman olduğunu anlattı.

"DENİZ GEÇMİŞ ADAM ÖLDÜRMEDİ"

"Deniz Gezmiş, Mahir Çayan gibi solcu öğrenci liderlerinin soruşturma dosyalarında da görev aldınız mı?"

Evet! Ankara Cinayet Masası'na tayin edildim, hareketli dönemin başıydı. Siyasi amaçlı banka soygunları ve ideolojik kavgalar yeni başlamıştı. 1970 yılından itibaren Cinayet Masası'nın alanına siyasi konular da girdi. Çünkü Deniz Gezmiş, Yusuf İnan, Hüseyin İnan, Ertuğrul Kürkçü, Mahir Çayan ve Yusuf Küpeli'nin siyasi eylemleri vardı.

İlk karşılaştığımız siyasi olaylardan biri Ertuğrul Kürkçü'nün yedi, sekiz arkadaşıyla Cemal Gürsel Meydanı'nda bulunan bir panoyu kırmaları iddiasıyla şubeye getirilmesiydi. Gençlerin ifadesini almak bana düşmüştü. Ancak siyasi içerikli konuşmalarından, kullandıkları kelimelerden hiçbir şey anlamıyordum.

En basiti FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu) diyorlardı, bunun ne olduğunu bilmiyordum. Hep devrimci kelimeler kullanılıyordu. Onların ifadesini alıp gönderdikten sonra kendi kendime düşündüm, benim sol içerikli kelimelerin çok geçtiği kitapları okumam gerekiyordu. Felsefenin Temel İlkeleri'yle başladım, Che Guevara'nın da kitaplarını oku-

dum. Tabii meslektaşlarım tarafından eleştiriliyordum. Ama bu okumalar sağlıklı ifade almam için gerekliydi.

"Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının arandığı dönemde neler oldu?"

Bu sırada üst üste banka soygunları oluyordu. Olay yerine gittiğimiz zaman verilen eşkaller hep aynıydı; Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş. Sürekli ihbarlar geliyor: "Deniz Gezmiş ve arkadaşları burada!" İhbarı alınca ekiplere anons ediyoruz ve açık adresi veriyoruz; gidiyoruz olay yerine, bizden 15 dakika önce ayrılmışlar. Nasıl oluyor da bizden önce kaçıyorlardı, kendimize sürekli bu soruyu soruyorduk.

Bunun cevabını Yozgat'ta yakalandıktan sonra Ankara'ya getirilen Yusuf Aslan verdi: 'Ben küçük el radyosunu dinleme cihazına çeviriyordum. Sizin telsiz konuşmalarınızı dinliyordum. Adres telsizden geçince hemen ayrılıyorduk.'

Yusuf'un babası Beşir ağabey de bizde polis memuruydu. Oğlunun durumundan dolayı emekliliğini isteyerek ayrıldı. Bir televizyon programında bir milletvekili Deniz Gezmiş'in adam öldürdüğünü söyledi. Deniz Gezmiş hiç kimseyi öldürmemiştir. Deniz'in silahlı olayları genellikle banka soygunlarıdır.

Bir de yaralama olayı var; TRT'nin önünde Vahap Çınar adlı polis memurunu ayağından yaraladı. Orada da öldürme kastı yoktur. Deniz Gezmiş yakalandığında yine söylediklerini anlayamama sorunu çıktı. İfadesi alınacak, Deniz Gezmiş emniyetin altıncı katına çıkarıldı. Sorgusuna MİT, Emniyet istihbaratı ve biz katıldık. Deniz anlatmaya başladı ama kullandığı sözcüklerden kimse bir şey anlamıyor. Anlattıklarını anlayacak kimse çıkmayınca Deniz, bize 'Siz be-

nim ifademi zor alacaksınız. En iyisi siz bana bir 'f klavye' daktilo bulun kendim yazarım, siz de altına imza atarsınız' dedi.

Ama Emniyet'te 'f klavye' yoktu. Bunun üzerine Deniz, Yenimahalle'deki bir bankanın şubesinde 'f klavye' bulunduğunu söyledi. Sonra ifadesini aldık ve sevk ettik.

"Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamında bulundunuz mu?"

Benim de girmem gerekiyordu idama ama girmedim. Çünkü içime sindiremedim. Hem de idamı görmek istemiyordum. Benim yerime başka bir arkadaşım girdi. Deniz Gezmiş'in fotoğraflarında sürekli üzerinde bir parka var. O parka 1971 yılında Ankara'da (Balgat'taki) Amerikan üssünde rehin aldıkları istihbaratçı başçavuş James Finley'e ait. Ondan zorla almışlar, Deniz'in deyimiyle kamulaştırılmıştı! Deniz bu parkayla ilgili gasp suçundan ceza almıştı. Bu, yakalandıktan sonra ortaya çıktı, kendisi de daha sonra olayı anlattı.

"Bir süre önce idam tartışmaları yaşanırken "Deniz Gezmiş'in ağır olması nedeniyle idamının zor gerçekleştiği" şeklinde açıklamalar yapıldı. Bunlar doğru mu?"

Kesinlikle öyle bir şey yok. Çünkü idamı tüm detaylarıyla dinledim ve biliyorum. Deniz Gezmiş'in idamı için bir süre cellat bulunamadı. Kimse olmak istemiyordu. Söylenen kişilerin hepsi "hayır" yanıtı veriyordu. Sonunda bir miktar para karşılığı Ankara'dan Roman vatandaşlarımızdan birine yaptırıldı.

İDAMLARI ENGELLEMEK İÇİN YAŞANANLAR

12 Mart 1971 Muhtırası'ndan sonra yakalanan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarını engellemek amacıyla 27 Mart 1972'de THKP-C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi) kurucularından Mahir Çayan, Dev-Genç Genel Başkanı Ertuğrul Kürkçü, Dev-Genç Mer-

kez Yürütme Kurulu Üyesi Hüdai Arıkan ve THKO (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu) militanı Cihan Alptekin Ünye NATO Radar Üssü'nde görevli, ikisi İngiliz, biri Kanadalı üç teknisyeni kaçırdı ve onları Tokat'ın Niksar ilçesi Kızıldere Köyü'nde bekleyen Dev-Genç Genel Sekreteri Sinan Kazım Özüdoğru, THKO militanı Ömer Ayna, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu üyesi Sabahattin Kurt, Ahmet Atasoy, Ertan Saruhan, Nihat Yılmaz ve 'Hava Kuvvetleri Proleter Devrimci Örgütü'nün kurucusu olarak aranan Üsteğmen Saffet Alp'le buluşup Kızıldere muhtarının evine gittiler.

Fakat 30 Mart sabahı muhtarın ihbarıyla saklandıkları ev ve köy komandolar tarafından sarıldı. Grup taleplerine karşılık verilmemesi ve ateş açılması durumunda rehineleri öldürüp çatışma kararı aldı ve taleplerini megafonla okudu: 'İnfazlar derhal duracak, hiçbir yurtsever ve devrimci asılmayacak, 48 saat içerisinde Türkiye radyolarından infazların durdurulduğu açıklanacak!'

Ancak talepler reddedildi ve 30 Mart 1972 günü saat 17.00'de çatışma başladı. Hedeflerin menzil dışı olması yüzünden etkisiz kalan grup, kerpiç evde makineli tüfek ve havan topu ateşine tutuldu. Çatışma sonunda Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Hüdai Arıkan, Sinan Kazım Özüdoğru, Ömer Ayna, Saffet Alp, Sabahattin Kurt, Ahmet Atasoy, Ertan Saruhan, Nihat Yılmaz öldürüldü; eve girildiğinde rehineler de ölü bulundu. Ertesi gün ceset tespiti için çağrılan babasının cesedini tespit edememesi üzerine yerel jandarmanın aramasında bitişikteki samanlıkta saklanan Ertuğrul Kürkçü ağır yaralı olarak yakalandı ve sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı, 14 yıl cezaevinde kaldı.

İşte bu röportajda [16] baskından sağ kurtulan tek ismin olayın gelişimine dair birebir tanıklığına şahit olacağız. Halen aktif siyaset yapan Ertuğrul Kürkçü'nün adının karıştığı bu olaya dair farklı bakış açılarını ve kurtuluşuna dair yaşanan polemikler kitabın ilgi alanı dışında olduğundan o konuya girmeyeceğiz.

"Kızıldere'den sonra cezaevine girdiğinizde dışarıda neler olduğunu düşünüyordunuz?"

'O sıralarda dışarıda neler oluyordu iyi bilmiyordum. Yakalandığım andan itibaren tek başıma hücrede kaldım. Avukatımla bile görüşemiyordum. Dokuz ay sonra bizi altı arkadaşla bir araya getirdiler. Kendi payıma oldukça yalnız kaldığımızı ve yalnız olduğumuzu düşündüm. Her şey, çok uzun süren kovalamaca süreci içinde, destekler azalarak ve sonunda hiçbir destek kalmadığında oldu. Yenilgimizin ve kayıplarımızın yüksek bir duyarlılıkla karşılanmadığını dü-

[16] "Beni yakaladığını söyle ki..." Emre Ünsallı, Aktüel Dergisi, Sayı: 143

şünmeye eğilimli oluyorsunuz. Haziran 1973'te ilk duruş mamıza çıktık. O zaman gördüğüm durum aklımdan geçenden farklıydı. Pek çok insan yeniden yola düzülmek, kayıpların yasını tutmak yerine kalınan yerden ileriye gitmeye eğilimliydi. Bu, duruşmalara da damgasını vurdu."

"İkinci kez toparlanma kararı aldınız mı?"

"Bugün 78 kuşağı denen süreci dışarıdan izleyen fakat 1974 sonrası devrimci politikaya atılanlarla tanıştığımda -ki birçoğuyla cezaevinde tanışmıştım- Kızıldere ve Denizlerin idamı gibi iki büyük kaybın çok sayıda gençte davamıza karşı yaygın bir sempati doğurduğunu anladım. Herkes çevresinde bu insanların haklılığının yankılarını bulmuştu. Sıkıyönetimin kalkması, genel affın ilanı ve ardından gelen dönemde bizim kuşaktan olan öğrencilerin hepsinin öğretmen, mühendis, kamu görevlisi ya da başka bir şey haline gelerek Türkiye'nin tamamına yayıldıklarında gene resmi propagandanın tersine bir anlayışı birlikte çalıştıkları meslektaşlarına, işçilerine ve öğrencilerine aktarmayı başardıklarını ve yeniden yükselen bir dalganın devrimci bir faaliyete dönüştüğünü söyleyebilirim."

"12 Eylül'ün etkisiyle karşılaştırdığınızda nasıl bir manzara vardı?"

"Bütün yenilgi dönemlerinde kaçınılmaz bir biçimde amaçlar bakımından kararsızlık, felsefi bakımdan kafa karışıklığı ve rakibin ve hasmın düşüncelerine meyletme gibi eğilimler olur. Ama 12 Mart darbesinin yarım kalması, kısa sürmesi ve arkadan gelen güçlü dalga bunların telafi edilmesini sağladı. 12 Eylül, 12 Mart'ta yarım kalan darbeyi tamamladı. Bu yüzden çok ağırdı."

"Kızıldere'den sonra mahkemedeki ifadenizde, güvenlik güçleri eve girdiğinde bazı arkadaşlarınızın yaralı olduğunu, canlı yakalanmalarına rağmen yakın mesafeden ateş edildiğini söylemiştiniz. Çatışmadan sonra ne oldu?"

"Bunu gözümle görmedim ama evdeki sesleri duydum. Yakalandığımda beni yakalayan başçavuş olanları anlattı. Adını da söyledi. 'Seni benim yakaladığımı söyle ki ikramiyeyi ben alayım' dedi. O başçavuş bana eve girildiğinde yani kapılar açılıp arkadaşlarımın bedenleri dışarı çıkarıldığında Saffet Alp'in canlı olduğunu, süründüğünü ve birisinin gelip onu alnından vurduğunu söyledi. Bunun dışında hangi arkadaşımın hangi durumda olduğunu bilmiyorum fakat bunu o insandan duydum. Ayrıca ben, havan topu ateşi devam ederken ev yıkılacak diye öbür tarafa geçtikten sonra uzun süren bir sessizlik oldu. Bu şu anlama geliyordu; ateş edecek durumda kimse yoktu. Eve girenler durmaksızın taradılar ve bir süre sonra bütün silah sesleri kesildi. Eve girdiklerinde ölüp ölmediği bilinmeyen insanlar vardı ve tarandılar. Durum bu. En belirgin olarak bilinen şey Saffet Alp'in kafasından kurşunlandığı. Bu gerçek. Bu bilgiler Nihat Erim'in hatıra defterinden çıktı."

"Kızıldere eylemini yaparken devletin sizi kale alacağını düşünüyor muydunuz?"

"İçimizde buna inananlar da vardı, hiç inanmayanlar da. Bir de benim gibi 'belki olur' umudu taşıyanlar vardı. Türk devleti hakkında az çok fikriniz oluyor 20, 22 yaşlarına gelene kadar. Kendine meydan okuyanla uzlaşmama eğiliminde olduğunu da zaten öğrendik. Beri yandan aklınızı çelen dünya örnekleri var. O dönem Brezilya'da bütün cezaevlerini boşalttırmışlardı. Filistinlilerin uçak kaçırma eylem-

leri de yankı uyandırıyordu. Dolayısıyla dünyada olanın Türkiye'de olmaması için çok fazla bir sebep yoktu; uygun hedefin uygun zamanda elde edilmesiyle bazı taleplerin kabul ettirileceği kanaati oluşuyordu. Önümüzde somut örnek de vardı. Nitekim Mete Has'ın kaçırılmasında istenen talep gerçekleşmişti; 400 bin lira istendi, o da verdi. Fakat tabii bu bir kişi ve sermayedar. Devlet, kişi değil. O yüzden buna fazla muhtemel gözüyle bakmadım. Ama başka çare yoktu."

"1970'lerde FKÖ (Filistin Kurtuluş Örgütü) ile örgütsel ilişkiniz var mıydı?"

"Hiç görüşmedim. Zaten THKP-C'de (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi – Cephesi) yurtdışında deneyimi olan bir Yusuf Küpeli var. Onun dışında ilgi göstermedik. Yanılmıyorsam THKO'dan (Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu) Deniz Gezmiş ve Cihan Alptekin Filistin'e gitmişti. Aslında Türkiye devrimci hareketinden Filistin'e gidip gelme meselesi 12 Mart'tan sonra başladı."

"Döneminizde başka ülke örgütleriyle yapılan eylemler 'devrimci dayanışma' olarak adlandırılıyordu. Fakat bugün 'taşeron eylem' ya da 'gizli servis bağlantıları' tartışılıyor. Gizli servis bağlantısı var mıydı? Ya da bugün bir dejenerasyon mu var?"

"Filistin mücadelesinde bir fark oldu. Çünkü bu hareketlerin bir parçası oldukları FKÖ'de bir dejenerasyon ve köksüzleşme olduğu, daha çok profesyonel bir eğitim merkezine dönüştüğü yani davaya yabancı ya da yakın herkesin eğitim talebine kapılarını açtığını da gördük, duyduk. O yüzden Filistin hareketinde bir karmaşanın, köksüzleşmenin olduğu gerçek. Ama Türkiye devrimci hareketinin mu-

hatapları hep Filistinli Marksist örgütler oldu. Onlarda bozulma müşahede etmiyorum."

"Türkiye'de bu tip dejenerasyonlar yaşandı mı?"

"Türkiye'de devrimci hareketin 12 Mart'taki tecrübesinden sonra silahlı mücadelede ne yapacağı konusunda birden fazla görüş ortaya çıktı. Bunların bir bölümü faşist harekete karşı savunmacı anti- faşist örgütlenmelerdi. Bir bölümü THKPC'nin doğrultusunda silahlı propaganda yoluyla kitleleri kazanma tercihi oldu. Üçüncü olarak da Kürt mücadelesine bir şekilde dahil olma eğilimi çıktı. Bunlara bakıp diyebilirim ki; 12 Mart'ta olduğu kadar yaygın bir toplumsal sempati hali ortadan kalktı. Bu, 12 Eylül'le oldu. İşte bu köksüzleşme anında birtakım harici unsurlar işin içine girmiş olabilir. Ama bununla ilgili bir kanıt ileri sürebilecek durumda değilim. Fakat kadroların yapısı açısından baktığımızda, 12 Mart'ta daha çok öğrenci ve aydın olduklarını bugün ise öğrencilerin ve aydınların devrimci hareket içerisinde eskisi kadar çok ve faal olmadıklarını söyleyebilirim. Fakat bu veri çok esaslı bir şey demez."

'BAŞKAN GİBİ DAVRANSA ÇAYAN'IN SİYASİ HAYATI BİTERDİ'

"Döneminizin devrimci tarzı ve tavrıyla bugünü karşılaştırır mısınız?"

"Biz biraz Doğuluyuz, Türkiyeliyiz dolayısıyla erkeğiz; kaşımızın birinin havada olması icap eder. Bu roller daha önceden tanımlanmış ama içeriye döndüğünüz zaman arkadaşlık ilişkisinin hiçbir şekilde farklı olmaması. Mesela Öcalan'ın hayatı böyle olmayabilir ama "başkan" gibi davranmaya kalktığı an Mahir'in siyasi hayatı son bulurdu.

Futbol oynar, espri yapar, dalga geçer; işte ne konuşulabilirse erkek çocukları arasında, bunların hepsinin konuşulduğu bir şey. İyi tarafı ne zaman ciddileşmek gerekirse o zaman hızla ciddileşirdi. Bu arkadaşlıklarımdan çok şey kazandım."

"Kimlerden etkilenmiştiniz?"

"Benden önce devrimci harekete giren arkadaşların karakterlerinden etkilenmiştim. Mahir'in entelektüel kapasitesinden, bunun devrim için ne kadar önemli olduğunu gösterişsizce ifade etmesinden çok etkilendim. Mesela Kızıldere'de ölen Sinan Kazım Özüdoğru çok başka bir hayattan geliyordu. Çok yoksul bir ailenin çocuğuydu, annesiz babasız büyümüştü; mağrurluğu, kendine saygısı, dokuz kere düşünüp sadece bir kere konuşması, bunlardan birçok şey edindim. Bu mücadelenin en iyi tarafı daha zeki, atak ve becerikli olanları öne attığı için aralarında geçirdiğiniz hayattan size her zaman bulaşıyor olması."

"Mahir Çayan ve arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışıyordunuz. Refleks olarak Mahir Çayan'a dönüp ya da Mahir Çayan size dönüp bir şeyler söylüyordu herhalde. O refleksle bugün için nasıl konuşurdunuz?"

"Bu, üzerinde spekülasyon yapılması güç bir mesele. 1971'de Adalet Partisi'nin kapatılma ihtimali hiçbirimizi üzmezdi. Türk demokrasisi yara alıyor; almasın, diye kimse dertlenmezdi. Zaten bu sürece baktığımızda göreceğimiz şey bir egemen sınıf partisinin başka bir egemen sınıf kliği tarafından saf dışı edilmeye çalışılması. Dolayısıyla sömürü için yapılan mücadelede tarafların yer değiştirmesi olarak görüneceğinden Adalet Partisi'nin kapatılmasının ne kadar yazık olduğuna dair bir edebiyat asla içimizden hiçbirinin

yüreğini titretmezdi. 12 Mart Muhtırası karşısındaki pozisyonumuz da kısmen bununla ilgilidir. Bu muhtıraya Süleyman Demirel'i alaşağı ettiği için değil darbesini devrimci harekete doğrulttuğu için vaziyet aldık. O çerçevede liberalizmin saflarımızda gezinmesine izin vermezdik."

"Değişen fikirleriniz var mı?"

"Bir tek şey farklı; geçen zamanda Türkiye'nin dünyadaki herhangi bir ülke olmadığını çok iyi anladım. Çok karmaşık ve genel olarak sosyalizm hakkında konuştuğumuz modellerin doğduğu yerlere hiç benzemeyen; Doğu ile Batı'nın ortasında halkının büyük çoğunluğu Müslüman, devlet yapısı laik olan, bu açıdan kendine özgü bir karakteri olan; çok kimlikli, çok milliyetli, çok dinli, çok dilli ve müthiş bir nüfus akışkanlığı içerisinde yaşayan bir ülke. Buradan Fransa'ya, Küba'ya Venezüella'ya bakarak konuşmak çok güç. 60 yılın sonunda vardığım şey; her devrimin bilgisi sadece o devrimin kendisinden elde edilir. Dolayısıyla Türkiye'de bir devrim yapmak için çaba göstermiyorsanız devrim hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz; bunu yapmaya çalışarak öğreneceksiniz. Tabii örnekleme, modelleme yoluyla gidilecek ama doğrusu bugün de bir devrim olmaksızın Türkiye'nin kendi yoluna koyulamayacağını, dünyanın bütünüyle kaynaşamayacağını ve dünya çapında bir gidişin parçası olamayacağını düşünüyorum. Mantıken baktığımızda şu aşikâr; sermayenin gücünü ve iktidarını hiçbir zaman gönüllü olarak devretmeyeceğine dair çok net kanaatlere sahibim. Ama bu sermaye hâkimiyeti altında reformlar, hayatın daha iyileştirilmesi, geçim koşullarının mükemmelleştirilmesi için hiçbir şey yapılamayacağı anlamına gelmiyor; fakat yöneten ve yönetilen, ezen ve ezilen, yoksul

ve zengin arasındaki gerilimi ve çatışmayı bu reformlar ortadan kaldırmaz."

"Bugüne kadar baktığınızda neler kazandınız?"

"Kendini bilmek! İnsana hayat bunu öğretiyor. 60 yaşındaki herhangi biri de bunu size söyleyebilir ama 60 yaşında bir devrimci olarak kendini bilmek bundan daha fazla. İkincisi, gerçek anlamda alçakgönüllü olmak bakımından çok öğretici geçiyor hayat. Bilmediğimiz, yapamadığımız, aklımıza gelmeyen, işaret edemediğimiz ve cesaret etmediğimiz şeylerin cesaret ettiklerinizden, akıl ettiklerinizden, bildiklerinizden her zaman fazla olduğunu görebiliyorsunuz. Öte yandan cezaevinde olmanın bir sürü kötülüğünün yanı sıra okumak... Başka zaman okuyamayacağınız kadar okumak için size imkân sağlar. Ve hepsinden önemlisi benim için, her saniye siyasi düşünmek gibi bir refleks kazandırıyor. Gördüğünüz her şey, her karar, her tercih siyasi bir yaklaşım ve refleks kazandırıyor."

'BANA, SEN BAŞBAKAN MI OLMAK İSTİYORSUN, DEDİLER!'

"Kaybettirdikleri de olmuyor mu?"

"Bu kadar siyasi olmak, hayatı siyasetten ibaret görme yanılsaması yaratıyor. O açıdan hâlâ kendimi terbiye etmeye çalışıyorum. Özellikle bu çağda, kültür alanında da giden mücadele en az siyaset kadar önemli, hatta öne geçtiğini görüyorum. Bu çerçeveden baktığınızda hayat sadece kazandırmıyor sizi köşeli de yapıyor. Hapisten yeni çıkmıştım, Behiç Ak'la o zaman ahbap olduk. Karikatürist, esprili bir adamdır. Tanışalı bir iki ay olmuş; dört, beş kere karşılaşmışız. Bir gün yine konuşuyordum "Ağabey bir şey sora-

cağım. Sen başbakan mı olmak istiyorsun' dedi. Bunu alçakgönüllülüğüme karşı küstah bir saldırı olarak kabul ettim; "Nereden çıkartıyorsun, niye başbakan olmak isteyeyim ki" dedim. "O kadar çok iktidar, diyorsun ki; kendin için istemiyorsan ne için istiyorsun diye merak ettim" dedi. Muhalefette olmak, orada yaşamak noktasından değil de sonra elde edeceğin iktidar noktasından bakmak alışkanlığı yani devrim olduktan sonra ne yapılacak meselesi, devrim olmadan önce ne yapılacak meselesini çok gölgede bırakıyor. Bu uyarıyı cebime koydum."

"1978'de İtalya Başbakanı Aldo Moro'yu öldüren Kızıl Tugaylar örgütünün lideri Mario Moretti'yi biliyor muydunuz?"

"Üzerinde hiç düşünmemiştim. Aramda hiç özdeşlik kurmadım. Daha çok Ulrike Mainhof, Andreas Baader'i düşünmüştüm. Baader ve Mainhof ekibi yani Kızıl Ordu Fraksiyonu sönmüş olan kitle hareketinden, yani öğrenci hareketinden geliyor. Dolayısıyla Kızıl Tugaylar gibi kendi kendilerini meydana çıkarmış bir ekip değiller. Bu açıdan aralarında bir fark var. Fakat bizim sürecimiz onlardan çok farklı. Başvurulan yöntemler birbirine benziyor ama silahlı eylemle meşgul olan insan sayısı bizim harekette 10'u, 15'i geçmiyordu. Oysa binlerce insan vardık ve biz o binlerce insanın binlerce olduğunu aslında o kadar çok düşünmüyorduk. Oysa onlar binlerceydi ve toplumun her kesiminden geliyorlardı. Öyle olduğumuz için bir kıymetimiz vardı. Öyle bir hareketin içinden geliyor olmasak ve 10 kişi gidip bir teşkilat kursak ve insanları çok başarılı bir biçimde kaçırsak ya da neyse yapacağımız onları yapsak da bunun fazla etkisi olmazdı. Çünkü sözünü ettiğimiz etki çok bü-

yük ölçüde bu insanların tasvibiyle ilgiliydi. Onlar onaylıyordu, benimsiyordu ve fikri bunun üzerinden yayıyorlardı. İzole, yalıtık bir silahlı örgüt olduğumuzu düşünmüyorum. Ben Dev-Genç Başkanı sıfatını da o dönem üzerimde taşıdığım için Dev- Genç'i esas örgütümüz diye düşünme eğilimindeydim. Ama Dev-Genç sadece bize ait olmayan, başkalarının da katıldığı bir yapıydı. Fakat ikisi arasındaki (THKP-C ve Dev-Genç) akrabalık bizim hareketi başka ve farklı kıldı."

"Her 30 Mart'ta Kızıldere'nin tekrar tekrar anlattırılması hoşunuza gitmiyordur sanırım?"

"Oynamaktan kaçınamayacağımız roller var. Bu da onlardan biri. Sizinle konuşmayı aramızdaki ön görüşme olmasaydı kabul etmeme eğilimdeydim. Çünkü kapımı çalan her 10 kişiden dokuzu, aslında daha sonra yamultabileceği bir laf kapma merakıyla ya da sansasyonel bir cümle veya kanlı bir geçmişi hatırlatma saikiyle yaklaşıyor. Onlardan uzak durmaya çalışıyorum."

'ÇEVRECİ, EKOLOJİST KÖYLÜ İTİRAZLARI BİR ARAYA GELECEK'

"Hâlâ devrim umudunuz var mı?"

"İyimserim. Bizim Cumhuriyet muhafızları gibi rejim çökecek diye korkmuyorum. Çünkü o rejimden nemalananlardan değilim. Şunu ümit ediyorum: Bu insanlar parça parça ortaya çıkacak, Türkiye'nin kırlarında çok esaslı, çevreci, ekolojist köylü itirazları, başkaldırıları var. Çöpe, siyanürlü altın aramaya, baraja karşı; herkes bulunduğu alanda bir direniş noktası kurmaya çalışıyor. Bu direnişler bir araya gelecek. Artık şöyle bir şey olmayacak; ben sosyalizmin na

sıl bir şey olduğunu anlatacağım, insanlar da 'Vay be ne güzel ' diyecek! Onların kapitalizmle bu anki mücadeleleri birbirine eklemlendikçe yeni sosyalizm tanımına varacağız. Bu Marks'ın dediğinden çok farklı bir şey olmayacak ama öz deneyimden çıkan bir şey olacak. Gözlemim bu. Fakat bu henüz embriyo halinde. Başsavcının kapatma müdahalesi olmasa gündemi esas olarak bunlar meşgul edecek. Bir kere daha, yanlış bir yerden; askerin değil de adaletin kılıcıyla yanılmış oldu bu mesele. Fakat esas dinamiğin bu olduğunu ve böyle işlemeye devam edeceğini görüyorum. Bu yolda istikamet alan çok sol hareket tanıyorum. Onlar henüz küçükler; kimse onları önemsemiyor fakat onlar gelişiyor."

DOKUZUNCU BÖLÜM

"BİZ, DENİZ GEZMİŞ OLABİLİRMİYİZ?"

Türk ve dünya tarihi sizi 'Üç Fidan'ın avukatı olarak tanıyor. Sizin Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Arslan ile yollarınız nasıl kesişti? [17]

"Ben İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudum, orayı bitirdim. Deniz de o fakültede öğrenciydi. Ancak aramızda bir yaş fark olmasına rağmen ben okula erken gittiğim için ben son sınıftaydım, o birinci sınıftaydı. O dönem öğrenci hareketi olarak öğrenci dernekleri vardı. Bu dernekler o zamanki adıyla Türkiye Milli Talebe Federasyonu ve Milli Türk Talebe Birliği'ni oluştururlardı ve bunun için de her fakültede o derneğe, birliğe ya da federasyona seçilecek kişileri belirlemek için çalışmalar yapılıyordu. Deniz de o tarihte bizim devrimci grubumuzun içerisinde yer alan bir arkadaşımızdı, o günlerde tanıştık. Kendisi boylu poslu fiziki yapılı ve şöyle diyeyim gözünü budaktan esirgemeyen yapıdaydı. Gerçi o tarihlerde kimsenin elinde silah yoktu ama

---

[17] Esra Şentürk'ün Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının avukatlığını üstlenen Mükerrem Erdoğan'la bu sohbeti organikinsan isimli internet sitesinde 14 Eylül 2013'de yayınlandı.

bu fiziki müdahalelere ve engellemelere maruz kalmadığımız anlamına gelmiyordu. Onun için Deniz'in o günlerde bizim yanımızda oluşu bize güç katıyordu. Benim tanışmam Deniz ile olur, Hüseyin ve Yusuf ile daha sonra sonra dava sırasında tanışmış oldum."

"Bildiğimiz kadarıyla 27 Mayıs'çıların desteği ile gelen avukatlar dahil olmak üzere toplam onbir avukat baktı bu davaya ama kimse davayı üstlenmek istemedi. Bunun nedeni neydi?"

"Oradaki bir şeyi düzelteyim, 27 Mayıs'ın desteklediği diye bir avukat yoktu aramızda, işin doğrusunu söylemek gerekirse 27 Mayısçıların ya da 27 Mayıs'ın desteklediği kimse yoktu. Tabi bu 12 Mart muhtırasıyla birlikte ülke çapında terör, devlet terörü estirmeye başladığı ana kadar gerçekten mangalda kül bırakmayan bir sürü meslektaşımız vardı ortalıkta. Ama iş o noktaya gelince kimse bu davaları üstlenmek istemedi. Tabi olayın bir de tarihi bir dönüşü var, ben o tarihte Ankara'da avukatlığa başlamıştım. İstanbul'da bitirdim, Ankara'da avukatlığa başlamıştım.

Denizler de yakalandıktan sonra Ankara'ya getirildiler. Deniz benim Ankara'da avukatlığa başladığımı biliyor. Biz de şöyle bir şey var, avukatlar gidip davaya talip olmazlar. Yani gidip de falanca vatandaşa "ben senin davanı üstleneyim" diyemezsiniz. Etik olarak denmesi mümkün değil. Size talep olması lazım. Bu neden? Belki de o kişi sizi avukat olarak yeterli bulmuyordur. Aklında başka bir avukat vardır diye düşünürüz biz ama Deniz'den haber gelince, ben de daha yeni avukatlığa başladım, açıkçası Deniz'in avukatlığını üstlenmek için kendimi yeterli ve hazır hissetmiyordum.

Onun için ortaya atılıp da "Ben senin avukatlığını yapayım" diyemedim. Deniz'den talep gelince ve ziyaretine gittiğimde orada kendisinden bu talebi görünce bu benim için artık borç oldu ve görev oldu. Yani onu herhangi bir şekilde üstlenmek değil severek görev aldım o işte. Tabi o arada bu davalarla daha önceden de ilgilenmiş, şimdi ışıklar içerisinde yatsın, ağabeyimiz Halit Çelenk, ki o güne kadar ondan

sonra da bütün devrimcilerin davalarını üstlenmiş bir büyüğümüzdü.

Onunla buluştuk ve şöyle diyeyim, 11 avukat birbirini bu davalarla tanıdı. Hiçbirimiz birbirimizi tanımıyorduk. Tam 11 avukattan ibaret kaldık, başka kimse bizimle birlikte çalışmadı zira bu davaları üstlenmek demek maddi açıdan bir sıkıntıyı göze almak demek çünkü bu davalardan ücret almıyorsunuz. Artı, bu davalar zamanınızı o kadar meşgul ediyor ki başka bir davaya da bakamıyorsunuz. Onun için bu davaları başka avukatların üstlenmemesini de bu açıdan baktığımız zaman mazur görebilirsiniz.

Bu çok özveri isteyen bir de aynı zamanda cesaret isteyen bir görevdi çünkü öyle bir dönemden geçtik ki bugün Recep Tayyip'in estirdiği havanın benzerini o gün askeri yönetim de estiriyordu. Üniversiteler susmuştu bugünkü gibi. Siyasi partiler herhangi bir tepki vermiyordu. Sivil toplum örgütlerinden ses çıkmıyordu. Tek sesini çıkaran 11 ta-

ne avukattı ortada. Başka arkanızda da kimse yok. Ama onlar da bizim arkamızda bir güç var diye düşünüyorlardı heralde. Şöyle düşünüyorlardı "Bunların arkasında bir güç olmasa bu insanlar nasıl böyle bir görev yapabilirler, yapıyorlar" diye düşünmüşledir. Galiba bu sorunuzun da cevabı bu. (Gülüyor) Bu kadar."

"Savunmaları nasıl hazırlandı? Hazırlık süreci nasıl geçti?"

"İki türlü savunma yapılır. Birinci savunma Denizlerin, Hüseyin ve Yusufların hazırladığı siyasi savunmalardır. Benim uzun süren meslek hayatımda gördüğüm ve yaşadığım en mükemmel savunmalardı. O savunmaları sırayla sunuyorlardı duruşma salonunda ve salonda çıt çıkmıyordu. Oradaki o hakimler, Ali Elverdi dışında çünkü Ali Elverdi'nin kafası hiç çalışmıyordu, hiçbir şeyi anladığı da yoktu. Böyle göz gezdiriyordu ama savcısı, diğer hakimleri, duruşma hakimi, diğer dinleyiciler, gazeteciler herkes çıt çıkarmadan dinliyorlardı. Biz de dinliyorduk, çok şey öğrendik.

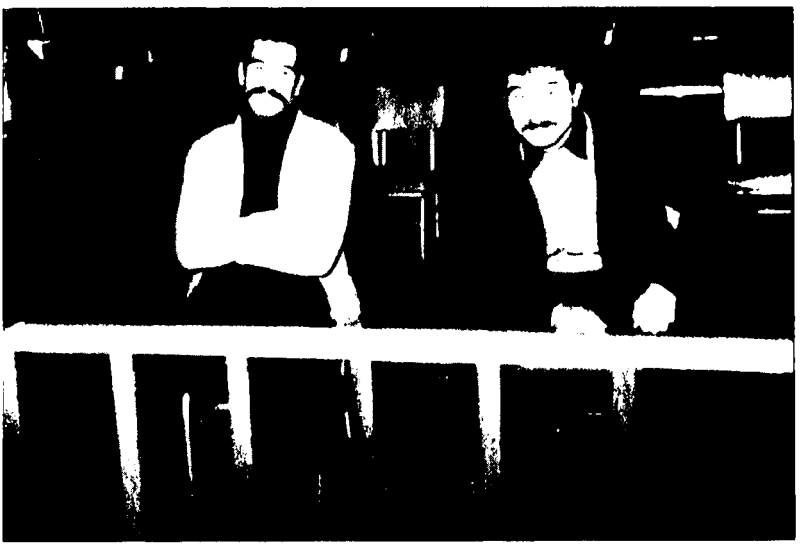

Onların araştırmaları, derlemeleri, bilgileri karşısında hepimiz şaşkına düştük. O savunmalar mükemmel siyasi savunmalardı. Bizimkisi, Halit Ağabey diyoruz kendisine hakikaten o sıfata sonuna kadar layık bir insandı, onun önderliğinde biz teknik savunmalar yapıyorduk. Biraz evvel anlattığım gibi bu olayın 146. maddeye girmeyeceği, sadece çetecilik suçlamasından ibaret kalacağı ve bundan ceza verilebileceğini anlatmaya çalışıyorduk. Bunu anlatırken de Yargıtay içtihatları, yaşanmış olaylar, emsal davalardan örnekler veriyorduk. Savunma bunun üzerine kurulmuştu ve doğruydu. Bugün de doğru, o gün de doğruydu. Hazırlık bu şekilde yapıldı."

"Her ne kadar idam cezası ile yargılanıyor olsalar da o günlerdeki durum nasıldı?"

"Ben sizi şöyle bir anektod ile cevaplandıracağım. Tabi bu infazlardan sonra ben gözaltına alındım. Gözaltına alındığımda beni, Kontrgerilla diye kendilerini tanımlayan kurumun karargahına götürdüler, gözlerimiz bağlı. Orada, o günlerde Ankara Merkez Komutanı olduğunu öğrendiğim Yaşar Başaran diye ismi hiç unutmuyorum bir albay karşıma çıktı. Aynen şunu söyledi; "Siz ne yapacaktınız savunarak" dedi. "Onların hükmü yakalandıkları gün verilmişti." aynen söylediği bu.

Tabi bunu infazlardan sonra söylediler. O günlerdeki hava, şöyle söyleyeyim tabi siz o günleri yaşamadınız benim yazıhanemin girişinde bir çiçekçi vardı. Çiçekçi bir gün yolumu kesti ve dedi ki tabi biliyorlardı o davalara girdiğimi "Ya avukat bey, bu çocuklar hiçbir şey yapmadı, gelseydi ben onu saklardım." Çiçekçi söylüyor yani bunu özel olarak.

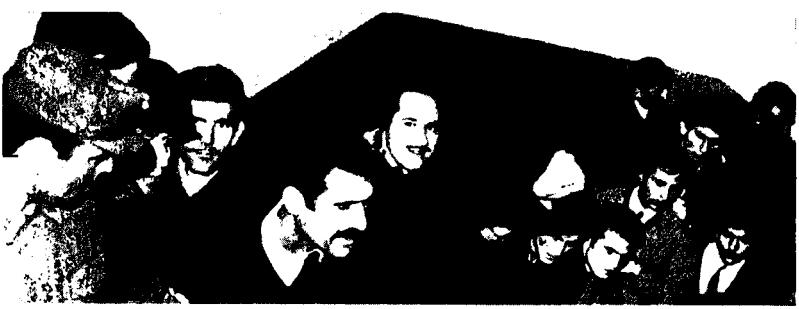
Dediğim gibi toplum üzerine öyle bir ölü toprağı serpildi ki hiç kimse tepki koyamıyordu. 'Tepki koyamıyordu' derken bizim toplumumuza da bir projeksiyon tutmak lazım. Bizim toplumumuz 600 yıl bir hanedana biat etmiş, tabir yerindeyse kul olmuş, kulluk zihniyetinde yaşamış bir toplum. Daima güce tapmış. Gücü, egemeni kendisi için saygıdeğer görmüş, biat etmiş. O zamanki güç de işte 12 Mart'ın generalleri ve toplum onlara biat ediyordu. Bunun için ne başını kaldırıyordu ne tepki gösteriyordu. Herkes böyle 'bana dokunmayan bin yıl yaşasın' düşüncesi içerisinde hayatını sürdürüyordu. Toplum bu."

"Peki, bu dava sürecinde hiç idam edileceklerini düşündünüz mü?"

"Başlangıçta bir hukukçu olarak bakıyorsunuz olaya. Hukuki olarak baktığınızda böyle bir olaydan bir idam çı

kacağını düşünmek mümkün değil. O zaman siz kanunu kitabı şöyle kenara bırakacaksınız, adamlarla yumruk yumruğa geleceksiniz.

Çünkü başka türlü düşünemezsiniz, hukuk adamısınız. Hukukça bakıyorsunuz olaya. 18 idam çıktı biliyor musunuz? 3 idam değildi, mahkemede 18 kişinin idamına karar verildi. Biz o zaman aramızda düşünüyoruz ne yapalım diye. Dedik ki, biz bu davalara devam etmekle, bunların hukuksuzluğuna, haksızlığına meşruiyet kazandırmış oluruz.

Biz davalardan çekilelim. Bu görüş öne sürüldü, benim ve bazı arkadaşlarımın da görüşü şöyleydi, eğer biz çekilirsek, yarın/ileride avukatlar yüzüstü bıraktı derler. Bu çarpıtmaya son derece müsait bir olay. Onun için biz görevimizi sonuna kadar yapmak zorundayız. Sonunda bu görüş ağır bastı. Yargıtay aşamasında 3 idamda kaldı, 15'i mübbete çevirildi.

Hürriyet

Deniz Gezmiş ve yirmiüç arkadaşının duruşması bitti

KARAR: 18 İDAM

Bir gün duruşma başlamamıştı, duruşma hakimi ile mahkemelerin bulunduğu bahçede karşılaştık. Bu insanlar verdikleri karar dışında son derece medeni ve saygılı bir davranış içerisindeydiler. Yani bugünkü Silivri Mahkemeleri'ndeki hakimle hiç alakaları yok.

Gayet kibar dinliyorlar, sorularınızı soruyorsunuz, cevaplıyorlar, yazdırıyorlar, nezaketi hiç elden bırakmadılar. Dışarıda da mesela hal hatır soruyorlar, sohbet ediyorlardı. O arada, ceza arabaları içerisinde Denizler getirildi. Deniz de benimle duruşma hakiminin bahçede konuştuğunu görmüş, ziyaretimde dedi ki -Hakim Albay Ahmet Bey idi- "Hakim Albay ne diyor?" yani onlar da bir ümit içerisindeydiler.

Tabi bu arada mahkemeden idam kararı çıkınca önce mahkemenin savunmaları dikkatle dinlemesi, zabta geçmesi, ifade özgürlüğü konusunda çok rahat davranması bize aslında umut verdi. Bu insanlar da hukukçu, -Ali Elverdi dışında- bu hukuk adamlarından idam kararı çıkmaz diye

düşünüyorduk ki, idam kararı çıktı. O gün sürpriz oldu bizim için. Yalnız çocuklar, gittiğimizde hep şunu söylüyorlardı "Onların kararı bizi idam etmek."

Biz böyle bir kanımız olsa bunu söylemezdik ama işin doğrusu böyle bir kanımız da yoktu. İdam kararı çıkınca Denizlerde şöyle bir tavır gelişti dediler ki, "Biz bunların astığı iple ölmek istemiyoruz" diye düşünmüşler.

O da vefat etti Can Yayınları'nın sahibi Erdal Öz'e bunlar haber uçurmuşlar, Erdal Öz ile hep kitap getirirdik biz çocuklara okumaları için. O kitabın içerisine zehir istemişler. Tabi ben zehir istediklerini bilmiyorum. Deniz bana dedi ki, "Ağabey Erdal'a söyle, bize bir emanet gönderecekti, onu göndersin" dedi.

Emanet deyince ben yine kitap diye anladım. Açık konuşulmuyor zaten etrafımızda dinleyenler var. Erdal'ın o zamanki Zafer Çarşısı'ndaki kitabevinde buluştuğumuzda Deniz böyle bir şey istiyor dediğimde Erdal açıkladı bana. "Deniz benden kitap içerisinde zehir istiyor, ben nasıl gönderirim!" dedi.

Bunu öğrenince biz, o zaman aramızda konuştuk, bu fikirden vazgeçmesini sağlamak istedik ve başardık bunu. Arkasından bunlar ölüm orucuna başladılar. Bu sefer dedik ki "Bunların amacı sizi sürükleye sürükleye sehpaya çıkarmak ve orada "Bakın korkudan sehpada duramadılar" diye sizinle oluşan efsaneyi böylece söndürmek istemeleridir. Sizin bunu yapmaya hakkınız yok"

Bunu söyleyince ki Halit Ağabey de, beraberdik, ondan da vazgeçtiler. Sonuçta bu sorunuzun cevabı olarak bunlar

kendilerine idam kararı verileceğini ve infaz edileceğini ama kaç kişinin gideceğini bilmiyorlardı."

"5 Mayıs 1972 gecesi ve 6 Mayıs 1972 sabahından biraz bahseder misiniz?"

"Bizim Yargıtay tashih-i karar talebimiz vardı, karar düzeltme adında. Ayrıca TBMM'ye de müracaatımız vardı. Bunların daha sonuçları alınmadığı için biz aslında o sonuçları bekliyorduk. Mesela Yargıtay'dan tashih-i karar talebimizin müsbet veya menfi, olumlu veya olumsuz bir karar olarak elimize gelmesi lazımdı. Bu nedenle de biz o geceyi beklemiyorduk.

Bir de 6 Mayıs İslam alemi için biraz kutsal bir gündür. Böyle bir günde de böyle bir kan dökeceklerini hiç aklımıza getirmedik açıkçası. Ama 6 Mayıs, 5'i 6'ya bağlayan gece, sanırım saat 02:00 ya da 03:00'tü, kapım vurulduğunda birden dedim ki "Eyvah! İnfaz için geldiler" ve nitekim baktım, asker orada. Baya bir ekip gelmiş almaya, "Sizi cezaevine götüreceğiz" dediler.

Şimdi "cezaevine götüreceğiz" dediklerinde iki şey akla geliyor, ya ben hapse götürülüyorum ya da cezaevinde infaza götürülüyorum. Hiçbir şey sormadım "Tamam" dedim, bindik bir askeri cipe. O zamanlar sıkıyönetim hala sürüyor, gece sokağa çıkma yasağı var, sokaklar bomboş. Yolda telsizle haber verdi, "Biz emaneti aldık geliyoruz" yine anlamsız bir laf tabi, aynen konuşma böyle.

Cezaevine gelip de ortalığı görünce anladım çünkü etraf çevrili, görseniz böyle ışıklar yanıyor, sanki çok büyük operasyon yapılıyormuş gibi bir hava var. Biz orada içeriye alınırken, Halit Ağabey'i de getirdiler, ikimiz. Halit ağabeyin

ben adını unutmadıysam, doğru söylediysem, teskin edici bir ilaçmış, o ilacı vardı yanında. O sahneye dayanamam veya psikolojik olarak sıkıntıya düşerim diye ilacı yanındaymış onu dahi vermediler kendisine.

İçeriye girdik, tabi bir sürü asker orada, sivil olarak o zamanki 'Ankara İnfaz Savcısı' Sami Bey -soyadını hatırlamıyorum şimdi- o var. Mahkeme heyetinden hiç kimse yok. Sadece 'Ankara Sıkı Yönetim Komutanı' olan kişi var, hiç gözümün önünden gitmiyor sırtında parkası, ağzında hiç sönmeyen sigarası. Bütün infazlar boyunca adamın ağzında sigara, af buyur, eli kıçında duran bir adam. İçeriye girdik, sehpa kurulmuş.

Bu olay Ankara Merkez Cezaevi'nde, şimdi cezaevi olmaktan çıktı artık müze görevi yapıyor, onun avlusuna kurulmuş. Baş gardiyan odasında, savcı ve gardiyanlar, subaylar, askerler, görevliler orada. Biz infaz için geldiğimizi anladık ve dedik ki; "Biz çocuklarla görüşme yapmak istiyoruz."

İşin doğrusu Deniz'i zaten o gardiyan odasına getirmişler. Gardiyan odası, sehpanın kurulduğu meydana bakıyor, penceresinden görülüyor sehpa. Önce Deniz'le görüştük. Sonra Hüseyin'le, Yusuf'la görüştük. Onlar da dediler ki "Biz de arkadaşlarımızla görüşmek istiyoruz."

Buna önce karşı çıktılar sonra dedik ki; "Bu tarihsel bir davranış biçimidir, idam mahkumunun son arzusu daima yerine getirilir. Eğer siz bunu yerine getirmezseniz hepiniz vebali altında kalırsınız." deyince, geri adım attılar. Bunları görüştürdüler. Ve Deniz ile, maalesef, infaz başladı."

"Dakikalarca acı çektiğini söylüyorlar asılma sırasında?""

Türkiye'de sol hareketin sembol isimlerinden Deniz Gezmiş'in ölümünün 41. yılında bu fotoğrafı ilk kez yayınlandı. Adana Cezaevi'nde çekilen fotoğrafta Cihan Alptekin ve Deniz Gezmiş iki kabadayı ile objektife poz veriyor.

Şehir efsanesi derler ya, ürettiler onu. Bir masa var, masanın üzerinde sandalye var. Sandalyeye çıkıyor Deniz. Deniz uzun boylu ve cüsseli bir kardeşimiz. Sandalyeye çıktık

ları zaman tabi onun ağırlığıyla, boyuyla o sandalye boyu ayakları kapattı masaya değdi. Masaya değdiği zaman zannettiler ki o orada can çekişiyor. Halbuki o sandalye, çektiği zaman kırt diye bir ses çıkıyor. Buradaki o şey gidiyor. O anda bitiyor zaten. Masa da çekildi zaten altından, oradaki doktorun tecrübesizliği yani açıklama da yapmadı.

Şöyle diyeyim ben yıllardır kurban diye bir olayı tanımıyorum, kesmiyorum ama çocukluğumuzda kurban kesilirdi bizim evimizde de. Kurban kesildikten sonra kesilen başı ayrıldığı halde kurbanın vücudu oynar. Bu ölmediği anlamına gelmiyor ama vücudundaki damar ve kaslar hareket halinde oluyor.

Denizlerin de vücutlarında o seyirme olunca bunlar zannettiler ki ölmedi, yok efendim kalındı. Bunların hepsi laf. Başka bir şey daha söyledi, onu da düzeltmem lazım. İşin doğrusu hakkaniyeti elden bırakmamak adına, yaptıkları zaten yeteri kadar çirkin. Başka çirkinlikleri de ekleyerek hiç olmazsa üzmemek için insanları söylemek istiyorum.

"Çocuklar asılırken birbirlerini seyrettirmişler" diye bir hikaye var, doğru değil. Deniz infaz edildi ve ipten indirildi, alındı ve oraya Hüseyin geldi. Hüseyin de aynı şekilde beyaz gömlek giydirildi, konuşuldu o infaz edildi ama sesleri hepsi duydu. O çocukların, o gecenin sessizliğinde kalkıp da söyledikleri, Deniz'in söyledikleri "Yaşasın..." sözleri, o sözleri gerek koğuştakiler, gerek bu çocuklar, gerekse o mahalle duydu yani yüksek sesi ortada, sesleri duydular, konuşmaları duydular ve ne dediler biliyor musun? Mesela Hüseyin de Yusuf da önce Deniz'i dinledi. Sonra Yusuf, Hüseyin'i ve Deniz'i dinledi en son Yusuf dedi ki; "Ağabey, işte biz ölüme böyle gideriz"

Müthiş bir laf, o gece söylenebilecek en büyük laflardan birisi. Bir tanesi de, Deniz, ilk infaza giderken... Yani bunu anlatmak zorundayım ve siz de inanmak zorundasınız. Yaşandı çünkü bu. Bir insan ölüme gidiyor ve gülerek "Haydi bana Eyvallah!" diyor. Aynen böyle, bunu dedi bu çocuk, gözleri gülerek. Bunu hiç kimse yapamaz.

Bir şeylere bağlamak istiyorum, ben bu olaylardan önce bir Yunanlı yazar vardır, Themos Kornaros diye. Onun "Haydari Kampı" diye bir kitabı vardır. Eğer bir gün elinize geçerse okuyun, Yunan iç savaşını anlatır. Yunan iç savaşındaki devrimcilerin, komünistlerin, faşistlerle olan mücadelesini anlatır. Bu çocuklar bu insanlar Almanları kovmuşlar ama gelmiş kral ve bunları ezmeye kalkıyor ve bu çocukların mücadelesini anlatıyor. Bu mücadeleyi okurken ben oradaki yiğitlikleri görünce hayıflanıyordum, "Ya, Yunanistan'da bu kadar yiğit insan varmış, bu insanlar, bizde bu kadar yiğitlikler olur mu?" diye hayıflanıyordum. İşte o çocuklar, o gece "Hadi bana eyvallah" diyen güler gözlerle ölüme giden genci görünce o hayıflanmam da son buldu."

"Bir şey daha merak ediyorum, Deniz Gezmiş'in idamından sonra ailesiyle hiç görüştünüz mü? Mektup yazmıştı ailesine bıraktığı!"

"Tabii tabii. Sonra biz o mektupları kendilerine teslim ettik. O cezaevinde infazdan önce yazdığı mektuplardı. Tabii o gece sabaha kadar hep beraberdik. Cemil amcayla (babası) görüşüyorduk. Yusuf'un babasıyla görüşemedik, onlar An-

kara'da kaldı, ben İstanbul'da olanlarla görüşüyordum. Hüseyin'in babası İstanbul'daydı onunla görüşüyordum; abisi ve kardeşi Bora. Böyle sürdü ilişkilerimiz."

"Uzun bir süre 70'li ve 80'li yılları konuşmak adeta sessiz bir mühür yemiş gibiydi. Bu durumu nasıl karşılıyorsunuz?"

"Size bir şey anlatacağım. Bir gün buraya üç tane genç çocuk geldi, 11 – 12 yaşlarında. Daha evvel gelmişler benim le görüşmek istemişler fakat sekreter olsun, eşim olsun "Ne konuşacaksınız?" deyince söylememişler. Sonra gelince dediler ki, "Bu üç çocuk gelip gidiyor, seninle görüşmek istiyorlar, gelsinler mi?" "Gelsinler" dedim. Üç tane pırıl pırıl çocuk. "Buyurun" dedim "çocuklar, ne istiyorsunuz?"

"Avukat Bey, siz Deniz Gezmiş'in avukatlığını yapmışsınız." Bakın, aynen yaşadığım olay bu. "Bizim bu konu ile ilgili soracaklarımız var, bize zaman ayırır mısınız?" Önce tereddüt ettiler içlerinden hangisi konuşsun diye sonra içlerinden birisi cesaret etti konuştu. Fakat ben de o gün Bursa'dan duruşmalardan geldim saat 16:00, 16:30. "Çocuklar, tabi ki size zaman ayırırım ama size doğru bir zaman ayırmam lazım. Bütün sorduklarınıza cevap verecek kadar zaman olması lazım ve benim de biraz dingin olmam lazım. Ben şu an yorgunum, size bir tarih versem o tarihte gelebilir misiniz? Öğrenciyseniz hangi saatlerde okuyorsunuz?" dedim.

Gün belirledik, geldiler çocuklar ve bakın 11 – 12 yaşındaki çocuk bana Deniz Gezmiş'i ve arkadaşlarını soruyor. Birisi dedi ki "Ağabey" dedi, -bazen amca diyor bazen ağabey diyor artık bir hitap tarzı tutturdular gidiyor- "Biz, Deniz Gezmiş olabilir miyiz?" soru aynen böyleydi.

"Elbette olursunuz ama yaşayan Deniz Gezmiş olun. Size önce Denizler'in yaptığı hatayı anlatayım, siz o hatayı yapmayın. Gidip okullarınızı bitirin. Hem kendinize hem çevrenize yardım edebilecek, üretebilecek konumlara gelin ve gerekirse fikirlerinizi siyasete taşıyın. Bu mücadelenizi öyle yürütün. Bu 68 kuşağı zamansız ve yersiz olarak kendini harcadığı ve tükettiği için karşısındakiler bugün bizleri yönetiyorlar. Siz bu hatayı yapmayın" dedim.

Bunu, şunu anlatmak için anlatıyorum, hani ne kadar sessiz ve üstüne örtü örtseler de insanlar bir şekilde ulaşıyorlar, ulaştıkları zaman da peşini bırakmıyorlar. Ben Ankara'da avukatlık yaptıktan sonra Antalya'da avukatlığa başladım. Oraya gittiğimde kimseye "Ben şuyum, ben buyum" demedim, denmez de zaten. Bir gün yol üzerindeki bir istasyondan benzin alıyordum. Benzin alırken o zaman bir şey yapıyorduk, ismimizi de söylüyorduk. İsmimi söylediğimde adam kafasını kaldırdı, "Siz Deniz Gezmiş'in avukatı değil misiniz?" dedi. Yani bu bir şekilde karşınıza çıkıyor ve şunu görüyorum ben, bugün, dikkat edin her yerde 'Deniz Gezmiş Parkı' açılıyor. Bu parklarda insanlar buluşuyor, görüşüyor. Yani o şeyin ne kadar üstünü örtseler de o örtü kalmıyor, yırtılıyor atılıyor."

"Gençlerden neler bekliyorsunuz peki?"

"Her şeyden evvel doğru zamanda, doğru yerde ve doğru adımları atmalarını bekliyorum. Bütün dileğim budur. Çünkü bu aynı zamanda devrimciliğin kriterleridir. Devrimci; bilir ki savaşın yerini, zamanını ve silahını kendi seçen insandır. Karşısındakine bırakmaz. Gençlerimiz kendilerini harcatmasınlar çünkü her birisi bizim için değerli, her birisinin yapacağı işler var ve ne zaman harekete geçecekle-

rini ne zaman geri çekileceklerini ne zaman bekleyeceklerini hep düşünerek hareket etsinler. Heyecanlarıyla ve duygularıyla hareket ettiği zaman insanlar hep hata yapar. Aklını hep önüne koysunlar, akıllı hareket etsinler."

DENİZ'İN SEMBOL FOTOĞRAFINI ÇEKEN GAZETECİ ANLATIYOR

Yakası yünlü, bol cepli, yeşil parka onunla birlikte "devrimciliğin" sembolü oldu. Bir dönem yeşil parka giyenler cezalandırıldı, yakalandıkları yerde dövüldü, öldürülmek istendi. Bu kanlı kıyım sahnesinde bile Deniz Gezmiş, parkasını sembol yapan fotoğrafını çeken gazeteci Ergin Konuksever'e şunu söylüyordu; "Ben hiç kimseye kıyamadım, askere ateş etmiş değilim..."

Deniz Gezmiş (25), Yusuf Aslan (25) ve Hüseyin İnan'ın (23) 6 Mayıs 1972'de idam edilişinin üzerinden yıllar geçti. 'Üç fidan'ın anıları hâlâ sıcak, yaşama bıraktıkları o kısa ama anlamlı not hâlâ belleklerde... O dönemin yakın tanığı gazeteci Ergin Konuksever'le Deniz'leri ve üç gencin asıldığı gece babalarının yaşadıklarını konuştuk... [18]

'ÜÇ SİZDEN, ÜÇ BİZDEN'

O dönem çalıştığı Günaydın gazetesince Ankara'da görevlendirilen ve Ankara Haber Ajansı'nın (ANKA) bürosunda gelişmeleri izleyen Konuksever, Deniz'lerin davasının "kararı peşinen verilmiş bir dava" olduğunu söyledi. Konuksever, "O zaman Adalet Partisi iktidardaydı, '3 sizden, 3 bizden' diye bir slogan çıkarmışlardı.

O '3' vurgusu Hüseyin İnan, Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş hakkındaki karardı" dedi. Konuksever, Deniz'lerin o güne kadar, hiçbir cinayetleri olmayan, adam öldürmekten aranmayan, en ağır suçlarının banka soygunu olduğu bilinen kişiler olduğunu vurgulayarak, "Ama nedense o dönemdeki iktidar, bu işi aklına takmıştı. Kendini öne çıkarmak için o çocukların asılmasına önceden karar vermişti, daha idam öncesinden birtakım hazırlıklar yapılıyordu. Çukurlar açılmıştı... 3 mezar çukuru hazırdı..." diye konuştu.

[18] Turhan Feyzioğlu, Tolga Yenigün, Cumhuriyet Gazetesi

'TAYLAN ÖZGÜR'Ü POLİS VURDU'

5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan gece yani idamın gerçekleştiği geceyi üç gencin babalarıyla geçiren gazeteci Konuksever, bir dönem konuşulması dahi suç sayılan Deniz'lere ilişkin şimdilerde herkesin bir şeyler anlattığını söylüyor.

Konuksever, duruyor, boğazını yakan acıyı temizliyor ve devam ediyor;

"Deniz 'Ben öldüğüm zaman Taylan Özgür'ün yanına gömün' demişti. Herkes Taylan Özgür'ün nasıl vurulduğunu başka türlü anlatıyor. Yanı başımda vuruldu Taylan. Hemen ben de oradaydım diyorlar; yalan, orada olmalarına imkân yok.

Taylan Özgür vurulduğu zaman yanımda bir kişi vardı. Benim şahidim de var, yanımda Yurdaer Acar vardı. Biz 2 arkadaştık, üniversitede çatışma vardı.

Beyazıt Meydanı'nda Turhan Emeksiz anıtının tam önünde bir polis jipi durdu, sonradan bir adam indi, belinden silahını çekti, bir el ateş etti, vurdu çocuğu, bindi jipe gitti. Deniz'in vasiyeti de tam anlamıyla yerine getirilmedi. Mezarları yakınca sayılır, aynı mezarlıkta yatıyorlar ama yan yana değiller."

Deniz'lerin davasında mahkeme başkanı olan subay Ali Elverdi'nin hayatı karanlıklar içinde olan bir kişi olduğunu belirten Konuksever, davanın bu yönüyle de şaibeli olduğunu söyledi.

"Amaçları bir an evvel bu işi bitirmek, ne kadar çabuk işi bitirirsen o kadar kafan rahat eder anlayışındaydılar" diyen Konuksever, idam kararının resmi gazetede yayımlanır ya yımlanmaz hemen o gece gerçekleştirildiğini de anımsattı.

Söz o geceye geldiğinde ise duraksıyor Konuksever, üç gencin babalarıyla otururken o geceyi ve mezarlıkta o sabah yaşananları şöyle anlatıyor;

"O gece feci bir geceydi, yani ben de ıstıraplı bir gece yaşadım. 3 tane babayla bir arada oturuyorsun sabaha kadar. Yapılacak hiçbir iş yok, elinden hiçbir şey gelmez. Üç baba da çocuklarının idamını bekliyor. Asılacaklar zaten, biliyoruz, sabaha kadar asılacaklar... Zaten hapishanenin etrafındaki güvenlik güçlerinden belli oluyor içeride bir şeyler olacağı. Deniz, Hüseyin ve Yusuf'un babalarıyla sabaha kadar oturduk. Adamlar son derece ıstıraplı, dokunsan ağlayacak adamlar. Kim ağlamaz! Oturmuş evladının ölümünü bekliyor adamlar. Dedik, gidip cenazesini alalım, çıktık işte mezarlığa geldik, orada eşyaları vardı. Deniz'in parkası falan oradaydı, gittik cenazeyi aldık. Bir de imam vardı orada, namazı kıldırmasını rica etti Cemil Abi (Gezmiş). İmam, 'Ben bunların cenazesini kıldırmam, bunlar idam edildi, katiller. Bunların namazı kılınmaz' dedi.

Bu sözler üzerine Cemil Gezmiş, 'Git ulan sen kıldırmıyorsan, biz de mi bilmiyoruz dua okumasını, biz kıldırırız' dedi. Bir aile dostları vardı Kuran okumasını bilen, yaşlıca biriydi. Gereken Kuran'ı o okudu. Deniz'in babası da namazı kıldırdı. Toprağa koyduk, üzerini örttük, sonra da mezarlıkta kuş uçurtmuyorlardı, her tarafı sarmışlardı. Göz göre göre idama gitmişlerdi... Bıraktık geldik, hikâye bundan ibaret."

O FOTOĞRAFIN HİKAYESİ

Konuksever'e Deniz Gezmiş'in fotoğrafını soruyoruz. "O fotoğraf..." deyip anlatmaya başlıyor, kendisinin çektiği fotoğrafın öyküsünü;

"Bu fotoğraf, onu idama götüren davada Deniz Gezmiş'in yakalanarak Ankara'ya getirildiği gün çekilmiş bir fotoğraftır. Ankara'da İçişleri Bakanlığı'na getirildi. Cezaevine götürüldü sonra. Hatta Deniz'in o fotoğraf çekilirken bir lafı vardır: 'Ben hiç kimseye kıyamadım. Askere ateş etmiş değilim. Elimde otomatik silah vardı ama onların hepsi benim kardeşlerimdi. Bu memleketin evlatlarıydı. Onlara ateş etmeyi bile düşünmedim, aklımdan bile geçirmedim o yüzden yakalandım. Onlara hiçbir zaman ateş etmedim.'

Konuksever'le vedalaştıktan sonra dönüş yolunda gözümüzün önünde o fotoğraf, aklımızda Gezmiş'in sözleri; "Asılma günü gelip çatınca, o sevdiğim giysilerimi giyece

ğim. Postallarımı, parkamı. Öyle her zamanki gibi, eyleme gidiş tavrımla gideceğim darağacına. Yok, tıraş falan da olmayacağım. Sonra avukatlarıma döneceğim: 'Sizler de, bizler için gelecek kuşaklara tanıklık edin' diyeceğim. 'Bir devrimci ölüme böyle gider işte. Bayram yerine gider gibi'..."

ONUNCU BÖLÜM
GERİDE KALANLARA MEKTUPLAR

İdam mahkûmu üç gencin ölüme yürümeden hemen önceki hislerini, geride bıraktıklarına dair düşüncelerini ve asla yaşayamayacaklarından emin oldukları geleceğe dair imkansız umutlarını aktardıkları satırlara tanıklık edeceğiz şimdi.

Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in okuyanın boğazını düğümleyecek, gözlerini yaşartacak ama 'yaptıkları ve yaşadıklarından asla pişmanlık duymadıklarını' üstüne basa basa vurguladıkları bu satırlar aslında hiçbir yoruma gerek bırakmayacak kadar açık ve net. İşte bu nedenle sözü daha fazla uzatmadan, 'üç gencin' geride bıraktıklarına hitap eder göründükleri ama aslında herkese seslendikleri o son kelimelere kulak verelim;

DENİZ GEZMİŞ'TEN BABASINA SON MEKTUP...

"Baba, Mektup elinize geçmiş olduğu zaman aranızdan ayrılmış bulunuyorum. Ben ne kadar üzülmeyin dersem yine de üzüleceğinizi biliyorum. Fakat bu durumu metanetle karşılamanı istiyorum, insanlar doğar, büyür, yaşar, ölürler, önemli olan çok yaşamak değil, yaşadığı süre içinde fazla şeyler yapabilmektir.

Bu nedenle ben erken gitmeyi normal karşılıyorum. Ve kaldı ki benden evvel giden arkadaşlarım hiç bir zaman ölüm karşısında tereddüt etmemişlerdir. Benim de düşmeyeceğimden şüphen olmasın, oğlun, ölüm karşısında aciz ve çaresiz kalmış değildir, o bu yola bilerek girdi ve sonunun da bu olduğunu biliyordu.

Seninle düşüncelerimiz ayrı ama beni anlayacağını tahmin ediyorum. Sadece senin değil, Türkiye'de yaşayan Kürt ve Türk halklarının da anlayacağına inanıyorum. Cenazem için avukatıma gerekli talimat verdim. Ayrıca savcıya da bildireceğim. Ankara'da 1969'da ölen arkadaşım Taylan Özgür'ün yanına gömülmek istiyorum. Onun için cenazemi İstanbul'a götürmeye kalkma, annemi teselli etmek sana düşüyor, kitaplarımı küçük kardeşime bırakıyorum. Kendisine özellikle tembih et. Onun bilim adamı olmasını istiyorum, bilimle uğraşsın ve unutmasın ki bilimle uğraşmak da bir yerde insanlığa hizmettir, son anda yaptıklarımdan en ufak bir pişmanlık duymadığımı belirtir seni, annemi, abimi ve kardeşimi devrimciliğimin olanca ateşi ile kucaklarım.

Oğlun Deniz Gezmiş / Merkez Cezaevi

DENİZ GEZMİŞ'TEN AVUKATI HALİT ÇELENK'E;
"Bizler ölüme, hiç korkmadan, en küçük bir endişe duymadan, seve seve gidiyoruz..."

(...)

- Biz gelişmeleri bekliyoruz. Mesele hukuk ve yasa meselesi değildir. Mesele tamamen siyasi bir meseledir. İnfazlar yapılacaktır. Bizler ölüme, hiç korkmadan, en küçük bir endişe duymadan, seve seve gidiyoruz. Ancak sizden bazı istek-

lerimiz vardır. Siz bugün gelmeseydiniz biz, sizi zaten haber göndererek çağıracaktık. İsteklerimiz şunlardır;

1- Taylan Özgür'ün babası Cebeci Mezarlığında kendi ailesi için üç mezar satın almıştı. Bunu öğrenmiştik. Taylan'ın babasına haber gönderin, babalarımıza da söyleyin, o mezarları bize versinler, üçümüzü bu mezarlara yanyana gömsünler.

2- İnfazlarda en azından bir avukatımız ve olanak varsa, özellikle siz bulunun. İnfazlar hakkında ileride maksatlı çevreler tarafından spekülasyonlar yapılabilir. İnfazda bulunacak avukatlarımız ya da avukatımız tanık olsunlar, durumu görsünler, bu tür olası yayınlar hakkında açıklama yapsınlar.

3- Başbakan dün bir konuşma yaptı, dinledik ve gazetelerde okuduk. (Konuşmayı yapan Nihat Erim'dir.) Bu konuşmayla "bizlerin kendilerinden af dilememiz, eylemlerimizden pişmanlık duyduğumuzu açıklamamız" istenmektedir. Bizler böyle bir şey düşünmüyoruz. Af dilemeyi hatırımızdan geçirmiyoruz, ölüme seve seve gideceğiz. Yurdumuzun ve halkımızın yararına olduğuna inandığımız bir eyleme girdik. Af isteme söz konusu değildir. Böyle bir şey yapmayacağız. Sizden rica ediyoruz, annelerimize ve babalarımıza söyleyin, bizler için kimseden af dilemesinler, bu küçüklüktür. Bunu yapmasınlar. Bizi küçük düşürmesinler.

4- Emniyette alınan ifademize, söylemediğimiz ve düşünmediğimiz şeyler eklenmiştir. Bunun sonradan farkına vardık. Ne maksatla yapıldığını bilmiyoruz. İfademize eklenen bu cümlelere göre güya biz Sovyetler Birliği Büyükelçisini de kaçırmak istediğimizi ve bunu planladığımızı söylemişiz. Biz kardeş sosyalist bir ülkenin elçisini kaçırmayız.

Bunu reddediyoruz. Bu yalan sözler bizi bağlamaz, bunu da biliniz ve gerektiği zaman açıklayınız.(...)

YUSUF ARSLAN'DAN BABASINA VE AKRABALARINA SON MEKTUP

"Sevgili Babacığım, Bu mektubu aldığın zaman ben ebediyen bu dünyadan göç etmiş olacağım. Ne kadar sarsılacağını tahmin ediyorum. Bir buçuk seneden beri benim yüzümden nasıl üzüntü içinde olduğunuz malûm. Bu son olayı da metanetle karşılamanızı sadece dileyebiliyorum.

Babacığım bu olaydan da annemin ve Yücel'in senin tesellilerine ve desteklerine ihtiyaçları çok. Bunun için ne kadar metin olursan, hem senin sağlığın için hem de onlar için o kadar iyi olur. Elbette ki, yıllarca emek verip yetiştirdiğin bir oğlun, bir günde öldürülmesi kolay göğüslenecek bir olay değildir. Fakat siz benim ne için, kimlere karşı mücadele verdiğimi biliyorsunuz. Ben bu açıdan rahat ve vicdan huzuru içinde gidiyorum. Sizlerin de bu bakımdan rahat ve huzur içinde olduğunuzu ve olacağınızı biliyorum.

Babacığım, annemin ve Yücel'in senin desteklerine muhtaç olduklarını yukarıda söylemiştim. Onları rahat ettirmek için bütün gücünü kullanacağından zaten eminim. Babacığım, burada şunu ilave edeyim ki, Yücel'in hastalığından kendini sorumlu hissediyorum. Yücel için her şeyinizi ortaya koyacağınız konusunda da kuşkum yok. Ablamlar için söyleyeceğim; fazla üzülmesinler, olayın sarsıntıları geçtikten sonra normal hayatlarını devam ettirsinler. Mehtap'a ne diyeyim... Benim için her zaman bol bol öpün.

Babacığım, cezaevinde kalan arkadaşları ara sıra yoklarsan, hallerini hatırlarını sorarsan çok memnun olurum. Her

birisi oğlun sayılır. Dışarıda bizler için uğraşan dostlarımı ve dostlarını unutmayacağını biliyorum.

Mektubum burada biterken sizi, annemi, Yücel'i, ablamı, Aziz abiyi, Mehtap'ı hasretle kucaklarım babacığım... Sağlıcakla kalın.

Hoşçakalın.

T. Yusuf Arslan / 2 Mayıs 1972

Not: Akrabalara da bir mektup yazdım. Fakat belki vermeyebilirler.

***

"Bütün Akrabalara,

Bu mektubumu okuduğunuz zaman artık aranızda olmayacağım. Mektubumu Senatonun idamlarımızı tasdik ettiğini öğrendiğim anda yazıyorum. Şundan emin olmalısınız ki, bugüne kadar davama olan inancım sarsılmamıştır. Sehpaya gidene kadar da en ufak bir sarsılma olmayacaktır.

Ben, halkımın kurtuluşu, Türkiye'nin tam bağımsızlığı için savaştım. Sizler beni tanıyorsunuz. Bir yıldan beri bu bir avuç sömürücüler, vatan satıcıları, işbirlikçiler ellerindeki bütün imkanlarla bizi dışardan yardım gören, beyinleri yıkanmış, vatan haini, dışardan emir alan, bölücü, anarşist diye tanıtmaya ve halkımızdan bizi koparmaya çalıştılar. Bu bir avuç azınlığa göre vatanseverlik; vatan satmak, yabancılarla işbirliği yapmak, NATO'yu, Amerika'yı savunmak, 6. Filoyu ağırlamak, milyonlarca köylünün geçimi olan haşhaş ekimini elinden almak, işçinin grev hakkını engellemek, Amerika'ya ve emperyalizme hizmet etmektir.

Biz bunlara karşı çıktık. Bunun için biz vatan haini, onlar vatansever oldular.

Bizi bu mücadelemizden dolayı, güya adil mahkemelerinde yargılayan ve yine adil kurumları eli ile asacak olanlar bilmelidirler ki; biz halkımızın kurtuluşu ve Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesi uğruna şerefimizle bir defa öleceğiz. Bizi asanlar, ...

Son sözüm; Yaşasın İşçiler, Köylüler! Yaşasın Devrimciler! Yaşasın Halkımın Kurtuluşu ve Bağımsızlığı İçin Savaşanlar! Yaşasın Tam Demokratik Türkiye'nin Kurulmasından Yana Olanlar!

Kahrolsun Emperyalizm! Kahrosun ... Faşist Koalisyonu!

T. Yusuf Arslan

2 Mayıs 1972

Mamak-Askeri Cezaevi

HÜSEYİN İNAN'DAN YAKINLARINA SON MEKTUP

"Babama, anneme, kardeşlerime ve yakın akrabalarıma, Söyleyecek fazla söz bulamıyorum. Bir insanın sonunda karşılaşacağı tabii sonuç, bildiğiniz sebeplerden dolayı erken karşıma çıktı. Üzüntü ve acınızı tahmin ediyorum. İleride durumumu çok daha iyi anlayacağınız inancındayım.

Metin olunuz. Üzüntü ve acılarınızı unutmaya çalışınız. Bütün varlığımla hepinize kucak dolusu selamlar, sevgiler!... Yazılacak çok şey var, fakat hem mümkün değil, hem de sırası değil... Candan selamlar..."

Hüseyin İnan

ONBİRİNCİ BÖLÜM

GÜN GÜN DENİZ GEZMİŞ'İN HAYAT HİKAYESİ

27 Şubat 1947'de Ankara'nın Ayaş ilçesinde doğdu. Annesi ve babasının öğretmen olması nedeniyle ilk ve orta öğretimini Sivas'ta yaptı. Liseyi İstanbul'da okudu.

1965 yılında Türkiye İşçi Partisi'nin Üsküdar ilçe başkanlığına aday oldu. Henüz lise yıllarındayken tanıştığı sol görüş ile genç yaşta kendini eylemlerin ortasında buldu.

31 Ağustos 1966'da Ankara'dan İstanbul'a yürüyen Çorum Belediyesi temizlik işçilerinin, Taksim Anıtı'na çelenk koymaları sırasında Türk-iş yöneticilerini protesto eden

grupla beraber yaptığı eylem sonucunda tutuklanarak gözaltına alındı. Bu olay Deniz Gezmiş'in ilk gözaltına alınmasıydı.

1966 yılının Kasım ayında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdi.

19 Ocak 1967'de Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nda çıkan olaylarda arkadaşları ile gözaltına alındı ancak kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

22 Kasım 1967'de öğrenci örgütlerinin düzenlediği Kıbrıs Mitingi sırasında Aşık İhsani ile birlikte ABD bayrağının yakılması nedeniyle tekrar gözaltına alındı.

30 Ocak 1968'de hukuk fakültesindeki arkadaşları ile birlikte Devrimci Hukuklular Örgütü'nü kurdu.

7 Mart 1968'de İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi konferans salonunda düzenlenen AIESEC genel kurul toplantısında konuşma yapan Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü protesto ettiği için bir kez daha tutuklandı.

2 Mayıs 1968'e kadar tutuklu kalan Deniz Gezmiş, yargılandı ancak beraat etti.

12 Haziran 1968'de İstanbul Üniversitesi'nin işgal edilmesinde önderlik etti.

30 Temmuz'da 6. Filo'nun İstanbul'a girişini protesto etmek suçundan tutuklandı.

1968 yılında yapılan öğrenci eylemlerinde Cihan Alptekin, Mustafa Lütfi Kıyıcı, Mustafa İlker Gürkan, Cevat Ercişli, Selahattin Okur, Saim Kurul ve Erim Süerkan ile birlikte Devrimci Öğrenci Birliği'ni kurdu.

1 Kasım 1968'de Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı'nın da içinde bulunduğu AÜTB, DÖB ve ODTÜÖB'nin de içinde bulunduğu "Samsun'dan Ankara'ya Mustafa Kemal Yürüyüşü'nü düzenledi.

28 Kasım 1968'de ABD büyükelçisinin İstanbul'a gelişini protesto etmek amacıyla düzenlenen eylemde tutuklandı ancak tekrar serbest bırakıldı. Bu dönemde 2–3 aylık tutuklanma süreçleri geçirdi.

16 Mart 1969'da İstanbul Üniversitesi'nde düzenlediği öğrenci hareketleri nedeniyle 19 Mart'ta tutuklandı ve 3 Nisan'a kadar tutukluluğu devam etti.

23 Haziran 1969'da TMGT'nin toplandığı 1. Devrimci Milliyetçi Gençlik Kurultayı'nda FKF Genel Başkanı Yusuf Küpeli ile birlikte bir program hazırladıktan sonra hakkında tutuklama kararının olmasından dolayı Filistin'e kaçtı.

1 Eylül 1969'a kadar Filistin'de kaldı. Bu dönemde üniversiteyi işgalden dolayı Hukuk Fakültesi'nden atıldı.

23 Eylül 1969'da hukuk fakültesinde olduğu bir sıra polis tarafından yakalanarak gözaltına alındı 25 Kasım'da serbest bırakıldı.

20 Aralık 1969'da Yıldız Devlet ve Mühendislik Akademisi'nde Battal Mehetoğlu'nun sağcılar tarafından öldürülmesi olayında okulda yapılan araştırmalarda Deniz Gezmiş'e ait olduğu öne sürülen silahların ele geçirilmesi üzerine tutuklandı. 20 Aralık 1969'da tutuklanan Deniz Gezmiş 18 Eylül 1970'e kadar hapis yattı.

4 Mart 1971'de yayınlanan bir bildiri ile kurucusu olduğu örgüt kamuoyuna tanıtıldı. Örgüt kuruluşunun ilan edildiği süreç onun Eylül 1970'de cezaevinden çıkmasıyla başlamıştı. Gezmiş hapisten çıkmasından sonra öğrenci hareketlerinden uzaklaştı ve Sinan Cemgil ve Hüseyin İnan'la birlikte Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nu kurdu. Türkiye'de silahlı mücadele veren ilk siyasi örgüt olan THKO, bağımsız ve demokratik bir Türkiye için mücadele yürüttü. Sosyalist gençliğin katıldığı bu örgüt Hüseyin İnan, Sinan Cemgil, Yusuf Aslan, Alparslan Özdoğan, Deniz Gezmiş ve Cihan Alptekin tarafından kurulmuştu.

29 Ocak 1970'de Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu ilk silahlı eylemlerini yaptı. Örgüt faaliyetlerini 12 Mart dönemi boyunca sürdürdü. Daha sonra bu örgüt içinde Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş'in de bulunduğu idam kararının iptali için çalışmalarda bulundu. Kadir Manga ve Al-

parslan Özdoğan'nın Nurhak'ta, Cihan Alptekin ve Ömer Ayna'nın Kızıldere'de öldürülmesinden sonra Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'nın idamıyla bu örgüt dağıldı.

11 Ocak 1971'de Deniz Gezmiş, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu adına Ankara İş Bankası, Emek Şubesi'nin soygununda yer aldı. Bu sırada Deniz Gezmiş hakkında tutuklama kararı çıkarılmıştı ve polisten kaçmaktaydı.

1971 yılında gerçekleşen 12 Mart darbesinin hemen ardından Yusuf Aslan ile birlikte Sivas'a giderken motosikletlerinin bozulmasıyla gelen ihbarla 16 Kasım 1971'de tutuklandı.

16 Temmuz 1971'de Sıkıyönetim Mahkemesi, Altındağ Veteriner Okulu binasında Tuğgeneral Ali Elverdi başkanlığındaki, Baki Tuğ savcılığında toplandı.

9 Ekim 1971'de Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, Deniz Gezmiş ve 17 arkadaşını TCK'nın 146. maddesini ihlalden suçlu buldu ve 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile gençleri ölüm cezasına çarptırdı.

Hürriyet

Deniz Gezmiş ve yirmiüç arkadaşının duruşması bitti

KARAR: 18 İDAM

3 sanık da beşer sene ceza yedi

10 Ocak 1972'de Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının savunmasını üstlenen 11 avukatın, Askeri Yargıtay'a başvurarak kararın bozulmasını talep etmeleri üzerine, Askeri Yargıtay 2. Dairesi, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin

İnan'la ilgili idam kararını tasdik etti.Diğer 15 sanık için ise idam kararını bozdu (Askeri Yargıtay'ın 10.1.1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilamı)

10 Mart 1972'de Deniz Gezmiş ve arkadaşlarıyla ilgili idam kararı TBMM'ye geldi. Meclis Adalet Komisyonu'nun, idam kararının "ivedilikle" ve "öncelikle" ele alınması talebi sonucunda dosya Meclis'te ivedilikle tartışıldı ve idam kararları büyük bir hızla onaylandı.

16 Mart 1972 Meclis'te onaylanan idam kararları Cumhuriyet Senatosu'na geldi ve burada da büyük bir hızla onaylandı.

16 Mart 1972'de Yargı makamlarına birbiri ardına yaptıkları başvurular reddedilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın avukatları Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk ve Mükerrem Erdoğan, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'na bir dilekçe verdiler ve TCK'nun 12. maddesinin 4. fıkrası ve yine 353 sayılı yasanın 245. maddesinin 4. bendine dayanarak müvekkillerinin infazlarında yanlarında bulunma isteklerini belirttiler.

22 Mart 1972'de Halit Çelenk, Niyazi Ağırnaslı ve Mükerrem Erdoğan, uzun bir dilekçe ile Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a başvurarak idamların durdurulmasını talep ettiler.

22 Mart 1972'De Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Cihat Alpan, idamların aleyhinde bir mütalaayı Cevdet Sunay'a sundu (Türkiye Cumhurbaşkanlığı evrakı, No: 3/1928, 22 Mart 1972, Türkiye Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği)

25 Mart 1972'de Ankara Cumhuriyet Savcılığı, Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne başvurarak infazların ertelenip ertelenmeyeceğini sordu. Avukatların itiraz dilekçelerini ve askeri savcılığın 27 Mart 1972 tarihli ret mütalaasını da ekli olarak askeri mahkemeye sundu.

25 Mart 1972'de 14139 sayılı Resmi Gazete'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam kararı yayınlandı.

25 Mart 1972'de CHP, idam kararlarının bozulması talebiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

27 Mart 1972'de Ankara Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı Sami Uğur, idamlarda bulunma talebi olan Mükerrem Erdoğan'a adres sordu. (Çok acele, Ankara, 972/15498 ilam) 27.3.1972 Avukatların Askeri Yargıtay'a yaptıkları iade-i muhakeme başvurusu reddedildi.

27 Mart 1972'de Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in ailelerinin TBMM Dilekçe

Karma Komisyonu'na yaptıkları özel af isteği başvuruları reddedildi.

6 Nisan 1972'de Anayasa Mahkemesi, CHP'nin Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam kararı ile ilgili başvurusunu usul yönünden inceledi, kararı usul eksiklikleri yönünden bozarak esastan inceleme kararı aldı.

28 Mart 1972'de Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, savcılığın isteğine karşı davanın askeri mah-

keme ile ilgili hukuki yönünün sona erdiğini, Anayasa Mahkemesi'nin kendisini görevli saydığını ve dolayısıyla davanın "politik yönünün" askıda kaldığını, bu durumda görev alanı dışında kaldığı için hükmün yerine getirilip getirilmeyeceğine askeri mahkemenin karar veremeyeceğini ileri sürerek görevsizlik kararı verdi.

30 Mart 1972'de Mahir Çayan ve arkadaşları, Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in idamlarını engelleyebilmek amacıyla üç İngiliz teknisyeni kaçırdı. Eylemciler Kızıldere Köyünde kendilerine müdahale eden askerler tarafından öldürüldü.

18 Nisan 1972'de Deniz Gezmiş ve arkadaşları, cezaevi koşullarını protesto etmek amacıyla ölüm orucuna başladı.

24 Nisan 1972'de Anayasa Mahkemesi'nin usul yönünden bozduğu idam kararları yeniden Meclis'te görüşüldü. Bir kez daha onaylandı.

2 Mayıs 1972'de Meclis'ten Cumhuriyet Senatosu'na gelen idam kararları burada da yeniden görüşüldü ve bir kez daha onaylandı.

2 Mayıs 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın avukatları, Ankara İnfaz Savcılığı'na bir dilekçe ile başvurdu. Dilekçelerinde, Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin verdiği idam kararının Askeri

Yargıtay tarafından onandığını ve kesinleştiğini belirttiler ve kararın infaz savcılığına intikal etmesi durumunda şu hususların dikkate alınması gerektiğini bildirdiler;

1. Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, üç ölüm cezasını onaylamıştır.

2. Askeri Yargıtay 2. Dairesi, üç ölüm cezasını onaylamakla birlikte 10 sanığın cezasını TCK'nın 168. maddesine

çevirmiştir. Ayrıca Mustafa Yalçıner, Mete Ertekin, Hacı Tonak, Ahmet Erdoğan ve Metin Yıldırımtürk'ün cezalarını ise haklarında hafifletici neden, yani 59. maddenin uygulanmamış olması yönünden bozmuştur.

3. Bu karar Ankara 1 No'lu Askeri Sıkıyönetim Mahkemesi'ne gelmiş ama mahkeme ilk kararında direnmiştir.

4. Sıkıyönetim mahkemesinin kararı Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'na gitmiştir. Kurul, 59 konusunda ve 46/3 konusunda bazı sanıklarla ilgili kararı bozmuştur. Bu bozma kararları mahkeme dosyasında ve Askeri Yargıtay'da bulunmaktadırlar.

5. 353 sayılı Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkındaki Yasa'nın 226. maddesinde "cezanın uygulanmasında kanuna aykırılıktan dolayı verilen hüküm sanık lehine bozulmuş ise bozulan kısımların temyiz isteminde bulunmamış olan veya başka yönlerden temyiz eden öteki sanıklara da uygulanması mümkün olursa, bu sanıklar da temyiz isteminde bulunmuşcasına hükmün bozulmasından yararlanırlar" denilmektedir.

Bu durumda Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın da bozmadan yararlanmaları gerekir. Çünkü davaya konu olan eylemle ve suç kastı tüm sanıklar için aynıdır. Yasayı koyan, haksızlıkları, adaletsizlikleri önlemek için koymuştur. Açıklanan bu hukuki durumda, ölüm cezalarının yerine getirilmesinin gerekmediği aşikârdır. Askeri mahkemeye gidilerek bu konuda karar istenmesi gerekmektedir.

4 Mayıs 1972'de Hasan Ataol, Niyazi Yıldızhan ve Safa Asım Yıldız, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamlarına engel olabilmek için Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Kemalettin Eken'i kaçırmaya teşebbüs etti. Hasan Ataol dışındakiler öldürüldü.

5 Mayıs 1972'de Askeri Yargıtay Daireler Kurulu, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığının 5 Mayıs 1972 tarihli yazısını yanıtlayarak bozma kararından Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın yararlanamayacağına karar verdi.

5 Mayıs 1972'de Askeri Yargıtay Başsavcısı Tümamiral Fahri Çoker ve Askeri Yargıtay Başsavcı Yardımcısı hâkim binbaşı Orhan Coşkun imzasıyla Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, 1 No'lu Askeri Mahkemesi Savcılığı'na U. No. 972/979 ve tebliğ no. 1972/609 sayılı evrakla bir yazı gönderildi.

Yazıda; Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in avukatları Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk ve Mükerrem Erdoğan'ın Askeri Yargıtay Başsavcılığına 2 Mayıs 1972 tarihli ve iki tarihsiz dilekçe ile başvurdukları ve Askeri Yargıtay 2. Dairesi'nin verdiği 10 Ocak 1972 tarih ve 1972/1-1 sayılı kararın Askeri Mahkemelerin kuruluşu ve YUK'nın 225. maddesine binaen düzeltilmesini, infazın durdurulmasını, gerekli kararın ittihazı ile 2 No'lu daireye başvurulmasını istedikleri belirtildi.

Başsavcılık, avukatların, daha önce de, 17 Ocak 1972, 22 Ocak 1972 ve 15 Mart 1972 tarihlerinde suçun unsurları ve vasfı ve subut ile ilgili başvuruda bulunduklarını, bununla birlikte Askeri Yargıtay 2. Daire'nin Deniz, Yusuf ve Hüseyin hakkındaki kararı onadığını ve karar düzeltilmesine yol açacak hiçbir usul eksikliği ya da kanuni neden bulmadığını, bu nedenle avukatların başvurularının 20 Mart 1972 tarihli savcılık yazılarıyla reddedildiğini ve Askeri Yargıtay 2 Daire'den karar için bir talepte bulunulmadığını belirtti.

Ayrıca yargılamanın yenilenmesi talebinin de Askeri Yargıtay 2. Daire'nin 27 Mart 1972 tarihli kararı ile reddedilmesiyle Ankara Sıkıyönetim 1 No'lu Askeri Mahkemesi'nin kararının "kaziye-i muhkeme" özelliği kazandığını, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'nun da fiilin subutu, unsurları ve vasfı bakımından bir değişikliğe gitmediğini yani suçun 146. maddeyi ihlal olduğunu benimsediğini, bu ne-

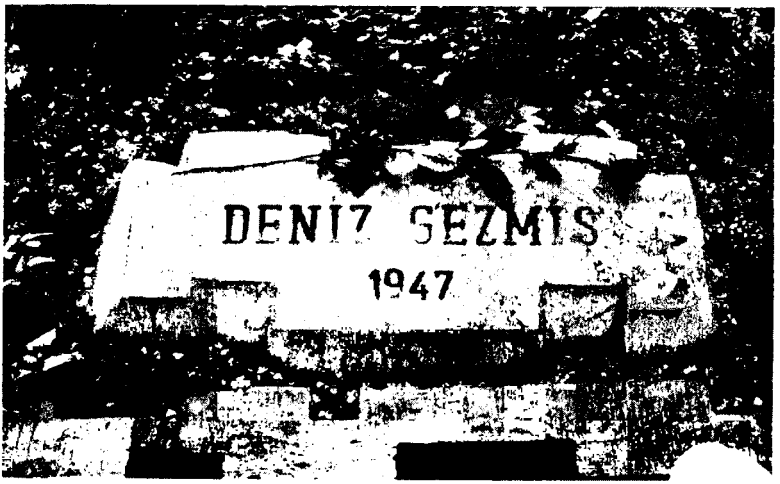
denle müvekkillerin dilekçelerinde gösterdikleri nedenlerin Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve YUK'nın 225. maddesinde belirtilen sebeplerden sayılmadığını, bu nedenle 2. dereden bir istemde bulunulmadığını ve infazın durdurulmasına mahal olmadığını belirtti.

6 Mayıs 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan Ankara Ulucanlar Merkez Cezaevi'nde idam edildiler.

8 Mayıs 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın babaları, Ankara İnfaz Başsavcılığı'na verdikleri bir dilekçeyle "Çocuklarımızın infaz sırasında üstlerinden çıkan para, parka, kol saati ve daha başka eşyaları Halit

Çelenk veya Niyazi Ağırnaslı'ya teslim edilsin" talebinde bulundu.

DENİZ, YUSUF VE HÜSEYİN'İN İDAMINA KİMLER 'EVET' DEDİ?

İdam edildiler, ama hiç unutulmadılar. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan milyonların kolektif hafızasında ölümsüzleşirken, idama 'evet' diyenlerin adları tarihin utanç sayfalarma çoktan geçti. Kimler Denizler'in idamına mecliste 'evet' oyu vererek cinayete ortak olmuştu? Dönemin meclis belgeleri, darbeci generalleri destekleyen askeri vesayetin kuklası siyasetçilerin işlediği insanlık suçunu ortaya koyuyor. [19]

TBMM Üye sayısı: 450

Oy verenler: 323

Kabul edenler: 273

Reddedenler: 48

Çekimserler: 2

[19] Deniz, Yusuf ve Hüseyin'in idamına kimler evet demişti?, 06 Mayıs 2011, marksist.org

Oya katılmayanlar: 118

Açık üyelikler: 9

KABUL EDENLER

ADANA: Cevdet Akçalı, Fazıl Güleç, M. Salahattin Kılıç, Melih Kemal Küçüktepepınar, Ali Cavit Oral, Emir H. Postacı, Kemal Satır, Ahmet Topaloğlu, Turgut Topaloğlu, Alpaslan Türkeş, Hüsamettin Uslu.

ADIYAMAN: M. Zeki Adıyaman, Ali Avni Turanlı.

AFYON KARAHİSAR: Hasan Dinçer, Hamdi Hamamcıoğlu, Ali İhsan Ulubahşi, Kazım Uysal.

AMASYA: Yavuz Acar, Salih Aygün.

ANKARA: Orhan Alp, Oğuz Aygün, Musa Kazım Coşkun, Orhan Eren, İ. Sıtkı Hatipoğlu,. Mustafa Maden, H. Turgut Toker, Aydın Yalçın, Ferhat Nuri Yıldırım, Şerafettin Yıldırım, Mustafa Kemal Yılmaz.

ANTALYA: Hasan Akçalıoğlu, İhsan Ataöv, Süleyman Çiloğlu, Ömer Eken, Rafet Eker, Hasan Ali Gülcan.

ARTVİN: Mustafa Rona.

AYDIN: Nahit Menteşe, İsmet Sezgin, Fikret Turhangil.

BALIKESİR: İbrahim Aytaç, Cihat Bilgehan, M, Şükrü Çavdaroğlu, Kemal Erdem, Ahmet İhsan Kırımlı, M. Nuretin Sandıkçıoğlu, Osman Tarı.

BİLECİK: Şadi Binay.

BİNGÖL: Mehmet Sıddık Aydar, Mehmet Bilgin.

BOLU: Nihat Bayramoğlu, Halil İbrahim Cop, Ahmet Çakmak, M. Şükrü Kıyıkoğlu.

BURDUR: A. Mukadder Çiloğlu, Mehmet Özbey.

BURSA: Cemal Külahlı, Barlas Küntay, Ertuğrul Mat, Kasım Önadım, Mustafa Tayyar, Mehmet Turgut, Ahmet Türkel.

ÇANAKKALE: E. Kemal Bağcıoğlu, Zekiye Gülsen, Mesut Hulki Önür, Refet Sezgin.

ÇANKIRI: Nuretin Ok.

ÇORUM: Yakup Çağlayan, Kemal Demirer, Abdurrahman Güler, İhsan Tombuş, Arslan Topçubaşı.

DENİZLİ: Sami Arslan, Mehmet Emin Durul, Hasan Korkmazcan, Ali Uslu.

DİYARBAKIR: Hasan Değer, Behzat Eğilli, Abdüllatif Ensarioğlu, Necmettin Gönenç, Sabahattin Savcı, Nazif Yıldırım.

EDİRNE: İlhami Ertem.

ELAZIĞ: Samet Güldoğan, Hayrettin Hanağası.

ERZİNCAN: Hüsamettin Atabeyli.

ERZURUM: Sabahattin Aras, Turhan Bilgin, Rasim Cinisli, Rıfkı Danışman, Naci Gacıroğlu, Cevat Önder.

ESKİŞEHİR: Mehmet İsmet Angı, Şevket Asbuzoğlu, Orhan Oğuz, Seyfi Öztürk, M. Şemsettin Sönmez.

GAZİANTEP: Ali İhsan Göğüş, İ. Hüseyin İnceoğlu, Mehmet Kılıç, Erdem Ocak, Mehmet Lütfi Söylemez.

GİRESUN: Mustafa Kemal Çilesiz, Nizamettin Erkmen, Hidayet İpek, Abdullah İzmen, İ. Kayhan Naiboğlu, E. Emin Turgutalp.

GÜMÜŞHANE: Necati Alp, Mustafa Kahraman, Nuretin Özdemir, Ekrem Saatçi.

HATAY: Halil Akgöl, Talat Köseoğlu, Hüsnü Özkan, Ali Yılmaz.

ISPARTA: Ali İhsan Balım, Süleyman Demirel, Yusuf Uysal.

İÇEL: Mazhar Arıkan, Kadir Çetin, Cavit Okyayuz, Turhan Özgüner.

İSTANBUL: İbrahim Abak, İsmail Arar, Sadettin Bilgiç, Ferruh Bozbeyli, İlhan Egemen Darendelioğlu, Tekin Erer, Nuri Eroğan, Orhan Cemal Fersoy, Hasan Güngör, Mustafa Fevzi Güngör, A. Şeref Laç, Osman Özer, Akgün Silivrili, İsmail Hakkı Tekinel, Naime İkbal Tokgöz, A. Turgut Topaloğlu, Hasan Türkay, Mehmet Yardımcı.

İZMİR: Şevket Adalan, Mustafa Akan, Şükrü Akkan, Muzaffer Fazlı Arınç, Burhanettin Asutay, Münir Daldal, Ali Nailli Erdem, İhsan Gürşan, Nihad Kürşad, Akın Özdemir, Orhan Demir Sorguç.

KARS: Latif Aküzüm, İsmail Hakkı Alaca, Mustafa Doğan, Kemal Kaya, Veyis Koçulu, Osman Yeltekin.

KASTAMONU: Orhan Deniz, Sabri Keskin, Mustafa Toçular, Hasan Tosyalı.

KAYSERİ: M. Şevket Doğan, Turhan Feyzioğlu, Hayrettin Nakiboğlu, Vedal Ali Özkan, Enver Turgut, Mehmet Türkmenoğlu.

KIRKLARELİ: Mehmet Atagün, Feyzullah Çarıkçı, Hasan Korkut.

KIRŞEHİR: Cevat Eroğlu, Mustafa Kemal Güneş.

KOCAELİ: Cevat Ademoğlu, Vehbi Engiz, Sabri Yahşi.

KONYA: İrfan Baran, Bahri Dağdaş, Mustafa Kubilay İmer, İhsan Kabadayı, Necati Kalaycıoğlu, Etem Kılıçoğlu, Baha Müdderrisoğlu, Tahsin Yılmaz Öztuna, Faruk Sükan, Vefa Tanır.

KÜTAHYA: Ahmet Fuat Azmioğlu, Ali Erbek, Mesut Erez, İlhan Aksoy.

MALATYA: Ahmet Karaaslan, İsmail Hakkı Şengüler.

MANİSA: Ertuğrul Akça, Mustafa Orhan Daut, C. Selçuk Gümüşpala, Hilmi Okçu, Vehbi Sınmaz, Kamil Şahinoğlu, Önal Şakar.

MARAŞ: Atilla İmamoğlu, Veysi Kadıoğlu, M. Zekeriya Kürşad.

MARDİN: Esat Kemal Aybar, Abdülkadir Kermooğlu, Abdülkadir Özmen, Abdürrahim Türk.

MUĞLA: Adnan Akarca, Mualla Akarca, Ahmet Buldanlı, İzzet Oktay. MUŞ: Nimet Ağaoğlu, Kasım Emre.

NEVŞEHİR: Hüsammettin Başer, Esat Kıratlıoğlu.

NİĞDE: M. Naci Çerezci, H. Avni Kavurmacıoğlu, M. Nuri Domanoğlu, Haydar Özalp.

ORDU: Ata Bodur, Cengiz Ekinci, Hamdi Mağden, Kemal Şensoy.

RİZE: Erol Akçal, Hasan Basri Albayrak, Salih Zeki Köseoğlu.

SAKARYA: Nuri Bayar, Yaşar Bir, Güngör Hun, M. Vedat Önsal.

SAMSUN: Talat Asal, Mustafa Boyar, Doğan Kitaplı, Nafiz Yavuz Kurt, Hüseyin Özalp, Bahattin Uzunoğlu, İsmet Yalçıner.

SİİRT: Zeki Çeliker, Mehmet Nebi Oktay.

SİNOP: Hilmi Biçer.

SİVAS: Enver Akova, Kadir Eroğan, Tevfik Koraltan, Yusuf Ziya Önder.

TEKİRDAĞ: Orhan Öztrak.

TOKAT: Hüseyin Abbas, İsmet Hilmi Balcı, Osman Hacıbaloğlu, Mehmet Kazova, Reşit Önder, Yusuf Ulusol

TRABZON: Ahmet İhsan Birincioğlu, Necati Çakıroğlu, Ekrem Dikmen, Selahattin Güven, Cevat Küçük, Ali Rıza Uzuner.

URFA: Mehmet Aksoy, Necmettin Cevheri, Mehmet Ali Göklü, Bahri Karakeçili.

UŞAK: Orhan Dengiz, M. Fahri Uğrasızoğlu.

VAN: Mehmet Emin Erdinç, Kinyas Kartal, Fuat Türkoğlu, Mehmet Salih Yıldız.

YOZGAT: İsmet Kapısız, Turgut Nizamoğlu, Neşet Tanrıdağ.

ZONGULDAK: Fuat Ak, Ahmet Nihat Akın, Ahmet Güner, S. Tekin Müftüoğlu, Kevni Nedimoğlu.

REDDEDENLER:

NİĞDE: Mevlüt Ocakçıoğlu.

ORDU: Ferda Güley.

SAKARYA: B. Turgut Boztepe, Hayrettin Uysal.

SAMSUN: Yaşar Akal.

SİİRT: Adil Yaşa.

TEKİRDAĞ: Yılmaz Alpaslan.

TUNCELİ: Hüseyin Yenipınar.

UŞAK: Adil Turan.

ZONGULDAK: Bülent Ecevit, Kemal Okyay.

KAYSERİ: Tufan Doğan Avşargil, Mehmet Yüceler.

KIRKLARELİ: Beyti Arda.

KONYA: Mustafa Üstündağ.

MALATYA: Hakkı Gökçe, İsmet İnönü.

MANİSA: Muammer Ertem, Mustafa Ok.

MARAŞ: Mehmet Özdal.

MUĞLA: Ali Döğerli.

MUŞ: Nermin Neftçi.

EDİRNE: Cevat Sayın.

ELAZIĞ: Mehmet Aytuğ.

ERZİNCAN: Hasan Çetinkaya.

ERZURUM: Selçuk Erverdi.

İÇEL : Celal Kargılı.

İSTANBUL: Mehmet Ali Aybar, Hüseyin Dolun, Necdet Uğur, Reşit Ülker, Lebit Yurdoğlu.

İZMİR: Şeref Bakşık, M. Hulusi Çakır.

KARS: Kemal Güven.

ADIYAMAN: Kemal Kırıkoğlu, Yusuf Ziya Yılmaz.

ANKARA: Kemal Ataman, İbrahim Cüceloğlu, A. Sakıp Hiçerimez, Osman Soğukpınar, Yusuf Ziya Yağcı.

ARTVİN: Abdullah Naci Budak.

BİTLİS: Kenan Mümtaz Akışık.

BOLU: Kemal Demir.

BURDUR: Nadi Yavuzkan.

BURSA: Nail Atlı.

ÇANKIRI: Nuri Çelik Yazıcıoğlu.

ÇEKİMSERLER:

ERZURUM: Gıyasettin Karaca.

SAMSUN: Nihat Kale.

OYA KATILMAYANLAR:

ADANA: Ali Rıza Güllüoğlu, Şevket Yılmaz.

AFYON KARAHİSAR: Mehmet Rıza Çerçel, Şevki Güler, Süleyman Mutlu.

AĞRI: Abdülkerim Beyazıt, Nevzat Güngör, Kasım Küfrevi.

AMASYA: Vehbi Meşhur, Kazım Ulusoy.

ANKARA: Hüseyin Balan, Orhan Birgit, Sinan Bosna, Osman Bölükbaşı, Şinasi Özdenoğlu, Emin Paksüt, Suna Tural, Cengizhan Yorulmaz.

ANTALYA: Ömer Buyrukçu.

ARTVİN: Sabit Osman Avcı.

AYDIN: Kemal Ziya Öztürk, Mehmet Çelik, M. Kemal Yılmaz.

BALIKESİR: Salih Zeki Altınbaş, Mehmet Niyazi Gürer, Mevlüt Yılmaz.

BİLECİK: Mehmet Ergül.

BİTLİS: Abidin İnan Gaydalı.

BURSA: Sadrettin Çanga, İbrahim Öktem.

ÇANAKKALE: Mustafa Çalıkoğlu.

ÇANKIRI: Hazım Dağlı, Arif Tosyalıoğlu.

ÇORUM: Cahit Angın, Ali Naki Ulusoy.

DENİZLİ: İlhan Açıkalın, Fuat Avcı, Hüdai Oral.

EDİRNE: Veli Gülkan.

ELAZIĞ: Ali Rıza Septioğlu.

ERZİNCAN: Sadık Perinçek, Naci Yıldırım.

ERZURUM: Fetullah Taşkesenlioğlu.

ESKİŞEHİR: B. Sıtkı Karacaşehir.

GAZİANTEP: Şinasi Çolakoğlu, Muhittin Sayın.

HATAY: Abdullah Cilli, M. Sait Reşa.

ISPARTA: Hüsamettin Akmumcu.

İÇEL: Hilmi Türkmen, Çetin Yılmaz.

İSTANBUL: Eşref Derinçay, İbrahim Elmalı, Bahir Ersoy, Orhan Eyüboğlu, Orhan Kabibay, Rıza Kuas, Sezai Orkunt, Haydar Özdemir, M. Kazım Özeke, İlhami Sancar.

İZMİR: Coşkun Karagözoğlu, Talat Orhon, Şinasi Osma, Kemal Önder, Ali Naki Üner.

KARS: Turgut Artaç.

KASTAMONU: Muzaffer Akdoğanlı, Mehmet Seydibeylioğlu.

KIRŞEHİR: Mustafa Aksoy.

KONYA: Necmettin Erbakan, Sezai Ergun, Sadi Koçaş, Orhan Okay, Özer Ölçmen.

KÜTAHYA: Mehmet Ersoy, Kemal Kacar.

MALATYA: Mustafa Kaftan.

MANİSA: Veli Bakırlı, Süleyman Çağlar.

MARAŞ: M. Nejat Çuhadar, İbrahim Öztürk.

MARDİN: Şevki Altındağ, Seyfi Güneştan.

ORDU: Memduh Ekşi, Ata Topalolu, Orhan Vural.

RİZE: Sami Kumbasar.

SAMSUN: Kamran Evliyaoğlu, İlyas Kılıç.

SİİRT: Selahattin Oran.

SİNOP: Hilmi İşgüzar, Mustafa Kaptan, Tevfik Fikret Övet.

SİVAS: Vahit Bozatlı, Hüseyin Çınar, Ahmet Durakoğlu, Ekrem Kangal, M. Kemal Palaoğlu, Mustafa Timisi.

TEKİRDAĞ: Nedim Karahalil, Mustafa Sabri Sözeri.

TOKAT: İsmail Hakkı Birler.

TRABZON: Mehmet Aslantürk Mehmet Ali Oksal, Ahmet Şener.

TUNCELİ: Kenan Aral.

URFA: Necati Aksoy, Vehbi Melik.

YOZGAT: İsmail Hakkı Akdoğan, Abdullah Baştürk, Celal Ahmet Sungur.

ZONGULDAK: Hüseyin Baytürk, Fevzi Fırat, Cahit Karakaş.

ONİKİNCİ BÖLÜM

DENİZ GEZMİŞ TARTIŞILMAYA DEVAM EDİYOR...

Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan idam edilişlerinin yıldönümünde anıldı. Deniz Gezmiş'in o dönem dava arkadaşlarından biri olan Hacı Tonak 'bazı suçlar işlediler ama mazlumdular' dedi. Deniz Gezmiş'in yoldaşlarından, T.H.K.O. üyesi olan Hacı Tonak'ın konuk olduğu programda, Gezmiş ve arkadaşları ilginç ayrıntılarla tartışıldı. [20]

'SUÇSUZDULAR DEMİYORUM AMA MAZLUMDULAR'

Sosyal medyadan gelen sorular üzerine Hacı Tonak; "Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının suçsuz olduklarını, yasalara uyduklarını söylemiyorum. Bazı suçlar işlediler ama mazlumdular. O dönem onlar banka soydu ama bugün baktığınızda ortak nokta insanların malvarlığına el koymak ise, bunu banka açan herkes yapıyor" dedi.

---

[20] Deniz Gezmiş Kürt Sorunu'nda ne düşünüyordu? O soruyu dava arkadaşı yanıtladı, 07 Mayıs 2013, CNNTürk Tv

'DENİZ KÜRT BAĞIMSIZLIĞINI SAVUNURDU'

Deniz Gezmiş'in Kürt bağımsızlığını savunduğuna da değinen Hacı Tonak ancak bunun ayrılık olsun anlamında olmadığını söyledi; "Sosyalistler ne düşünüyorlarsa açık açık söylerler. Deniz de öyleydi. Halkların kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde Kürt Halkının da bağımsızlığını isteyebilme özgürlüğünü savunurdu Deniz, ama bu Kürtler Türkiye'den ayrılsın demek değildi. Boşanma hakkını savunmak, boşanmayı istemek değildir." Tonak, sözlerini, "Deniz Gezmiş bugün yaşasaydı yine sosyalist çizgide olurdu" diyerek bitirdi.

BOMBACI ZİHNİ'DEN HİÇ DUYULMAMIŞ 'DENİZ GEZMİŞ' ANILARI

Harbiye'den mezun olduktan sonra Filistin'de çarpışan ve Deniz Gezmiş yakalanmadan önce İstanbul'dan kaçırarak İzmir'de bir otelde saklayan, 68'li yılların ihtilalci devrimcisi Zihni Çetiner, Deniz Gezmiş ile ilgili bilinmeyenleri onun ölüm yıl dönümünde anlattı. [21]

[21] Yaşar Anter, Bodrum, 24 Mart 2014, DHA

Zihni Çetiner, "Deniz Gezmiş'i kurtarmak için Ankara gemisini kaçıracaktık, kararlıydık, ancak başaramadık yakalandık, Deniz Gezmiş döneminin ulusal kahramanıydı, O'nun düşünceleri ve felsefesinin ne kadar değerli olduğu hala ortada, bu nedenle bu toplum daha çok Deniz Gezmişler yetiştirecek. O'nun asıldığına üzülmedim, çünkü o bu yola çıkarken başına bunların gelebileceğini hesap edecek kadar güçlü yetenekliydi. Ancak verdiği mücadeleyi her zaman takdir ettim. Deniz asla 'Yaşasın Kürt halkının bağımsızlığı' demedi, kimse onu istismar etmesin" dedi.

BOMBACI ZİHNİ, İZMİR'DE DENİZ'İ NASIL SAKLADI?

1980'li yılların başında eşi Şermin Çetiner ile birlikte Bodrum'a yerleşen bir çocuk bir torun sahibi dönemin gerillası, ihtilalcisi, devrimcisi ve 'Bombacı Zihni' lakaplı, 73 yaşındaki Zihni Çetiner, Turgutreis Beldesindeki Kale Kent Tatil Sitesi'nde yaşadığı villasında Deniz Gezmiş ile ilgili bilinmeyenleri anlattı.

'Ölümü Paylaştılar Ama' isimli kitabının ardından Şubat 2013'te 'Cumhuriyet İçin' isimli kitabını yayımlanan Çetiner, Deniz Gezmiş'in yakalanmadan önce İstanbul'da 25 Aralık 1968 tarihinde Edebiyat fakültesini bastıktan sonra aynı gece şehirlerarası otobüs ile İzmir'e geldiklerini belirterek, "Deniz Gezmiş'i ilk kez 12 Haziran 1968 yılında tanıdım, Edebiyat fakültesini işgal ettiğimiz gece kaldığımız eve geldi. Molotof yapıyorduk, ancak bizim yaptığımız Molotoflar o zamanlar insana zarar vermiyordu, içine yaralayıcı madde koymuyorduk, sadece ses çıkartıyordu, Deniz 'Bir tane patlat da görelim' dedi, patlattım, çok beğendi, coştu, '5–6 tane de bana ver, merkez binaya gidelim' dedi. Aldı

gitti. İstanbul'da yakalanacağını anlayınca şehirlerarası otobüse binerek birlikte İzmir Basmene'deki Akdeniz otele gittik. Şimdiki Yıldız Otel. Orada kendi adımla oda ayırttım. Deniz'in adını da Kemal olarak bildirdim. Tam üç gün otelde kaldık, o zaman İktisadi Ticari Bilimler Akademisi vardı Deniz ile birkaç odaya gidip arkadaşlarla tanıştırdım, otelden çok çıkmadan odada bekledik. 30 Aralık akşamı , 'ben İstanbul'a gideceğim, yılbaşında arkadaşlarla olmam gerek' dedi 'Dönme yakalanacaksın' dedim, durduramadım, dediğini düşündüğünü yapan bir insandı, İstanbul'a gitti" dedi.

DENİZ ASLA, 'YAŞASIN KÜRT HALKININ BAĞIMSIZLIĞI' DEMEDİ!

'Deniz bugün yaşasaydı mücadelesini asla bırakmazdı' diyen Çetiner, "Ama zamanın değişimine göre stratejisini nasıl belirler hangi taktik aşamalara geçer onu bilemem. Ama yine kesinlikle ideolojisini değiştirmez emekten yana, tavrını yine sürdürürdü. Deniz'in idam sehpasındaki son sözü 'Türk ve Kürt halkının bağımsızlık ve savaşımı yaşasın' diyor. 'Yaşasın Türk ve Kürt halkının Marksist Leninist mücadelesi' diyerek ortak emek mücadelesini öneriyor, asla 'Yaşasın Kürt halkının bağımsızlığı' demiyordu. Bu nedenle kimse Deniz'i kullanmaya istismar etmeye kalkmasın" dedi.

Deniz'in kendisi ile sıkça şakalaştığını belirten Çetiner, 'Ulan bir imtihan yaptınız onu da beceremediniz de bizi bu zahmetten kurtaramadınız' derdi. Deniz'in idam kararı mecliste onaylanırken Süleyman Demirel ve taraftarları 'üçe üç' diye bağırdı. Deniz'in asılmaması için avukatları, ailesi STK'lar tarafından çeşitli çalışmalar yapıldı.

DENİZ İPE GİDERKEN MUTLUYDU

"Herkesin bir Deniz Gezmiş'i var. Herkesin bir Mahir Çayan'ı yok. Deniz Gezmiş Ulusal Kurtuluş Savaşı'na bir simge olacak nitelikteydi. Deniz Gezmiş tabancaya sürülmüş bir mermi gibiydi. Her an patlamaya hazırdı. Deniz fırladığı zaman nerede duracağını bilemezdiniz. Deniz'in asılması ile ilgili hiç pişmanlık duymam çünkü bu savaşa giren sonucuna katlanır. Ama yemek yiyip içki içtiğim bir arkadaşım olarak tabi ki O'nun asılmasından üzgünüm, biz O'nu astırmamak için Ankara gemisini kaçırmaya teşebbüs ettik. Sahte pasaportlarla Roma'ya gidip gemiyi Akdeniz'de kaçıracaktık. Ama yakalandık. Deniz'i deniz gibi anlamak lazım yoksa düşünerek O'na ulaşmanız çok zor. Şunu çok iyi anlamak lazım, insanlar baş kaldırıyorsa hele bu başkaldırma devlete ise, hakim bir sınıfla ise o hakim sınıfı yenemezsen o seni yener ve asar. Benim ihtilalimin başının en büyük hatası kelle vermesini bildi kelle almasını bilmedi. Deniz'de bu yola çıkarken başına gelecekleri biliyordu. Mutlu muydu, bence mutlu. O ipe giderken mutlu gitti. Pişman gitmedi. Yeni Denizler elbette bir gün çıkar, Türkiye kötüye gidiyor, Allah hepimizi Deniz'in sonundan korusun diyorum" dedi.

DENİZ GEZMİŞ'İN ALPARSLAN TÜRKEŞ'LE KARŞILAŞMASI

1977 yılının Ağustos ayıydı. MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, önce gülümsedi. Sonra sağ kolunu kaldırdı. 'Önemli değildi' ya da 'boş verin' dercesine, eliyle havada küçük daireler çizdi. Tavırlarından, olayı önemsemediği ve küçümsediği belliydi. "Ektim onları, havalarını aldılar" de-

di. [22] Türkeş'in, 'ektim onları' dediği Deniz Gezmiş ve arkadaşlarıydı. Olayın geçtiği yerse Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin Eymir Gölü'ydü.

Alparslan Türkeş'in ilginç bir özelliği vardı. Zaman zaman kimseye haber vermeden aracına biner, Ankara'nın çevresinde dolaşırdı. Tek başına yürüyüşlere çıkardı. Genellikle de yürüyüş için ODTÜ'nün Eymir Gölü çevresini tercih ederdi. Türkeş, 12 Mart 1971 öncesinde yine bir sabah erkenden evinden ayrıldı. Tek kapılı Ford marka aracına bindi; Eymir'e doğru yola çıktı.

Göl'e geldiğinde, her zamankinden farklı bir hareketlilik olduğunu sezdi. O gün gerçekten Eymir Gölü'nde bir olağanüstülük yaşanıyordu. Deniz Gezmiş ve arkadaşları da oradaydılar. Bu karşılaşma son derece doğaldı. Çünkü, o dönemde ODTÜ, tamamen solun hakimiyetindeydi. Türkeş, onları hemen tanıdı. Onlar da Alparslan Türkeş'i fark ettiler.

Deniz Gezmiş ve yanındakiler, hemen araçlara atladılar. Alparslan Türkeş'in peşine düştüler. Eymir'in çevresinde ilginç bir takip başladı. Önde "Başbuğ" Alparslan Türkeş, arkasında ise 6 Mayıs 1972'de Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'la birlikte idam edilip, sol için önemli bir sembol haline gelecek olan Deniz Gezmiş vardı. Kim bilir, belki de o gün Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan da oradaydılar.

Türkeş, 1977 Yılı'nın Ağustos Ayı'nda bu tarihi olayı anlatırken çok fazla ayrıntıya girmedi. Sadece, Deniz Gezmiş ve yanındakilerin ODTÜ'ye ait olan Eymir Gölü arazisinde

---

[22] Deniz Gezmiş Türkeş karşılaşması, Emin Pazarcı, 8 Mayıs 2012, Takvim

bir süre kendisini takip ettiklerini söyledi. Onları atlattığını ise 'ektim onları' sözleriyle dile getirdi. Mimikleriyle de bunun kendisi açısından 'ciddiye alınacak bir olay olmadığını' ortaya koymaya çalıştı.

Türkeş'in olayı anlattığı günlerde, ODTÜ'deki dengelerde değişiklikler olmuştu. Üniversite yönetimi, sol işgali kırmak için 600 "ülkücü işçi" almıştı. Üstelik, Ağustos ayı olduğu için üniversite de kapalıydı. Ana binada, yerleşkelerde ve sosyal tesislerde öğrenci yoktu. Yıllarca solun elinde olan ve arazisinde silahlı talimlerin yapıldığı Eymir Gölü de işçilerin hâkimiyetine geçmişti. Artık, Göl'de 24 saat ülkücüler bekliyordu. ODTÜ'de okuyan solcu gençlerle akademik personel, o alanı çoktan terk etmişti.

Ancak, bu durum çok kısa sürdü. Okulların açılması ile birlikte yine hâkimiyet öğrencilerin eline geçti. Üniversiteye alınan işçiler, sadece jandarma korumasında üniversiteye girebiliyorlardı. Okulda, her an patlamaya hazır büyük bir gerginlik vardı. Nihayet o patlama gerçekleşti ve işçilerin tamamı Üniversite'den ayrılmak zorunda kaldı. İşte, o kısa süren hakimiyet döneminde bu tarihi karşılaşmanın yaşandığı ortaya çıktı. Dönemin Ülkücü İşçiler Derneği Genel Başkanı Vedat Alagöz, kendisini Eymir Gölü'ndeki iftar yemeğine davet ettiğinde, Alparslan Türkeş'in gözlerinde belirgin bir parıltı ortaya çıktı. Ayrıntı isteyip, uzun uzun dinledikten sonra, "Çok mutlu oldum, mutlaka geleceğim" cevabını verdi.

"Oğlum, ODTÜ'nün ve Eymir Gölü'nün benim için ayrı bir yeri ve önemi vardır.

Yemek günü, Göl'de tam bir seferberlik yaşandı. ODTÜ su sporlarının bulunduğu yere masalar konuldu. Çevredeki

tepelere nöbetçiler yerleştirildi; çok geniş güvenlik tedbirleri alındı. Yemek boyunca Göl'ün ortasındaki bir sürat teknesi de içindeki seçkin korumalarla hazır bekletildi."

O iftar yemeğine sadece Alparslan Türkeş katılmış değildi. MHP'nin Genel İdare Kurulu üyeleri, akademisyenler, bürokratlar ve ülkücü kuruluşların bütün yöneticileri de o akşam oradaydılar. MHP ve ülkücülerin bütün önemli isimleri Eymir'e akın etmişti. Ülkücüler için o Göl'de iftar açmak son derece önemliydi. Türkeş de yemek sırasında Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının kendisini takip ettikleri tarihi anı anlattı: "Biz, bir zamanlar buralara zor giriyorduk. İçeri girdiğimizde zaman zaman peşimize takıldıkları da oluyordu."

Taha Akyol tarafından Hürriyet Gazetesi'nde bütün bu yaşananlara rağmen, Alparslan Türkeş'in, Deniz Gezmiş için TBMM'de yapılan idam kararı oylamasına katılmadığı yazıldı. Ben de yıllar önce 'Kurt Bakışı' isimli kitabımda yer verdiğim bu tarihi karşılaşmayı hatırlatmak istedim.

BÜLENT ERSOY'UN 'DENİZ BANA GAZOZ ALIRDI, BEN ONA ŞARKI SÖYLERDİM' AÇIKLAMASI OLAY OLDU

Devrimci kişiliğiyle anılan ve genç ömrü darağacında son bulan Deniz Gezmiş'in isminin etrafında yıllar sonra kopan bir magazin fırtınası sonrasında kolay kolay dinecek gibi durmuyor. Ses ve sahne sanatçısı Bülent Ersoy'un İzzet Çapa'ya yaptığı, ***"Deniz Gezmiş gazoz alırdı ben ona şarkı***

söylerdim" açıklaması [23] kuşkusuz her kesimden hayli tepki aldı.

Kabul edilse de edilmese de magazin ve siyaset literatürüne bir şekilde giren bu ilginç tartışmada tarafların ne dediğine açıklamaların yapılış kronolojisine göre kulak verelim. Önce ilk kez kamuoyuna açıklanan bu ilginç bilginin ortaya çıktığı söyleşinin o kısmını okuyalım;

Gençliğinizde masumane de olsa eylemleriniz olmadı mı? Duvarlara yazı yazmak gibi...

Böyle muzırlıklarım olmadı ama Deniz Gezmiş çok kıymetli bir arkadaşımdı.

İlk defa duyuyorum. Yakından tanıyor muydunuz Deniz Gezmiş'i?

Tanımaz mıyım... Rahmetli, gerek derin bilgi birikimi ve gerekse ideolojisinden ödün vermeyen sağlam karakter ya-

[23] 3 Ocak 2012, Habertürk Gazetesi

pısındaki üstün kişiliğiyle yiğit, delikanlı, adam gibi bir adamdı.

Çok merak ettim, nereden bu tanışıklık?

Tanırdım işte.

Yani birlikte bir hukukunuz var...

Tabii canım... Çok gençtim o zamanlar.

Düşünceleriyle sizi etkiledi mi bir ara?

Ben o işlere hiç katılmadım. Ama toplantılarında çok bulundum.

Nasıl toplantılardı, siyasi mi?

Siyasetin içinde hiç olmadım.

Eğlence toplantıları mıydı?

Eğlence, sohbet, muhabbet...

Kerpetenle laf alacağım ağzınızdan! Konuyu açsanıza...

Daha ne açayım ayol... Demagojiye gerek yok!

Şarkı söylemişliğiniz var mı Gezmiş'e?

Olmaz mı? Tabii ki! Rahmetli çok severdi sesimi. Bir gün bana 3 şişe Çamlıca gazozu aldı, ben de ona şarkılar söyledim.

Hangi şarkıları söylediniz?

Ne bileyim? Okurdum işte. Bu konuyu kapatalım artık. *(Küçük bir not düşmekte yarar var. Bülent Ersoy'u ne kadar sıkıştırdımsa da, Deniz Gezmiş konusunda ağzından başka tek bir kelime alamadım. "Ona olan saygımdan daha fazla konuşmam" dedi ve ser verip sır vermedi.)*

Rahmetli Menderes'le aynı sonu paylaştılar ne yazık ki?

Sayın Adnan Menderes Beyefendi'nin idam edilmesi benim için bir kara lekedir... İdamında ben ne gözyaşları döktüm. O kadar klas bir insandı ki! Ruhu şad olsun.

Demek Gezmiş'in de Menderes'in de ardından çok gözyaşı döktünüz...

Çok ağladım, hem de ne ağlamak... Çünkü fikir suçunun cezası ne olursa olsun idam olmamalıydı. İdama karşıyım ben. Çünkü biz karıncaya dahi can veremiyoruz. O zaman ne hakkımız var can almaya!

'DENİZ'İN ARKADAŞLARI ONU CEZALANDIRIR!'

Bülent Ersoy'un bu açıklaması üzerine görüşlerine başvurulan Deniz Gezmiş'in arkadaşlarından Bozkurt Nuhoğlu hayli sert bir açıklama yaptı. [24] İşte Nuhoğlu'nun sonrasında 'yanlış anlaşıldığını' belirtip bizzat Ersoy'dan özür dilediği o açıklaması; "Deniz, 68 kuşağının kahramanıdır. Karakteri düşük insanlarla hiçbir surette ve mekânda beraber olmamıştır. Deniz bu tür insanların gittiği yerlere asla gitmez, bu insanlardan nefret ederdi. Deniz'in bütün düşüncesi devrimdi. Bu kadın kılığındaki erkeğe ya da erkek kılığındaki kadına lanet olsun diyorum. Deniz'i kullanıp itibar kazanmak istiyor. Bu tür şeylerle insanların kafasını bulandırmasın. Yalan söylemesin, uydurmasın. Yoksa Deniz'in arkadaşları onu cezalandırır."

[24] 4 Ocak 2012, Posta Gazetesi

Bozkurt Nuhoğlu'nun tepki çeken açıklamaları nedeniyle Transseksüellerin Ankara'da kurduğu Pembe Hayat Derneği suç duyurusunda bulunacağını açıkladı. Nuhoğlu'nun açıklamaları ile ilgili yorumlar şöyle;

Mustafa Yalçıner (Deniz Gezmiş'in arkadaşı): İki taraf da olayı abartıyor. Bülent Ersoy'un dediği doğru mu, yanlış mı bilmiyorum ama cezalandırma filan... böyle bir şey uygun değil. Hem yapılamaz hem de neye dair cezalandırma olacak? Biz hiçbir zaman transseksüellerle ilgili karakteri düşük ya da yüksek gibi değerlendirmede bulunmadık. Kadıncağızın kendisini abartması bir problem teşkil etmez. Keşke herkes Deniz'in arkadaşı olabilseydi.

Kemal Ördek (Trans hakları aktivisti ve Pembe Hayat Derneği Genel Sekreteri): Bülent Ersoy'un şahsında bütün transseksüellerin sosyalistler tarafından hedef haline geti-

rilmesidir bu. "Deniz Gezmiş'in arkadaşları cezalandırır" diye bir ifade geçiyor. Kabul edilemez. Bir toplumsal grubu hedef gösteriyor. Suç duyurusunda bulunacağız. Ben de solcuyum. Kendimi özgürlükçü sosyalist olarak tanımlıyorum. 68 kuşağı eğer böyleyse vah halimize!

Deniz Umre Tuna (Sosyalist Feminist Kolektif üyesi ve avukat): Maalesef, bir kısım sosyalistlerin bakışı budur. Benim hayal ettiğim sosyalizm, bu bakışı reddediyor. Kadının söylediği kötü bir şey değil ki. Gerçeği yansıtmıyorsa başka türde bir cevap verilir. Konunun kadın mı erkek mi olduğuyla ne alakası var? Sosyalizm adına böyle konuşulamaz. Bu, homofobidir.

AYDINLIKÇIKAR DA ZEKİ MÜREN'İ TARTIŞMIŞTI

1980 öncesinde de Proleter Devrimci Aydınlık (PDA) örgütü bugünküne benzer bir tartışma yürütmüştü. O dönemde PDA'nın ikinci ismi olan Gün Zileli, yazdığı 'Havariler' kitabında bu olayı aktarıyor. Zileli'ye göre örgüt içindeki tartışmanın konusu devrimden sonra 'Zeki Müren şarkıları TRT'de çalınır mı çalınamaz mı' üzerineydi. Bir grup Müren'in TRT'ye çıkma hakkı olduğunu savunurken diğer grup onu yoz kültürün temsilcisi olarak görüyordu.

"DENİZLERİN İDAMINI İKİ GÜN ERTELETTİK"

Türkiye tarihinde ilk uçak kaçırma eylemi 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamını önlemek için yapıldı. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) liderleri için Ankara-İstanbul seferini yapan uçağı Sofya'ya kaçı-

ran Aynullah Akça, Sefer Şimşek, Mehmet Yılmaz, Yaşar Aydın hedeflerine ulaşamadılar, idamları durduramadılar. [25]

Uçak kaçırma eylemi ile idamları durduramayacaklarını bilen gençler, aynı zamanda Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Kemalettin Eken'i de kaçırmayı planlamışlardı. Uçak kaçırıldı ancak Jandarma Genel Komutanını kaçıracak olan Hasan Ataol, Ergun Adaklı, Sefa Asım Yıldız ve Niyazi Yıldızhan, harekete geçmeden saldırıya uğrayınca kaçırma eylemi yapılamadı. Çıkan çatışmada Niyazi Yıldızhan yaşamını yitirdi. Komutan yaralandı.

Uçak kaçırma eylemini yapanlardan Aynullah Akça, "Bizim elimizde fazla bir koz kalmadı. İsteklerimizin yerine getirilmesi için 12 saat süre vermiştik. Bu süreyi bir kez daha uzattık. O gece Meclis sabaha kadar toplantı yaptı ama karar değişmedi..."

İsveç'de yaşayan Aynullah Akça'yı bir Türkiye ziyareti sırasında bulup, uçak kaçırma eylemini, dönemin gençlik hareketini, bugüne dair düşüncelerini konuştuk.

DENİZ GEZMİŞ EYLEMİ ONAYLADI

Uçak kaçırma eylemini yapan 4 kişi farklı örgütlerden olmasına rağmen THKO önderleri için hayatlarını sürgünde geçirmeyi, öldürülmeyi göze almışlar. Yaşar Aydın Türkiye İşçi Partisi, Sefer Şimşek THKO, Aynullah Akça THKP-C üyesi.

Mehmet Yılmaz ise herhangi bir partiye üye değil ama sola sempatisi olan biri. Akça, "Kendi başına olsan da bir

[25] Denizlerin idamını iki gün ertelettik, 6 Haziran 2011, Evrensel Gazetesi

şey yapman gerekiyordu. Senin önder diye kabul ettiğin insanlar öldürülüyor, hakkında ölüm emri var. Uçak eylemini yapan dört kişi birbirimizi önceden tanıyorduk, hemşeriydik. Bu eylem kararını aldık. Sefer, bu düşüncemizi Denizlere iletti. Deniz Gezmiş, 'Hazırlıklarınızı yapın, bizden haber bekleyin' dedi."

4 genç, Deniz Gezmiş'den "Hazırlıklarınızı yapın" talimatının gelmesi üzerine, deneme uçuşları yapmışlar. Hayatlarında uçağa da ilk defa bu vesileyle binmişler. İdam kararının kesinleşmesinin ardından Deniz Gezmiş "Eylemi yapsınlar" diye haber gönderince, 3 Mayıs 1972'de Ankara-İstanbul seferini yapan Boğaziçi uçağını kaçırırlar.

"THKO ADINA UÇAĞI KAÇIRIYORUZ"

Havaalanında hiçbir arama yapılmaz, bilet gösterip uçağa binerler. Akça, o günü şöyle anlatıyor: "Uçak İstanbul boğazının üstüne gelince kaptan anons yaptı. Daha önce planladığımız şekilde Yaşar arkadaş ayağa kalktı, uçağın THKO adına kaçırıldığını duyurdu. Denizlerin örgütü adına kaçırmayı doğru bulduk. Kimse kıpırdamasın dedi. Biz de kalktık, silahları çektik; ben bombayı çıkarttım. Uçağın içinde kontrolü çok kolay sağladık. Uçağı Bulgaristan'a götüreceğimizi, nedeni de orada açıklayacağımızı söyledik. İndikten sonra uçağı neden kaçırdığımızı söyledik. Bulgarların temsilcileri geldi, taleplerimizi söyledik. Türkiye Büyükelçisi zaten havaalanında bekliyormuş; o geldi. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan'ın serbest bırakılıp bir uçakla Bulgaristan'a getirilmesini istedik. 12 saat süre verdik. Bizim esas beklentimiz başkaydı. Bu hareketle bir sonuç alınamayacağını biliyorduk, ama eş zamanlı başka bir

eylem daha yapılacaktı. İkisi birleşince sonuç alabiliriz diye düşünüyorduk."

Akça'nın söylediği diğer eylemi de bir grup THKO üyesi yapacaktı. Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Kemalettin Eken'i kaçıracaklardı. Ancak eylem planlandığı gibi gitmedi ve kaçırma eylemi gerçekleştirilemedi. Çıkan çatışmada Eken yaralanırken, bir THKO üyesi de yaşamını yitirdi.

DENİZ YOLCULARI ÖLDÜRMEMİZİ İSTEMEZDİ

Sofya'da bir kulaklarının Ankara'daki bu eylemde olduğu anımsayan Akça, "Kaçırma olayını yapamamışlardı. Bizim elimizde fazla bir koz kalmadı. Bir kez daha süreyi uzattık. O gece Meclis sabaha kadar toplantı halindeydi. Kararlı olduğumuzu ispat etmek için artık uçaktakileri öldürmemiz gerekiyordu. Öbür taraftan; Deniz Gezmiş bu duruma ne derdi diye düşünüyorduk.

Deniz Gezmiş Anadolu'ya geçerken, polisler üzerine geliyor, elinde otomatik silah var, o durumda bile polisleri öldürmeye kıyamıyor. Ondan sonra Amerikalı çavuşu kaçırıyor; onu bile öldürmüyor. Biz ne yapalım! Uçaktakilerin hepsi sivil masum insanlar. Birilerini öldürseydik Denizlerin bunu kabul etmeyeceğini biliyorduk. O dönemin hükümeti bundan faydalanabilirdi de. "Bunlar terörist, suçsuz insanları öldürüyor" propagandası yapabilecekti.

Buna rağmen Denizleri bırakacakları da garanti değildi. Sivil olmayan tek kişi İnönü'nün oğluydu. Kaldı ki İnönü bütün grubuyla "idama hayır" oyu vermişti. Onun oğlunu öldürmek de doğru olmazdı. Bir kere daha uzattık. 36 saat oldu. Baktık bir sonuç alamayacağız. Basın toplantısı yaptık havaalanında. Durumu anlattık. Uluslararası ajanslardan

gazetecilerde vardı. Katil hükümetin politik kararla üç genci idama götürdüklerini duyurduk, ama idamı durduramadık" diyor.

"KENDİ NEHİRLERİNDE YÜZSÜNLER"

Aynullah Akça bugünkü gençlerin mücadelesine ilişkin de düşüncelerini paylaşıyor; "Aynı nehirde iki kere yıkanılmaz diye bir söz vardır. Bizim dönemimiz öyle bir dönemdi. Gençler Deniz Gezmiş'in ruhundan gidiyorlardı. En azından onun böyle haksız yere idam edilmesine tepki gösteriyorlardı. Bence şimdiki gençler kendi döneminin ruhunu bulmalılar. Deniz Gezmiş bir semboldür ama o dönem bir daha yaşanmaz. Kendi dönemlerinde o zamanki heyecanı bulmaları lazım. Kendi nehirlerinde yıkanmaları lazım. Bu dönemde onlar da kendi Denizlerini bulmaları gerekiyor."

EYLEM HAKKINDA GERÇEK DIŞI İDDİALAR

Aynullah Akça ve arkadaşlarının uçak kaçırmasının ardından dönem dönem çeşitli iddialar ortaya atıldı, tartışmalar yapıldı. Eylemden sonra Altan Öymen, Erdal Öz gibi aydınların gözaltına alınmasının ardından kendileri hakkında çeşitli iddialar ortaya atıldığını hatırlatan Akça, "Bizim onların içeri alınması için böyle bir eylem yaptığımız imasında bulundular. Sonra Uğur Mumcu Cumhuriyet'te, "aydınlar üzerinde baskı yapmak, sindirmek için böyle bir provokasyon yapıldı" diye yazdı.

Birçok iddia ortaya attılar. Hükümet zaten bu kişileri bir çok defa gözaltına almıştı. Bizim üzerimizden ne diye plan yapsın, çok komik. Ondan sonra her yıldönümünde şu ya da bu şekilde konuyu bize getirerek 'soru işaretleri var' de-

diler. Yıllar geçtikten sonra bu sefer idamları hızlandırmak için yaptığımız söylenmeye başlandı. Bu da doğru olmayan, gerçek dışı söylentilerden biriydi. Biz o gün uçağı kaçırmasaydık ertesi gün idam edileceklerdi. Uçak kaçırma eylemini yapmamış olsaydık 4 Mayıs sabahı idam edileceklerdi. Eylem idamları iki gün geciktirdi. Bütün yollar kapanmıştı. Karar alınmıştı. Meclis'te onaylanmıştı. Kaldı ki THKO'nun onayı ile yapılmış bir eylemdi. "

"PİŞMAN DEĞİLİM AMA BUGÜN YAPMAM"

Aynullah Akça, uçak kaçırma eylemini yaptığında 22 yaşındaydı. 18 ay Bulgaristan'da cezaevinde yattı. Çıktıktan sonra liseyi ve üniversiteyi burada okudu. Devrimci mücadeleden de kopmadı. "Türkiye'de gençliğin hareketinin örgütsüz, partisiz olduğunu gördük. Bakıyoruz bugün Arap ülkelerindeki devrimlere. Bunlar devrim ama sosyalist devrim değil. Sosyalist devrim için daha başka şartlar lazım. Gençliğin yapabileceği bir şey değildi. Orada gördük; sosyalist devrim için işçi sınıfı ve onun partisinin olması gerekiyordu."

Aynullah Akça hep bir gün dönme hayali ile yaşadı ancak 12 Eylül darbesinin ardından bunun mümkün olmayacağını anladı ve Bulgaristan'da kalıcı bir hayat kurdu. Bulgaristan'da sosyalist sistemin çökmesinin ardından ailesiyle İsveç'e taşındı.

Akça, "Böyle bir eylemden kesinlikle pişmanlık duymadım. O günleri yaşamak gerekiyor. Bu eylem o kadar doğal geliyordu ki o zaman. Lider gördüğün insanlar öldürülüyordu. Senin de bir şey yapman lazım. Biz örgüt baskısı ile yapmadık. Bir şey yapabilmek adına kendi rızamızla yaptık

bu eylemi. Dolayısıyla bugün bile düşününce pişmanlık duymuyorum. Bir daha böyle bir eylem yapar mıyım; kesinlikle hayır. İnsanların iradesi dışında onların hürriyetini elinden alıyorsun. Doğru değil" diyor.

EN ÇOK CHE'NİN GÜNLÜĞÜ KİTABI OKUNUYORDU

Daha lise çağlarında çalıştığı fotoğrafçıda sosyalist mücadelenin içine giren Akça, çalıştığı fotoğrafçının Ankara'da solcuların, ilerici gençlerin uğrak yeri olduğunu, burada yapılan tartışmaları çok sevdiğini anlatıyor. O dönem çok ilerletici tartışmaların yapıldığını, sadece belli kesimin değil bütün bir toplumun tartışmalar yapabildiğini ifade eden Akça, sosyalist, adil, halktan yana bir düzenin tartışıldığını kaydetti.

Akça, sağ-sol kavgalarının silahlı çatışmalara dönüştüğünü, halk ordusu, halk cephesi gibi partilerin kurulmaya başlandığını, gençliğin savaşa hazırlandığını söyleyerek, "O zaman en çok Che'nin Günlüğü kitabı okunuyordu" diyor.

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan tutuklandıktan sonra Türkiye'deki farklı partilerdeki gençlerin dahi "harekete geçmek, bir şeyler yapmak lazım" diye konuşmalar yapmaya başladığını hatırlatan Akça, Mahir Çayan ve arkadaşlarının Kızıldere'de öldürülmesinin ardından "Mahir öldü, Deniz cezaevinde, artık bitti" deyip yürüttükleri tartışmalar sonunda uçak kaçırma fikrinin ortaya çıktığını anlatıyor.

DENİZ GEZMİŞ AĞITI'NI GERÇEKTE KİM YAZDI?

SoL gazetesinin 6 Mayıs 2013 günlü sayısında, Serkan Bilgi imzasıyla yayımlanan bir yazıda, "Şarkışla'ya düşür-

mesin / Allah sevdiği kulunu" diye başlayan "Deniz Gezmiş Ağıtı"nın; Ankara'nın Mamak semtinde yaşamış, okuryazar olmayan "Hayriye Sultan" adında bir kadına ait olduğu belirtiliyor. [26]

Yazıdan öğrendiğimize göre, bu kadın 14 yaşında evlendirilmiş, ev işlerinde çalışmış, daha sonra Mamak'ta ilk gecekondulaşma girişimine öncülük etmiş ve o sırada Deniz Gezmiş'i tanımış biri... Bu satırlardan, "Hayriye Sultan"ın kimliği konusunda fazla bilgi edinemiyoruz. Çünkü gerçek bir kişilik gibi değil, daha çok "öykü kahramanı" gibi anlatılmış. "Okuması yoktu Hayriye Sultan'ın, Deniz'lere ciğeriyle yakmıştı bu ağıtı" diyor yazar...

Doğrusu bu satırları okuyunca çok şaşırdım. "Hayriye Sultan" kim? Soyadı bile yazılmamış! Gerçekte böyle biri var mı, yoksa kurgusal bir kahraman mı? Gizlemeye gerek yok, bu "Hayriye Hanım öyküsü" hiç inandırıcı gelmedi bana. Sözü uzatmadan söyleyeyim nedenini;

Zülfü Livaneli'nin yorumuyla ünlenen "Deniz Gezmiş Ağıtı"nın gerçek sahibi, Sivas / Şarkışla'dan Âşık Mevlüde Günbulut'tur. Mevlüde Hanım, yakın arkadaşım, mimar ve araştırmacı-yazar Şükrü Günbulut'un annesidir. Şükrü Günbulut'u geçen yıl yitirdik. Onun ardından, 26 Nisan 2012'de BirGün'de yazdığım yazıda, Âşık Mevlüde'den ve "Deniz Gezmiş Ağıtı"ndan da söz etmiştim.

Mevlüde Günbulut'un şiirleri, Şükrü Günbulut tarafından derlenerek,1998 yılında "N'olayıdım N'olayıdım" adıyla yayımlandı. Sözü edilen ağıt da bu kitapta yer alıyor. Üstelik, Zülfü Livaneli'nin okumadığı son dörtlükle birlikte:

---

[26] Deniz Gezmiş Ağıtı'nı kim yazdı, Birgün, 14 Mayıs 2013

"Şarkışla'ya düşürmesin / Allah sevdiği kulunu / Gemerek'te çevirmişler / Deniz Gezmiş'in yolunu // Yaşa Türk ordusu yaşa / Ben de şaştım böyle işe / Ordu madalya göndermiş / Yusuf'u vuran çavuşa // Yurdun düzeni bozuldu / Yolumuz uğradı kışa / Tarihlere kayıt olsun / Nihat Erim geçti başa // Huzusuzum ki şu sıra / Sanki sarhoş yaşıyorum / Daha yüklenmen üstüme / Eskiyi zor taşıyorum "

Şükrü Günbulut, Ürün Yayınları'ndan çıkan kitaba yazdığı bilgi notunda, "Deniz Gezmiş Ağıtı" için şöyle diyor; "Deniz'lerin yakalandığı günlerde anamdan gelen bir mektupla aldım bu şiiri. Birkaç kopyasını çıkardım. Avaz verdim. Yani ona bir müzik yaptım. Saz eşliğinde türkü olarak söylemeye başladım. Bugün halkın bildiği türkünün avazı, bizim özgün avazımız değildir. Şarkışla'da söylenen bir başka türkünün, 'Celal Oğlan Türküsü'nün avazıdır. 'Deniz Gezmiş Ağıtı'nı herkes biliyor. Oysa anamın daha ne güzel şiirleri vardır."

Tüm bu gerçekler karşısında, Serkan Bilgi'nin "Hayriye Sultan" öyküsü havada kalıyor. Tarihsel olgulardan söz ederken, masal anlatmaktan kaçınmak gerekiyor. Hele de, "Anlatılan bizim hikâyemiz" ise, daha titiz davranmak ve mutlaka belgelere dayanmak zorundayız.

DENİZ GEZMİŞ BUGÜN KİM?

Deniz Gezmiş bugün kim? Ya da savunduğu fikirler bugün neyi işaret ediyor? [27]

Yanlış anlamayın, "bugünün Deniz Gezmiş'i kim" değil soru. Bunu aramak mesnedsiz ya da en azından tarihin kendi dinamizmini inkâr etmek olur.

Sorunun özünde, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının savunduğu fikirlerin bugün neyi ifade ettiği yatıyor ki, Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı dönüşüm dikkate alındığında buna cevap vermek hayati önem taşıyor. Önyargısız ve tabusuz yapmak lâzım bunu da; o fikirlerin bugün bir karşılığı var mı, varsa ne, diye sorarak.

Türkiye'nin yine karanlık ve tekinsiz günler yaşadığı, kimin kimi kullandığının hâlâ netleşmediği 1971 yılında, 12 Mart muhtırasından birkaç gün sonra sırayla yakalandı üç arkadaş; Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş Sivas'ta Hüseyin İnan Kayseri'de. Anayasal düzeni değiştirmeye teşebbüsten yargılanıp, 1972'de idam edildiler. Bugün bu idamların yıldönümü.

Aslında savundukları, istedikleri, özledikleri, bugün hâlâ çoğumuzun gönlünde yatan şeylerdi: Bağımsızlık, özgürlük, kardeşlik... Onlar çoğumuzdan farklı olarak bunu seslendirdikleri, dillendirdikleri, slogan haline getirip yaşatmaya çalıştıkları için öldüler...

---

[27] Deniz Gezmiş bugün kim?, 06 Mayıs 2010, Kürşad Oğuz, Haber-Türk

TEMEL HEDEF UNUTULMAMALI

Bugün, bu kavramlar yine herkesin gönlünde, üstelik itiraf etmek gerekir ki dillendirmek çok daha kolay ve tehlikesiz; en azından asılmıyorsunuz. Ama bu rahatlık, içini de boşaltabiliyor bu kavramların, onları birbirine düşürebiliyor. Herkes kendi yolunda, kendince "kullanıyor" bağımsızlığı, özgürlüğü, kardeşliği... "Bağımsızlık" diye bağıran, "özgürlüğü" göz ardı edebiliyor; "özgürlük" diye bağıran "kardeşinin" özgürlüğünü unutabiliyor. Bu kavramların yeşereceği toprak "demokrasi" çoğu zaman temel hedef olmaktan çıkıyor.

Hadi daha açık söyleyelim, zaten birkaç yıldır tartışılıyor: "Ulusalcı" kanat da Deniz Gezmiş'i sahipleniyor, "liberaller" de, "muhafazakârlar" da... Ortaya, darbeyi savunanların "ben Deniz Gezmiş'çiyim" diyebildiği; "Kürt sorunu" diyemeyenlerin devrimciliğe soyunduğu bir garabet çıkabiliyor. Bu böyle bölüne bölüne uzayıp gidebilir...

DOĞRUDAN ÇIKAN YANLIŞ

Darbe demişken, şunu da açık yüreklilikle söylemeli. Evet, Deniz Gezmiş ve arkadaşları haksız yere asıldılar, bunda hiç şüphe yok. Ama o dönem yaşanan karmaşa da Türkiye'nin ikinci muhtıra – darbesini görmesine neden oldu. Yani bir doğrudan bir yanlış çıktı.

Belki doğru bu kez bu karmaşadan çıkacak. Belki de en doğrusu, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını sahiplenme ya da onlara bugünden bazı yakıştırmalar yapma yarışını bırakıp bugün bu karmaşayı çözecek anahtar olan gerçek demokrasiyi sahiplenmek. Darbelerden böyle uzaklaşıyor bu ülke...

Farklı kesimlerden isimler Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının savundukları fikirlerin bugün neyi temsil ettiğini anlattı. İşte değerlendirmeler;

CHP Milletvekili Berhan Şimşek: "Bu işler akılla ve bilinçle yapılmalı"

"Barış, kardeşlik adına; demokrasi, özgürlük, Türkiye'nin ulusal değerleri adına, mutlaka böyle insanlar kendi dönemlerinde var olacaktır. Mesele sürecin içerisinde bunu aklıyla yapacak, bilinciyle yapacak birilerinin olmasıdır. Bütün bunları böyle düşünmek lâzım. Bu anlamda da Denizlere baktığınız zaman onlar hiç kimsenin burnunu kanatmamıştır. Maalesef hukukun siyasallaşmasıdır başlarına gelenler.

Buradaki karar hukuki bir karar değildir. Ne evrensel hukuk ilkelerine yakışan uygunluğu vardır ne de mahkeme teminatı vardır. O idamlar siyasi karardır. Adnan Menderes'in idamı da siyasi karardır. 18 yaşında bir gencin idam edilmesi de siyasi karardır. Bu ülkede bunun gibi olaylar bir daha yaşanmasın. Bu insanlar bilgileriyle, birikimleriyle yarınki ülkenin farklı alanlarında olacaktır. Gaflet dalalet içinde bu toplumu yönetenler olursa bizim çocuklarımız seyretmeyecek, biz de seyretmedik. Bu sabah Bursa Nilüfer Belediyesi "3 Fidan Anıtı"nı açtı. Orada yüzlerce genç vardı. Bugün Deniz ve Yusuflar yaşıyor, sizde, bende yaşıyor.

Haksızlığa, uğursuzluğa, hainliğe karşıysanız, erdemi onuru, kardeşliği arıyorsanız bu fikirler yaşıyor demektir. Denizler'in dedikleri de bunlardı. Köle olmayan, kula kulluk etmeyen bireylerin oluştuğu, bağımsız bir ülkenin, sömürgeyi reddeden bir ülkenin yapılanmasının olması gerektiğini savunuyorlardı. Biz bunları hâlâ savunuyoruz ve

savunmaya devam edeceğiz. Bütün bunların bugün hayatta karşılığı olumsuz yönde varsa, olumlu yönden de savunanlar var, bizler varız. 6 Mayıs'ta neden mezarlarına geliyorlar? Bu insanların talepleri bankadaki dolarlarının artması değildir. Bu insanlar toplumun mutluluğunun peşindeydiler."

Eski Çalışma Bakanı Yaşar Okuyan; "Yaşasalardı onlarla birlikte miting yapardım"

"Deniz ve arkadaşlarının asılması bana göre aradan şu kadar yıl geçtikten sonra bakıldığında çok ciddi bir skandaldır. Bu devlet 40 bin kişinin katili Abdullah Öcalan'ı asmayı bilemedi ama adam öldürmemiş, hiçbir insanın canına kastetmiş, eylemi olmayan üç genci sehpaya götürdü. 2010 Türkiyesi'nden geriye baktığımızda bu olay bir dramdır. Deniz Gezmiş'in savunmasını yeniden okumaları lâzım.

Orada "Tam bağımsız bir Türkiye" diyor. Bugün ülkenin en büyük sorunu bu değil mi? O dönemin şartlarında, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının karşısında onlarla mücadele eden bir kimliğe sahibim. O günün şartlarını kim oluşturduydu? O gün böyle bir tezgâh kurulmuştu, insanların birbirine girmesine çalışıldı. Deniz Gezmiş ve iki arkadaşı üzerinden gözdağı vermek içindi idamları ama bana göre adli bir hataydı, skandaldı. Yazık oldu. Şu anda Cumhuriyet ve demokrasi mücadelesi veriliyor. Bugün sağ olsalardı bu mücadelenin en önlerinde olurlardı. Bugün aynı çizgide Yaşar Okuyan olarak da onlarla beraber belki de yürüyüş, miting yapardık."

68'liler Birliği Vakfı Genel Başkanı Sönmez Targan: "Bu gibi devrimci girişimler hep olacak"

"68'i hazırlayan siyasal ve toplumsal olaylar yaşandığı sürece bu gibi devrimci gençlik girişimleri her zaman olacaktır. Bu mücadelenin doğasında olan bir şey. 68 kuşağındaki mücadelenin temeli antiemperyalist bir düzene oturuyor. Sömürüye, baskıya, faşizme karşı bir mücadeleydi. O mücadelenin tarihsel, toplumsal koşulları bugün fazlasıyla var. Bugün bu hareket hâlâ anılıyorsa, bu mücadelenin bırakmış olduğu siyaseti canlı tutmanın bir göstergesidir. Her sene bir iki yerde anma yapılırdı, bugün birçok yerde anma olacak. Bu sıradan bir anma değil.

Bu bir gereksinmeyi ifade ediyor. Bu gençlik hareketleri, faşist idareler oldukça devam edecektir. Hiçbir şey aynen tekrarlanmaz. Bunun karşılığı daha örgütsel, partisel bir mücadeleden geçiyor. Bizler de böyle bir oluşumun yapılmasında, böyle bir merkezin oluşturulmasında katkı koyabiliriz sadece. Tamamen değiştiremeyiz. İktidara yönelecek hareketlere ivme kazandırmanın yöntemidir bu. İktidara gelecek diye bir şeyi beklemek de bir hayaldir ama bu hareketlerle daha önemli bir siyasal hareketin hızlanmasına da katkı koymak gerekir."

Deniz Gezmiş'in avukatı Halit Çelenk; "Onlara göre huzur ve refah sosyalist düzendeydi"

"Yeni düzenden yeni Deniz Gezmişler çıkabilir. Ama içinde bulunduğumuz düzen buna kolay kolay izin vermez. Mesela Bursa'da belediyenin yaptığı heykeli boyamışlar, ona saldırmışlar. Kimin yaptığını bilmiyoruz. Partilerin hiçbirisi bir tavır içinde olmuyor. CHP, MHP bu çocuklara saygı duyuyorlar. Bunu da kim yaptı bilemiyoruz. Böyle şeyler de oluyor. Bu çocuklar bugün hayatta olsalardı yine kahraman olurlardı. Onlar, bilimsel sosyalizme inanıyorlar-

dı ve ben de aynı dünya görüşünü paylaştığım için arkadaşlarımla birlikte onları savundum. 11 avukat arkadaşımla savunduk. Onlar da Türkiye'nin ancak sosyalist bir süzen içinde huzurlu ve refah bir biçimde olabileceğini düşünüyorlardı. Oysa bugün Türkiye'de olup bitenler çok üzücü. Okullardaki olaylar, küçük çocuklara tecavüzler vs. Bunun kökeninde vatandaşa insan gözüyle bakmamak vardır. İnsan gözüyle bakmayanlar bu tür eylemlere girerler diye düşünüyorum."

AĞABEYİ BORA, KARDEŞİ DENİZ'İ ANLATTI

"Denizler'i yaptıklarından dolayı değil, yapacaklarından dolayı bertaraf ettiler. Bugün olsaydı Kürecik için en önde o ve arkadaşları yürürdü" diyen Bora Gezmiş, kardeşiyle çocukluğundan idam edilişine kadar yaşadığı tüm hatıraları anlattı. [28]

Deniz Gezmiş 1947'de doğdu, henüz 25 yaşında 3 arkadaşıyla birlikte idam edildi. Gençlik hareketinin unutulmayacak lideri olarak hayata gözlerini yumduktan sonra dahi siyasi rakipleri bile onun hakkında tek kötü söz söylemedi. "Denizler'i yaptıklarından dolayı değil, yapacaklarından dolayı bertaraf ettiler" diyen Ağabeyi Bora Gezmiş, kardeşi Deniz'in çocukluğundan gençliğine, savunduğu değerlerden idam edilişine kadar hatırladıklarını, bildiklerini anlattı:

Biraz kardeşinizin çocukluğundan bahseder misiniz?

Hiperaktif bir yapısı, sevecen bir mizacı vardı. Mahalledeki bütün yavru köpekleri toplayıp bahçemizde beslediği-

[28] Deniz Gezmiş'in ağabeyi Bora Gezmiş: Kürecik'e en önde Deniz yürürdü, Aydınlık, 10 Mart 2012

ni hatırlarım. Bakkaldan aldığı ekmeği eve gelene kadar dağıtırdı. O zamandan beri dik başlı bir çocuktu. Şimdi bakıyorum da; kendine has bir adam olacağı o zamandan belliymiş.

Siyasi tercihi ne zaman netleşmeye başladı? Ve sizin bunu fark etmeniz...

Dedem CHP Erzurum il yönetimindeydi. Aile olarak CHP kökenliydik. Bizim eve CHP'nin yayın organı Ulus Gazetesi gelirdi. Bu ortam içinde Deniz de CHP'ye sempati duyan bir çocukluk geçirdi. Hatta ilkokul 5. sınıfta eliyle 6 ok yapmış, bayağı hadise olmuştu. Babam da Milli Eğitim'de müdür yardımcısıydı. Olay daha sonra çok büyümeden kapatıldı. İlkokul çağlarında dahi siyasete ilgi duyan bir yapısı vardı. 57 seçimlerinde Deniz'le birlikte mitinglere giderdik. Demek ki siyasi ilginin tohumları o zamandan atılmış.

"Deniz Gezmiş Atatürk'ü sevmezdi.", "O Sosyalist idi, Atatürk'ü devrimci olarak görmezdi" gibi söylemler için ne diyorsunuz?

Deniz'in Atatürk'ü sevmediğini iddia etmek için bir delil ortaya koymanız lazım. Yalnız Deniz değil, 68 Kuşağı'nın yüzde 90'ı Atatürk'ü referans alarak "2. Kurtuluş Savaşı'nı başlattığını" söyler. Deniz hem Sosyalist'ti, hem Atatürkçü'ydü. Bunu söylemek o kadar kolay ki; Deniz'in Atatürk'le ilgili Samsun'dan Ankara'ya Atatürk yürüyüşünde 'Türk halkına' diye açıklamaları var. Bazıları da diyor ki; önce Atatürk'ü referans alıyordu ama sonra Sosyalizm'e kaydı. O zaman da Deniz'in Mamak'taki en son savunmasını okuyacaksın. Mahkemede savcının "Bunlar Atatürk demezler, Mustafa Kemal'in kalpaklı resmini kendilerine

referans alırlar..." şeklinde iddiada bulunması üzerine Deniz, "Atatürk'ü en çok koruyan biziz" der.

O dönemde Deniz Gezmiş'in ailesi olmak nasıldı?

Basında "teröristler" gibi sıkıyönetimden kaynaklanan beyin yıkayıcı yayınlara rağmen biz hep Deniz'in arkasında durduk. Bazıları bunlardan etkilendi, bazıları korkarak geri durdu. O sırada babam emekli olmak zorunda kaldı, annemin okulunu değiştirdiler. Kardeşimi asistan yapmadılar. Deniz yakalanmadan önce de sürekli eve polis gelirdi, ararlardı. Deniz'in Ağabeyi olmak herkes zannediyor ki sadece gurur verici. Evet gurur duyuyoruz. Ama bunu karşısında o isme karşı sorumluluklarımız da var. Dikkat etmemiz, yanlış yapmamamız lazım. Elinizden geldiği kadar her davranışta muhakkak Deniz'in ismini düşünerek hareket etmek zorundayız.

Süleyman Demirel'in o dönemde kardeşinize yurt dışında burslu okuma teklifi yaptığı iddia ediliyor?

Benim kardeşim anlatmıştır. Demirel'in kendisi tarafından zaten teklif edilmemiştir ama memurları tarafından teklif edilmiştir. Ama Deniz kabul etmediği için gerçekleşmedi.

Bu teklifi Deniz Gezmiş'i Türkiye'den uzaklaştırmak için yapıyorlar herhalde?

Devletin en üst kademesinde olan adamlar da örtülü ödenekle devlet bursuyla yurt dışında okumuşlardır. Onların da kim olduğunu Süleyman Demirel biliyor.

Onu en son ne zaman gördünüz?

İnfazdan 1 ay önce görmüştüm. 5 Mayıs'ta görüşmek için gittiğimizde bize sayım olduğunu söylediler ve yarın

gelin dediler. Meğerse o gün hazırlıklar yapılıyormuş. Biz Ankara'da kaldık. Sabaha karşı "İnfaz yapıldı" dediler.

En son karşılaşmanız, aranızda geçen diyalog hatırınızda mı?

Hatırımda olan şu; babam moral vermeye çalışıyor. O sıralarda dilekçeler veriliyor, imzalar toplanıyor. Babam Deniz'e bunları anlatırken Deniz Dedi ki; "Baba boşuna bunları anlatma. Bunlar bizi asacaklar." Babam da "Neden öyle diyorsun" falan dedi. Deniz "Ben bunların hareketlerinden öyle anlıyorum. Siz kendinizi hazırlayın" dedi. Bir de o arada kendisi için söylemedi ama babama siyasi durumu nasıl gördüğünü sordu. Babama "Sence Ecevit bir şeyler yapabilecek mi?" diye sordu Babam da ona "Henüz Ecevit partinin başında değil" diye cevap verdi. Genel olarak biz ona moral vereceğimize o bize moral veriyordu. Bir de, "özür dilesinler, cezaları hafiflesin" gibi haberler çıkıyordu. Demek ki avukatlarla ya da bir şekilde kulağına gitmiş. Babama "Sakın benim adıma böyle bir söz vermeyin. Yoksa babalıktan reddederim seni" dedi.

İdam kararını onaylayanlar, karşı çıkanlar oldu? Kırgın olduklarınız, kızgın olduklarınız vardır muhakkak?

Kırgın olmak ayrı da... Onların hepsi şimdi "İdama el kaldıranlar" diye bir kitapta "Biz yanlış yaptık" diyorlar. Süleyman Demirel de yanlış yaptık demiyor da, güç bizim elimizde değildi falan diyor. Yani açıkça diyor ki; "Birileri emretti, biz de uyguladık" gibi konuşuyor. İdama el kaldıranlar da o zaman korkuyla, zorla el kaldırdılar. Onun ezikliği içindeler. Onlara neden kızgın olalım? Onlar kendi vicdan azaplarıyla yaşasınlar.

İdama gerekçe gösterilen, isnat edilen suç: "Anayasal düzeni ortadan kaldırmak". Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının hareketi bu boyutta mıydı?

O işe alet olanlar dışında Askeri Yargıtay'da 2 tane savcı şerh koydular. "Bunlar 18 kişiyle rejimi değiştirecek bir güç değildir. TCK 146'dan yargılanamazlar" dediler. Ancak sonuçta hukuka aykırı olarak 146. maddeden yargılanmalarını sağladılar. Zaten ortada Genel Kurmay Başkanı'nın "Bunların hepsi 146. maddeden yargılanacak" diye mahkemelere yazıları var. İlk 18 kişiye idam verdiler, sonra 9'a indirdiler. En son 3'e indi ve Meclis'e gönderdiler. Zaten 3 kişi belliydi. Allah Rahmet Eylesin Halit Çelenk anlatmıştı; mahkeme salonuna fotoğrafçı gelmiş. Sadece 3 kişinin fotoğrafını çekmiş: Deniz, Hüseyin, Yusuf... Önce anlam verememişler. Sonra idamdan sonra anlıyorlar ki o 3 kişi için zaten yukardan karar çoktan verilmiş.

Peki bugün hayatta olsa Türkiye'deki siyasi ortam karşısında nasıl bir tutum takınırdı?

Deniz'i Mahir'den, Hüseyin'den, Yusuf'tan ayırmak mümkün değil. Hepsi o zamanların en gözde okullarının öğrencileriydi. O kuşak yaşasaydı zaten bugün durum böyle olmazdı. O kuşak yaşasaydı, o kadar halkın içinde olan bir hareket mutlaka Türk siyasi hayatında büyük değişimlere sebep olurdu. Bu benim kendi teorimdir; o kuşağı yaptıklarından dolayı değil, yapacaklarından dolayı bertaraf ettiler.

Belki de iktidar olacaklardı?

Olabilirdi. Çünkü Deniz Sosyalist idi. Ancak SSCB'nin Çekoslovakya'yı işgali sırasında "Kahrolsun Sosyal Faşist-

ler" diyebilen bir insandı. Yani Deniz'in bakış açısı bir sol ideolojiye kayıtsız şartsız bağlı olan bir bakış açısı değildi.

Deniz Gezmiş'in o dönemde diğer fraksiyonlarla arası nasıldı? Karşıt görüşte bile olsa kimse Deniz Gezmiş'i kötülemez?

O zamanlarda Deniz'ler birbirlerini hiç yaralamazlar. Deniz'le Mahir'in yolu ayrıydı. Ama Deniz Mahir hakkında en ufak kötü şey söylememiştir. Mahir de Deniz hakkında... Deniz'le Doğu Perinçek'in yolu ayrıldı. Ama birbirleri hakkında bir tek kötü söz söylememişlerdir. Sol'un şimdiki durumuna bakın. Birbirlerini hainlikle suçluyorlar. 68'in özelliği şudur: Birbirlerine saygı.

Deniz Gezmiş'in kafasındaki, beğendiği CHP nasıldı? Bugün olsa ne düşünürdü?

Deniz'în devrimci kişiliğinden en ufak taiz vereceğini zannetmiyorum. İlk günkü kongrede yine Deniz'i övdü Kılıçdaroğlu. Devrimciyiz demek başka, ona inanmak daha başka. CHP'nin tabanı hakikaten sola yatkın. Ama geçmiş dönemlerde o tabanın sesine pek kulak verilmedi. Kılıçdaroğlu'nun 68'e bakış açısı Sav ve Baykal'dan çok farklı. Çoğu konuşmasında "Ben 68 ruhundan geliyorum" diyor. Bundan sonra göreceğiz.

"Kindar-dindar gençlik" tartışması bağlamında değerlendirseniz Deniz Gezmiş nasıl bir gençlik isterdi?

Deniz, ive akla önem veren bir gençlik isterdi. Kardeşine de "Bilim adamı ol" demişti zaten vasiyetinde. Onların jenerasyonu okuyan, araştıran bir gruptu zaten.

Peki 'kindarlık'?

Arkadaşlarına bile sağcılarla tartışmamalarını önerirdi. Sağcılarla tartışmaya girildiğinde bile arkadaşları "Bizi kavgaya çekmek istiyorlar" diyerek uyardığını anlatırdı. Onların içinde kine dair en ufak bir şey yoktu. Onlarda kan izi yoktu. Türkiye'ye en ufak zarar vermemişlerdir.

Son olarak Kürecikte'teki radar üssünü sormak istiyorum. [29] ***Deniz Gezmiş bugün hayatta olsaydı Kürecik'te olur muydu?***

Kürecik Üssü'nün orada olmasına karşı çıkan, ülkesine sahip çıkmaya çalışan Malatyalıların zaman zaman eylemler yaptığını televizyon ve gazetelerden öğreniyoruz. Türkiye'ye hiçbir faydası olmayan ileride yapacakları bir İran müdahalesinde kullanılmak üzere yapıldığı açıkça belli olan bu üssün protesto edilmesi orada yaşayanların en doğal hakkıdır. İleride başlayacak olan bir savaşta ilk hedefin orası olması, bu karşı çıkmanın ne kadar haklı olduğunun bir delilidir. Rusya ve İran böyle bir durumda orayı vuracaklarını zaten açıkladılar. Avrupa ülkelerinin kendi topraklarına kurulmasına itiraz ettikleri bir üssün Türkiye'de

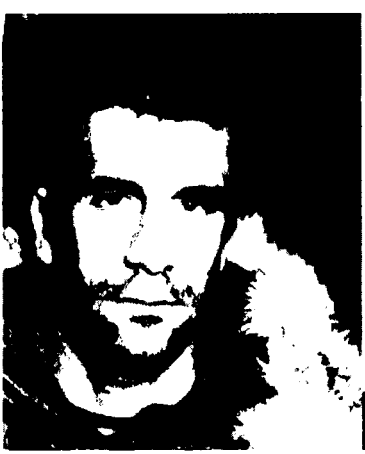

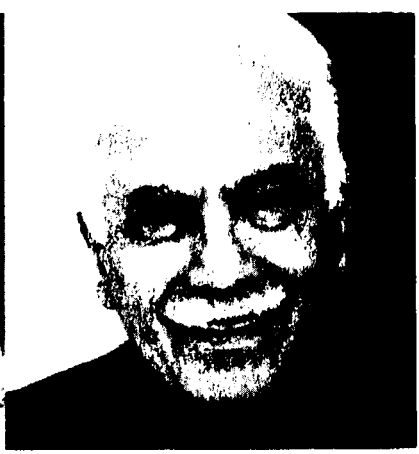
[29] Kürecik Radar Üssü, Malatya'nın Akçadağ ilçesine bağlı Kürecik nahiyesinde bulunan askerî tesistir. Amerikan askerlerinin kurmuş olduğu ve bulunduğu üs, uzun yıllar kullanıldıktan sonra terk edilerek Türk askerinin kontrolüne bırakılmıştır. Malatya yönüne giderken, Karahan gediğinin bulunduğu tepenin sol üst tarafmdadır. Rakımı 1800 metredir. Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Kasım 2010'da düzenlenen NATO Lizbon Zirvesi'nde geliştirilmesi kararlaştırılan füze savunma sisteminin bir unsurunu oluşturan erken uyarı radarı Kürecik Radar Üssü'nde konuşlandırılmıştır. Bu kapsamda Radar Üssü'nün yeniden aktif şekilde kullanılıyor olmasına farklı siyasal görüşlerden sivil toplum kuruluşları tepki gösterdi. Soruda bu konu aktarılıyor.

olmasına karşı çıkanların içinde elbette Deniz olurdu. Hatta en önde o ve arkadaşları yürürdü.

PERİNÇEK, CEZAEVİNDE ARKADAŞI DENİZ GEZMİŞ'İ ANLATTI

İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek arkadaşı Deniz Gezmiş'in kitabını yazdı. Deniz'leri, "Yıldırım gibi geçti Cumhuriyet tarihimizden" sözleriyle tarif eden Perinçek, Deniz Gezmiş'in en büyük arayışını da yazdı: Öncü parti. [30]

Perinçek, doruk noktasına ulaşan gençlik hareketinin sonlarında Deniz Gezmiş'in en büyük arayışını da yazdı: Öncü parti! Perinçek o arayışı şöyle anlatıyor: "1969 yılının 21 Mayısı'nda Ankara'da Demintepe'de, Mihri Belli'nin annesinin evinde toplandık. Mihri ağabey, Doğu Perinçek, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Ömer Özerturgut, Gün Zileli, Oral Çalışlar, Cengiz Çandar ve Gülten Çayan vardı."

---

[30] 40 yılın yangını Deniz Gezmiş, Doğu Perinçek, Aydınlık Gazetesi, 5 Mayıs 2012

ÖNCÜ PARTİ FİKRİ

Deniz Gezmiş o toplantıda, benimle birlikte, partileşmenin şart olduğunu savundu. İşte o günlerde Deniz Gezmiş ile buluşmalarımızda bu partileşme sorununu konuşuyorduk. "Bu partileşme işine Mihri ağabey ile birlikte önderlik etmemiz lazım" diye ısrar etti. Ona sordum, "Bugün bir parti kursak, senin kadrodan kimleri uygun görürsün?" "Bir tek ben ve Cihan Alptekin" dedi. Deniz Gezmiş'in kafasındaki öncü parti anlayışını canlandırması için özellikle belirtiyordum. Çok seçkin devrimcilerden oluşan bir öncü parti fikri vardı.

BİR PARTİMİZ OLSAYDI...

1970 yılı, Deniz Gezmiş için karar yılıydı. Veya kararsızlık yılı da denebilir. Nasıl bir eylem çizgisi izlenecek, tartışılan buydu (...) Deniz işte bu tartışmaların yoğunlaştığı ortamda, bana geldi. Dedi ki, 'Filistin'e gideceğim, izin istiyorum.' Ona 'Sen Türkiye'de Deniz Gezmiş'sin. Bir gençlik önderisin. Türkiye'deki mücadeleye çok önemli katkıların oluyor. Gençlik içinde bir otoriten var. Herkes seni seviyor. Filistin'de herhangi bir askersin. Çok yanlış olur' dedim.

O zaman, 'Bir partimiz olsaydı bana gitme deseydi gitmezdim. Bana parti diyecekti ki burada kal, şu görevleri yap... Sık sık tutuklanıyorum, faydalı da olamıyorum' dedi. Deniz, 1969 Haziran'ı sonunda Filistin kamplarına gitti. İki ay kaldı ve 1 Eylül 1969 günü döndü."

YILDIRIM GİBİ YAŞADI

"Arkadaşım Deniz Gezmiş bir kahramandı. Yıldırım gibi yaşadı. Rüzgar gibi değil, yıldırım gibi geçti Cumhuriyet tarihimizden. 40 yıl oldu. Bu iklimde bir an gözüktü; şimşek gibi parladı. Ama unutulmaz bir ışık kaldı Ondan. Bir cesaret ışığı, bir isyan ışığı, bir vicdan ışığı... Ateşi 40 yıldır yanıyor. Yüreklerdeki yangındır ve aydınlatıyor. Deniz'in, bıraktığı pratik, her yönüyle incelenmelidir. Aramızdan ayrılırken bizden bunu istemiştir.

Bu kitapla Arkadaşım Deniz Gezmiş'in kişiliğinde 1968 tecrübesini genç devrimci kuşaklara bir rapor olarak sunmuş oluyorum. Bu rapor, 1968'e emek veren bütün gençlik önderlerinin ortak raporudur."

'EN BÜYÜK ÜZÜNTÜM 6. FİLO GELDİĞİNDE DIŞARIDA OLAMAMAK'

"Doğu Arkadaş, bildiğin gibi tahliye olamadım. Bu ayın 22'sine kaldı bizim tahliye işi. Yeni cezaevine de taşındık. Sing Sing'ten farkı yok burasının. Sana uzun süredir mektup yazamadığım için kusura bakma. Öte yandan üniversitenin bizim için açmış olduğu tahkikatın sonucunu bekliyorum. Öyle zannederim ki 2 sömestr uzaklaştırma kararı verecekler. Benim öteki davaların durumu berbat. Ceza yeme ihtimalim kuvvetle muhtemel.

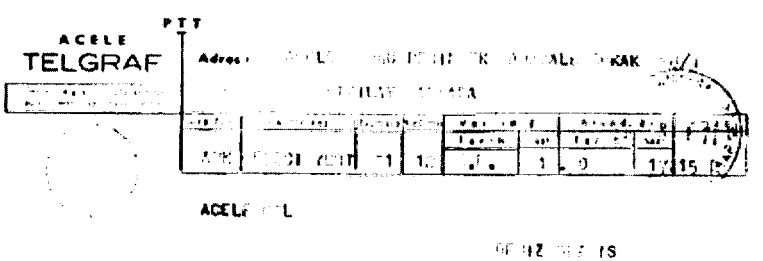
Bugünlerde tek üzüldüğüm konu 6. Filonun gelişinde dışarda bulunamamak. Yusuf Küpeli'nin başkan seçilmesi beni fazlasıyla sevindirdi. Fakat yine de bu oportünizmin tasfiyesi anlamına gelmez. Yalnız bu bizim için iyi bir fırsat olmalı. Benim burada kimseyle temasım olamıyor. Sen İstanbul'a gelip te bizim çocukların FKF'ye giriş işini bir dü-

zene soksan çok iyi olur. Cumhuriyet'te çıkan bir seri röportaj var. Bilmem okuyor musun? Bir işgal sonrası diye. Doğu Avrupa'yı anlatıyor.

Anladığım kadarıyla revizyonizm bütün haşmetiyle gelmiş oturmuş. Doğu Avrupa'daki bu revizyonist gidişin kaynağını yani nedenini bir türlü bulamadım. Şimdilik bu kadar. Bütün arkadaşlara selam. Deniz Not: Adresim E 1 101 Sağmalcılar Cezaevi."

'ACELE GEL'

"Deniz'den tutuklanması kararının yüzüne okunduğu 4 Nisan'dan dört gün sonra, 8 Nisan 1971 günü bir yıldırım telgrafı aldım. Telgrafı 16.30'da Aydınlık'm Kızılay'daki adresine çekmiş. Adı üzerinde "yıldırım" gibi gelmiş bana, 45 dakikada elime ulaşmış. Ne de olsa Deniz'in telgrafı! Kırmızı telgraf kağıdını hızla açıyorum: "Acele gel. Deniz Gezmiş." "Acele gel": Tam Deniz Gezmişlik bir cümle.

'SÖZCÜMÜZ SEN OL'

Ertesi sabah erkenden cezaevinin kapısındaydım. Deniz'le kuçaklaştık. Avukat görüşme odasındaki sohbetimiz üç buçuk saat sürdü. Öğle arasında yarım saat kadar da Hüseyin İnan'la görüştüm. Deniz ve Hüseyin, onlar adına

bir basın toplantısı yapmamı istediler. Benim onların sözcü sü olmamı önerdiler. Seve seve.

TEK SÖZCÜĞÜ ÇOK GÖRDÜLER

Yusuf Aslan hastanedeydi, Deniz ile Hüseyin'i ayrı ayrı hücrelere koymuşlardı. Açlık grevi yapıyorlardı. Aynı koğuşta olmak haklarıydı. Ayrıca halka mesajları vardı. Benden açlık grevini ve taleplerini topluma duyurmamı istediler. Deniz, açlık greviyle ilgili açıklamada Hüseyin İnan'ın adını öne yazmamı istemişti.

10 Nisan 1971 günü basın toplantısını yaptım. Hücrelere atılan Deniz Gezmiş ve Hüseyin İnan'a tek bir sözcüğü bile çok görmüşlerdi. Denizler adına yaptığım basın toplantısını bir tek Aydınlık verdi. O zamanki adıyla Proleter Devrimci Aydınlık.

VEKALETİ PERİNÇEK'E VERDİLER

Deniz Gezmiş ve Hüseyin İnan, daha tutuklanma mahkemesine çıkmadan Ankara Ulucanlar Cezaevi'ne getirilir getirilmez, bana vekaletname yolladılar. Yusuf Aslan hastanede yaralı olduğu için vekaletnamede ismi yoktu. Vekaletnamenin tarihi 4 Nisan 1971. Demek ki vekaletnameyi mahkemeye çıkmadan 10 gün önce yollamışlar (...) Ancak bir ay sonra bizler hakkında da tutuklama kararı çıktığı ve arandığımız için Deniz Gezmiş'in yargılamasına katılama dım."

Türkiye Cumhuriyeti

ANKARA 6 NOTERLİĞİ

Y. No. 109425

VEKÂLETNAME

Veki edeo: DENİZ GEZMİŞ
MÜSEYİN İNAN
Ankara Ceza ve Tevkif evinde Tutuklu
Ankara

Vekil edilen: Ankara Barosu Avukatlarından Avukat
DOĞU PERİNÇEK

Tel. 12 12 00
16 33 22

İşbu vekaletnamede imzası bulunan Deniz Gezmiş ve Müseyin İnan'ı tanıdığımızı ve imzaların kendilerine ait olduğuna şahadet ederiz.

Şahit
Osman Açıalı
Ankara Ceza evinde Bay görüldüğü

eyal yerde
MİN GÖZEN

Leh ve aleyhinde açılmış ve açılacak olan bilumum dava ve takiplerden dolayı ve Gerçek ve Tüzel kişilerle, mevcut ve olacak çekişmesiz işlerde de ifa ve intaca,.....

T.C. Makamlar nezd, Mahkemelerde, dairelerde ve müesseselerde her kısım ve derecesinde her türlü ve tarz ve suretle bilumum davacı veya davalı sıfatı ile müdafaa için mevzuu geregi yapılacak muameleleri deyip, resmi daireler nezdinde, şahsi kanaat ve kabul ve redde, yeminin teklif kabul ve redde, keşifler talebine, dairler tayinine, ehli vukuf bilirkişi ve hakem tayin ve ta'yinine, protokole ve sulhnameye hükmedilmiş veya hükmedilecek, tebliğ ve tebellüğe, hasılat tahsiline ve ibraya kadar her türlü ve her nevi muameleleri talep ve müzakere, temyiz ve nakzına temyiz ve itiraz müracaatları talep ve icrasına, tashihi karar tavzihi karar ve tadiat muhakeme taleplerinde bulunmağa, ihbarlar ve ihtarlar tanzim ve tebliğ ile ilgili mevzuu ve mevzuları tevsi'me, vukuatı ikrar ve münazaalı mevzuları ve maddeleri reddinde bulunma hakkını kullanmağa, hükümle mevzuu teşkil edecek bilumum gayri menkul ve menkul mallarımızın da tevkil tayin ve ta'yinine mezun ve yetkili olmak üzere ankara barosu avukatlarından avukat DOĞU PERİNÇEK'i vekil nasp ve tayin ettim.

Vekil edenler

Deniz Gezmiş — Müseyin İnan

İşbu vekaletnamedeki imzaların şahıs ve hüviyetleri şahitlerin şahadetlerinden anlaşılan Deniz Gezmiş ve Müseyin İnan'a ait olduğunu ve [illegible] eylediklerini tasdik ederim. [illegible] bir yıl süre eyinin Yirmi te[illegible]

N.Güven

AVUKAT

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DENİZ GEZMİŞ MUHALİFLERİ

Her konuda herkesin aynı paralel düşüncelere sahip olması elbette ki mümkün değildir. Deniz Gezmiş ve arkadaşları hususunda da bu durum değişmedi elbette. Deniz Gezmiş'in savunduğu görüşler ve ortaya koyduğu mücadele yöntemlerini eleştirenlerin elbette ki belirli bir düzeye sahip olanların bir kısmına göz atacağız bu bölümde.

'Deniz Gezmiş'ler' [31] başlıklı makalesinde M. Şevket Eygi'nin eleştirel yaklaşımları dikkat çekici. Değerlendirmesine, 'Üç Fidancık edebiyatı çok yapıldı bu ülkede...' diyerek başlayan Eygi'nin satırları şöyle ilerliyor;

"haber5 5 internet sitesi 'Bu ülke bu kadar yalanla nasıl ayakta duruyor?' başlıklı yazımı yayınlamış, onu okuyan bir vatandaş da şöyle bir yorum göndermiş: 'Sayın Eygi... Yazınızın bazı kısımları güzeldi takat DENİZ GEZMİŞ yalanları derken ne kastediyorsunuz?.. Bugün DENİZLERE çok ihtiyacımız var biz de öyle olabilseydik şu an ABD, AB uşaklığını yapıyor olmayacaktık." (Tuğçe Ersoy)'

---

[31] 22 Kasım 2007, Milli Gazete

Deniz Gezmiş konusunda ülkemizde fikir ve görüş birliği yoktur. Bir kısım kimseler onu göklere çıkartırken, bir kısmı da yerin yedi kat dibine indiriyor. Bendeniz Müslüman bir Türkiyeli olarak Deniz Gezmiş hakkında şu kanaatlere sahibim. Çok açık ve seçik olması ve kolay anlaşılması için maddeler halinde yazıyorum:

1. O Marksist-Leninist bir terörist veya savaşçıdır. Ben bir Müslüman olarak Marksizm-Leninizmin doğru, hak, iyi bir ideoloji olduğunu kabul edemem. A priori, materyalist ve ateist bir dünya görüşüdür; a posteriori, bu ideolojinin dünyada yaptığı tahribat ortadadır, 80-100 milyon insanın ölmesine sebebiyet vermiştir. Bir yığın faciaya, sefalete, zulme, baskıya yol açmıştır.

2. Deniz Gezmiş ve arkadaşları Türkiye'deki bozuk düzeni silah kullanarak, terör metoduyla devirip yerine daha bozuk kızıl bir düzen getirmek istiyordu.

3. Çin-Hindi ülkelerinden Kamboçya'da Pol Pot ve arkadaşları çete savaşları ile ülkeyi ele geçirdiler. Sonunda büyük bir facia oldu, halkın üçte ikisini katlettiler. Hem de korkunç bir şekilde. Bu kadar adamı öldürmeye kurşun yetişmediği için kazmalarla öldürdüler. Arzu edenler internetten binlerce hattâ milyonlarca kaynağa müracaat edebilir. Hangi ülkede Marksist bir düzen kurulmuşsa arkasından az veya çok katliam yapılmıştır,

4. Deniz Gezmiş ve arkadaşları Türkiye'nin idaresini ellerine geçirebilmiş olsaydılar, Müslümanlara büyük baskı yapacakları belliydi. Çünkü, Marksist-Leninist sistemde; "Din, halkın afyonudur"

5. Amerikan güdüm ve vesayetindeki "Demokrasimsi" rejimlerde halk yumurta tavukları gibi beslenir ve sömürülür. Marksist sistemde ise "Et tavukçuluğu" baskındır. 1960'lı, 70'li yıllarda Müslümanlar "Ehven-i Şerreyn" (iki kötüden daha hafif olanını) kerhen (istemeyerek) seçmek zorunda kalmışlardır.

6. Deniz Gezmiş ve arkadaşları İsrail'in İstanbul konsolosu Elrom'u kaçırmışlar ve kıtır kıtır keserek öldürmüşlerdir.

7. Suçları sadece bu cinayetten ibaret değildir. Soygunlar, gasplar, silahlı çatışmalar...

8. Birtakım solcu Atatürkçüler Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını demokrat, vatansever, idealist "fidancıklar" olarak gösteriyor. Realitede ise onlar masum fidancıklar değil, dehşetli zehirli dikenlere sahip çalılardır. Gezmiş ve arkadaşları neyi yıkmak istiyorlardı? Kemalizm'i yıkmak istiyorlardı. Bir insan hem samimi Kemalist, hem Deniz Gezmiş hayranı olabilir mi?

9. Deniz Gezmiş asıldı. Asılmalı mıydı? Bunun tartışmasını tarihçiler, hukukçular, büyük düşünürler yapabilir. Asılmadan önce sarıklı bir hoca getirmişler, görüşmeyi kabul etmemiş. 1925'ten sonra Türkiye'de inançlarından, fikirlerinden, görüş ve tenkitlerinden dolayı hayli insan idam edilmiştir. Deniz Gezmiş'in asılmasına hayıflananlar, her nedense Müslüman hocaların, şeyhlerin, vatandaşların asılmasına pek üzülmüş görünmüyorlar... Solcuların, canı can da Müslümanların patlıcan mı?

10. Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra onun uydusu olan hiçbir ülke ve devlet Marksist rejimi devam ettirmedi. Fara-

za Deniz Gezmiş ve ekibi Türkiye'yi ele geçirmiş olsalardı, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra bizdeki Marksist rejim de çökecekti. (Marksizm'de ısrar eden Küba ve benzeri birkaç marjinal ülke istisnadır...)

Birilerinin göklere çıkardığı, öbürlerinin cehennemin en dibine indirdiği Deniz Gezmiş hakkında insaflı, adil, ciddî eserler yazılmalıdır. O söylenildiği gibi bir aziz midir, yoksa şeytan mıdır? Gezmiş ve arkadaşları Amerikan emperyalizmine karşıymışlar. Sadece bu iddia, onların aklanıp paklanmasına yeter mi?

Fikirlerin ve görüşlerin çatışmasından hakikat şimşekleri çakar... Gezmiş ve arkadaşları konusunda TV'lerde açıkoturumlar tertiplensin, şarlatanlık, demagoji, hokkabazlık yapılmasın, doğru bilgilerin, belgelerin ışığında konuşulsun ve isabetli hükümler/yargılar verilsin... Asla peşin fikirli olunmasın. Benim, bir Müslüman olarak Deniz Gezmiş'i beğenmem, desteklemem, ona sempati duymam mümkün ve muhtemel bir iş değildir. Dinimi ve kimliğimi inkâr etmiş olurum. Ateist, Marksist, materyalist kimseler onu beğenebilirler.

Doğru olan nedir? Ben mi haklıyım, onlar mı? İşte bu, iki tarafın gerekçelerinden anlaşılır. Gerekçesiz yermeler, mahkûm etmeler; övmeler, baş tacı etmeler kıymetsizdir. Deniz ve arkadaşları Türkiye'ye hâkim olsalardı iyi mi, olurdu, kötü mü? Bu sorunun doğru cevabını bulabilirsek mesele halledilmiş olur."

'DENİZ GEZMİŞ'İN GERÇEK YÜZÜ!'

Toplumsal Bilinci Koruma ve Geliştirme Çatısı'na ait bir forumda Birol Cevizoğlu imzasıyla yayınlanan 'Deniz Gezmiş'in gerçek yüzü' başlıklı değerlendirme [32] zaman zaman 'eleştirinin dozunu yükseltse de' muhatabına hakaret etmeyen ve 'karşı tarafta' duran bir siyasal harekete kendi akıl mantık süzgecinden eleştiriler getiren bir içeriğe sahip. İşte o değerlendirmenin satır başları;

"Son günlerde bir moda tüm Türkiye'yi sardı. Bu modanın adı 'Deniz Gezmiş' modasıdır. Herkes elinden geldiğince Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti devletini yıkarak onun yerine kan ve gözyaşı demek olan Marksist-Leninist bir düzen olan Komünizmi getirmeye çalışan Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını aklama peşindedir. Üzerinde o kadar konuşuluyor ki hangisi gerçek hangisi yalan anlamak imkânsız. Kimine göre eline hiç silah almamış(!), kimine göre romantik ve isyankâr bir devrimci, kimine göre Türkiye'nin "Che Guevera"sı, kimine göre ise profesyonel bir ihtilalci...

İşin içine son günlerde yazılan kitaplar ve bir de dizi film girince "Denizlerin" suçsuzluğu, boşuna asıldıkları, mahkeme heyetinin bile üzüldüğü, aslında mahkeme heyetine karşı biraz efendi davransalar idam edilmeyecekleri gerçeği(!) birer birer ortaya çıktı!

İbrişim kuşağı kadar meşhur olmasa da 68 kuşağı ve o dönem yaşananların 40. yılı münasebetiyle özel tartışma programları hazırlanmış, "Denizlerin" ağabeyi, arkadaşları vs. televizyonlarda boy göstererek bu kampanyadaki yerle-

[32] 27 Mayıs 2008

rini aldılar. Yapılan gri propagandadan etkilenen bazı "ülkücü" liderler bile kendilerini kolay kolay çıkarılmadıkları televizyon ekranlarında bulmuş ve "Denizleri" aklama yarışına istemeden(!) ve farkında olmadan katılmışlardır.

Bunun arkası "Denizlere" iade-i itibar isteklerine kadar gider de kimsenin haberi olmaz. Dahası bu 68 kuşağının yaptığı her şey kutsanır haberiniz olsun. Belki Ruhi Kılıçkıran, Yusuf İmamoğlu, Dursun Önkuzu, Süleyman Özmen ve diğer şehitlerimizin katilleri bile aklanır...

Aslında bu yazıyı yazmayacaktım. Zaten bu kişiler ve bu dönem hakkında yeri gelince yazıyorum. Fakat özellikle gençler arasında bu kişiler hakkında bir "yanlış" anlaşılma olduğunu gördüm. Dahası bu "yanlış" anlaşılmadan ne yazık ki "ülkücüler" de nasibini almıştı. Bazı ülkücüler "Denizleri" savunmaya başlamıştı bile. Üstelik "bizi de kullandılar, onları da..." diyerek...

Sanki o dönemlerde büyük Atatürk'ün de dediği gibi "Türklük âleminin en büyük düşmanı komünizm" değildi...

Bu dönemin en meşhur ismi hiç şüphesiz Deniz Gezmiş'tir. Deniz Gezmiş aslen Rizelidir. Sülalesi yıllar önce Erzurum'a göçmüş, Deniz Gezmiş ise babasının işi gereği bulundukları Ayaş'da (Ankara) doğmuştur. Lise yıllarında Marksist-Leninist fikirlerle tanışır ve bu fikirlerin yılmaz savunucusu olur. O yıllarda söylemeye başladığı "yaşasın Marksizm-Leninizm" sloganını ölürken bile ağzından düşürmemiştir. Deniz Gezmiş 1969 yılında Filistin'deki El Fetih gerilla kamplarına gider. Burası bir izcilik kampı değildi. Burada adam öldürme, yaralama, sabotaj, suikast, bomba yapımı gibi korkunç şeyler öğretiliyordu. Deniz Gezmiş de

iyi bir öğrenci idi. Hatta Türkiye'ye dönünce bu konuda eğitmenlik bile yapmıştı.

"Denizler" Filistin'de eğitim görüp Türkiye'ye gelmişler ve bugün PKK'nın yaptığı gibi kanlı terör faaliyetleri yürütmek istemişlerdir. Deniz Gezmiş Filistin'den Türkiye'ye döndükten sonra ODTÜ'yü kendisine üs olarak seçmiş ve diğer terörist arkadaşlarıyla burada kandırdıkları gençlere terör dersi vermiştir. Hem teorik hem de pratik eğitim alan Deniz Gezmiş gerilla kamplarında öğrendiği adam öldürme, sabotaj, suikast ve diğer terör çeşitlerini ODTÜ arazisi içinde arkadaşlarına da öğretmiştir.

Beynelmilel komünizmin etkisinde kalarak kandırılan Deniz Gezmiş ve arkadaşları Türkiye cumhuriyeti devletine olan isyanlarını "Türkiye Amerikan emperyalizminin sermaye, askerî kontrol ve kısmen işgali altındadır" [33] sözleriyle dile getiriyorlardı. Siyasal iktidarı ele geçirmek için "politikleşmiş askerî güç" kullanılması taraftarı olan bu grup aynı zamanda, Türkiye'deki bütün olumsuzlukların sorumlusu olan siyasal iktidarlara karşı legal ve demokratik yollarla mücadele yolunun kapandığını iddia ederek silaha sarılmışlardır.

Deniz Gezmiş ve arkadaşları, uğruna öldükleri Marksist-Leninist düzeni kurmak için silahlı profesyonellerden oluşan bir örgüte ihtiyaç duymaktaydılar. Bu işi kendisi gibi Filistin El-Fetih gerillâ kamplarında eğitim gören Yusuf Aslan, Sinan Cemgil, Alparslan Özdoğan, Hüseyin İnan, Cihan Alptekin, Ömer Ayna, Nahit Töre tarafından kurulan THKO yapacaktır. THKO diğer Marksist-Leninist ihtilâlci

---

[33] Aclan Sayılgan, Türkiyede Sol Hareketler, sh, 544

sol örgütlerden farklı olarak, bir lider belirlememiş, liderin terörist eylemler esnasında kendiliğinden ortaya çıkmasını benimsemiştir. Kararların ortaklaşa alınmasını ve ortaklaşa uygulanması esasını kabul etmiştir. Şehir ve kır eşkıyalığını aynı anda benimseyerek bir arada yürüten THKO'nun şehirlerde banka soyma, fidye istemek için adam kaçırma gibi eylemleri "Deniz Gezmiş tarafından planlanıyordu." [34] Deniz Gezmiş tarafından planlanan bu hırsızlık olaylarından elde edilecek paralar Nurhak dağları başta olmak üzere kırsaldaki eşkıyaya gönderilecekti.

"Denizlerin" en takdir(!) edilen özellikleri "emperyalizme"(!) karşı olmalarıdır(!). ABD emperyalizmine düşman ancak Marksizm-Leninizm, Sosyalizm ve Komünizme (Rus ve Çin emperyalizmine) dost olmak, emperyalizme düşman olmak anlamına gelmez. Deniz Gezmiş lise yıllarından sonra bir an bile olsun ağzından düşürmediği "kahrolsun ABD emperyalizmi" sloganını "ne ABD, ne Rusya, ne Çin, her şey milliyetçi Türkiye için" sloganı ile taçlandırılabilirdi. Fakat bunu yapmayarak "yaşasın Marksizm-Leninizm, yaşasın Türk ve Kürt halklarının kardeşliği..." diyerek son nefeslerini verdiler. Oysa o dönemin en acımasız emperyalist devletleri ABD'yle birlikte Rusya ve Çin'den başkası değildi.

"Türk ve Kürt halklarının" kardeşliğinden dem vuran ve aslında belki de bugünkü bölücülerin temel sloganı sayılan sözleri söyleyen, ABD emperyalizmi altında inim inim inlediğini iddia ettiği Vietnam, Küba, Kore, Kamboçya vs. için ağıtlar yakıp, Rusya ve Çin'i görmezden gelenler böyle yaparak emperyalizme düşman olunmayacağını bilmeliydiler.

---

[34] Emin Demirel, Terör, sh, 129

Eğer bugün kahraman yapılmaya çalışılan "Denizler" o yıllarda insanlık tarihinin gördüğü en barbar, en vahşi, en korkunç, en kanlı, en hayvansal vs. rejimi altında katledilen "esir Türkleri" de savunabilseydi, işte belki o zaman "Denizler" için antiemperyalist düşüncelerin yılmaz savunucularıydı denilebilirdi. Komünizm altında can çekişen Azerbaycan, Kırım, Kazak, Kırgız, Özbek ve tüm Asya Türkleri ile Irak ve Suriye gibi güdümlü ülkelerdeki Türk varlığı ağızlara alınmazken, ülkücüler bunları dile getiriyor ve "Denizler" tarafından "Faşistlikle" suçlanıyorlardı. Çin esareti altında "Çin işkencelerinin" en ölümcülleriyle tanışan Uygur Türkleri yok sayılırken, Sincan Özerk Bölgesi değil "Doğu Türkistan" dediğimizde yine bu kesim tarafından saldırılara uğruyorduk.

Hadi bütün bunları geçelim, oralar uzak, "Denizlerin" siyasi ufku oraları anlamaya yetmezdi diyelim. Peki, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının en önemli eylemlerinden biri olarak kabul edilen ve 30 Ekim 1968'de Samsun'dan başlatılan "2. Milli Kurtuluş Savaşı" adlı yürüyüşte meydana gelenlere ne diyeceğiz? Samsun'da Atatürk anıtına çelenk konulması ile başlayan bu yürüyüş 10 Kasım'da Anıtkabir'de sona erecekti. Yürüyüş güzergâhı olarak Atatürk'ün kurtuluş savaşında izlediği yol seçilmişti. Yürüyüşe 22 öğrenci ile 2 işçi katılıyordu.

Yürüyüş planlandığı gibi başlamıştı. Eylemciler hiçbir problemle karşılaşmadan Havza'ya kadar gelmişlerdi. Ancak Havza'da dinlenmek için verdikleri molada aralarında bir tartışma çıkıyordu. "Yürüyüşün geri kalan kısmında Türk bayrağı ile mi yoksa bayraksız mı devam edileceği" konusunda çıkan tartışmada antiemperyalist (!), Türkiye

sevdalısı (!), Atatürkçü (!) Deniz Gezmiş'in dediği olmuş ve Türk bayrağı yürüyüşten çıkarılmıştı. [35]

İşte size bir "asker kaçağı" [36] da olan antiemperyalist Deniz Gezmiş!

Emperyalizme karşı kazandığımız hürriyetimizin sembolü olan bayrağımıza bile tahammülü yok!

Deniz Gezmiş'in Türk bayrağına karşı takındığı tavır yürüyüşçülerden bir kaçının tepki olarak yürüyüşü terk etmesine neden olmuş ancak yürüyüş buna rağmen devam etmiştir. Bazı yazarlar bu konuda ayrıntıya girmeden (belki de bu bayrak hazımsızlarını korumak ve deşifre etmemek için) "yürüyüşü düzenleyen örgütler arasında anlaşmazlıklar çıktı" [37] diyerek olayı örtbas etmişlerdir.

"Denizlerin" bayrağımıza karşı takındıkları bu çirkin tutumu dile getirenler, bunları aklamaya çalışanlarca tepkiyle karşılanmış, reddedilmiştir. Hatta bazıları o yürüyüşte Deniz Gezmiş'in Türk bayrağı ile çekilmiş fotoğrafları olduğunu iddia etmiştir. Eğer bu doğruysa büyük bir ihtimalle yürüyüşün Havza'ya kadar olan kısmında çekilmiştir.

Deniz Gezmiş ve arkadaşları kaçınılmaz sonlarına doğru hızla yol alırken onları ipe götürecek eylemlerden birini de dava arkadaşlarından Mahir Çayan ve ekibi gerçekleştiriyordu. Emperyalizme (sadece ABD emperyalizmine) düşman Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının İş bankası Emek (Ankara) şubesini soymaları THKP-C ve Mahir Çayan'a ilham kaynağı olmuştur. Bundan cesaret ve ilham alan Mahir Ça-

---

[35] Nurettin Çalışkan, ODTÜ Tarihçe, sh, 53

[36] Beyaz Kitap, Türkiye Gerçekleri ve Terörizm, Ankara 1973, sh, 30

[37] Alpay Kabacalı, Türkiye'de Gençlik Hareketleri, sh, 213

yan ve arkadaşları da hemen bir çalışma yaparak soyabilecekleri korumasız bir banka aramaya koyulurlar.

Aranan banka Ziraat Bankası Küçükesat (Ankara) şubesi idi. Yapılan plan gereği bu soygunu Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Hüseyin Cevahir ve özellikle Hüdai Arıkan'dan oluşan terör grubu gerçekleştirecekti. Bu soygunda Deniz Gezmiş'e benzemesi sebebi ile özellikle Hüdai Arıkan yer almıştır. Soygun saatini unutan(!) Mahir Çayan'ın katılmadığı bu eylem başarıyla tamamlanmış ve ertesi günkü gazetelere soyguncuların kimlikleri(!) açık seçik yansımıştı. Banka görevlilerinin ifadelerine göre vezneden parayı alan uzun boylu kişinin Deniz Gezmiş olduğu iddia ediliyordu.

Böylece gazetelere yansıdığı kadarıyla soygun Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının üzerine kalıyordu. Bu soygundan sonra üzerlerindeki baskıyı azaltmak ve dikkatleri başka tarafa çekmek isteyen Mahir Çayan ve ona bağlı olan terör grubu bu amacına ulaşmış ve boyu posu Deniz Gezmiş'e benzeyen Hüdai Arıkan sayesinde bu soygunu Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının yaptığına herkes inanmıştı. Böylece bir devrimci(!) yaptığı hırsızlığı bir başka devrimcinin(!) üzerine atarak arkadaşının ipe bir adım daha yaklaşmasına sebep oluyorlardı.

Bu durum her iki taraf için de kötü bir durumdur. Yapan ve başkasının üzerine atan grup yani Çayan ve arkadaşları, yaptıkları eylemleri sahiplenecek cesaretten yoksun kişilerdir. Deniz Gezmiş ve arkadaşları ise yapmadıkları eylemleri sahiplenerek sahte kahramanlık elde etmişlerdir. Ancak Mahir Çayan ve çetesinin Deniz Gezmiş'in idam edilmesine katkı sağladığı bir gerçektir. Yıllardır devleti ve başka odakları bu idamlarla ilgili olarak sürekli suçlayan ve baskı al-

tında tutan çevreler artık çok sevdikleri(!) Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın katillerini Mahir Çayan ve çetesi içinde aramalıdırlar. Bu konuda Necmettin Hacıeminoğlu bakın neler söylüyor:

"Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk İ.Ü. Fen Fakültesinde bir konuşma yaparken Deniz Gezmiş ve arkadaşları tarafından yuhalanır ve hakaret edilir. Olay mahkemeye intikal eder. Ancak bu çocuklar beraat eder. Suç işlenen yer üniversite, suç işleyenler de öğrenci olduğu için üniversite idaresinin ceza vermesi gerekirdi. O da olmadı. Aksine bir kısım öğretim üyesi ve basın mensubu Deniz Gezmiş'i alkışladı.

Daha sonra, İ. Ü. Hukuk Fakültesi Dekanı Orhan Aldıkaçtı'ya makamında tabanca çeken Deniz Gezmiş polisler tarafından suçüstü yakalanmasına rağmen mahkemede beraat ettirildi. Böylece Deniz gazete sütunlarındaki şöhretli yerini alıyor, bazı öğretim üyeleri ondan Denizciğim diye bahsediyorlardı.

Bir başka sefer Deniz, Yıldız'da dürbünlü tüfekle yakalandı. Fakat bu suçtan da ceza almadan kurtuldu.

Ankara'da ÖDTÜ'de karargâh kurdu. Rektör Erdal ile senli benli arkadaş oldu... Artık yüksek tirajlı gazetelerde boy boy fotoğrafları çıkıyordu... Sosyete kadınları ona âşık olmaya başlamıştı. Binlerce insan Deniz Gezmiş bu gece de bizim evde saklansa diye iç geçiriyordu. Nitekim arandığı zamanlarda geceleri ünlülerin evinde kalıyordu. Bir kısım 12 Martta tutuklanan nice profesör, politikacı, artist ve subay Deniz'i devletin güçlerine karşı aylarca saklamıştı...

Şimdi anlaşıldı mı Deniz'in katilleri." [38]

Deniz Gezmiş o dönemde kendisine gösterilen sahte sevgi ile coşuyor, coştukça şımarıyor ve fevri hareket ediyordu. Marksist-Leninist ideolojinin tek sözcüsü gibiydi. Kendisi gibi öne çıkanlardan hiç hoşlanmıyordu. Bunlar arasında TİKKO'nun kurucusu İbrahim Kaypakkaya da bulunuyordu. Deniz Gezmiş ile İbrahim Kaypakkaya arasında yaşanan ve bu iki gruba bağlı militanların birbirlerinden nefret etmelerine de neden olan bu olay şöyle gelişmişti.

İbrahim Kaypakkaya, Çapa Yüksek Öğretmen Okulunda meydana gelen bir olay nedeniyle tutuklanarak Sağmalcılar Cezaevine konur. Deniz Gezmiş de aynı cezaevinde tutukludur. Deniz, Öğrenci hareketleri nedeniyle cezaevine gelen gençlerle sabahları spor, akşamları ise teorik eğitim yapmaktadır. Deniz 1.91 boyunda, İbo ise ondan daha küçüktür.

İbrahim Kaypakkaya Fikirlerini belirtir. Fikirlerini belirttiği için karşı taraf rahatsızlıkla karşılar ve uyarı yapar. Uyarılara aldırmaz ve bir kaç kez aynı şekilde Fikirlerini belirtir. Vural Yıldırımoğlu, İbo'nun yanına gelerek, "Bak bunlar dev gibi, bunlarla tartışma. Eşit değilsiniz", der. Devamında Deniz ile İbrahim, "Sosyal emperyalizm konusunda tartışmaya girer. Deniz, "Sosyalizme soldan ihanet ediyorsunuz", der. İbo, "Sosyal emperyalizmi sosyalizm olarak gösterenlerdir sosyalizme asıl ihanet edenler", deyince, Deniz, sinirlenip İbo'ya bir yumruk atar.

---

[38] Necmettin Hacıeminoğlu, Deniz Gezmiş'in Katilleri, Hergün Gazetesi, , 9 Mayıs 1977

Bir başka olay ise Deniz Gezmiş ve Perinçek grubu arasında yaşanır. Olay 5 Haziran 1970'de meydana gelir. PDA yandaşlarının yayım ve tutumlarından hoşlanmayan Deniz Gezmiş, PDA'nın İstanbul'daki bürosunu basarak "devrimci şiddet" uygular. Bunun üzerine PDA bir bildiri yayımlayarak Deniz Gezmiş ve arkadaşlarını ağır bir dille eleştirir:

"Demokratik güçlerin birbirine karşı zor kullanmasını hiçbir gerekçe ile doğru göremeyiz. Halk içindeki çelişmeleri zorbalıkla çözmeye çabalamak devrimci bir davranış olamaz. Hele bu yolda kullanılan kaba kuvveti 'devrimci şiddet' olarak nitelemek, devrimci şiddet kavramını yozlaştırmak ve ona işçi sınıfı düşmanlarının istediği anlamı vermek olur."

Deniz Gezmiş ve arkadaşları ile Doğu Perinçek ve arkadaşları arasındaki bu husumet "Denizlerin" idamlarına kadar sürer. Hatta "Denizleri" kurtarmak ve idamı engellemek için tüm örgütler seferber olurken Doğu Perinçek ve arkadaşları idamları umursamaz tavırlarla 23 Mart 1971 tarihinde "Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş arkadaşlara Açık Mektup" yazarak onların yaptıklarının ne kadar kötü olduğunu kamuoyuna duyuruyordu.

Açık mektupta "(...) Halkla sağlam devrimci bağları olmayan, halk içinde erimeyen bir grup insan, ne kadar çok ve modern silahlara sahip olursa olsun, ne kadar kişisel kahramanlık vasıfları taşırsa taşısın devrim yolunda ilerleyemez. Devrimci gençliğin içinde ve önünde yiğitçe savaştınız, halkımıza hizmet ettiniz. Bütün devrimciler gibi, hatalar yaptınız. Son birkaç ay yaptığınız işler ise, büyük hatalar

taşımaktadır" denilerek yoğun bir eleştiri yağmuruna tutulmuşlardır.

Yazılacak daha çok şey var... Bir devir anlatılırken yanlı davranışlardan kaçınmalı ve gerçekçi olunmaya gayret edilmelidir. Hele hele bunu yaparken "ülkücüleri" karalamak ve "yaşasın Marksizm-Leninizm" diye son nefesini verenleri antiemperyalist ilan etmek akıllara ziyandır. Bu dönemin ülkücü mücadelesi film olursa eminim ki birçok kahraman çıkacaktır. Ama kimse "Denizlerden" bir kahraman çıkarmaya kalkmasın... Çünkü değiller!"

DENİZ GEZMİŞ MODASI

Farkındaysanız, şu diziyle birlikte ("Hatırla Sevgili" elbette), müthiş bir "Deniz Gezmiş modası" başladı... Milyonlarca kişi bu akşam atv'de dizinin yeni bir bölümünü seyretmeye hazırlanıyor... O dönemi anlatan kitapların yeni baskıları peynir ekmek gibi gidiyor... Gençler, neler olup bittiğini öğrenmek, onu tanımak istiyorlar. Bize dün gibi geliyor ama Deniz asıldığı gün doğan çocuklar şimdi tam 36 yaşındalar. Dizinin başlarında Adnan Menderes'e karşı da böyle bir merak uyanmıştı. [39]

Menderes'in bugün hayatta olması mümkün değildi (1899 doğumludur) ama Gezmiş yaşasaydı şimdi 61 yaşında olacaktı... (yazının kaleme alındığı yıl 2008) Sapına kadar mert, sapına kadar dürüst, sapına kadar yiğit, sapına kadar yakışıklı ve sapına kadar yanlıştı Deniz...

"Emperyalizme karşı ikinci bir kurtuluş savaşı" verilmesi gerektiğini düşünüyordu. Bu bir "halk savaşı" olacaktı ve kırlardan başlayıp şehirlere doğru gelişecekti (diğer fraksi-

[39] Engin Ardıç, Sabah Gazetesi, 18 Nisan 2008

yon, "şehirlerden kırlaracılar" kimlerdi yahu, geçmiş gün, unutmuşum)... Sosyalizm sonraki meseleydi... Önce "milli demokratik devrim" tamamlanacaktı, çünkü yarım kalmıştı. (Amerikan gizli servisi, gelişmekte olan Türk sosyalizminin önünü kesmek için böyle bir kıtır atmış ve buna birçok saf solcuyu inandırmıştı.)

Bu halk savaşını Deniz ve arkadaşları tetikleyecekler, bilinçlenen devrimci köylümüz de onların ardına düşecekti... Bu nedenle de, köylü tarafından "satılınca" çok şaşırdılar. Güvendikleri dağlara kar da yağdı, ateş de. Köylü de, kırlardan şehirlere, gelmesine geldi de başka türlü geldi!..

Çünkü onlara kurtuluş savaşımızın bir halk savaşı olduğu öğretilmişti. Eh, birincisi verildiyse, ikincisi niçin verilemesindi? Kurtuluş savaşımız, bir halk savaşı değildir. Savaşı yönetenler de, kazananlar da, cumhuriyeti kuranlar da, askerlerdir. Sivil bürokrasinin bir kısmı da ("bir kısmı" dedim, tamamı" demedim) onlara destek ve yardımcı olmuştur.

Halk, "askere alınmak suretiyle" katılmış ve savaşmış, ölmüş ve öldürmüştür. Bu, Kemal Tahir'in çok sevdiği, benim pek hoşlanmadığım deyimle "koşulma" yoludur. Üstelik, bu yeni savaşın "tıpkı bizi mahveden o gereksiz dünya savaşı serüveni gibi yeni ve abes bir İttihatçı girişimi" olduğunu sanıp başlangıçta gönülsüz davranmıştır! Ege köylerinde de, Yunan ordusuyla "maraza çıkarmak istemeyen", yani boynunu bıçağın altına uzatmaya hazır çok kişi vardı... Herkes yorgun ve yoksuldu.

Kemal Tahir'in "Yorgun Savaşçı" romanı ve ondan üretilen film, bu gerçeği anlattığı için, aslında "düzenli orduyu" savunsa bile kara listeye alınmıştır! Bürokrasi, kendisini

"akılcı" yoldan destekleyen sanatçıyı bile sevmemekte, yaratmış olduğu "mitolojinin" hiçbir şekilde zedelenmesini istememektedir. Hamaset, tek izin verilen yaklaşımdır. Ne demek "yorgun" savaşçı? Savaşçı acıkmaz, susamaz, üşümez ve yorulmaz!

Bu o kadar böyledir ki, kağnısıyla ya da sırtında cepheye mermi taşıyan köylü kadını safsatasının kurcalanması da büyük bir tedirginlik yaratmaktadır... Köylü kadını "Tekâlifi Milliye Kanunu mucibince" o mermiyi taşımasaydı, istenilen malzemeyi vermeseydi (her evden iki kat çamaşır, falan filan) kendini İstiklal Mahkemesi'nde bulacaktı. Burada iki çeşit karar vardı, ya beraat, ya idam. Temyiz de yoktu. Hemen söyleyeyim: Mustafa Kemal Paşa'nın yerinde olsaydım tastamam ben de öyle yapardım! Başka çaremiz yoktu. Savaşı başka türlü kazanamazdık.

Fakat bunu söylemek bile "alerji" yaratıyor. Atatürk'ü araştırıp, inceleyip, anlayıp da sevenleri sevmiyorlar. Hatta küfür ve iftira ediyorlar. İlle gözün kapalı tapacaksın! Biz "akıllı ve akılcı Türk" istiyoruz, onlar ille "çılgın Türk" görmek ve göstermek derdindeler. Deniz Gezmiş'in eline silah aldığı günlerde, ben de üniversite öğrencisiydim, fakat ben harıl harıl Sabahattin Selek, İdris Küçükömer ve Kemal Tahir okuyordum... Rahmetli Deniz de öyle yapsaydı belki bugün kendisiyle bütün bunları tartışıyor olacaktık!..."

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VE 'O DENİZ HİKAYESİ' ASLINDA HİÇ BİTMEDİ...

Bu kitapta Deniz Gezmiş'in merkezinde olduğu kısa fakat hayli yoğun bir hayata tanıklık etmeye çalıştık. Deniz Gezmiş'in yol arkadaşları olan ve ölüme birlikte yürüdüğü yoldaşları Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'da kitabın sayfalarında kendilerine yer buldu.

"En uzun koşuysa elbet / Türkiye'de de devrim / O, onun en güzel yüz metresini koştu / En sekmez lüverin namlusundan / Fırlayarak... / En hızlısıydı hepimizin, En önce göğüsledi ipi... / Acıyorsam sana anam avradım olsun / Ama aşk olsun sana çocuk / Aşk olsun" dizeleriyle seslenen Can Yücel'i haksız çıkarmayan bir hayat yaşadı Deniz Gezmiş. Bir hayalin peşinde koştuğu maraton darağacında son buldu ne yazık ki...

Üzerinde ne kadar konuşulsa olup biteni tam anlatamayacak hayli çetrefilli bir hikayeyi anlamaya ve anlamlandırmaya gayret ettik sayfalar boyunca. Fakat çalışmayı bitirirken anlatıcı olarak aradan çekilip yalnızca kahramanları-

nın tanıklığına ve onların kalemlerinden dökülen hislere, dudaklarından dökülen sözlere kulak kabartacağız birazda.

Anlatılanlara sessizce kulak kabarttığımızda burada ki hikayenin aslında bizzat bizi bize anlattığını fark edeceğiz. Yaşananlardan ders alıp geleceğe bu şekliyle yürümek elbette doğru olanı. Fakat herkes böyle yapsaydı, 'tarih tekerrürden ibarettir' sözünü haklı çıkarma adına hem Denizlerden önce hem de onlardan sonra benzer şekilde kurbanlar verirmiydik kara toprağa. Neyse söz verdiğimiz gibi susuyor ve bizzat kahramanlarımıza kulak veriyoruz şimdi. Sessizce...

İdamları izleyen iki avukattan biri olan Mükerrem Erdoğan, o sabahı şöyle anlatıyor;

"Deniz bize döndü. 'Cezaevinde bizi, yangından mal kaçırır gibi kaptılar, havalandırarak getirdiler. Ayakkabılarımızın bağlarını bile bağlamamıza fırsat vermediler. Postallarımın bağlarını bağlasınlar; asıldığımda ayağımdan düşmelerini istemem.' dedi.

(...) Deniz gardiyanların yardımıyla masaya çıktı. (...) Bir gardiyan ilmiği açtı, genişletti, başından geçirip taktı Deniz'in boğazma. (...) İşte o anda Deniz son sözlerini söyledi:

"Yaşasın tam bağımsız Türkiye. Yaşasın Marksizm-Leninizm. Yaşasın Türk ve Kürt halklarının kardeşliği. Yaşasın işçiler, köylüler. Kahrolsun emperyalizm."

(...) Deniz'in asılması sırasında Yusuf'u alıp oraya getirmişler. Bize dönerek 'Duydum Deniz'in sesini' dedi. (...) Darağacı hazırlanmış, tazelenmişti. (...) Masaya oradan da tabureye çıktı. Geçirdiler ilmiği boynuna. Yusuf da gür, yürekli bir sesle son sözlerini söyledi, taburenin üzerinde:

"Ben ülkemin bağımsızlığı ve halkımın mutluluğu için şerefimle bir defa ölüyorum. Sizler bizi asanlar şerefsizliğinizle her gün öleceksiniz. Biz halkımızın hizmetindeyiz. Sizler Amerika'nın hizmetindesiniz. Yaşasın devrimciler. Kahrolsun faşizm."

(...) Bu arada Hüseyin'i getirdiler. Bildiğimiz Hüseyin'di. Her zamanki Hüseyin. Sigara içip içmeyeceğini sorduk. 'İçmeyim' dedi. Bize döndü. 'Söyleyin babama,' dedi; ayağındaki lastik ayakkabıları gösterdi, 'Babam, yarın ayağımdaki bu lastik ayakkabıları görüp, doğru dürüst bir ayakkabısı bile yokmuş diye üzülmesin. Askeri Cezaevinde, ayakkabılarımızı giymemize bile fırsat vermediler. Ayakkabılarım cezaevinde kaldı. Onlara hediyem olsun.' (...)

Durdu. 'Sehpaya çık' diye bağırdı savcı. Hüseyin savcıya döndü masanın üzerinde, 'Sabırlı ol, çıkacağım' dedi. Ve tabureye çıkmadan, masanın üzerinde, yürekli bir sesle bağıra bağıra son sözlerini söyledi:

"Ben şahsi hiçbir çıkar gözetmeden halkımın mutluluğu ve bağımsızlığı için savaştım. Bu bayrağı bu ana kadar şerefle taşıdım. Bundan sonra bu bayrağı Türk halkına emanet ediyorum. Yaşasın işçiler, köylüler ve yaşasın devrimciler. Kahrolsun Faşizm." [40]

[40] Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, 7. cilt, Syf. 2176, İletişim Yayınları

EK

1. THKO İDDİANAMESİ

T.C.

SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI

ASKERÎ SAVCILIĞI

ANKARA

29.6.1971

Evrak No: 1971/87

Esas No. 1971/60

Karar No. 1971/47

İDDİANAME

ve

KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞI KARARI

(1. Nolu Askeri Mahkemesi'ne)

SUÇ: Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının tağyir, tebdil ve ilgaya cebren teşebbüs etmek ve bu fiile fer'an iştirak etmek.

SANIKLAR:

1. Mustafa YALÇINER — Rıfat oğlu. 1950 doğumlu, İzmir nüfusunda kayıtlı, aynı yerde Asansör Üstü 311. Sok. No: 20'de oturur. ODTÜ Elektrik Bölümü 2. sınıf öğrenciliğinden çıkarılma.

2. Recep SAKIN — Haşan oğlu, 1948 doğumlu, Bursa, Kemalpaşa ilçesi, Karaoğlan köyü nüfusunda kayıtlı, Ankara, Demirlibahçe Şafaktepe 2. Bölge No: 135'te oturur. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölümü 3. sınıfta öğrenci.

3. Yusuf ASLAN — Beşir oğlu, 1947 doğumlu, Çekerek, Kuşsaray köyü nüfusunda kayıtlı.

4. Deniz GEZMİŞ — Cemil oğlu, 1947 doğumlu, Erzurum, Ilıca Mahallesi Öznü köyü nüfusunda kayıtlı, İstanbul, Selimiye Harem İskelesi Sok. Karlık Apt. No: 9'da oturur.

5. Hüseyin İNAN — Hıdır oğlu, 1949 d.lu, Kayseri, Sarız ilçesi Bahçeli Mahallesi nüfusunda kayıtlı aynı yerde oturur. ODTÜ İdari İlimler 1. sınıftan çıkarılma.

6. Mehmet NAKİPOGLU — Mehmet Ali oğlu, 1947 d.lu, Elbistan, Köprübaşı Mahallesi nüfusunda kayıtlı aynı yerde oturur. Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi 7. sınıf öğrencisi.

7. Metin YILDIRIMTÜRK — İman oğlu, 1944 doğumlu, Kars, Ortakapı Mahallesi Ordu Caddesi Çıkmaz Sokak No. 5/A'da nüfusa kayıtlı aynı yerde oturur. Çiftçi, ilkokul mezunu.

8. Atilla KESKİN — Safter oğlu, 1945 doğumlu, Afyon, Metli Mah. nüfusuna kayıtlı, aynı yer Fakıpaşa Mahallesi Sahabeler Sok. No: 10'da oturur. ODTÜ İdari İlimler Bölümü son sınıf öğrencisi.

9. Ahmet ERDOĞAN — Ethem oğlu, 1947 d.lu, Cihanbeyli Yeşilöz Mah. nüfusunda kayıtlı, aynı yerde oturur. ODTÜ Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü 2. sınıfta öğrenci.

10. Ercan ÖZTÜRK — İbrahim oğlu, 1948 doğumlu, Kayseri, Develi kazası İbrahim Ağa Mahallesi nüfusunda kayıtlı, Ankara Aşağı Ayrancı, Meneviş Sokak No: 31/7'de oturur. ODTÜ İnşaat Bölümü son sınıf öğrencisi.

11. Osman ARKIŞ — Mehmet oğlu, 1951 doğumlu, Bursa, Orhangazi ilçesi Teke Mahallesi nüfusunda kayıtlı, İstanbul İcadiye Mahallesi Hacı Bakkal Sokak Derya Apt. Daire. 5 - Kuzguncuk'ta oturur. ODTÜ Fizik Bölümü 1. sınıf öğrencisi.

12. Metin GÜNGÖRMÜŞ — Kemal oğlu, 1951 d.lu, Tunceli

Pak Nahiyesi Putik köyü nüfusunda kayıtlı, Ankara, Aktaş Mahallesinde oturur. Elazığ, Devlet Mühendislik ve 32 1. THKO Davası Mimarlık Akademisi Makina bölümü öğrencisi.

13. Semih ORGAN — Süleyman oğlu, 1951 doğumlu, İstanbul Beylerbeyi Köpüce yolu No: 17/3'te oturur. Fatih nüfusunda kayıtlı, ODTÜ Makina Bölümü 2. Sınıfta öğrenci.

14. Mehmet ASAL — Fikret oğlu, 1951 doğumlu, Antalya, Akseki ilçesi İbradı Nahiyesi nüfusunda kayıtlı, Ankara, Sıhhiye Cihan Sok. No: 31/17'de oturur. ODTÜ Makina Bölümü 1. Sınıfta öğrenci.

15. Mustafa ÇUBUK —Alibey oğlu, 1949 doğumlu, Malatya, Akçadağ ilçesi Bölüklü köyü nüfusuna kayıtlı, aynı yerde oturur. Lise son sınıf öğrencisi.

16. Hacı TONAK — Hüseyin oğlu, 1951 doğumlu. Malarya, Akçadağ ilçesi, İkinciler köyü nüfusuna kayıtlı, aynı yerde oturur. Rençberlik yapar. Ortaokul mezunu.

17. Hüseyin Cemal ÖZDOĞAN — Mehmet Ali oğlu, 1951 doğumlu, Malatya, Akçadağ ilçesi Kürecik Nahiyesi Darıca köyü nüfusunda kayıtlı, aynı yerde oturur. Ortaokul son sınıfta öğrenci.

18. İrfan UÇAR — Tayyar oğlu, 1947 doğumlu, Bolu Sazakkaramanlar köyü nüfusunda kayıtlı, Ankara, Çankaya Yıldız Mahallesi 229 numarada oturur. ODTÜ Makina Bölümü son sınıfta öğrenci.

19. Mete ERTEKİN — Celalettin oğlu, 1947 doğumlu. Bursa nüfusunda kayıtlı, Ankara, Bahçelievler 17. Sokak, No: 86/2'de oturur. ODTÜ Kimya Bölümü 1. sınıftan terk.

20. Kor KOÇALAK — Hilmi oğlu, 1941 doğumlu Bursa nüfusunda kayıtlı, Ankara Bülbülderesi No. 16/2'de oturur. Lise mezunu. Grafik ressamı.

21. Sevim ONURSAL — Bahri kızı, 1926 doğumlu, Kadıköy nüfusunda kayıtlı Kavaklıdere Rıza Şah Pehlevi Mahallesi, İlbank Kooperatifi C. Blok No: 64'te oturur.

22. İbrahim SEVEN — Esmer oğlu, 1948 doğumlu, Midyat Şıklar Mahallesi nüfusunda kayıtlı, Ankara, Sümer Sokak No: 21/3'te oturur. ODTÜ İnşaat Bölümü 2. sınıftan terk.

23. Necmettin BACA — Bayram oğlu, 1947 doğumlu, Keban Barajı Aşağı Çakmak köyü nüfusunda kayıtlı, aynı yerde oturur. Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi 2. sınıfta öğrenci.

24. Mehmet ÖZDEMİR — Şerif oğlu, Emine'den 1951 doğumlu, Erzincan Kemaliye ilçesi, Eknasor köyünde nüfusa kayıtlı, İstanbul Kurtuluş Feylasof Sokak No: 61'de otu-

rur. Ankara Yüksek Erkek Teknik Öğretmen Okulu 2. sınıfta öğrenci. Takipsizlik verilmiştir.

SUÇ TARİHİ : 15 Ocak 1971 — 10 Haziran 1971

TEMAS ETTİĞİ KANUN MADDESİ: TCK'nın 146/1, 146/3

TUTUKLAMA TARİHİ:

Deniz GEZMİŞ	18.03.1971
Yusuf ASLAN	05.04.1971
Hüseyin İNAN	24.03.1971
Kor KOÇALAK	27.03.1971
İbrahim SEVEN	22.01.1971
Necmettin BACA	22.01.1971
Sevim ONURSAL	18.01.1971
İrfan UÇAR	16.01.1971 (Gıyabi)
Mete ERTEKİN	05.03.1971
Mehmet NAKİPOĞLU	24.03.1971
Mustafa YALÇINER	14.06.1971
Recep SAKIN	//
Osman ARKIŞ	//
Ercan ÖZTÜRK	//
Semih ORCAN	//
Ahmet ERDOĞAN	//
Metin GÜNGÖRMÜŞ	//
Metin YILDIRIM	//
Mehmet ASAL	//

Mustafa ÇUBUK //

Hüseyin Cemal ÖZDOĞAN //

Hacı TONAK //

Atilla KESKİN //

Yukarıda açık kimlikleri ve kendilerine isnat olunan suçların mahiyetleri yazılı sanıklar hakkında yapılan hazırlık soruşturması sonunda:

GİRİŞ

1968 yılı Türkiye'sindeki kıpırdanışlar, gözle görülür bir durum arz ettiği halde, gaflet, korku, kurnazlık ve ihtiras içerisinde destekleniyor, sükûnetle karşılanıyor, devamında fayda umuluyor samimi ve gerçekçi bakışlarla karşılanıyordu. O günlerden bugüne gelindi; basiretliler geleceği gördüler, gizli yöneticiler kayboldular, kurnazlar lüzumlu dersi hafif geçiştirerek aldılar, gafiller uyandılar, korkaklar hâlâ yerlerinde, muhterisler umduklarını bulamadılar; Türk Milleti uyanıktı.

NEDEN BÖYLE OLDU

1-Dünyada Gelişim

Tarih fetih ve istilalarla doludur. Kavimlerin millî benliklerini bulmaları evrensel toplum düzeninde bir dönemeçtir. Ezilenlere ümit ışığı olan ve otoriteye karşı uyarı teşkil eden Musevilik, Hıristiyanlık, ezilenleri otorite yoluyla kurtarmaya yönelen İslamiyet'te doğuşları itibariyle birer dönemeçtir. Malazgirt Meydan Savaşı'nın doğurucusu Dandanakan, İstanbul'un fethini hazırlayan Sırpsındığı ve Niğbolu Viyana kuşatmasını hazırlayan İstanbul'un fethi ve Kosovalar da Türk Anadolu için birer dönemeçtir. Birçok savaşlar,

ihtilaller, isyanlar insanlığa ayna olmak durumunda iken unutulup gitmiştir.

İkinci Dünya Savaşı, birincisinin sonucundaki hata ve zorlamalardan doğmuştur. İnsanlığı bu son genel harp kadar sefil ve perişan hale getiren ikinci bir yaygın olay gösterilemez. İhtiraslar korkuya, zevkler hüzne dönüşürken ümitsizlikler ihtirasa, savunmalar taarruza, insani duygular kin ve intikama yöneliyordu. Blok devletlerden galipler ve mağluplar vardı ama, kuvvetler bitkin, insanlar aç, insanlar bıkkın, insanlar ruhen çökmüştü. Onurlar kırılmış, duygularda değişiklikler olmuştu. Dünya haritasındaki değişiklikler yine askıda kalmış, Birleşmiş Milletler Cemiyeti "ebedî sulh" gayesiyle kurulmuş, Anglo–Amerikan menşeli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi doğmuştu ama, savaşın maddi ve manevi çöküntülerinin bıraktığı derin izler yok edilememiş, silinememişti. Yıkıntılar temizleniyor, şehirler yenileniyor, iş yerleri ve fabrikalar yenileniyordu ama, insanlık üzerindeki ruh çöküntüsü silinemiyordu. Yeni bir gençlik bu ruh haleti içinde filizleniyordu.

Fransız hümanizmi, Kari Marx ve F. Engels prensipleri özlenilir olmuştu. Amerika'da, Japonya'da, Avrupa'da serazat yaşamak isteyen bir gençlik türüyordu. Önce otoriteye karşı idiler. Erkek–kız bir arada, toplum baskısından uzak bir tabii yaşantı istiyorlardı. Günlük yaşantı şartları ve gelecek onlar için önemli değildi.

Kalıpları fuzuli buluyor, uyarılara isyan ediyorlardı. Kayıtların yıkılması, bağların kopması için gösteriler, tahripler ve saldırılarda bulunuyorlardı. Her devlet kendi sosyal yapısına uygun çarelerle bu hareketleri önlemek yollarını arıyordu. Nitekim, bu genç zümrenin isteklerini frenlemesini

ve dış etkilerden arıtmayı bildiler. Artık Avrupa, Amerika BD ve Japonya'da sosyal ve İktisadî sorunlar çoktan çözümlenmişti. Geri kalmış ülkelerde, bilhassa Güney Amerika ve Arap ülkelerinde bambaşka bir hava esmeye başlamış, Marksist-Leninist ilkelerin yerleşmesi yönünde önemli teşebbüslerde bulunulmuş, bu ilkeler kalkınma ve özgürlük için tek çıkar yol olarak belirli zümrelerce benimsenmişti.

2- Türkiye'de Gelişim

a- Genel Oluşum; İkinci Dünya Savaşı süresince Türkiye savaş dışı kalmıştı. Sınırlarından içeri tek yabancı kurşunu atılmadı. Yapılarının üzerine tek bomba düşmedi. Savaş sebebiyle tek kişinin tırnağına dahi zarar gelmedi. Ne analar dul ve çocuklar yetim, ne gençler sakat kaldı. Ne var ki, oldukça kabarık ve kuvvetli bir ordu ile teyakkuz durumunda bulunuldu. Hatta savaşa katılan devletler savaş sonu, askerlerini terhis edip asgari miktara indirilirken Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve yerini aynen muhafaza ediyordu. Çünkü Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nda katıldığı ittifak anlaşmalarındaki müttefiklerinin savaş yıllarındaki ağır tekliflerine yanaşmamış ve savaşa katılmamış olduğundan ve yeni müttefikler bulmadığından yalnız kalmıştı. Bu yalnız ve mahdut savaş gereçlerine sahip Türk devletinden ısrarla toprak isteniyordu. Çarlık Rusya'sı, en ziyade Türklük aleyhine toprak genişletmişti. Buna rağmen ılık denizlere çıkamamıştı. Şimdi bir adım daha atmak için ortamı müsait görüyor, Elviyeyi Selase ve Boğazlar sorununu yeniden ortaya atıyordu.

Bu istekler kesinlikle reddediliyor ve son Türk devletinin var olma, yok olma savaşı göze alınıyordu. İmkânlarının çok üstünde savunma hazırlıklarını sürdüren Türkiye peri-

şandı; ot, yulaf ve kepek yiyerek gününü gün eden, orman ağaçları çiçeklerini yiyerek yaşantısını sürdüren aileler sayılamayacak kadar çoktu. Ama millet onurunu ve millî benliğini kaybetmemişti. Halk yabancı arzularına boyun eğmemeye ruhen hazır ve kararlı idi.

Anadolu çorak, Anadolu yoz, Anadolu kıraç arazilerle dolu. Tabiatın bahşettiği şartlar, geleceği düşünmeyen topluluklarca yok edilmiş, verimli topraklar bile toprak örtülerinin tahrip edilmesi sonucu verimsiz hale gelmişti. Osmanlı İmparatorluğu Anadolu'ya ancak Celalileri öldürmek, kütle kitalleri yapmak için el uzatmıştı. Son zamanlarda yapılan imtiyazlı demiryolları da belirli mıntıkalara inhisar ediyor, Anadolu'da menfaat gören yabancı devlet emellerine hizmet edecek tarzda inşa ediliyordu.

Fütuhatları duran ve durdukça toprak kaybeden İmparatorluk beceriksiz ellerde ancak dış devletlerin denge etkileri ile ayakta durabiliyordu. Avrupa'nın reformu, Avrupa'nın rönesansı, icatları ve keşifleri İmparatorluk bünyesine sinememişti. İslami müesseseler, tarikatçıların, şeriatçıların elinde kalmış, İslami ilimler tereddiye, sübjektif ölçülerle değerlendirilmeye, kısır ve çıkarcı zümreler elinde sürdürülmeye, malî kaynaklar ilim ve teknikten yoksun kimselerin elinde kalmaya mahkûm olmuştu. İlmiye sınıfının, dar dünya görüşüne saplanmaya başlamasıyla her yönden zaaf kendini göstermişti. Islahat hareketleri; tanzimat fermanları çöküntüye mani olamamış, Fransız Büyük İhtilali'nin milliyetçilik prensipleri, İmparatorluk bünyesindeki etnik grupların kıpırdanma ve kurtuluş mücadelelerine sebebiyet verirken, sultanlar hâlâ Türk olduklarını kabul edecek kesin ifadeyi kullanamamış, unsurlar arasında muvazene sağla-

yarak bütünlüğü sürdürmek çarelerini aramışlardı. Yabancı devletlerden alınan borçlarla saraylar yapılıyordu.

Oysa Avrupa sanayi alanında dev adımlarla ilerliyor, savaş gereç, araç ve taktiklerinde önem buluşlar yapılıyor, toprak modem usullerle işlenerek birim arazi verimi arttırılıyordu. Anadolu toprakları ise tabiata terk edilmişti.

Balkan Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nun en acı tarih sayfasıdır. Bu sayfa yazılırken padişahı etkileyen ve bir darbe ile idareyi ele alan İttihatçılar, devlet düzenini tesis etmeyi düşünmeden, eski imparatorluk sınırlarına varmak, fazladan İran'ı ve Turan'ı da İmparatorluk hudutları içine almak hayallerine kapılıyorlardı.

Hayalin sonu İmparatorluğun beklenen enkazını ellerinde görmek oldu. İstismarcı devletler, Osmanlı İmparatorluğundan kopan topraklarda yeni sömürgecilik sistemi kurmak çabasında idiler, emellerine de kavuştular.

Kurtuluş Savaşı yoktan var olmadır, diriliştir. Yeni Türk Devleti doğmuştu. Yalnız, fakir ve haraptı. Savaşçılara yine Celali denilmiş, o gözle bakılmıştı ama, artık İmparator yok, Sultan ve halife vardı. Halk azimli idi, istiklal uğruna bilinçlenmiş, istilaları görünce liderlerine inanç ve umutla bağlanmıştı. Padişah'ın ölüm fermanları, Şeyhülislamın isyan fetvaları yersel ve önemsiz kalıyordu. İstilacılar ciddi mukavemet ve saldırılarla sindirilip kovulunca özgür halk, bağımsız Türkiye varlığını gösterdi. Destekten ve malî kaynaklardan yoksundu. Zaten harap vaziyetteki Anadolu, üstelik istilacılar tarafından yakılıp yıkılarak bir enkaz yığını haline getirilmişti. Kurulan millî idare, inkılâplarla ve imar işleriyle ilerleme kaydetmeye başladı. Şartlara göre küçüm-

senmeyecek adımlar atıldı. Atatürk idaresi fiiliyatıyla muhtelif ufuklar gösteriyordu.

İkinci Dünya Savaşı sonunda kurulan Birleşmiş Milletler Cemiyeti'ne Türkiye de üye oluyor ve çok partili rejime geçiyordu. Savaş süresince, savaşa giren devletlerden daha bitkin hale gelen, sınırlı imkânlara sahip Türkiye, demokratik yollardan kalkınma çarelerini arıyordu. Bir taraftan da, dış tehlikeye karşı müttefik ve İktisadî kalkınma için dış yardım bulmak çabasını gösteriyordu.

14 Mayıs 1950 Türk tarihinde bir dönemeçtir. Ulusun tarihinde ilk defa kan dökülmeden ve seçim yolu ile iktidar değişikliği oluyordu. Artık CHP iktidarı yerine DP iktidarı iş başında idi. CHP zamanında tedricen başlayan dış yardımlar yeni devrede hızlanmış ve Türkiye kendisine sağlam bir ittifak paktı bulmuştu: NATO Kuzey Atlantik Paktı adı altında kurulan bu devletler manzumesine demokratik Avrupa devletleri yanında ABD de dahildir. Pakt komünist blokuna karşı savunma gayesiyle kurulmuştu. Artık Türkiye'de İktisadî yönden bolluk, politik yönden emniyet duygusu hâkimdi. Bu durum, birkaç sene sonra yön değiştirmeye başladı. Dış kredilerden yeteri kadar faydalanılıp İktisadî kaynaklarda harekete geçirilememişti. Dış yardımların kaynağı ABD yardımları şartlı vererek birtakım anlaşmalar yapmayı başarmıştı. Bu anlaşmaların birçoğunun mahiyeti halktan, BM Meclisi'nden, hatta bazı Bakanlar Kurulu üyelerinden bile gizli tutulmuştu. Partiler arası dayanışma, millî çıkar yolunda birleşme yerine kısır çekişmeler sürüyor, liderler birbirlerine hakaret ediyorlardı. Bi taraf olduğu söylenen devlet başkanı, iktidar partisi remzini taşıyan bastonu

iftiharla taşıyor ve bu parti lehine propaganda gezilerine çıkıyordu.

Meşru yollardan iktidara gelen DP iktidarı kaybetmemek için türlü çarelere başvuruyor, laiklik ilkeleri çiğneniyor, vaat edilen özgürlükler daha da takyid ediliyor, tarafsız yargı organlarına ve her kademede idarecilere baskı yapılıyor, Vatan Cepheleri kurularak millet kamplara ayrılıyor, muhalefete mensup halk türlü çarelerle kendi saflarına itilmek isteniyordu. Türkiye'nin kaderine hâkim olan partinin lideri, "Siz isterseniz hilafeti bile getirirsiniz" sözlerini kendi grubunun kudretini göstermek için sarf ediyor, yapıcı tenkitlere bile kulağını tıkıyordu. Tarikatlar, Şeriatçılar su yüzüne çıkıyor ve yeni bir diktatorya başlıyordu.

Halk ekseriyeti ve aydın çevre tetikte idi. Bu hale karşı olan üniversite fikren ve fiilen bütünüyle ilk işareti veriyor ve ordu kademeleri bir ağızdan haykırıyordu. İstibdad idaresinden gelmiş Türk Milleti, ikinci Abdülhamid'e "Büyük Han" diyerek methiyede bulunanlara ve kanı pahasına elde ettiği Cumhuriyete, demokratik özgürlüğe son verilmesine ve millî bütünlüğünün zedelenmesine tahammül edemezdi. Millet nurlu ufukları görmek istedikçe ancak seçim nutuklarında işitmekten bıkmıştı.

27 Mayıs 1960 Türk tarihinde yeni bir dönemeçtir. Kötü idareye son verilerek, sapıtmış idarecilerin eylemleri mahkeme kararıyla tescil ediliyordu. İdareyi ele alan TS Kuvvetleri demokratik yola dönülmenin gayreti içinde mevzi almakla uğraşıyor, Kurucu Meclisin faaliyete geçmesini ve 334 sayılı Anayasa'nın hazırlanmasını sağlıyordu. Bir zümreye veya şahsa karşı yapılmadığı, yetkili ağızlardan müteaddit kereler söylenen 27 Mayıs ihtilali gerçekte kimseyi

karşısına almıyordu ama, menfaati haleldar olan bir zümre, ihtilalin kendilerine karşı yapılmış olduğunu DP taraftarlarına empoze etmekten, halkı TS Kuvvetleri ile karşı karşıya getirmek için kışkırtmaktan bir an geri kalmıyorlardı. Bu nedenledir ki, TSK içindeki huzursuzluklar 22 Şubat ve 21 Mayıs olaylarını doğuruyordu.

DP kapatılmış, onun mirasına konmak isteyen yeni partiler doğmuştu. Yeni Anayasa'nın getirdiği teminatlar ve seçim sistemine göre yeni seçimlere gidildi. Parlamento'da hiçbir parti çoğunluk sağlayamadığından koalisyon hükümleri iş başına geçti.

İhtilalin çalkantıları, alışılmamış yeni müesseseler, koalisyon üyelerinin partileri yönünden disipline bağlı kalmaları, partilerin durumu müdrik olmamaları gibi sebepler ağır işlemlere, kalkınma hamlelerine mani oluyordu. Donmuş seçmen kitlesine sahip CHP dışındaki partiler DP'nin ve tarafsız vatandaşların oylarını paylaşmışlar, en çok DP mirasçısı olduğunu belirten AP, en çok oy almayı başarmıştı. İkinci genel seçimlerde DP sistemini yerleştiren AP, nisbî temsil esaslarına rağmen, tek başına iktidar sağlayacak mil letvekili çoğunluğu ile Parlamento'ya geliyordu. İhtilal yapanları suçlamalar, Anayasa'yı değiştirerek DP mahkûmlarının affına matuf tasavvurlar ana programlarında yer alıyor, himayesinde bulundukları Anayasa müesseselerini yıdırgıyorlardı. TSK'yı yabancı gözüyle görüyorlar, zahiri tutumları bu ocağa karşı yakınlıklarının calî olduğunu saklamaya yetmiyordu. Yine din istismarcılığı, yine enflasyonist politika, yine seçim kazanmak için türlü kurnazlıklar sürüyor, devletin ana kuruluşları ile hükümet politikası muvazi yürütülemiyordu. DP'ye karşı olan güçler, şimdi AP'ye kar-

şı idiler; üstelik Anayasal müesseselerden kuvvet alarak. Dış istila tehlikesi nispeten kaybolmuş, buna mani olunmak için verilen tavizler hâlâ ayakta duruyordu. Üstelik yardımların kısılmasıyla, Kıbrıs sorununun çıkmaza sokulmasıyla beraber Muhalefet partileri DP devrindeki kadar yıkıcı tenkitlerde bulunmuyorlardı, ama ismen parlayıp sönenlerin kişisel itibar sağlama gayretleri kıpırdanıyordu. Bunların da idareci zümrenin de durumlarını idrak etmeleri muhaldi.

b- Öğrenciler ve Etkilenmeleri; 27 Mayıs'ı doğuran kuvvetlerden biri üniversite ve yüksekokullar gençliği idi. Gençliğin tamamı hükümete karşı idi. Saldırısız, silahsız gösterileri, devrim iktidarını rahatsız ediyordu. İktidar sahipleri silahlı devlet zabıtasını gençlik üzerine saldırtıyor, devletle gençliği karşı karşıya getirerek polisin itibarını zedeliyordu.

Bundan ders alan ve ters yönde değerlendiren o zaman iktidar edenlerinden birinin bu zaman iktidar edenlerine tavsiyesi kulaktan kulağa fısıldanıyordu: Gençliği bölünüz! Gerçekte bir oyun oynanıyor, öğrenciler iki kampa ayrılarak birbirleri ile kıyasıya vuruşuyorlardı. Yetkililer korkaklık, kurnazlık içinde seyirci kalıyorlar, yine söylentilere göre bir gruba yardımcı oluyorlardı. İlkin ilerici ve devrimci yönüyle temayüz eden grup, hükümete karşı idi. Hükümete karşı diğer güçlerden destek gördükleri için diğer gruptan daha çok seslerini yükseltebiliyorlardı. İç mücadeleleri sertleşmeden önce başlayan boykot hareketlerinde kurdukları temsilciler komitelerini karma yaptılar. İyi niyetli idiler. Öğrenci haklarının ve üniversite sorununun çözümlenmesini istiyorlardı.

İlgilenen olmadı. Sokaklar yüksek tahsil imkanı bulama yan onbinlerce Anadolu çocuğu ile dolup taşıyor, ders ki tapları ve diğer öğrenim şartları bir problem olarak kalıyor du. Gençler artık kendi sorunları yanında memleket mesele leri ile de ilgileniyorlardı.

Anadolu hâlâ aç, hâlâ kaynaklar tahrik edilemiyor, hâlâ fırsat eşitliği verilemiyor, hâlâ miri miranlıktan kalma mü tegallibe ve bir günde milyonlar vuranlar, mağara halkı ile aynı yurt sathında yan yana yaşıyordu. Pahalılık yine başı boş gidiyor, karşılıklı saygı tarihe karışıyor, az çalışıp çok kazanan kişiler türeten ülke oluyorduk.

Halkın yarı nisbeti aydınlanmak şöyle dursun, okuyup yazmayı bile öğrenememişti. İdareciler yine "nurlu ufuklar" nutuklarıyla karın doyurmaya devam ediyorlardı. 27 Mayıs başka gruplar da doğuruyordu. Bu gruplardan biri, statik hükümetin icraatına karşı iyi niyetle fütursuz savaşanlar, diğeri devletin müesses nizamlarına karşı amansız tahrip hareketine girişenlerdi. Bu iki grup öğrenci hareketlerini desteklerlerken farkında olmadan aynı çizgide birleşiyorlar, bilhassa ilerici öğrenci gruplarını tahrik ediyorlardı.

İkinci grup, Türkiye'nin, kökü karanlıklara dalmış komünist grubu idi. Bu grup saklılıktan yavaş yavaş su yüzüne çıkıyor, artık ortamı müsait görüyordu. Kuzu postuna bürünmüş kurt, meydanlarda rahatça kovalamaca oynuyordu saf dillerde. İşlerini kolaylaştıran başka bir grup daha vardı ki, bu bütün ilerici güçleri komünizm kisvesi altında göstermek isteyen gerici gruptu. Bir kısım kimseler ileriye "sol" geriye "sağ" damgasını vuruyordu. Oysa sağda ve solda gericiler vardı. Sağda ve solda günün adamları vardı.

Nihayet sağ ve sol deyimleri menşeine aykırı mihraplara kurtulan birer sembol haline getirilmişti.

Kendilerine ilerici diyen komünist grup Marx ve Lenin devrimciliğini, Carlos Marighella usulünü benimsemişlerdi. Bu tarz devrimci olmayanların tamamı onların nazarında gerici idi.

Türkiye'de zamanın getirdiği çirkin politikacılar, muhteris politikacılar, çıkarcılar ve utanmaz adamlar vardı. Her biri ayrı yönde faaliyet gösterirken iktidar gayesinde birleşiyorlar, onu elde edebilmek için başvurmadıkları şekil kalmıyordu. Hükümet edenleri devirmek yerine devleti devirmek, iktidarı vasıta olmaktan çıkarıp gaye edinmekte birleşiyorlardı. İktidar hırsına kapılanlar, bu güçlere hizmet ediyorlar, değerler sübjektif olarak ele alınıyor, kişisel görüşler üstün kılınmak isteniyordu. Öğrenci hareketleri başladığı, üniversiteler işlemez hale geldiği, öğretim üyeleri sınıflardan kovulup, fakir milletin kanı pahasına devletçe elde edilen kürsüleri yakılıp tahrip edildiği zaman bu hareketlerin masum olduğunu haykıranlar, hareket silahlara dönüştüğünde uyanıyorlardı. Halbuki gençler o günkü ve bugünkü fiilleri arasında bir fark olmadığı görüşüne sahiptiler.

Anayasa sosyal adaleti gerçekleştirici ilkeler koyarken, yürütme erkinden iş bekliyordu. Seneler geçtiği halde ileri bir adım atılmamış, yine kısır politika çekişmeleri, rejim münakaşaları sürüp gidiyordu. Konuşan ve kendini yerli yersiz söz sahibi sanan herkes en iyiyi, en doğruyu söylediğine, bildiğine milleti ikna gayreti içinde idi. Benlik duyguları millî duygulara galebe geliyordu. Bir yandan otobüsleri çevirip fakülte ve okulları önüne götüren öğrencilerin bu

haksız fiillerini önlemek durumunda olup da önleyemeyen ler, otobüs yolcularını halkı öğrenci ile mücadeleye çağırır ken, diğer taraftan başka ağızlar, köylüyü ağanın toprağını işgale teşvik ediyor "doğa kanunlarından bahisle, bu kanunun hükmünü icra edeceğini bir tabiî hukuk âlimi edasıyla savunuyorlardı. Devlet radyolarından, devletin temel ni zamlarına aykırılık arz eden konuşmaları açık oturumlar yayınlanıyor, yine bu radyodan, devlet kuvvetlerinden kaçan kişilerle röportajlar yapılarak yayınlanıyordu. Devlet müessesesi devlete karşıydı. Üniversite özerkliği öğrenci yurtlarına teşmil ediliyor, polis suçluyu takiben yurtlara bile giremiyor, yurtlarda öğrencilikle ilgisi olmayan kişiler aylarca ve hatta senelerce kalabiliyorlardı. Bazı öğretim üyeleri branşları ile ilgili olmayan komünist kitapları okutup öğrenciyi bu kitaplardan sigaya çekiyorlardı.

Münevver geçinen kimseler, vatan, millet, Cumhuriyet kelimelerini nutuk sözcüğü olarak nitelendiriyorlar, konuşma ve yazılarında bu kelimeleri kullananlar alay mevzuu oluyorlardı. Atatürk'ün, milli benliğini bilmesi için millete kazandırmak istediği millî hasletler kökünden inkâr edilerek şöyle bir kenara itiliyordu. Halkın bilmediği sözde Türkçe kelimeler türetilmiş, yerleşmiş, halka mal olmuş doğu menşeli kelimeler sözlüklerden atılırken, tercümecilerin, kopyacıların, batı özenticilerinin elinde Batı menşeli kelimeler dilimizi istila etmeye başlıyordu. Marx-Engels-Lenin-Mao hakkında konuşmayanlara bu zümrece cahil gözü ile bakılıyordu. Hiç duyulmamış kelimeleri muteber gazetelerin köşelerinde halk sık sık görüyor, ifade ettikleri anlamların genişliğini bir türlü anlayamıyordu.

Anayasa bağımsız sendikaları grev ve lokavt gibi müesseseleri de getirmişti. Bu haklar 1950'lerden önce DP seçim beyannamelerinde vadedildiği zaman, eğitilmemiş işçilerin arasına komünist unsurların rahatça girebileceği, lokavt hakkının işsizi çok olan ülkemizde kötüye kullanılabileceği gibi noktalardan tenkide uğramıştı. DP iktidarı bir daha böyle müesseselerden bahsetmediği gibi sözünü edenlerin de karşısına çıkmıştı.

Yeni Anayasa'mız, işçi haklarının yine işçiler tarafından aranmasını temin edici ortamı hazırlayınca, işçiler kanunî örgütlerine kavuşmuşlardı. İyi niyetli hareketlerinin dışardan tahrik edildiğini bilahare anlayabilecek kadar uyanıklık gösteren işçi kuruluşları içerisine sızma çabaları olmuş ve bu çabalar etkisiz kalmıştır.

Türk köylüsü cahildir, Türk köylüsü barınaksızdır, Türk köylüsü fakir ve açtır ama, uyanıktır, akidelerine bağlı, benliğine düşkündür. Saftır, fakat kolay aldanmaz, görgüsü azdır ama saygının ne demek olduğunu bilir. Ne kendi hakkının çiğnenmesine göz yumar ve ne de başkalarının haklarına saldırır. Genellikle kardeş hayatı yaşar, misafire "garip" der ve bir lokma ekmeği varsa ona verir büsbütün aç kalır, çulunu verir çıplak, hasırını verir yataksız kalır.

Bir kere gocundu mu, tekrar ısınamaz, bir kere inandı mı kolay bırakamaz. Cefakâr olduğu kadar da vefakârdır. İzah olunan şartlar ve ortam içerisinde su yüzüne çıkan Marksist-Leninistler ve politika çıkarcıları ittifak haline geldiler.

Köyde ve işçi arasındaki faaliyetleri akim kaldı. Ne var ki gerçekten idealist ve sadece milletinin ve yurdunun istikbalini düşünen öğrenci kuruluşlarının içerisine öyle rahat nüfus ettiler ki, öğrenciler bunların gayelerini ve kendileri-

nin maşa yapılmak istenildiğini ne his ne de kabul ettiler. Menşeinde masum öğrenciler rahatlıkla birer profesyonel devrimci, Marksist-Leninist olduklarını söylüyorlardı. "Kahr olsun Amerikan Emperyalizmi, yaşasın tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye" derken silahlarla demokratik nizam getirilemeyeceğini, süngülerin üstünde oturulamayacağını, istedikleri proleter diktatoryası ile çelişkiye düştüklerini bilmiyorlardı.

Yeni bir fikir daha ortaya atılıyordu: Etnik yönden bütünlük arz eden Türk Milleti, bölünmek isteniyordu. İktisaden geri kalmışlığımızı bu yönden de istismar ediyorlar, Türkiye'de halklar bulunduğunu rahatlıkla söylüyorlardı. Çok eski devirlerde, devlet ricali ve ulemanın köylü ve cahillere "Türk" dedikleri gibi Türklük anlaşıldıktan sonra, aslen Oğuz boylarından olduğu ilim otoritelerince kabul edilmiş ve Fars dili tesiri altında kalmış bir kısım vatandaşlarımıza "Kürt" denilerek hakir görülmüştü. Adeta onlar kendilerinin ayrı bir etnik grup olduklarına inandırılmışlardı.

Bilhassa iki yabancı devletin uydurularıyla gramerleri ve lügatleri, yapılmış, isyanlara sevk edilmişlerse de, asıl çoğunluk benliğini müdrik kalmışken, yabancı devletlerin boşa çıkan çabalarını şimdi yurdumuzda yaşamak lütfuna nail olmuş kişiler hortlatmak istiyorlardı.

Bu fikir bir kısım gençliğe rahatça empoze edilmişti. Gençler, yığın psikolojisi itibariyle zevahirin etkisi altında kalmışlardı. Onlara göre, bilimsel sosyalizmi benimseyen devrimci, benimsemeyen karşısında olmasa bile karşıdevrimcidir. Anladıkları devrimciliği benimsemeyenler Amerikan işbirlikçisi ve mütegallibedir. Gençler aldatılmışlardı.

Hem de öyle aldatılmışlardı ki, ikna edilmek kabiliyetlerini yitirecek kadar. Asırların tortusu ve mevcut şartlar altında yönsüzleşen bir kısım genç yeni bir yön bulmuştu.

c- Teşkilatlanma; Ötedenberi; üniversitelerde, öğrencilerin birtakım ilişkilerini düzenlemek ve işlemlerini yürütmek üzere kurulmuş öğrenci demekleri vardı. Bunların dışında diğer kuruluşlara alışılmamıştı. Öğrenci demeklerinin üstündeki birlik ve federasyonlar da mevcuttu. Federasyonların politikaya kaymaları mevzii ve kişisel kalmaktan ileriye gitmez, doktriner görüşler, hele kanun dışı davranışlar bu kuruluşlardan beklenemezdi. Önce SBF'de "Fikir Kulübü" adında bir dernek kuruluyor, önceleri rağbet görmemekle beraber zamanla ve yavaş yavaş bütün yükseköğretim kuruluşlarına sıçrıyordu. Geliştikçe kendilerine faaliyet sahası aramaya başlayan kulübün idarecileri birleşerek Fikir Kulüpleri Federasyonu'nu kuruyorlar, Ekim 1969'da toplanan kurultaylarında isim ve tüzük değişikliği yapıyorlardı. Yeni isim Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu, kısaca Dev-Genç'ti. Yeni tüzüğün ikinci maddesinde, hedefe varmak için eylem öngörülmüştü. 3- maddesinde, "Federasyon'a bağlı dernekler sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu edinen üyelerden oluşur" ibaresi vardır. Aynı maddeye göre, Federasyona, güdülen amacı benimseyen öğrenci kuruluşları dışında, sosyalist işçi ve köylülerin kurduğu demekler de katılabilir. Böylece faaliyet alanı genişledi ve bilimsel sosyalizm yani Marksizm ana prensip edinildi. İdarecilerin örnek gösterdikleri önderler Marx, Engels, Lenin, Mao, Che Guevara, Castro gibi kimselerdi.

Türk Solu, İşçi-Köylü, Proleter Devrimci, Aydınlık gibi gazetelerde, Aydınlık Sosyalist ve İleri gibi dergilerde ma-

ruf komünist kişilerin yanında öğrencilerden bazılarının da yazıları sık sık görülür oldu. Komünist önderlerin resimleri başköşelerde yer alıyordu. Adı geçen gazete ve dergiler hakkında Ankara C. Savcılığı'nca açılan davaların sayısının yüzü aşkın olduğu bilinmektedir.

Fikir özgürlüğü ve sosyalizm yönünden Anayasa'yı paravan yapanlar, önceleri Atatürk'çü geçinirken onun fikir ve şahsiyetini de küçük görmeye başladılar. Sadece Mustafa Kemal tarafını benimsiyorlardı. Atatürk bu soyadını aldıktan sonra burjuvalaşmıştı. Komünist ilkelerini yayan kitap ve broşürler bol bol tercüme ediliyor, bastırılıp yayılıyordu. Bu kitaplar gençlerin eğitiminde kullanılıyordu. Diğer taraftan belirli kimselere, belirli konularda konferanslar verdiriyorlar, bu konferansları heyecanla takip ediyorlardı. Artık öğrenciler kendilerini bilinçlenmiş sayıyorlar, eyleme geçmek zamanı geldiğine kani bulunuyorlardı. Teorik safha tamamlanmıştı, geçiş dönemine girmişlerdi. Hedefleri birdi. Ancak metotta ayrılıklar baş gösteriyordu. Bu zaman zarfında birtakım eylemler sürmekte, fikirler çarpışmakta idi. Yürüyüşler, boykotlar, işgaller, tahripler, sağ-sol çatışmalar, işçi mitinglerine ve müstahsil mitinglerine katılma ve mitingleri teşvik ve gayeye yöneltme, silah kullanma, molotof kokteyli, dinamit ve bomba patlatma olayları birbirini kovalıyordu. Bir taraftan da devrimlerini tahakkuk ettirmek için ikinci merhalenin başlama noktasında anlaşamıyorlardı. Birbirlerini suçluyorlar, lider seçme ve etnik grupları istismar konusunda münakaşalar sürüp gidiyordu. İkinci merhale için eğitim ve para noksanlıkları vardı. Filistin'de ve ODTÜ'nün geniş arazisinde öğretim üyeleri ve idarecilerin gözleri önünde eğitim noksanlıklarını gideriyorlardı. Ancak

yeterli mali kaynak bulamamışlardı. Bunun için de soygunlar ve fidyeler imdada yetişti.

Artık her devrimci erkek bir SOSO, KOMO, GUEVARA, her devrimci kadın bir Pİ- LAR, bir KURUPSKAYA idi. Lenin'leri pusuda bekliyor, Plekhanov'ları eserlerini seyrediyordu. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu örgütü ikinci kademeye geçmiş, şehirlerde başlattığı eylemleri kırlara intikal ettirmiş, kırdan şehre bir İdarî sistem kurmuştu. Örgütün üyeleri profesyonel devrimci idi. Hücrelenmeler başlamış, ilişkiler devam ediyordu. THKO ismindeki örgüt mensuplarından fiilleri aşağıda gösterilecek olan grup, DEV–GENÇ'-ten bir parçadır. Türk Halk Kurtuluş Cephesi örgütüne doğru atılmış bir adımdır. Cephe faaliyetleri de yurt sathında hissedilmiş, her grup eylem, münferit dava konusu yapılmıştır.

OLAYLAR

A- Şehir İçi Olaylar

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 7-8 sömestr öğrencisi olan Deniz Gezmiş, bazı kanun dışı eylemleri nedeniyle okuldan çıkartılmıştır. İfadelerinde belirttiğine göre 18.3.1971 tarihindeki son tutuklandığı ana kadar sekiz kere hapse girip çıkmıştır. Son olarak Bursa Cezaevi'nden tahliye edilmiş, bağlı bulunduğu Askerlik Şubesi'nce askerliğine karar alındığından tahliyesini müteakip aynı yer Askerlik Şubesi'ne teslim edilmiştir. Şubece, tertip edildiği Sivas'a şevki sırasında yolda muhafızlardan kurtularak kaçmış, Ankara'ya gelerek Yusuf Aslan'ı bulmuş, bu şahıs vasıtası ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi yurduna yerleşmiştir. Arkadaşları ile beraber 1969 yılı içerisinde Devrimci Öğren-

ci Birliği adı altında bir Örgüt kurmuşlar ve başkanlığa se çilmiştir.

Bu birlik bilahare kapatılmıştır. Dev- Genç üyesidir İÜHF'de öğrenci iken, öğrenci lideri olarak tanınmış ve yine kendi beyanına göre 1966 yılında TİP İstanbul teşkilatına üye olarak faal görev almak istemiştir. 1969 yılında Filistin'e gitmiş, El Fetih örgütünde eğitim görmüş, birkaç ay sonra gidişinde olduğu gibi dönüşünde de kaçak olarak yurda girmiştir. ODTÜ'nün 2 numaralı yurdunun 201 ve 202 numaralı odalarını, burada tanıştığı diğer Dev-Genç üyeleri yanında Yusuf Aslan, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Alpaslan Özdoğan, Mustafa Yalçıner, Recep Sakın isimli kişilerle karargâh haline getirmişlerdir.

Yusuf Aslan ODTÜ Fizik Bölümü'nde öğrencidir, Hüseyin İnan aynı üniversitenin İdari İlimler Bölümünden çıkarılmış ve fakat üniversite yurdunda kalmaya devam etmiştir. Sinan Cemgil, Ankara Üniversitesi H. Fakültesi öğrencisi iken tahsili ikmal eden ve Dev-Genç üyesi Şirin Cemgil ile evlidir. Adı geçen kişiler Filistin El Fetih Örgütü'nde eğitim görmüşler, Hüseyin İnan ve bir grup arkadaşları dönerken yakalanmışlar, Diyarbakır Cezaevi'nde 8 ay civarında tutuklu kaldıktan sonra tahliye edilmişlerdir. Bu suçtan yargılanması devam etmektedir.

1- Ersin Bagatır ismindeki ODTÜ öğrencisinin dövülmesi: 28 Aralık 1970 tarihinde, gece ODTÜ yurdu 4. Blok 504 numaralı odasında kalmakta olan müşteki, yatağından alınarak 1. Blok 202 numaralı odaya götürülmüş, oradan da Deniz Gezmiş ve beş arkadaşı tarafından merkezi ısıtma sistemi tüneline götürülerek saat 4.30'a kadar dövülmüştür.

2- Kavaklıdere'de polis kulübesinin kurşunlanması ve iki toplum polisinin vurulması: 29.12.1970 tarihinde Dev-Genç üyelerinden İlker Mansuroğlu'nun Fen Fakültesi'nde meçhul kişiler tarafından vurulması ve müteakiben de ölümü üzerine aynı gün Yusuf Aslan'ın çaldığı steyşın tipinde bir arabaya binen Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan ve Deniz Gezmiş Kenedi Caddesi'nden gelip, Atatürk Bulvarı'ndan Kızılay'a doğru dönerken sol köşede bulunan polis kulübesini ateşe tutmuşlar, kulübeye on kurşun isabet etmiş, kulübede bulunan görevli toplum polisleri Nuri Selçuk ve Vahap Çınar kol ve bacaklarından yaralanarak Numune Hastanesi'ne kaldırılmışlardır. Arabayı Yusuf Aslan kullanmaktadır. Olayın failleri ikrar etmişler, yayınladıkları (THKO) bildiride açıklamışlar ve bu bildirinin yazıldığı yazı makinesi ile karbon kâğıtları ele geçmiştir.

3- T. İş Bankası Emek Şube soygunu: 1.1.1971 tarihinde saat 16.15'te çaldıkları 06 EF 109 plaka sayılı arabayla T. İş Bankası Emek Şubesi önüne gelinmiştir. Arabayı Yusuf Aslan kullanmaktadır. Diğer şahıslar Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Deniz Gezmiş ve muhtemelen Alpaslan Öz- doğan ismindeki Dev-Genç üyesidir. İçeriye Sinan Cemgil, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş girmişler, Yusuf Aslan direksiyon başında hazır beklemiş, Alpaslan Özdoğan da dışarıda kalarak etrafı kollamıştır. Vezneden 124 bin lira alarak bir çantaya doldurduktan sonra çıkmışlar, otomobile binerek olay yerinden hızla uzaklaşmışlar, ancak banka ilgililerince arabanın plaka numarası tespit edilerek polise bildirilmiştir. (Alpaslan Özdoğan'ın orada kaldığı ve kendilerine sonradan katıldığı olayların seyrinden anlaşılıyor.) Failler doğruca ODTÜ'ye gitmişler, arabayı yurtlar civarında bir yere

park etmişler, sonra görülmemesi için yerini değiştirmişler, karargâh edindikleri 201 ve 202 numaralı odalara çıkmışlardır. Araba idareciler tarafından görülmüş ve başına bekçi konulmuştur. Bekçinin müdahalesine rağmen tehdit ederek arabaya binip yola çıkmışlar, fakat biraz ilerleyince tekerlek lastiği patladığından şarampole düşmüşler, arabadan ayrılarak yürümeye başlamışlar, Balgat yoluna çıkarak Olca Altınay'ın evine gitmişlerdir. Bu sırada saat 02.00'dir ve Olca misafirlerini beklememektedir. Olca Altınay Sinan Cemgil'in karısı Şirin'in arkadaşı olup Sinan ve Hüseyin İnan'la tanışmaktadır.

İdeolojik yönden de birleşmektedirler. Bu vesile ile Sinan Cemgil emin gördüğü Olca'nın evine arkadaşlarını götürmüş ve onun evinde saklanmalarını temin etmiştir. Fakat orada kalmalarının şüpheyi celb edeceğini düşünmüşler, sığınacak başka yer aramışlardır.

Kor Koçalak, Sinan Cemgil'in arkadaşıdır. Emek İş Hanı'nda, Stüdyo İn adı altında bir müessese çalıştırmakta iken, işini terk etmiştir. Daha önce Amerikan Haberler Merkezi'nde çalışmakta iken, aynı yerde çalışan Sevim Onursal'la tanışmış ve yakınlık peyda etmiştir. Sevim Onursal vasıtasıyla Olca Altınay'ı da tanımıştır.

ODTÜ Mimarî Bölümünden ayrılmıştır ve Sinan Cemgil'le samimiyeti vardır. Bu nedenle Sinan tarafından hatırlanmış ve telefonla aranarak Emek İş Hanı asansör antresi buluşma yeri olarak gösterilmiştir. Sabahleyin saat 08.00'da Olca ve Kor gösterilen yerde buluştuktan sonra Olca'nın Turgut Reis Caddesi'ndeki evine gitmişlerdir. Orada, Sinan Cemgil banka soygunu olayım anlatarak saklanacak yer

sağlamasını istemiş, Kor Koçalak istenileni temin gayesiyle Sevim Onursal'ın evine gitmiştir.

Sevim Onursal, beş sene önce kocasından ayrılmıştır. 20 yaşında bir erkek, 17-18 yaşlarında iki kız çocuğu vardır. Ve kızlar babalarıyla birlikte oturmakta, erkek ise Almanya'da bulunmaktadır. Bir süre önce İl Bank Kooperatif evlerinden Bülent Akyurt ismindeki kişiye ait evi devren satın almıştır. Kor Koçalak bu evi bildiği için Sevim'e gitmiş, görüşerek durumu anlatmış, muvafakati üzerine evin anahtarlarından birini alarak arkadaşlarına gidip onları iki grup halinde Sevim Onursal'ın evine getirmiştir.

4- Sevim Onursal'ın evinde İcra memuru, Polis, Avukat, Çilingir, Şoför ve kapıcının bağlanması: Sevim Onursal'ın devraldığı evin eski maliki Bülent Akyurt, Yalçın Özkan ve ortakları Kollektif Şirketine 2685 lira borçludur.

Alacaklı firma, icra yoluna başvurduğundan, ilgili icra memuru Polis ve Avukat, kapının açılmaması ihtimalini de düşünerek yanlarına aldıkları çilingirle beraber, 15.1.1971 tarihinde bir taksiyle Sevim Onursal'ın Kavaklıdere İl Bank Kooperatif evlerindeki C. Blok 64 numaralı dairesine gelip kapıyı çalmışlardır. Bu sırada saat 14.00'tür.

Kor Koçalak ve arkadaşları, eve yerleşmişler ve geceyi orada geçirmişler, Sevim Onursal kız kardeşinin evinde yattıktan sonra ertesi gün sabahleyin kendi evine gelmiş, kendisindeki anahtarla kapıyı açarak içeri girmiş, orada bulunanlara yiyecek temin etmekle meşgul olmuştur. İcra ile ilgili kişilerin kapıyı çalmaları üzerine Sevim Onursal kapıyı açmakta tereddüt etmiş, içerdekilerin "aç" demeleri üzerine de açmıştır.

Gelenlerden durumu öğrenince evin kendisine ait olduğunu anlatmak istemiş ise de, gösterdiği belgelerin kifayetsizliği nedeni ile ilgililer haciz işlemine başvurmakta ısrar etmişlerdir. Sevim Onursal, tekrar içeriye giderek saklananlara durumu anlatıp ne yapması gerektiğini sormuş, içeriye alması yollu isteklerine uyarak, polis memuru Cemal Şeker, icra memuru Nihat Aksoy ve Avukat Mehmet Karaçalı'yı içeriye almıştır.

Resmî görevliler evdeki eşyaları kontrol ederlerken, nihayetteki bir odada yer yatağı üzerinde oturan kişileri görmüşler ve bunların kim olduklarını sormuşlardır. Sevim Onursal "size ne, siz buraya hacze mi geldiniz, yoksa hüviyet tespitine mi" mealinde karşılık vermiştir.

Durumu şüpheli ve tehlikeli gören polis Cemal Şeker, karakola telefon edip yardım isteyeceğini söyleyerek giriş kapısı yanındaki telefona doğru ilerlemiştir. O sırada diğer odalardan birinden çıkan bir kişi elindeki tabancanın kabzasıyla polisin kaşı üzerine vurmuş ve diğer bir kişi de, sendelemesinden faydalanarak belinden tabancasını almıştır. Bundan sonra, içerdeki üç kişiyi bağlamışlar, dışarıda bulunan şoför, kapıcı ve çilingiri de Sevim vasıtasıyla içeriye çağırarak bağladıktan sonra, avukatın fötr şapkasını, polis memurunun hüviyetini ve 170 lira parasıyla tabancasını alarak evi terk etmişlerdir. Gitmeden önce bağlananlara kapıda bir kişinin nöbet bekleyeceğini, çıkarlarsa kurşuna dizileceklerini ve iptal ettikleri telefon ahizesini Cemal Şeker'in arkasına koyarak üç saat kıpırdamamasını, aksi halde arkasındaki bombanın patlayacağını ve hepsinin öleceğini söylemişlerdir. Bu olayların cereyanını sağlayanlar arasında Sevim Onursal, Kor Koçalak, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan,

Yusuf Aslan, Deniz Gezmiş, İrfan Uçar, Necmettin Baca ve İbrahim Seven'in bulundukları teşhis edilmiştir.

Sevim Onursal'ın evinden, önce bir grup hareket etmiş ve Olca Altınay'ın evine gelmişlerdir. Bunlar Yusuf Aslan, Hüseyin İnan, Kor Koçalak ve Sevim Onursal'dır. Geceyi geçirecek ve saklanacak emin yer aramışlar, hatırlarına Sibel Ay gelmiş ve Olca'yı da alarak saat 21.00 sıralarında Sibel Ay'ın evine gitmişlerdir. O sırada Tahsin Saraç ismindeki kişi Sibel'in misafiri olarak evde bulunmaktadır. Sibel, Sevim ve Kor'un arkadaşıdır. Geceyi evinde geçirmek istediklerini Sibel'e söylemişler, o gece orada kaldıktan sonra sabahleyin evi terk etmişler ve birbirlerinden ayrılmışlardır. İcra memuru ve yanındakileri bağlayan ikinci grup şahıslar sonradan evi terk etmişler ve dağılarak çeşitli yerlere gitmişler, bilahare ODTÜ yurdundaki 201 ve 202 numaralı odalarda birleşmişlerdir.

Bağlama esnasında Sevim Onursal hariç diğer kişiler silahlıdır. Ve silahlarını eve gelenlerin üzerine tevcih etmişlerdir. Polisin üzerini arayıp hüviyetini ve parasını alan Deniz Gezmiş sırtına da vurarak "500 liraya talim yapan Türk Polisi" mealinde sözler sarf etmiş, Yusuf Aslan da tabancasını almıştır.

İfadelerden çıkan neticelere göre orada, Sevim, Kor ve Hüseyin dışında daha 6 kişi bulunmaktadır. Sinan Cemgil, Yusuf Aslan, Deniz Gezmiş ve İrfan Uçar'ın bunlar arasında olduğu kesinlikle anlaşılmakta ise de, İbrahim Seven ve Necmettin Baca'nın şahıslarında hataya düşülmüş olması muhtemeldir. Sanıklar bu hususta aydınlatıcı bilgi vermekten kaçınmışlardır.

5- Amerikan polis çavuşu Jimmy R. Finley'in kaçırılması: Hüseyin İnan'ın önceden yaptığı keşfe istinaden 15.2.1971 tarihinde saat 03.30 raddelerinde Balgat'taki Amerikan depolarına giden bir grup tel örgüleri keserek içeriye girmiş, çalmak için depolarda silah araştırması yapmış ve bulamamıştır. O sırada J.R. Finley, bir arabanın içinde nöbet tutmaktadır. Etrafını çevirerek silahlarını üzerlerine doğrultmuşlar, İngilizce olarak silahların bulunduğu yeri sormuşlar, bu depolarda silah olmadığı cevabını alın ca da arabaya atlayarak kaçırmışlardır. Aracın önüne iki arkasına da beş kişi binmiştir. Çavuşa nizamiyede kaç kişi olduğunu sormuşlar, bir kişi olduğu cevabını almışlardır. Oysa nizamiyede biri Türk diğeri Amerikan olmak üzere iki görevli vardır. Onların işaretine rağmen nizamiyeden hızla çıkmışlar ve çıkarken de arkada bulunanlardan biri veya birkaçı otomatik silahlarla görevlileri ateşe tutmuşlar, Amerikan Çavuşuna da "Bize yalan söylediğinden iki kişinin ölümüne sebep oldun" demişlerdir.

Konya yolunda, çavuşu arabadan indirmişler ve yürüyerek ODTÜ deki karargâhlarına gitmişlerdir. Amerikalılara ait arabayı da Dikmen'e on kilometre mesafedeki kireç ocakları civarında yoldan aşağı yuvarlayarak terk etmişlerdir.

Kaçırılan şahsı sorguya çekmişler, ABD Türkiye'deki ve Vietnam'daki faaliyetleri ve personeli hakkında bilgi istemişler, ABD'deki "siyah panterce kardeş olduklarını söylemişler, ertesi gün 20 lira para vererek Bahçelievler'de serbest bırakmışlardır. Adı geçen şahsı kaçırırken, yanında bulunan telsiz cihazını da birlikte götürmüşler ve kullanmak üzere yanlarında alıkoymuşlardır. Bu fiile Recep Sakın,

Hüseyin İnan, Sinan Cemgil, Yusuf Aslan, Deniz Gezmiş ve muhtemelen tespit edilemeyen iki kişi daha katılmışlardır.

6- ODTÜ Atölyeler Müdürü Nihat Çokyüce'nin otomobilinin çalınması: günü saat 08.15 raddelerinde Nihat Çokyüce'nin evinin kapısı çalınmış ve kapıyı açan Nihat Çokyüce'nin karşısına çıkan iki kişi, silah tehdidi ile içeriye girmişler, arabasının kontak anahtarını istemişlerdir. Anahtarı almışlar ve biri aşağıya inerek arabayı çalıştırmış ve yukarıda kalan kişi de Nihat Çok- yüce'yi bağladıktan sonra evi terk etmiştir. Arabaya binerek oradan uzaklaşmışlar, otoyu daha önce bir dairesini kiraladıkları Amaç Apt. civarına bırakarak eve gelmişlerdir. Durumun polisçe tespit edilmiş olduğunu telsiz konuşmalarından anladıklarından araba ile artık ilgilenmemişlerdir. Polisin telsiz konuşmalarını, ellerinde bulunan telsizle daima dinleyebilmektedirler.

Arabanın çalınmasına Deniz Gezmiş, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan karar vermişler, Hüseyin İnan ve Sinan Cemgil eve gitmişler, Hüseyin İnan Nihat Çokyüce'yi tabanca tehdidi ile bağlamıştır. Bahçelievler, 8. Cadde'deki T. İş Bankası şubesini soymaya matuf planlarını tahakkuk ettirmek için arabayı çalmışlardır.

7- Ahlatlıbel Amerikan Radar Üssü'nden dönmekte olan dört Amerikan Çavuşu'nun kaçırılması: 3.3.1971 günü saat 24.00 raddelerinde şoför İsmail Okşak idaresindeki Amerikan askerlerine ait arabayla Kepekli-Ahlatlıbel'de bulunan radar üssünden Ankara'ya gitmekte olan Richard Caraszi, Jimmy Sexton, Larry F. Heavmer ve James Cholson, Konya yoluna 100-150 metre kadar mesafe kaldığı sırada tabanca tehdidi ile durdurulan arabadan indirilip başka bir arabaya bindirilerek kaçırılmışlardır. Kaçırılanlar silah-

sızdır. Ve yol barikatla kesilmek suretiyle arabaları durdurulmuştur.

Dört yabancı çavuşu bindirdikleri araba Yusuf Aslan tarafından çalınmıştır. Kaçırılan kişiler faillerin Amaç Apt. daki dairelerine götürülmüşlerdir. Hüseyin İnan ve Mete Ertekin, direksiyonda Mete Ertekin olduğu halde Amerikalılara ait araba ile hareketle diğer arabaya önce kılavuzluk etmişler, birçok yerleri dolaştıktan sonra ayrılmışlardır. Devriye polisin dikkatini çeken araba yakalanmış, Hüseyin İnan karanlıktan faydalanarak kaçmış, Mete Ertekin teslim olmak mecburiyetinde kalmıştır. Üzerinde boş bir koltuk altı tabanca kılıfı ve arabada haznesinde mermi, horozu kalkık durumda bir adet tabanca bulunmuştur. Olaya katılanların altı kişi olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan Sinan Cemgil, Yusuf Aslan, Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Mete Ertekin tespit edilebilmiş ise de altıncı kişinin kim olduğu meçhul kalmıştır.

Rüya Caddesi Şair Nedim Sokak No: 1/3 numaralı daire; İstanbul'da mütemekkin Hülagü Can ismindeki bir şahsa aittir. Apartmana "Amaç" adı verilmiştir. 15.2.1971 tarihinde Orhan Sel ismindeki şahsa söz konusu daire, değer fiyatının üstünde aylık bin lira mukabili kiralanmış ve yazılı mukavele yapılmıştır. Mukaveleyi yapan Orhan Sel, kendisini ODTÜ Fen Edebiyat Bölümü öğrencisi olarak tanıtmış, annesi ve Üsteğmen olan kardeşi ile birlikte oturacağını söylemiştir. Kiranın bir kısmını ödemiş, bir kısmını da bilahare malikin banka hesabına havale etmiştir. Orhan Sel'in Sinan Cemgil olabileceği üzerinde durulmuş, Yusuf Aslan bu şahsın kendisi olduğunu söylemiştir. Yusuf Aslan ismini Mithat Orhan olarak tanıttığını da ilave etmiş ise de, ikisi de

olmadığı, evi kiralayanın İrfan Uçar olduğu anlaşılmıştır. Faillerin dört Amerikalı çavuşu götürdükleri ve tuttukları yer burasıdır.

ODTÜ'nün olaylarla faillerinin karargâhı haline geldiği ihbarı üzerine 5.3.1971 günü usulüne uygun arama kararına istinaden zabıta kuvvetlerinin yapacağı aramaya öğrencilerce mani olunmak istenmiş ve dokuz saat devam eden müsademede öğrenci yurtlarından devlet kuvvetleri üzerine binlerce kurşun yağdırılmıştır. Bu husus ayrı bir soruşturma konusu olmakla beraber o gün sanıklardan bazılarının yurt binalarında bulundukları ve himaye gördükleri kanaati kuvvet kazanmaktadır. ODTÜ Jandarma kontrolüne alındıktan sonra, burada barınmak imkânı kalmadığı gibi, şehir içi polis aramalarının sıklaşması, tanınan faillerin saklanmalarını zorlaştırmıştır. Bu nedenlerle, daha önce verilen kararlara istinaden şehirden uzaklaşıp dağlarda karargâh kuran kır gerillası teşkilatına katılmak çarelerini aramaktadırlar. Ancak kaçırdıkları dört Amerikan çavuşuna karşılık istedikleri dört yüz bin dolar tutarındaki fidyeyi almakta kararlıdırlar. "Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu" adına bir bildiri hazırlayarak şartlarını bildirmişlerdir.

Bu bildiride yazılı ifadeler şu şekilde özetlenebilir: 1- Halkı silahlı mücadeleye davet, 2- Tam bağımsız Türkiye kurmak için silahlı mücadeleye devam, 3- Hak kabul ettikleri şeyleri zorla almak prensiplerini vaz'ettikten sonra, Amerikan Büyükelçiliği karşısındaki polis kulübesini kurşunladıklarını, T. İş Bankası Emek Şubesi'ni soyduklarını, İstanbul'da bir Amerikan motorunu bombaladıklarını, Amerikan çavuşu zenci Finley'i kaçırıp serbest bıraktıkları-

nı, dört Amerikan çavuşunu kaçırdıklarını dercetmişler ve birtakım şartlar ileri sürmüşlerdir.

Bu şartlar ABD'nin, kaçırılan kişilerin serbest bırakılmasına karşılık dört yüz bin dolar fidye vermesi, THKO'nun "Bütün Dünya Halklarına ve Türkiye Halkına" başlıklı bildirisi ile "şartlar"ının TRT 07.30-13.00 ve 19.00 haberlerinde okunması, şartların 4.3.1971 günü saat 06.00'da başlamak kaydıyla 5.3.1971 günü saat 18.00'e kadar devam edeceği tasrih olunarak bu süre sonunda kaçırılan kişilerin katledileceği kesin ifadesi kullanılmıştır. Bir yandan da sanıklar Hüseyin İnan'ı SBF öğretim üyelerinden Prof. Muammer Aksoy'a göndererek fidye alınması konusunda ABD Büyükelçiliği nezdinde teşebbüse geçip aracılık yapmasını teklif etmişlerdir. Şu hususu önemle açıklığa kavuşturmak gerekir ki, sanıklar çalınan para için "el koma", kaçırılan kişiler için "esir" ve katledilmek yerine de "kurşuna dizmek" deyimlerini kullanmaktadırlar.

Şartlar yerine getirilmediği halde, 8.3.1971 tarihinde, saat 23.00 raddelerinde 4 Amerikan Çavuşu'nu Amaç Apt.daki dairelerinde bırakan sanıklar, eşyalarını toplayarak acele evi terk etmişler ve kaçırdıkları kişilere de 4-5 dakika sonra gidebileceklerini söylemişlerdir.

B- Şehir Dışı Olaylar

1- Örgütlenme

Polis Ankara içinde sıkı arama işlerine girişmiş suç failleri genellikle tanınmıştır. Artık şehirde barınamayacaklarını anlayan sanıklar, 1969'dan itibaren Malatya dağlarında kamp kurarak kır gerillası hareketine oradan başlamaya kararlıydılar. 1971 yılı başından itibaren de Akçadağ-Elbistan

yörelerindeki dağlarda karargâh kurma hazırlıklarına başlamışlardır. Nisan ayında silahlanmış olarak yirmi kişi civarında kuvvet yığınağı yapmışlardır. Şimdilik yetecek miktarda parayı da temin etmişler. Mustafa Yalçıner'i silah temin etmekle görevlendirmişlerdir. Sinan Cemgil Amerikalı dört çavuşu bırakıp kaçtıktan sonra arkadaşlarına katılmış ve bu grubun sorumlu liderliğini ele almıştır. İsmi üzerinde önemle durulmayan Alpaslan Özdoğan, şehirle kır arasındaki irtibatı sağlamaktadır. Mustafa Yalçıner'le birlikte arkadaşlarını gruplar halinde dağdaki yerleşme merkezlerine intikal ettirmekte, mahalli halktan destek aramaktadırlar. Nitekim, çeşitli vesilelerle o civara gidip mahalli halkla temas kurmuşlar, yardım gördükleri kişiler olmuş, aralarına Teslim Töre, Hacı Tonak, Mustafa Çubuk gibi kimseleri katmayı başarmışlardır. Bilhassa, haşhaş ekimini yasaklayan hükümet kararını protesto için 1970 yılı Eylül'ünde Malatya'da yapılan protesto mitingi çok işlerine yaramış, muhit edinmelerine yardımcı olmuştur. Esasen içlerinden bazıları o bölgenin çocuklarıdır. Gittikçe sayılarını çoğaltmak ve silahlı tecavüzlerini sürdürmek kararındadırlar. Kendi aralarında, tam bir örgüt ve işbölümü esaslarına uygun hareket etmektedirler. Yargılama sistemi, artçı-öncü birlikleri kurdukları anlaşılmaktadır. Örgüt'ün ismi, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'dur.

2- Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan'ın Yakalanması

8.3.1971 tarihinde Amaç Apt.daki dairelerini terk eden sanıklar, birbirlerinden ayrıldıktan sonra bir süre izlerini kaybetmeyi başarmışlardır. Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan çaldıkları bir motosikletle Ankara'dan ayrılmışlar, Şarkışla'ya geldiklerinde araçları arızalanmış, bir pikapla pazarlık

yaparak motosikleti de yükleyip hareket edecekleri sırada polis memuru Adil Çelene bekçi Salih Yıldız tarafından durumları şüpheli görüldüğü haberi verilmiş ve karakola davet edilmişlerdir. Davete uyan sanıklar birkaç adım ilerledikten sonra aniden silahlarını çekerek polis memuru ve yanındaki jandarmaların ayaklarına doğru ateş etmişler ve kıpırdamamalarını söylemişlerdir.

Durumu izleyen Uzm. Çvş. Hamit Orhan da ateş edince orada bulunan polis ve bekçilerin de ateşi ile Yusuf Aslan yaralanmıştır. Sanıklar ateş ederek kaçmakta iken aldığı yaranın tesiri ile yüz metre kadar ileride Yusuf Aslan yere düşmüş, silahını ve elindeki deri çantayı alan Deniz Gezmiş polis takibinden kurtularak Hava Radar Mevzi K.lığı'nda görevli İbrahim Fırıncı'mn kapısını çalmış, evin önünde duran otomobilin kime ait olduğunu sormuştur. Kapıyı açan İbrahim'in eşi Şengül Fırıncı, karşısındaki şahsın sorusu üzerine, yardım isteyen biri zannederek kocasını çağırmış, pijamalı olarak gelen İbrahim'in göğsüne elindeki Tomsonu dayayan sanık kendisini tanıtmış ve bana araba lazımdır demiştir. Giyinmesine müsaade etmemiş, kontak anahtarını alması için beklerken, Şengül kapıyı kapatmak isteyince de, silahını ateşleyerek elinden yaralamıştır. Müteakiben, direksiyonda Astsubay Fırıncı olduğu halde Şarkışla'yı terk etmişler, Jandarma takibi ve müsademe sonucu 16.5.1971 tarihinde Gemerek'te yakalanmıştır. Üzerinde Tomson 36'lık çift sıra şarjör, 19 adet Tomson mermisi, 72 adet tabanca mermisi ve 14'lük bir tabanca ile 25 lira para çıkmıştır. Ayrıca eşinin tedavisi masrafı karşılığı olarak Astsubay Fırıncı'ya verdiği 500 lira, sanığın elinden kurtulduktan sonra bu şahıs tarafından ilgililere teslim edilmiştir.

3- Hüseyin İnan ve Mehmet Nakipoğlu'nun Yakalanması

Hüseyin İnan Amaç Apt.daki daireden ayrıldıktan sonra çeşitli yerlerde barınmıştır. Ankara'da bulunan ve fakülte yurtlarında yatan, hiçbir işi bulunmayan, aslında Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde kayıtlı olan Mehmet Nakipoğlu ile anlaşarak 23.3.1971 tarihinde Ankara'dan ayrılmışlardır. Gölbaşı'na kadar yürümüşler ve orada bez çanta, dinamit lokumu, fitili ve kapsülü gibi bir kısım eşyalarını sazlar arasına attıktan sonra yola devam etmişler, bir arkadaşlarının Ankara'dan kiralayarak getirdiği taksi ile Pınarbaşı'na hareketle 23.3.1971 tarihinde, saat 03.30 şualarında Hüseyin İnan'ın dayısının evine gitmişlerdir. Aynı gün saat 05.00 raddelerinde evin etrafı Emniyet Kuvvetleri'nce sarılmış ve sanıkların teslim olmaları istenmiştir. O sırada uyumaktadırlar.

Hüseyin İnan'ın dayısının aracılığı ile silahlarıyla birlikte iki sanık da teslim olmuşlardır. Hüseyin İnan gidiş için taksiyi Recep Sakın'ın temin ettiğini söylemişse de, Recep Şakirt bundan haberdar olmadığını beyan etmiştir. Yakalanan kişilerin ifadelerine göre niyetleri El Fetih Gerilla Örgütü'ne gitmektir. Ancak Sinan Cemgil'in akıbeti, Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan'ın hareket yönü ve aşağıda nakledilecek olan olayların seyrinden anlaşılacağı veçhile sanıkların tamamının hareket noktalarından itibaren hedefleri, Akçadağ, Nurhak dağlarındaki karargâhlarına varmaktır.

Hüseyin İnan ve Mehmet Nakipoğlu yakalandıklarında üzerlerinde beş adet muhtelif tip ve çapta tabanca, 359 adet çeşitli tabanca mermisi ve 830 lira para zuhur etmiştir. Mehmet Nakipoğlu parayı Hüseyin İnan'dan aldığını söylemiş, Hüseyin İnan ise bu paraların T. İş Bankası Emek Şu-

besi soygunundan elde edilen paralardan olduğunu itiraf etmiştir. Sanıklar 6 adet tabanca teslim ettiklerini söylemekte iseler de, resmî kayıtlara göre tabanca adedi beş olarak gözükmektedir. Adı geçenlerin, kır gerillası örgütünü kuran arkadaşlarına katılmak üzere gittiklerini kuvvetlendiren bir diğer husus da Mehmet Nakipoğlu'nun Elbistan'lı olması, gerilla karargâhının o havalide kurulması ve Metin Yıldırımtürk'ün ifadesidir.

3- Kır Gerilla Faaliyetinin Başlaması

Sanıklarla onların zihniyetinde olanlara göre devrimci ve karşıdevrimci güçler vardır. Devrimci güçler; şehir ve köy proletaryası, şehirlerin ve köylerin yan proleter unsurları, yoksul köylüler, şehir ve köy burjuvazisi, asker sivil aydın zümredir. Karşıdevrimci güçler; emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe üçlüsüdür. Karşıdevrimcileri yok etmedikçe istedikleri ve "Gerçekten Demokrasi" ismini verdikleri rejimin kurulması mümkün değildir.

Şehirlerde ve kırlarda faaliyetleri ayrı görüşlere dayanmaktadır. Bu izah olunan faaliyetleri şehirlere münhasır kalmayıp kırlarda da devam etmektedir. Ara vermek gerek siz ve ilkelerine aykırıdır. Bu nedenledir ki, 1969 içerisinde planladıkları kır gerillası hareketlerini, 1971'deki sıklaşan şehir eylemleriyle birlikte yürütmek, kuvvet merkezlerini halin icaplarına göre birinden diğerine kaydırmak esasını benimsemişler, kır gerillasının örgütlenmesi için de Akçadağ, Nurhak ve Elbistan dağlarını seçmişlerdi.

Mustafa Çubuk, Hacı Tonak, Hüseyin Cemal Özdoğan ve Teslim Töre gibi karargâh kuracakları yöre halkından bazı kimselerle, daha önceki eylemlerinden bazıları vesilesi ile tanışan Kadir Manga, Osman Arkış, Cengiz Baltacı gibi

şahıslar bölgede yerleşmede güçlük çekmemişlerdir. Esasen Alpaslan Özdoğan, Mustafa Yalçıner, Hüseyin İnan ve Sinan Cemgil bölgeyi tanımışlar, Tuncer Sümer ve Atilla Keskin ismindeki şahıslar da Besni, Malatya, Elbistan civarında bulunmuşlardır. T. İş Bankası Emek Şubesi soygununda elde edilen paralardan bir kısmı, soyguncuların ihtiyaçlarına sarf edilmiş, mütebakisi ise, Mustafa Yalçıner, Alpaslan Özdoğan vasıtasıyla dağ karargâhına gönderilmiştir. Evvelce mevcut silahları, büyük tip ve çaptaki otomatik tabancalardan ibaret bulunan sanıklar burada piyade tüfekleri ile teçhiz olunmuşlardır. Bölgeye ilk gelenlerden Mustafa Yalçıner, Ahmet Erdoğan, Kadir Manga ve Atilla Keskin Akçadağ Bölüklü köyünden olan Mustafa Çubuk ve aynı yer halkından Teslim Töre'nin yardımlarıyla teçhizat ve silahlarını Ilıcak Tepe'deki mağaraya taşımışlardır. 1971 Ocak ayında başlayan yerleşme faaliyeti, 16.3.1971 tarihinden sonra daha hareketlenmiştir.

Ocak ayında Tuncay Sümer'le Osman Arkış, Besni'de buluşarak dağ karargâhına intikal etmişler, Mehmet Asal, Fevzi Bal, Osman Bahadır, Metin Güngörmüş, Ankara'ya gelerek Mustafa Yalçıner'le birlikte 2 Nisan'da Ankara'dan ayrılmışlardır. Şehir soygunlarına fiilen katılan Sinan Cemgil 8 Mart'tan sonra aralarına katılmıştır. Metin Yıldırımtürk babasına ait piyade tüfeğini alarak Cengiz Baltacı'nın refakatinde 4 Nisan günü dağ karargâhına gelmiştir. Daha aralarında bulunan ve takip edilmekte olan şahıslar dahil kendi ifadelerine göre 22 kişilik bir topluluk meydana getirmişlerdir. Topluluğun lideri Sinan Cemgil'dir.

Yiyeceklerini civar halktan temin etmektedirler. Halktan bazı kişiler sanıklara bilerek veya bilmeyerek yardımcı ol-

maktadırlar. Silah ve cephanelerini kaçakçılardan temin etmektedirler. Şehirlerle irtibatları devam etmekte ve şehirlerden bol para gelmektedir. Sanıklardan yakalananların üzerinde oldukça çok para bulunmuştur. Oysa hiçbir meşru gelirleri yoktur. T. İş Bankası Emek Şubesi soygunundan elde edilen 124 bin lira, yakalanma süresine kadar geçen devrede kalabalık bir grubun yiyecek, giyecek gibi ihtiyaç ve silah gibi çarpışma vasıtalarına yetecek miktarda değildir. Bu itibarla sanıkların başka kaynaklardan da beslendiği neticesine varmak mümkündür.

16 Mart 1971 tarihinde yeterli kadroyu kurduğuna kanaat getiren grup, dağda gerilla eğitimleri yapmaya başlamış, Mustafa Yalçıner tarafından judo talimlerine tabi tutulmuşlardır. Kendi aralarında örgütlenmişler, öncü, artçı ana kuvvet bölümlerine ayrılmışlardır. Her bölümün bir sorumlusu, bazılarının takma isimleri vardır. Taşımakta oldukları silahlar ve kişilerin görevleri rumuzlarla ifade edilmektedir.

Mustafa Yalçıner gerilla ceridesi tutmaktadır. THKO'nun bu ilk örgütü artık eyleme geçmek zamanının geldiğine kanaat getirerek Karahan geçidi civarındaki Amerikan Radar Üssü'nü uçurmak üzere yola çıkmışlardır. Yola çıkanlar grubun tamamı olmamakla beraber kaç kişiden meydana geldiği de kesinlikle tespit edilememiştir. Diğerleri de gruplaşarak soygunlar yapmak maksadıyla ayrı yönlere yayılmışlardır.

31.5.1971 tarihinde, saat 05.30 raddelerinde İnekli köyü civarında, Radar Üssü'ne giden grup köylüler tarafından görülerek köy muhtar ve bekçisine haber verilmiştir. Bu zamana kadar dağlarda eşkıya bulunduğu halk arasında yayılmış olduğundan, yabancı şahıslara artık şüphe ile ba-

kılmaktadır. Bekçi ve muhtar durumu jandarmaya bildirmiş, sanıklar istirahat halinde iken bastıran jandarmanın ihtar çağrı ve ateşine rağmen teslim olmamışlar, mukabil ateşe başlayarak jandarmanın teslim olmasını istemişlerdir. Karşılıklı ateş esnasında, sanıklardan Kadir Manga, Alpaslan Özdoğan ve Sinan Cemgil çeşitli yerlerinden yara alarak ölmüşler, Mustafa Yalçıner ağır yaralanmış, Hacı Tonak ise teslim olmuştur.

Çarpışma olayından sonra örgütün diğer mensupları yerlerinin keşfedilmesi nedeniyle silahlarını bulundukları yerde saklayarak dağılmaya, sükûnet avdet edinceye kadar gizlendikten sonra birleşmeye karar vererek birbirlerinden ayrılıp ikili veya üçlü gruplar teşkil etmişlerdir. Bunlardan Mustafa Çubuk ?? tarihinde ve Hüseyin Cemal Özdoğan 10.6.1971 tarihinde yakalanmışlardır. Mehmet Asal ve Metin Yıldırımtürk ?? tarihinde Kayseri'de bir kahvede, Ercan Öztürk, Semih Orcan ve Recep Sakın 4.6.1971 tarihinde Elbistan'da bir hızar atölyesinde, Metin Güngörmüş ve Ahmet Erdoğan 6.6.1971 tarihinde Küçükcerit köyünde, Osman Arkış 4.6.1971 tarihinde Elbistan'da Hüseyin Altın ismindeki terzinin evinde zabıta kuvvetleri tarafından yakalanmışlardır.

Yakalanmalarında bilinçlendirmek, yani Marksist devrime hazırlamak İstedikleri halk zabıtaya yardımcı olmuştur. Yakalananlar, silahlarını sakladıkları yerleri göstermişler, silahlar ve mermilerle, diğer eşyaları zaptolunmuştur. İnekli köyü civarındaki müsademede 1961 modeli bir otomatik tüfek, Mısır yapısı bir sten makineli tabanca, iki 7,9 çaplı P. tüfeği, bir tomson makineli tabanca, iki sten şarjörü, on adet dinamit kapsülü, 11 adet el bombası pimi, 60 numa-

ralı 163 adet mermi, 35 adet P. tüfeği mermisi, 524 adet sten mermisi ve bir dürbün ele geçirilmiştir. Listesi dosyada mevcut tamamı 47 kalemden ibaret bu silah, cephane ve eşyalar ölen sanıklara ve yaralı Mustafa Yalçıner'le yakalanan Hacı Tonak'a aittir. Hacı Tonak'm üzerinde ayrıca iki adet beş yüz liralık olmak üzere bin lira para bulunmuştur.

Kayseri'de yakalananlardan Metin Yıldırımtürk'ün gösterdiği yerden çıkarılan silah, mermi ve eşyalar Osman Arkış, Ercan Öztürk, Semih Orcan, Recep Sakın, Mehmet Asal ve kendisine aittir. Bunlar arasında 6 adet P. tüfeği, 2 adet sten makineli tabanca, 1 adet tomson tipi makineli tabanca, 1 adet taarruz el bombası, 15 adet patlamaya hazır dinamit, 841 adet sten mermisi, 257 adet P. tüfeği mermisi, 2 adet pusula ve adet Adıyaman paftası (1/20.000 ölçekli) bulunmaktadır. Ayrıca bu altı kişinin üzerinde toplam 4995 lira para çıkmıştır. Ahmet Erdoğan ve Metin Güngörmüş'ün eşyaları arasında, bir adet piyade tüfeği, bir adet tomson tipi makineli tabanca, bir adet berabellüm tabanca yedi adet mermisiyle beraber, yedi adet sten şarjörü, 224 adet sten mermisi, 64 adet P. tüfeği mermisi, 12 adet patlamaya hazır dinamit, 1 adet Saimbeyli paftası çıkmış, üzerlerinde 1260 lira para bulunmuştur. Ölen Kadir Manga'nın cebinde ise 1130 lira para olduğu anlaşılmıştır.

OLAYLARIN ELEŞTİRİSİ

27 Mayıs 1960 tarihini Türk tarihi önemli bir gün olarak yazacaktır. İstibdat idaresinden ayrılan Türk Milleti, özgürlüğüne adım adım ilerlerken yeniden ufuklar kararmaya başlamıştı ki, o ufkun aydınlanması o gün yeniden temin edildi. Ne var ki, yeni Anayasa'nın getirdiği devletin temel

kuruluşlarıyla rejim temelinden sağlam kuruldu sanılırken bazı kıpırdanışlar başladı.

Başlangıç kısmında tahlilini yaptığımız ve idealist gençliği yönsüzleştiren gayretler semeresini vermiş, üniversite ve yüksekokullarda, özgürlük havasından yararlanan aşırı uçlar köklenmeye başlamıştı. Bilhassa aşırı sol, Türk Yüksek Öğrenim Gençliğine hâkim olmuş, bu durum lise ve ortaokullara kadar götürülmüştü. İktidar edenlere karşı direniş gücü olarak gösterilen genç öğrenciler, artık direnişle de yetinmiyorlar, saldırıya geçiyorlardı. Önceleri hükümetlere karşı gösterilen bu güçler, artık hükümetlerle ilgilenmekten ziyade devlete yönelmişti. Çünkü yönleri öyle tayin edilmişti.

Saf, temiz, samimi arzularla başlattıklarını zannettikleri ilk eylemlerin altında yatanlardan habersizdirler. Kendilerini mücadelenin her yönü için yetişmiş, bilinçlenmiş görüyorlardı. Oysa gerçeklerin altında yatan ve sonraları kesinlikle ortaya çıkan saplandıkları yabancı ideolojiler, içinde bulundukları özgürlük havasını fırtınalaştırıp yok etmeye hazırlanıyordu.

Anadolu fakir, Türk Milleti geri kalmış, bazı dış etkenler ve İkinci Dünya Savaşı'nın doğurduğu gerçekler nedeniyle bir kısım milletlerarası kayıtlara girmiş, toplum gelirinin dağılışında adaletsizlikler olmuş, istismarcılar ve kötü idareciler elinde umulan elde edilememişti. Ancak, noksanlarımızın giderilmesi, ilerleme kaydetmemiz, her bakımdan kudretli bir devlet haline gelmemiz, yeni bir rejim denemesine geçmemizi, enternasyonal hâkimiyet sağlamak için türlü yollar arayanların yönüne çevrilmemizi gerekli kılamaz. Müesseseler ve onun dayanağı Anayasa ayakta oldukça

onda yapılması gereken değişiklikler yine Anayasa'nın ön gördüğü esaslara uyularak yapılabilir. Gayri kanuni gösteri lerle, karışıklık çıkarmakla, silahla yapılmak istenilen zor lama yollu değişiklikleri, her devletin temel kanunlarından olduğu gibi Türk kanunları da yasaklamıştır.

Toplum düzenini çok eski çağlardan beri bir şef, bir şefle bir grup, ya da sadece toplumun temsilcileri sürdürmüşlerdi. Milletler belirmeden kavimler halindeki insan toplumları, ilkel şartlar altında, başkalarının haklarına tecavüz ederek varlıklarını koruyorlardı. O şartlar altında kişisel, bencil duygular toplum gidişine etkili oluyordu. Bu yüzden savaşlar çıkıyor, bu yüzden yığınlar katlediliyordu. Diri diri toprağa gömülen şehir ve köy sakinleri olduğunu tarihler yazar. İnsanlık duygusu ilerledikçe mal edinme gayretleri baş gösterdikçe, nüfus çoğalıp, hayat alanları değiştikçe toplum düzeninde de değişiklikler olmuş ve iyi görüldükçe kötüler atılmıştır. Ani gelen her değişiklik toplumca yadırganmış, iyiyse zamanla benimsenmiş, kötüyse en şedid baskılar altında dahi toplum gücüyle sökülüp atılmıştır.

Tarihin eski çağlardan beri ileri sürülen toplum düzen şekillerinden biri de komünizmdir. Eski Yunan'da, İran'da, Hıristiyan papazlarında ve hatta İslam şeyhlerinde bu tarzın esasları daima söz konusu olmuş, Fransız hümanistleri ne gelinceye kadar daima tepki ile karşılanmış, alt ve üst tabaka tarafından reddedilmiştir. Kail Marx'ın öncülüğünü yaparak modernize ettiği materyalist görüşler, aslında yeni buluşlar olmaktan uzaktı. Frederic Engels, onun teorik prensiplerini pratikleştirmek için gayret sarf ederken Alman Milleti gayretinin sonunu boğuyordu. Fransa'da, İtalya'da, Polonya'da kovulan bu fikirler Çarlık Rusya'sında,

G. Plekhanov, Gonçarov, Gorky, Troçky, Lenin, Martow, Stalin gibi kimselerin elinde hazır toprak bulunarak rahatça ekiliyor ve filizleniyordu.

İkinci Dünya Savaşı bazı devletlerin başına felaket yağmuru yağdırırken bazı devletlerin de muhteris arzularını dizginlenmez hale getiriyordu. Felaket, açlık, sefalet, ümit vadeden deccale zaman ve zemin olarak toplumları koşturuyordu. Yine dünyada karışıklıklar, milletler arası ajanlar vasıtası ile sürdürülüyordu.

Sömürgeciliğin ve istilanın şekli değişmişti. Bilhassa atomun parçalanması yollarının bulunması ve feza çağının başlaması sonucu dünya iki dev arasında oynanan bir top olmuştu.

Osmanlı İmparatorluğu'nun iktidarı sürdükçe etkin bir faaliyeti görülemeyen, ancak Simavnalı Şeyh Bedrettin'le biraz uğraşmayı gerektiren komünizm, Kurtuluş Savaşı Anadolu'sunda hissedilmiş ve fakat çabucak sindirilmiştir. Atatürk Türkiye'sinde sesini yükseltmek isteyen birkaç kişi de susmak zorunda kalmıştır.

1960'lara gelinceye kadar, hüviyetlerini göstermeyenler, ya da belirli olup da kışkırtmalarına müsamaha edilmeyenler, Anayasa'nın öngördüğü fikir özgürlüklerine sığınarak sosyal hakların hamisi ve sosyalist sıfatı ile tekrar su yüzüne çıkıyorlardı. Oysa toplum haklarının himayesi, kışkırtmalarla toplumu ayırıcı sınıflar sıralamakla, cilalı deyimlerle sağlanamazdı.

Kademe kademe ilerlemeleri ürkeklik ve hoşgörürlükle karşılanmaya devam ediliyor ve böylece gizli ağlarını örüyorlardı. 12 Mart muhtırasını müteakip kurulan yeni hü-

kümetin kesin vaatleri bu zümre üzerinde en hafifinden bir etki göstermemişti. Halklardan söz edilmeye devam ediliyor, mutlak surette Marksist-Leninist-Mao'cu bir rejim isteniyordu. Devlet kuruluşlarını ve Anayasa'yı kökünden ve zorla değiştirmeye kararlı idiler. Ne istiyordu Marx, neler diyordu Das Capital'de, bunların münakaşasını yapmayacağız. Hayatı boyunca 50'den fazla eser meydana getirip sırf ihtilal temaları işleyen Lenin'den de bahsetmeyeceğiz. Ancak, mülkiyeti, sınıf hâkimiyeti, aile yapıları ve diğer toplumsal yaşantı değişiklikleri, rejim değişikliği ile mümkündü.

Yeni sınıf diktatoryası kurulacaktı ya, diktatör kim olacaktı? Yoksa, hak sahibi emekçiye ekmek verilmeyecek, bağımlı ve muhterisleri doyurmaya giden yeni bir rejim doğacaktı. Özgürlük uğruna özgürlük çiğnenecekti. İşte misalleri dünya yüzeyinde ve istenilen devrim, inkılap değil, ihtilaldi. Masum ve iyi niyetliler vaatlere aldanıyor, kuzu postuna sarılmış kurdu göremiyorlardı. Bu zümre liderlerinden bir kısmı, devletin de meşru adaletinden kaçarak köleleşiyorlar, Nâzım Hikmet'in dramından ders almıyorlardı. Yurt yüzeyine yayılan ve masumiyetlerinden faydalanılan gençler şehirlerde ve kırlarda silahla oynuyor, soygunlar, gasplar, adam kaldırmalar, bomba patlatmalar ve insan kurşunlamalarla meşgul oluyorlardı. Ne istiyordu bu gençler?

Sanıklardan Deniz Gezmiş ne diyor; "Biz, düzene karşı baş kaldırdık. Düşündüğümüz düzeni tahakkuk ettirmek için paraya ihtiyacımız var. Bunun için banka soymayı düşündük. Silahı gerektiğinde polise, halka ve orduya karşı kullanırız."

Diğer bir sanık Osman Arkış sloganlarını şöyle özetliyor: "Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi, yaşasın tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye." Bu sanığa göre işçi ve köylünün temsilcisi bulunmayan bugünkü TBM Meclisi gerçek demokrasiye uygun kurulmamıştır. Başka biri, Metin Güngörmüş; "Bizimle birlikte giden subaylar yurtsever, diğerleri Amerikan işbirlikçileridir" sözlerini açıklıkla sarf edebiliyor. Bütün sanıklar, devrimci olduklarını, devrim anlayışlarının tahakkuku için silahlanmak gerektiğini, bu sebeple silahlı mücadeleyi başlatmış olduklarını, bu mücadelenin ne zaman sonuçlanacağının kestirilemeyeceğini, artık mücadelenin kesilemeyeceğini açıklıyorlar.

İşçi ve köylü arasına sızarak faaliyet sahalarını geliştirmek, genişletmek için yurdun çeşitli yerlerinde mitingler düzenleyip taraftar kazanmak istediklerini de gizlemiyorlar. Tütün, haşhaş, fındık mitinglerini tahrik, fabrika işçilerini kanun dışı eylemlere teşvik ettikleri de sabittir. Mensup oldukları Dev-Genç yöneticilerinin fikirlerini olduğu gibi benimsemişlerdir. O yöneticiler öğrenciler arasındaki kıpırdanışın hemen başına geçilmesini, akademik nedenlerle başlayan harekete her zaman politik bir nitelik kazandıracaklarını hesaba katmışlardır.

Yozgat-Kayadibi, Kütahya-Değirmenözü köyleri ile daha birçok köylerin içine girdiklerini, fabrikadan fabrikaya koştuklarını yine bu örgütün idarecilerinden işitebiliyoruz. "Atatürk gençliği bir çığ gibi," diyen akıl hocalarından birinin gençlik hakkındaki bu deyimini beğenmiyor, aslında bu gençliğin "Proleter devrimcilerinin öncülüğünde, proleter devrimci veya proletaryanın ideolojisine sempati duyan gençlikti" ahkâmını çıkarıyorlar. Atatürk'ü beğenmemekte,

ona burjuva demektedirler. Esasen Atatürk adı sözlüklerin de hemen hemen hiç geçmez. O Mustafa Kemal'dir. Mustafa Kemal iken padişaha baş kaldırması ve teşkilat kurması önemlidir.

Hele Kurtuluş Savaşı'ndan sonra değersizdir. "Kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur" diyenler bile bunlara göre birer revizyonist haindirler. Milli duygulardan, milli sanayiden, milli kuruluşlardan bahsederken "Türk halkları" deyimini kullanmak ve halkların varlığını ispatlamak gayreti içindedirler. Onlara göre Türkiye'de, Laz, Çerkeş, Kürt, Süryani, Arap v.s. halkları vardır. Gençlik olayları sonsuzdur, ancak bu halkların sömürüden kurtulmasıyla bitebilir. 1970'lerde artık bu mücadelenin öncülüğünü bilinçli olarak yapabileceğine Dev-Genç yöneticileri kanidirler. Üyeler de artık bilinçli olarak örgüt içinde görevlerini yapabileceklerine inanmışlardır.

Sanıklar Dev-Genç'ten bir gruptur. Örgütten kopmadan başka bir örgüt peşindedirler. Artık bu örgüt "Ordu" adıyla anılmaktadır: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu. Artık mücadele ileri safhalara intikal etmiş, yersel ve bölgesel eylemler başlamış, cephe faaliyetleri için çalışmalar yapılmaktadır. Devleti idare edenlere karşı olanların tamamını devlet temelini yıkmaya matuf hareketlere taraftar ve kendilerini destekleyici sanmışlardır. Oysa Atatürk ilkelerine sadakati asıl gaye bilen Türk toplumu, ferdi ve toplumsal huzurunu Anayasa'nın teminatına bağlamışken bu huzuru bozmuşlardır.

Kişi güvenliği, mülkiyet hakkı, egemenlik ilkeleri, milli bütünlük gibi Anayasa'mızda açıkça yer alan hak ve ilkeleri yok etmek için cebri teşebbüse geçmişlerdir. Gaye silah zo-

ru ile Marksist-Leninist bir rejim getirmektir. Bunun için de müesses nizamların yıkılması gerekir. Anayasa bunlar içerisindedir. Anayasa, yine Anayasa'nın öngördüğü esaslara sadık kalınarak her zaman değiştirilebilir.

Tamamen ortadan kaldırılmaya veya ana ilkelerinin değiştirilmesi için zor kullanılmaya teşebbüs suç niteliğinde görülerek bu kabil fiilleri icra edenler için TCK'mn 146. maddesi arz edilmiştir.

"Olaylar" bölümünde sıralanan eylemlerden her biri esasında tek suç niteliğinde gibi görülmekte ise de, müsaade edilmemiş bir örgütün mensuplarının münferit eylemlerinin gayeleriyle değerlendirilmeleri gerekir.

Kast, ne banka soymak, ne araba çalmak ne de adam kaçırmaktır. Polise vurmak, sabotaj yapmak, jandarmayla çarpışmak da gaye değildir. Bu fiiller gerilla hareketinin birer eylemi, işlenmek istenen suçun icrai faaliyetleridir.

KİŞİSEL SORUMLULUKLAR

1. Mustafa YALÇINER: Şehir gerillası faaliyetlerine eylemci olarak katıldığını ispatlayıcı nitelikte bir delil bulunmamaktadır. THKO Örgütü'ne mensuptur. Örgütün faaliyetleri bir bütündür. Üyeler aynı gayeye hizmet etmekte, aynı yöne gitmektedirler. Asıl faaliyeti kır gerillacılığına intikalde görülmüştür. Elbistan-Akçadağ arasındaki karargâhın kurucularındandır. Jandarma ile müsademede yaralanmıştır. Dağ karargâhına gelen örgüt üyelerine kılavuzluk yapmış, çeşitli şehirlerden toplanmalarına yardımcı olmuştur. Gerilla hareketlerini Ceride halinde not etmiş tir. Profesyonel devrimcidir. Marksist-Leninist devrim taraftarıdır.

2. Recep SAKIN: Öğrenci hareketlerinden birçoklarına katılmış, Fen Fakültesi önünde tabanca ile vurularak yaralanmış, Amerikan Çavuşu Finley'in kaçırılması eylemine, bilahare dağdaki arkadaşlarına katılmıştır. THKO mensubudur ve silahlı mücadeleye karar vermiştir. Marksist-Leninisttir.

3. Yusuf ASLAN: Kavaklıdere'deki polis kulübesinin kurşunlanması, T. İş Bankası Emek Şubesi'nin soyulması, ODTÜ Atölyeler Müdürü'nün bağlanıp arabasının zorla alınması, Amerikan Çavuşu Finley ve diğer dört Amerikan Çavuşunun kaçırılması, Sevim Onursal'ın evinde resmî görevlilerin bağlanması ve polisin yaralanması, tabancasının alınması olaylarına katılmış, bu olaylarda kullanılan arabaları çalmıştır. THKO mensubudur. Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Sinan Cemgil'le birlikte bu örgüt adına bildiri yayınlamışlardır. Kır gerillası teşkilatına katılmak üzere Deniz Gezmiş'le birlikte Ankara'dan ayrılmışlar ve giderken Şarkışla'da yakalanmıştır. Profesyonel devrimci, Marksist-Leninisttir.

4. Deniz GEZMİŞ: Kavaklıdere'deki polis kulübesini kurşunlayan ve toplum polislerini vuranlardandır. T. İş Bankası Emek Şubesi soygunu, Amerikan Çavuşu Finley ve diğer dört Amerikan Çavuşunun kaçırılması, ODTÜ Atölyeler Müdürü'nün bağlanıp arabasının zorla alınması, Sevim Onursal'ın evinde görevli icra memuru, polis ve daha dört kişinin bağlanması, polisin yaralanıp tabancasının alınması olaylarına katılmıştır. Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve Sinan Cemgil'le birlikte yola çıkmışken Şarkışla'da kendilerine mani olmak isteyen zabıta kuvvetleri ile müsademeye girişmiş. Astsubay İbrahim Fırıncı'nın eşini yaralamış, arabası

ile birlikte kendisini kaçırmış, Gemerek'e kadar götürmüş, orada ve yollarda zabıta kuvvetleri ile silahlı çatışmaya girişmiştir.

5. Hüseyin İNAN: Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan'ın bütün fiillerine katılmıştır. 25.1.1971 tarihinde Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrenci yurtlarındaki polis-öğrenci silahlı çatışmasında yurt binalarında bulunmaktadır. Mehmet Nakipoğlu ile birlikte kır gerillası örgütüne katılmak üzere Ankara'dan ayrılmışlar ve Pınarbaşı'nda yakalanmışlardır.

6. Mehmet NAKİPOĞLU: Ankara'da herhangi bir eyleme katıldığı tespit edilememiştir. Ancak silahlanmış ve kır gerillası örgütüne katılmak üzere yola çıktığında yakalanmıştır. Gerilla örgütünün faaliyet sahaları civarı yerlilerindendir. Ekim 1970'te birkaç arkadaşı ile Kars'a giderek THKO'nun örgütlendiğini Metin Yıldırımtürk'e söylemiştir.

7. Metin YILDIRIMTÜRK: Kars halkından olan bu sanık DevGenç üyesidir ve diğer Dev-Genç üyeleri ile temas halindedir. Nurhak dağlarında faaliyete geçen örgüte silahlı olarak katılmıştır.

8. Atilla KESKİN: Filistin'de El Fetih gerilla örgütüne katılmış ve dönüşünde yakalanarak Diyarbakır Cezaevi'nde sekiz ay 68 1. THKO Davası civarında tutuklu kalmış, aynı yer ağır ceza mahkemesinde hakkında dava açılmıştır. Tahliyesini müteakip Ankara'ya gelmiş, birkaç ay sonra da, Mustafa Yalçıner, Kadir Manga, Ahmet Erdoğan gibi kimselerle Akçadağ'daki kır gerilla teşkilatını şekillendirmişlerdir. ODTÜ öğrencisidir.

THKO mensubudur. Dağ karargâhında üç aydan fazla eğitim görmüştür. Cihan Alptekin ismindeki arkadaşını teş-

kilatlarına katmak düşüncesi ile İstanbul'a gitmiş, Haziran ayı ortasında, garsonluk yaparak gizlendiği bir kahvede yakalanmıştır. Marksist-Leninisttir. Silahlı kır eylemlerine başlamıştır.

9. Ahmet ERDOĞAN: Öğrenci hareketlerinin başından itibaren aktif rol oynamıştır. Nurhak dağlarındaki karargâhın kurucularındandır. Silahlı eyleme geçmiştir.

10. Ercan ÖZTÜRK: Milletlerarası muhaberelerle fikri yönden, örgütlenmeye katkısı olmuştur. Kır gerillası harekâtına katılarak silahlı mücadeleye karar vermiştir.

11. Osman ARKIŞ: Ankara ve diğer şehirlerdeki eylemlerle ilgisi tespit edilememiştir. THKO adına Akçadağ yörelerinde örgütlenen Dev-Genç üyeleri arasına katılmış, silahlı faaliyete geçmiştir.

12. Metin GÜNGÖRMÜŞ: Elazığ'dan birkaç arkadaşı ile birlikte dağdaki karargâha katılmış, silahlanarak faaliyete geçmiştir.

13. Semih ORCAN: Şehir eylemlerine katıldığı tespit edilememiştir. Ancak dağdaki karargâha katılarak silahlı kır gerillası faaliyetine başlamıştır.

14. Mehmet ASAL: Ankara'dan Mustafa Yalçıner'in kıla vuzluğunda dağ karargâhına hareket etmiştir. Bütün dünya devletlerinde olduğu gibi devrimin ancak silahla başarılabileceği inancı içerisinde, silahlı faaliyete geçmiştir.

15. Mustafa ÇUBUK: Sanıklardan bazıları ile öteden beri tanışmaktadır. Mustafa Yalçmer, Ahmet Erdoğan, Kadir Manga ve Atilla Keskin'i misafir etmiş, o sırada seyahatte bulunan babası eve dönüp bu dört yabancıyı görünce kovmuştur. Onlarla birlikte evi terk eden sanık bölgeyi iyi tanıdı-

ğından, yabancıların dağdaki mağaralara yerleşmelerine yardımcı olmuş, kendisi de aralarına katılarak silahlı faaliyete geçmiştir.

16. Hacı TONAK: Mahalli halktan olup sanıkların arasına katılmıştır. Gerillacılardan birisinin saklandığı ve çobanlar tarafından bulunarak radyoling bekçisine teslim edilen P. tüfeği ve mermiyi bir ay sonra bekçilerden silah zoru ile geriye alanlardandır. Silahlı harekâta başlamıştır.

17. Hüseyin Cemal ÖZDOĞAN: Mahalli halktan olup köylerine dört saat mesafedeki mağaraya giderek örgüte katılmıştır. Ancak her ne sebeptense bilahare kaçarak aralarından ayrılmıştır.

18. İrfan UÇAR: ODTÜ öğrencisidir. T. İş Bankası Emek Şubesi soygunu, Sevim Onursal'ın evinde yetkili memur ve arkadaşlarını bağlama olaylarına adı karışmış, kendisini yakalayan jandarma'nın elinden kaçmış, Hülagü Can ismindeki şahsın Amaç Apt.daki dairesini kiralayarak şebeke karargâhı olarak kullanılmasını sağlamıştır. Marksist Leninisttir. Eylemlerini, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı başlatmasına benzetmekte, kendi saflarında olmayanları vatan hıyanetiyle itham etmektedir. Mustafa Kemal'in düşüncelerini aşmayan Mustafa Kemal'ci olamaz diyerek Mustafa Kemal'i en iyi savunanların Marksist-Leninistler olduğu sonucuna varmaktadır. İstanbul'da, İlyas Aydın isminde birisinin evinde yakalanmıştır.

19. Mete ERTEKİN: Dört Amerikan Çavuşunun kaçırılması olayına katılmış ve aynı gün polisçe takip olunarak silahı ile birlikte yakalanmıştır.

20. Kor KOÇALAK: Sinan Cemgil'in arkadaşıdır. T. İş Bankası Emek Şubesi soygununu müteakip soyguncuların saklanması için Sevim Onursal'ın evini temin etmiş, söz konusu evde bulundukları sırada icra memuru ve yanındakiler eve gelmişler, polis memurunun telefonla yardımcı istemek niyetini belirtmesi üzerine zor kullanarak ve darpta bulunarak tabancasını almışlar, altı kişiyi silah tehdidi ile bağlayarak evi terk etmişlerdir. Kor Koçalak silahlıdır ve uzun süre diğer arkadaşları ile aynı yerlerde gizlendikten sonra teslim olmuştur.

21. Sevim ONURSAL: Kor Koçalak'ın arkadaşıdır. Soyguncuların, evinde barınmalarına rıza göstermiş, onların fikirlerine katılmış ve icra memuru ile diğer şahıslar evde bağlanmakta iken soyguncularla birlikte evi terk etmiş, onlarla birlikte gizlenmiş, daha sonra ayrılmıştır, gizlenmek istediği bazı dostlarının tavsiye ve telkinleri ile teslim olmuştur.

22. İbrahim SEVEN: Banka soygunu ve Sevim Onursal'ın evindeki olay sebebiyle sanık olarak arandığını öğrenince teslim olmuştur. El Fetih gerillacılarına katılan ve Sosyalist gazetesinin Ankara Bürosu'nda çalışan sanık, şahit ve mağdurlar tarafından teşhis edilmiştir. Banka soygunu olayı ile ilgisi olmadığı anlaşılmakta ise de; Sevim Onursal'ın evindeki şahıslar arasında bulunduğu söylenmiştir.

23. Necmettin BACA: Sevim Onursal'ın evinde bulunup icra memuru ve diğer beş kişiyi bağlamaktan sanıktır. Bu olayın cereyan ettiği sıralarda bulunduğu yeri göstermekte ve şahit ikame etmekte ise de, birkaç kişi tarafından kendilerini bağlayanlardan birisine benzetilmektedir.

24. Mehmet ÖZDEMİR: Önceleri Mehmet Ali Özdemir ismindeki bir öğrenci ile isim benzerliğinden karıştırılan ve bilahare bulunabilen bu sanığın T. İş Bankası Emek Şubesi soygununda içeriye girenlerden birine benzetildiği anlaşılmıştır. Halbuki bütün şahitlerin ifadelerinde içeriye giren eli silahlı üç kişidir. Bunların Sinan Cemgil, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş olduğu açığa çıkmıştır. Şu hale nazaran Mehmet Özdemir'in sanıkların fiilleri ile ilgisi görülmemiştir. Bu itibarla hakkında 353 sayılı kanunun 105. maddesi gereğince kamu davası açılmasını haklı göstermeye yeter sebep bulunamadığından, kovuşturmaya yer olmadığına karar verildi.

Sanıklarda, THKO Örgütü ve Dev-Genç üyeliği müşterek vasıftır. Bir kısmı Filistin'e giderek Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'ne katılmış ve El Fetih gerilla örgütünde eğitim görmüşlerdir. Yine müşterek vasıfları, profesyonel devrimcilik, Marksizm- Leninizmdir.

Devrimcilik anlayışları F. Castro ve Che Guevera usulüdür, silahlanmaktadırlar. Küçük çaplı silah kullanmamaktadırlar. Silahları otomatiktir ve son safhada P. tüfeği'ne dönüşmektedir. Patlayıcı maddeler de kullanmaktadırlar. Bir kısmının Fakülte ve okulları ve hatta aileleri ile ilgileri kesilmiş, hiçbir haklan olmadığı halde SBF ve ODTÜ yurtlarında barınmaktadırlar. Bilhassa ODTÜ 2. yurt binasındaki 201 ve 202 numaralı odaları hareket üssü haline getirmişlerdir. Geçim kaynakları karanlıktır. Kıra intikal ettikten sonra idare, kırdan şehre doğrudur. Sanıklardan Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alpaslan Özdoğan, 31.5.1971 tarihinde İnekli köyü civarında, jandarma'nın teslim olmaları ihtarlarına uymayarak, silahlı çatışmaya girmişler ve vuru-

larak öldürülmüşlerdir. Haklarında soruşturma açılmadı ğından bir karar iddihazına lüzum görülmemiştir. Olaylara ismi karışanlardan Sibel Ay ve Şadi Samer haklarında An kara C. Savcılığı'nca dava açılmış, Olca Altınay hakkındaki soruşturma dosyası tefrik edilmiştir.

DELİLLER [1]

Şahit ifadeleri

Suç delilleri

Yüzleştirme zabıtları

Yer gösterme zabıtları

Maddi vakıalar

Vak'a raporları

Tabip raporları

SONUÇ VE TALEP

1. Ayrıntılarıyla izah olunduğu veçhile, sanıklardan Mustafa Yalçıner, Recep Sakın, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan, Mehmet Nakipoğlu, Metin Yıldırımtürk, Atilla Keskin, Ahmet Erdoğan, Ercan Öztürk, Osman Arkış, Metin Güngörmüş, Semih Orcan, Mehmet Asal, Mustafa Çubuk, Hüseyin Cemal Özdoğan, Hacı Tonak, İrfan Uçar, Kor Koçalak ve Sevim Onursal ve Mete Ertekin'in Anaya sa'nın tamamını tağyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile müesses TBMM'yi ıskata ve vazifesini yapmaktan cebren men'e teşebbüs fiiline aslî fail sıfatıyla katıldıkları delillerle sübuta erdiğinden TCK'nın 146/1 maddesi gereğince ceza landırılmaları.

---

[1] Deliller liste halinde mahkeme dosyasındaki iddianameye eklenmiştir

2. Sanık İbrahim Seven ve Necmettin Baca haklarındaki deliller suçluluklarını şüpheli gösterir durumda ise de, takdir mahkemeye ait olmak üzere, müsnet suçun sübutu halinde TCK'nm 146/3. 31, 33, 173/3 üncü maddelerinin uygulanmasıyla cezalandırılmaları.

3. Suçta kullanılan ve kullanılmak üzere bulundurulan ve esasında kullanılması yasak olan silah, mermi, el bombası, dinamitlerle zaptolunan sair eşyanın TCK'nm 36. maddesi uyarınca müsadere edilmesi, Sanıkların duruşmalarının Ankara Sıkıyönetim 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde, tutuklu olarak icrası iddia ve talep olunur.

Keramettin ÇELEBİ

Hak. Kd. Bnb.

Sıkıyönetim Yrd. As. Savcısı

Hırçın bir DENİZ hikayesi

Deniz Gezmiş, Nazım Hikmet'in, 'Delikanlım' şiirinin dizelerini hiç düşürmezdi dilinden; "Delikanlım! Sen ki, ya bir köşe başında, kan sızarak başından gebereceksin. Ya da bir darağacında can vereceksin. İyi bak yıldızlara, onları göremezsin belki bir daha..."

Tıpkı o şiirin dizelerindeki gibi yaşadı kısaca, ama bir o kadar da destansı ömrünü. Henüz 25 yaşında, hayatının ilkbaharında can verirken darağacında geride boynu bükük kaldı belki sevenleri, ama bir o kadar da gurur duyacakları destansı bir hayat vardı onun ardında.

Asılmaya giderken bile, "Hadi eyvallah arkadaşlar..." deyip kestirip atan bu gencin kısacık hayat hikayesinde ne uzun destanlar saklıydı bilene. İşte bu çalışmada 25 yıl süren ancak nice 25 yıllar boyunca anlatılsa da bitirilemeyecek 'hırçın bir Deniz hikayesini' göreceğiz. İçinde 'devrim' geçen bir 'kahramanlık destanına' kulak vereceğiz.

Deniz Gezmiş'in kısacık ömrüne sığdırdığı özgürlük, direniş ve mücadele azmi ondan sonraki kuşaklar için elbette sönmez bir ışık ve şaşmaz bir rehber olacaktır. Bu kitapta Deniz Gezmiş'in yaşam öyküsünün yanında Türkiye'de hayli sancılı geçen bir dönemin bilinmeyen detaylarını öğreneceğiz.

THQ
128548
CGS

ISBN 978-605-4962-06-1
9 786054 962051
www.tutkuyayinevi.com

ÖZEL FİYAT
9,95TL

22TL

Tutku

Sipariş için:
Tel: (312) 442 73 95